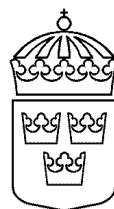

Riksdagens protokoll

2000/01:47

Torsdagen den 14 december

Protokoll
2000/01:47

Kl. 9.00 – 17.52
19.00 – 22.37

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 december.

2 § Meddelande om skriftliga frågor och svar under juluppehållet

Talmannen meddelade att ett meddelande om skriftliga frågor och svar under juluppehållet hade delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2000/01:32 till justitieutskottet

Skrivelse
2000/01:51 till justitieutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition och skrivelse skulle förlängas till fredagen den 19 januari 2001.

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2000/01:FiU2–FiU5

AU5 Ändringar i arbetslöshetsförsäkringen m.m.

Mom. 1 (avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (c)

Votering:

303 för utskottet

15 för res. 1

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 77 m, 37 v, 37 kd, 15 fp, 15 mp

För res. 1: 15 c

Frånvarande: 9 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp, 1 mp

Mom. 2 (införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (m)

3. res. 3 (kd)

4. res. 4 (c)

5. res. 5 (fp)

Förberedande votering 1:

15 för res. 4

15 för res. 5

290 avstod

29 frånvarande

Talmanen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Talmanen anmodade Tone Tingsgård (s) och Berit Adolfsson (m) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Johan Lönnroth (v) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett nej och kammaren hade således antagit res. 5.

Förberedande votering 2:

37 för res. 3

15 för res. 5

268 avstod

29 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 3:

76 för res. 2

37 för res. 3

207 avstod

29 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:
176 för utskottet
76 för res. 2
68 avstod
29 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 122 s, 1 m, 37 v, 16 mp
För res. 2: 76 m
Avstod: 1 s, 37 kd, 15 c, 15 fp
Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp

Mom. 3 (uppföljning av handlingsplaner)
1. utskottet
2. res. 6 (fp)
Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 31 (utredning om företagares ersättningsrätt)
1. utskottet
2. res. 22 (c, m, kd, fp)
Votering:
177 för utskottet
143 för res. 22
29 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 123 s, 1 m, 37 v, 16 mp
För res. 22: 76 m, 37 kd, 15 c, 15 fp
Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp

Övriga moment
Kammaren biföll utskottets hemställan.

AU1 Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

Mom. 1 (allmän inriktning av politiken)
1. utskottet
2. res. 1 (c, m, kd, fp)
Votering:
176 för utskottet
144 för res. 1
29 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 123 s, 37 v, 16 mp
För res. 1: 77 m, 37 kd, 15 c, 15 fp
Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp

Mom. 7 (arbetslinjens tillämpning för äldre)

1. utskottet
2. res. 6 (c, m, kd, fp)

Votering:

176 för utskottet

144 för res. 6

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 37 v, 16 mp

För res. 6: 77 m, 37 kd, 15 c, 15 fp

Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp

Mom. 9 (mål för politikområdet Arbetsmarknadspolitik)

1. utskottet
2. res. 7 (m)

Votering:

243 för utskottet

77 för res. 7

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 37 v, 37 kd, 15 c, 15 fp, 16 mp

För res. 7: 77 m

Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp

Mom. 14 (förenklingar av programstrukturen)

1. utskottet
2. res. 10 (c, kd, fp)

Votering:

176 för utskottet

67 för res. 10

77 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 37 v, 16 mp

För res. 10: 37 kd, 15 c, 15 fp

Avstod: 77 m

Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp

Mom. 21 (utvärdering av arbetspraktik och aktivitetsgaranti)

1. utskottet
2. res. 15 (fp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 36 (lärlingsutbildning)

1. utskottet
2. res. 22 (kd)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 47 (Samhalls målgrupper m.m.)

1. utskottet
2. res. 24 (c, m, kd)

Votering:

191 för utskottet
129 för res. 24
29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 37 v, 15 fp, 16 mp
För res. 24: 77 m, 37 kd, 15 c
Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp

Mom. 48 (Samhalls regionala ansvar)

1. utskottet
2. res. 25 (v)

Votering:

284 för utskottet
36 för res. 25
29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 77 m, 1 v, 37 kd, 15 c, 15 fp, 16 mp
För res. 25: 36 v
Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 2 fp

Mom. 55 (anslag på utgiftsområde 13 för 2001)

1. utskottet
2. res. 29 (fp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 58 (anslag på utgiftsområde 14 för 2001)

1. utskottet
2. res. 32 (fp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

6 § Sänkt mervärdesskatt på tillträde till djurparker, m.m.

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU7

Sänkt mervärdesskatt på tillträde till djurparker, m.m. (prop. 2000/01:23 och prop. 2000/01:1 delvis).

Anf. 1 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Ni som sitter på läktaren och ni andra här nere! Den fråga vi ska diskutera nu handlar om sänkt mervärdesskatt för djurparker. Re-

*Sänkt mervärdesskatt
på tillträde till djur-
parker, m.m.*

geringen föreslår att momsen sänks från 25 % till 6 %. Detta är en väldigt intressant fråga på många vis.

Om det här betänkandet och den här propositionen hade utformats rätt hade det kunnat innebära en utmaning för djurparkerna att arbeta mer med artbevarande verksamhet och en rimligare situation för de enskilda djuren. Miljöpartiet har i ett antal motioner under många år krävt att detta ska stimuleras. Vi har t.ex. krävt stöd för Nordens Ark och liknande djurparker.

Det skäl som vi kan se för att sänka momsen för djurparker är att det ska stimulera djurparkerna att ta ett större etiskt ansvar. De ska satsa mer på olika projekt som stärker djurens rätt och olika arters överlevnad. Om djurparkerna klarar detta mål är det helt okej, men klarar man det inte bör momsen återgå till den nuvarande momssatsen. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Tyvärre har regeringen inte förstått att frågan i grunden är en djurrättsfråga. Bland remissinstanserna återfinns olika skattemyndigheter, företagargorganisationer, kommunförbund och djurparksintressen. T.o.m. Svenska Nöjesparkers Förening har tillfrågats, men inte djurrättsorganisationerna. Det här visar att regeringen valt att behandla frågan enbart ur ett skatte- och näringsperspektiv. Därmed har man skapat en onödig konflikt.

Det är inte på något sätt givet att djurparker bidrar till att öka respekten för djur. Det finns tvärtom skrämmande exempel på motsatsen. Tankarna går ofta tillbaka till den tiden när vi åkte runt och visade upp konstiga människor i olika sammanhang som andra, icke konstiga, människor fick betala för att se. Förhållandena i djurparker, på cirkus osv. har vissa likheter med den gamla tidens förakt för annorlunda människor.

I den andra vågskålen när det gäller djurparker ligger förhoppningen att intresset för djur kan väckas så att människor kanske kan lära sig att se djur som individer, vilket kan leda till ett större ifrågasättande av t.ex. djurfabriker, djurtransporter och mer eller mindre vidriga djurförsök. Hur som helst måste man i grunden ha klart för sig att djurparker inte är någon naturlig miljö för de djur som hålls i fångenskap. Om det ska accepteras måste kraven vara hårda. Målet måste vara att stärka djurs ställning, och medlen måste underkastas djurens behov snarare än företagets vinstbehov.

Även om de flesta djurparker i Sverige på många sätt är bättre än i många andra länder och dessutom under de senaste åren blivit aningen mer anpassade efter djurens behov, ser inte vi någon anledning att sänka momsen för att stimulera en ökad kommersiell tillväxt av djurparkerna. Risken för detta ökar i takt med att vinstintressen och kommersialism alltmer dominerar samhället.

Miljöpartiet anser därför att det är viktigt att riksdagen följer den här utvecklingen. Om momssänkningen kommer att innebära att satsningar på projekt för att skydda utrotningshotade arter utvecklas på ett aktivt och positivt sätt, vilket även branschen använder som argument för en momssänkning, finns anledning att se positivt på den här reformen, liksom om mer pengar används till att förbättra djurmiljöer, tillgången till veterinärer etc.

Men om reformen å andra sidan innebär att kommersialismen ökar eller om utvecklingen står stilla när det gäller djurmiljöer och artskyddande projekt, finns det ingen anledning att låta momsreformen överleva.

Riksdagen bör därför kräva att regeringen utvärderar reformen utifrån dessa aspekter samt att en första redovisning till riksdagen ska ske om senast tre år.

Det är alltså upp till djurparkerna att anta utmaningen, och vi vet att flera av de seriösa djurparkerna faktiskt vill anta den utmaningen samtidigt som de icke-seriösa är rädda för den. De som är seriösa har ingenting att förlora på att vi röstar på den här reservationen. De som inte är seriösa är rädda för att Miljöpartiets krav ska gå igenom.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 2 LENA SANDLIN-HEDMAN (s):

Fru talman! I våras begärde ett enigt utskott att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag om att momsen på entréavgifter till djurparker skulle sänkas från 25 % till 6 %.

Anledningen till att utskottet förordade en sänkning var bl.a. att vi inte tyckte att det var rimligt att mervärdesskatten för djurparker var högre än den som gäller för museer. Vi tyckte att det var lite märkligt att det var 6 % moms på entréavgiften för att titta på uppstoppade djur eller djurskelett på ett museum medan det var 25 % för att se levande djur i en djurpark.

Riksdagen har tidigare uttryckt att den reducerade momssats som EG-direktiven tillåter ska förbehållas verksamhet som tydligt utgör en del av kulturområdet. Utskottet gjorde bedömningen att djurparkernas verksamhet uppfyllde det här kravet. Seriösa djurparker har ett högt kulturvärde. De har t.ex. en stor betydelse för bevarandet av utrotningshotade djurarter.

Regeringen har nu återkommit till riksdagen med förslag om en sänkning av momssatsen.

Trots att ett enigt utskott begärde det här av regeringen har en motion väckts i frågan. Miljöpartiet kräver en utvärdering av den sänkta mervärdesskatten. Om sänkningen inte leder till en utveckling mot förbättrad djurmiljö, ökade satsningar på projekt för att skydda utrotningshotade arter och en ökad tillgång till veterinärer menar Miljöpartiet att mervärdesskatten bör återgå till den generella nivån.

Fru talman! Miljöpartiet tar på ett hedersamt vis upp djurens rätt i motionen. Trots detta yrkar vi i majoriteten avslag på yrkandet om en utvärdering. Vi menar att djurens rätt ska tas upp i andra sammanhang och hanteras av det utskott som har speciell kompetens på området, nämligen miljö- och jordbruksutskottet.

Jag vill ändå rent allmänt kommentera något runt det här eftersom djurrättsliga frågor är väldigt viktiga.

Djurparker har ju funnits länge i vårt land. De är kära utflyktsmål för både barn och vuxna. Där kan vi se levande djur som vi annars bara kunde stifta bekantskap med via TV. Det är viktigt att barn får en god relation till både djur och natur. För att fördjupa barnens känsla och respekt för djur har djurparkerna en viktig roll.

*Sänkt mervärdesskatt
på tillträde till djurparker, m.m.*

Djurparkernas roll har förändrats ganska mycket på senare tid. Från att enbart ha haft som syfte att visa upp djur har djurparkerna nu även en betydelsefull uppgift för att sprida kunskap om djur och deras miljö.

Djurparkerna deltar också i nationella och internationella forskningsprojekt för bevarande av utrotningshotade arter. Det finns i dag djurarter som skulle ha varit helt utdöda om inte djurparkerna hade tagit sitt ansvar och ingripit för att rädda arten. Det finns också ett nytt EG-direktiv som betonar djurparkernas roll i det här avseendet.

I takt med en ökad förståelse för djurs behov ökar också kraven på hur djurparkernas djur ska hållas och skötas. Många djurparker arbetar redan med att förbättra villkoren för sina djur. Inte minst allmänhetens intresse, önskemål och krav har betydelse när djurparkerna förändras.

Fru talman! I djurskyddslagen finns bestämmelser om hur djur ska behandlas. De bestämmelserna gäller naturligtvis även djurparkerna. Varje djurpark ska godkännas av Statens jordbruksverk. Och det borgar ju för att djurparkerna är bra ur djurskyddssynpunkt när de startar. Därefter är det centrala att det finns en bra och fungerande tillsyn. Det är den som ska utvärdera att djurskyddslagen följs. Dessutom pågår just nu ett arbete inom Jordbruksdepartementet för att modernisera Jordbruksverkets föreskrifter för hållande av djur i djurparker.

Birger Schlaug tar också upp cirkusdjuren i Miljöpartiets motion. Cirkus är ju en gammal kulturtradition som för många av oss är förknippad med glädje, spänning och underhållning av hög klass. Inslag av djurdressyr är ofta mycket uppskattade.

Cirkusdjur är djur som arbetar och reser mycket. Det finns cirkusar som byter föreställningsort var och varannan dag, och cirkusen rör sig över stora delar av landet varje säsong. Det gör att hållningen av cirkusdjur blir speciell och att de här djuren utsätts för särskilda påfrestningar. Men hur cirkusdjur ska hållas och skötas har hittills varit ett i det närmaste oreglerat område. Det är ju faktiskt viktigt att värna de här djuren genom bra djurskyddsbestämmelser.

För att stärka skyddet för cirkusdjur har jordbruksministern haft en arbetsgrupp mellan svenska myndigheter och flera av landets cirkusdirektörer. De sistnämnda har i hög grad bidragit med aktivt arbete och konstruktiva förslag för att arbeta fram föreskrifter för hur cirkusdjur ska hållas och skötas. Det är glädjande att behovet av bra djurskyddsregler för cirkusdjur i allra högsta grad stöds av cirkusarna själva. Det här är första gången i Sveriges historia som sådana här föreskrifter tas fram. Förslaget har redan remissbehandlats, så föreskrifterna är inte långt borta nu.

Fru talman! Djurskyddslagens portalparagraf att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom gäller alla husdjur och djur i fångenskap utom försöksdjuren. Den gäller alltså även för cirkusdjur. Tyvärr är djurskyddslagens 4 §, som handlar om att djur ska hållas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt, begränsad till livsmedels- och pälsproducerande djur. Det här är något som ansvarig minister, Margareta Winberg, jobbar med, och hon kommer att försöka förändra det här i nästa djurskyddsproposition.

Vi socialdemokrater står för en förändring i synen på djur. Den tid då vi utan hänsyn kunde göra våld på djur och natur är förbi. I dag har vi en

insikt om att djur är individer med förmåga att känna olika känslor – om det så gäller smärta, leda eller glädje. Detta för naturligtvis med sig ett ansvar för oss människor eftersom det är vi som ofta definierar vad djur får uppleva eller inte. Det är ett ansvar som vi måste ta på mycket stort allvar. Vi står inför en ny tid i synen på djur. Vi behöver nya glasögon. Med dem upptäcker vi plötsligt flera grova felaktigheter i vår behandling av djuren. Vi kan inte skoningslöst exploatera dem för våra egna ekonomiska intressen. Med de nya glasögonen ser vi också djurens behov. Bara vi människor kan ta ansvar för att djuren får leva ut sina behov och agera naturligt. Konsekvensen blir att vi i dag t.ex. förbjuder djurhållning som vi traditionellt tagit för given.

Fru talman! Det här blev ganska mycket om vad vi nu gör för att skapa en bättre situation för djuren. Jag vill, eftersom Birger Schlaug aktualiserat frågan i samband med ett skattebetänkande, ändå visa på att regeringen aktivt jobbar med de här frågorna. Men jag menar bestämt att det här inte är ett ärende för skatteutskottet. De som har speciell kompetens på området, nämligen miljö- och jordbruksutskottet, är de som även i fortsättningen ska hantera de här frågorna.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till hemställan i betänkandet i dess helhet och avslag på motionen.

Anf. 3 BIRGER SCHLAUG (mp) replik:

Fru talman! Det var ju ett vackert anförande som Lena Sandlin-Hedman höll, om nya glasögon och sådant.

Men sedan återkom hon till att vi i skatteutskottet bara ska se skatte-tekniskt på de här frågorna, och då faller ju liksom alltihop.

Hela propositionen, hela betänkandet andas enbart näringsliv. Det finns inte ett ord om djurrätt. Om regeringen hade haft minsta lilla förståelse för de här frågorna hade man låtit djurrättsorganisationerna vara en remissinstans.

Jag förstår inte hur socialdemokraternas företrädare efter alla de vackra ord som varit kan säga nej till den här reservationen. Den innebär ju bara att vi ska ha en rejäl utvärdering och se vart det här leder – se om det leder i den riktning som jag och tydligen också Lena Sandlin-Hedman vill eller inte. Det är det som det handlar om.

När det gäller cirkusar var det ju vackert sagt. Men uppriktigt sagt, vad är det för naturligt beteende att vara elefant, stå fastkedjad mer än halva året och åka land och rike runt? Är det kultur? Tycker Lena Sandlin-Hedman att det är kultur, och i sådana fall vad för kultur? Varför ska den sortens kultur stimuleras? Jag förstår uppriktigt sagt inte det.

Uppstoppade djur får man se för låg moms. Neddrogade apor får man se för annan lika låg moms. Frågan är om inte uppstoppade djur har det bättre än neddrogade apor.

Anf. 4 LENA SANDLIN-HEDMAN (s) replik:

Fru talman! Först vill jag tacka Birger Schlaug för att han tycker att jag håller ett vackert anförande.

Precis som jag sade i mitt anförande gör regeringen och det socialdemokratiska partiet just nu väldigt mycket på det djurrättsliga området. Vi har tagit på oss de nya glasögonen. Vi ser djur som individer i dag, och det gör att det pågår mycket arbete bl.a. på departementen.

När det gäller frågan om en mervärdesskattesänkning menar jag att vi i skatteutskottet genomför den tekniska behandlingen av det, och sedan kommer det naturligtvis, precis som brukligt är när man gör sådana förändringar, att löpande utvärderas från Regeringskansliets sida. Det behöver vi inte uttala någon särskild mening om från riksdagen.

När det gäller de djurrättsliga frågorna menar jag att det är de som har en specifik kompetens på det området, som miljö- och jordbruksutskottet har och som miljö- och jordbruksministrarna har, som ska arbeta med de frågorna. Det gör de i allra högsta grad i dag.

Anf. 5 BIRGER SCHLAUG (mp) replik:

Fru talman! Lena Sandlin-Hedman säger att det är andra som ska utvärdera. Jag säger inte att det är vi i skatteutskottet som ska utvärdera en gång i tiden. Det är inte det motionen och reservationen handlar om, utan det är att man ska utvärdera ur ett djurrättsligt perspektiv. En sådan utvärdering kommer inte regeringen att göra. Man kommer att utvärdera ur ett skattetekniskt perspektiv eftersom hela propositionen handlar om skatteteknik, inte om djurrätt. Det var det jag ville tillföra.

Allt bra som Lena Sandlin-Hedman säger stämmer inte överens med att hon sedan yrkar avslag på reservationen.

Jag vill att det ska utvärderas ur djurrättslig synpunkt – att man ska ha de nya glasögonen på sig.

Om man säger att man tar tillbaka momssänkningen om inget positivt händer är det en utmaning. De seriösa djurparksägarna har inget emot det. De ser det tvärtom som positivt så att de kan sätta tryck på andra djurparksägare, t.ex. Ölands djurpark. Det är väldigt positivt. Det är ingen som har något emot det, mer än de som är oseriösa – och uppenbarligen också riksdagens majoritet.

Anf. 6 LENA SANDLIN-HEDMAN (s) replik:

Fru talman! Om det är så att vi har oseriösa djurparker i vårt land måste det naturligtvis hanteras med den lagstiftning och de förordningar vi har. Den löpande uppföljning som genomförs av Statens jordbruksverk efter det att en djurpark har blivit godkänd måste i sådana fall ta vara på den kompetens man har och ta itu med de djurparker som inte sköter sig.

Jag menar att det görs oerhört mycket på det djurrättsliga området just nu. Ett exempel är det jag tog upp, nämligen att man för första gången i svensk historia tar fram föreskrifter för hur cirkusdjur ska hållas.

Det händer otroligt mycket, och jordbruksministern arbetar seriöst med de här frågorna. Jag ser ingen anledning att yrka bifall till Miljöpartiets motion, utan jag står fast vid ett bifallsyrkande till hemställan i vårt betänkande.

Anf. 7 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Fru talman, ärade ledamöter i kammaren, protokollsläsare! Vi vet alla att ekonomiska styrinstrument kan vara ett effektivt verktyg för att påverka utvecklingen inom olika områden. Vi diskuterar t.ex. höjd koldioxidskatt som ett instrument för att minska växthuseffekten. Det är ett område som hanteras inom miljö- och jordbruksutskottet, men där skattelagstiftningen är ett instrument för att nå miljömål.

En annan diskussion som pågår i samhället är ju huruvida gåvor till ideella organisationer som arbetar med t.ex. biståndsverksamhet ska bli avdragsgilla under förutsättning att organisationerna har 90-konton. Det är ett ekonomiskt styrmedel för att få seriösa organisationer, där merparten av gåvorna går till en bra verksamhet, att överleva, och få bort dem som är oseriösa och använder gåvorna till egen vinst och profit från marknaden.

Det är ett annat exempel på ett ekonomiskt styrinstrument för att nå ett politiskt mål.

Nu handlar det om huruvida momsen ska sänkas på djurparker. Vi vet att den momssänkningen kan leda till förbättrad miljö för djuren och en artbevarande verksamhet – och det är ett bra politiskt mål. Men vi vet också att oseriösa djurparker kan använda momssänkningen till ren vinst som stoppas i fickan.

Eftersom vi inte vet vad förslaget om en momssänkning leder till är det självklart att man måste utvärdera resultatet inom ett antal år så att man ser hur det blev. Blev det så att vi med ekonomiska styrinstrument skapade en bättre verksamhet eller inte?

För mig, och förmodligen de flesta som lyssnar på den här debatten, måste det te sig fullständigt obegripligt att man inte skulle våga utvärdera konsekvenserna av ett politiskt förslag. Det framstår som högst oseriöst.

Därför måste kammaren bifalla reservationen. Det finns inget att förlora på att bifalla reservationen, utan då har vi tvärtom möjlighet att följa upp resultatet av de politiska beslut som vi fattar här i kammaren, och se om de leder till önskade åtgärder eller inte.

Det argument som vi hörde mot en utvärdering var att det här är frågor som hamnar på miljö- och jordbruksutskottet. Det blir ett moment 22-resonemang. I miljö- och jordbruksutskottet kan man ju inte besluta om skattesänkningar eller ta tillbaka skattesänkningar.

Vi måste ha förmågan att se de här frågorna i ett helhetsperspektiv. Det är ett ansvarstagande som man måste kunna kräva av riksdagens ledamöter.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § Skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för data- och telekommunikationer

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU8
Skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för data- och telekommunikationer (prop. 2000/01:24).

Anf. 8 CARL ERIK HEDLUND (m):

Fru talman! I proposition 2000/01:24 föreslår regeringen skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation.

Alla som suttit uppkopplade med ett långsamt modem och en inte alltför snabb processor vet hur irriterande det kan vara att sitta och vänta

*Skattereduktion för
utgifter för vissa
anslutningar för data-
och telekommunikationer*

på text och bilder. Men, fru talman, det finns många ting som man kan vara irriterad på utan att man för den sakens skull ska kunna ropa på statliga subventioner.

Snabba uppkopplingar är förvisso viktigt och bidrar till en positiv utveckling i samhället. Företag som anser att de har behov av snabba förbindelser har också i stor utsträckning redan skaffat sig bredbandsanslutningar, eller är i färd med att göra det inom en snar framtid. Kostnaderna för dessa uppkopplingar är givetvis avdragsgilla i rörelsen, och därför finns det inget behov av subventioner.

De privatpersoner som känner behov av snabbare uppkopplingar har ett stort och växande utbud att välja på. Dessutom går den tekniska utvecklingen mycket snabbt på detta område, så utbudet förväntas öka ytterligare.

Bredband är inte bara viktigt för företag och privatpersoner som vill kunna kommunicera snabbare. Det är också, precis som det sägs i propositionen, viktigt för att man med god teknisk kvalitet ska kunna ladda ned multimedieprodukter.

Multimedier, vad är det? Det är framför allt spel, musik och videospelningar.

Fru talman! Det är svårt att se dessa som så viktiga för staten att man ska subventionera inkopplingar av bredband. De hör snarast till det privata nöjeskontot. En bredbandsanslutning ska konkurrera med inköp av DVD-spelare, DAB-radio, digital-TV m.m.

På marknaden finns redan ett stort antal aktörer som med varierande tekniker erbjuder kunder bredband med olika hastigheter. Enligt olika tidningsuppgifter är intresset från allmänheten hittills ganska så svalt.

I flerfamiljshus erbjuds bredbandsanslutningar för mellan 700 kr och 2 000 kr. Månadsavgifterna ligger runt 200 kr i genomsnitt.

För att spegla hur man kan göra i ren glesbygd är Härjedalen ett bra exempel. I Härjedalens kommun erbjuder det privata bolaget Herje Net, med ett indirekt kommunalt ägande, bredband från 2 megabyte och uppåt till alla som bor permanent eller tillfälligt i kommunen.

I augusti 1999 gjorde man en marknadsundersökning för att ta reda på vilka behov kommuninvånarna hade och vad de var beredda att betala. På basis av det drog man upp sina planer.

I Härjedalen utnyttjar man Telias fibernät, och dessutom har man investerat i nya radiolänkar när man inte kan utnyttja Telias stomnät. Så skapas marknadsmässiga lösningar i glesbygd. Befolkningstätheten i Härjedalen är under 1 invånare per kvadratkilometer.

Fru talman! Det finns fler orsaker till att vara skeptisk till nya subventioner. En subvention riskerar att upprätthålla en högre prisnivå än vad som annars hade varit troligt. Konkurrensverket har också framhållit att marknaden är bäst lämpad att svara för utbudet. Med ett bra tjänsteinnehåll kommer etableringen av bredbandsanslutningar att växa fram i tillräckligt snabb takt. Teknik och ekonomi utvecklas bäst utan snedvridande subventioner.

Sverige är ett högskattesamhälle. Det innebär att politiker bestämmer över hur en mycket stor del av människors resurser ska användas. Utrymmet för den enskilde medborgarens egna beslut är mindre än i de flesta andra länder. Utrymmet för den enskilde medborgaren måste vid-

gas. Jag anser att vi snarast ska sänka skatterna, vilket bl.a. kan ske genom en prioritering bland statens verksamheter.

Varje medborgare vet att grunden till en bra ekonomi, både för familjen och för stat och kommun, innebär att man måste välja bort en del av sina utgifter. Det ska vi politiker också göra. En satsning av det slag som föreslås i propositionen kan inte anses höra hemma i den statliga verksamheten utan bör vara förbehållen den konkurrensutsatta sektorn.

Fru talman! Den här typen av riktade skattesubventioner ökar inte människors självbestämmande. Skattesänkningen gäller bara den som köper snabbare anslutningshastighet till sin dator för pengarna. Det är alltså inte nog med att statsmakten bestämmer över de pengar som den tar från medborgaren, utan det är också så att bara den medborgare som enligt regeringen uppger ett vällovligt syfte får på nåder tillbaka en del av sina pengar. En sådan politik går det inte att motivera, utan detta är ytterligare ett steg mot att förvandla medborgarna till klienter till stat och kommun. Nu är det föreslagna stödet i sig självt ingen stor ekonomisk fråga. Regeringen har ju också problem med att försöka beräkna kostnaden.

Fru talman! Det är å andra sidan inte den enda frågan i sitt slag. Genom att konsekvent ta bort och motsätta sig den här typen av riktade stöd, undantag och bidrag kan man på sikt sänka skatterna generellt, alternativt öka utrymmet för att ta hand om andra snedvridningar i samhället som denna kammare har avstått från att göra. Jag tänker då på änkepensioner, på ersättning för assistenter till handikappade osv. Där har det från majoritetens sida motiverats med att det inte funnits tillräckligt med medel. Men många bäckar gör stor å. Motsätter vi oss en sådan här sak ökar ju möjligheterna till bibehållet skattetryck.

Om det skulle visa sig att hushåll i vissa delar av landet efter en tid inte kan få tillgång till ny IT-infrastruktur på rimliga ekonomiska villkor får vi väl överväga lämpliga åtgärder. Därför, fru talman, bör det ankomma på regeringen att följa utvecklingen på det här området.

Företag är, som sagt, själva kapabla att utvärdera behovet av och kostnaden för bredband. Det finns, som jag tidigare sagt, ingen anledning att skattesubventionera företagssektorn.

Fru talman! Mot bakgrund av vad jag här har anfört yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Anf. 9 HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! Utbyggnaden av IT-infrastrukturen är en av flera viktiga frågor för en positiv utveckling av vår ekonomi och därmed också vår välfärd. Utbyggnaden bör enligt kristdemokraterna i första hand ske i marknadens regi, men staten har ett övergripande ansvar för att IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet finns tillgänglig i hela landet. Vad detta innebär för staten och hur det ska göras är inte självklart. Den skattereduktion för kostnader för anslutning till olika fastigheter som föreslås i detta betänkande kan förhoppningsvis bidra till att den s.k. digitala klyftan minskas mellan storstad och glesbygd samt mellan hög- och låginkomsttagare.

Förslaget i detta betänkande kan dock i flera avseenden förbättras genom ett bifall till kristdemokraternas reservation nr 2, som jag här, fru talman, vill yrka bifall till. I resten av mitt anförande kommer jag att kort

Skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för data- och telekommunikationer

redogöra för de förbättringar som vi anser bör göras vad gäller föreliggande beslutsförslag.

Regeringen föreslår i propositionen att företag ska både få göra avdrag i inkomsttaxeringen och få skattereduktion för en och samma investering. Utskottet föreslår i stället att den skattereduktion som utgår för att finansiera utgifter i näringsverksamhet ska behandlas som ett näringsbidrag för att undvika dubbelkompensation. Det här är visserligen ett steg i rätt riktning, men kristdemokraterna ifrågasätter starkt om näringslivet är betjänt av nya företagsstöd och om de små företagen verkligen efterfrågar fler specialregler att hålla reda på.

Eftersom det redan finns en möjlighet till avdrag för kostnader för bredbandsanslutning i näringsverksamhet kommer det begränsade ekonomiska stöd som utskottets förslag i praktiken medför inte heller att ha någon avgörande betydelse för investeringsbesluten i företag där bredbandsanslutning är nödvändig för företagets konkurrenskraft.

Fru talman! Vi kristdemokrater anser därför inte att företag ska omfattas av den här möjligheten till skattereduktion för s.k. bredband. Vi vill i stället satsa samtliga resurser som är avsatta på att förbättra hushållens och fastighetsägarnas möjligheter till skattereduktion.

Enligt utskottsmajoritetens förslag ska skattereduktion medges med ett belopp som motsvarar 50 % av kostnader som överstiger 8 000 kr, dock högst med 5 000 kr. För de flesta privatpersoner upplevs nog investeringskostnader på lägst 8 000 kr som förhållandevis höga, vilket sannolikt kommer att innebära att de flesta avstår från att investera i en bredbandsanslutning. Detta har påpekats av flera av remissinstanserna.

En av anledningarna till den s.k. hem-pc-boomen är sannolikt att de förmånliga reglerna om datautrustning för hemmabruk inte är beroende av investeringens storlek. Som förslaget i det här betänkandet är utformat innebär det att hushållen kommer att uppfatta det som för dyrt att komma i åtnjutande av skattereduktionen.

Fru talman! Vi kristdemokrater anser att om hushållen ska stimuleras till att installera bredband måste tröskeln för att bevilja skattereduktion vara låg. Vi föreslår därför att skattereduktion ska medges med ett belopp motsvarande 50 % av kostnader som överstiger 1 000 kr, upp till 9 000 kr. Därmed kommer skattereduktion att medges med maximalt 4 000 kr för kostnader som överstiger 1 000 kr. Genom att medge skattereduktion även för lägre belopp och genom att minska reduktionens maximala storlek något minskar vi också risken för att vi genom möjligheten till skattereduktion håller uppe priserna. Om skattereduktion medges endast för kostnader som överstiger 8 000 kr, som utskottets majoritet föreslår, kommer marknaden förmodligen att styras bort från billigare lösningar mot olika dyrare alternativ.

Om staten ska lämna skattereduktion för investeringar i bredband måste regelverket också vara konkurrensneutralt. Den här typen av regler riskerar ju alltid att snedvrider konkurrensen. Detta gäller även avseende valet av teknisk lösning. Teknikutvecklingen inom detta område går mycket fort, vilket jag tror att vi alla är medvetna om – t.ex. när det gäller att anpassa befintliga nät till bredbandskapacitet. Men också komprimeringstekniken har utvecklats starkt, vilket gör att kraven på bandbredd minskar.

Framstegen när det gäller teknik för dataöverföring innebär ofta bättre prestanda till lägre pris. Kristdemokraterna vill därför inte utesluta några typer av tekniska lösningar så som utskottsmajoriteten föreslår. Tack!

Anf. 10 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Det vi nu avhandlar, dvs. skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för data- och telekommunikationer, är närmast att beteckna som en detalj i ett mycket större och viktigare sammanhang, nämligen att åstadkomma en landsomfattande infrastruktur på data- och teleområdet med bredbandsteknik. I detta större sammanhang har regeringen haft och har alltför låga ambitioner, och man har visat stor valhänthet i sitt agerande. Av allt att döma kommer man nu inte ens att kunna leva upp till sina egna mycket begränsade ambitioner i ärendet.

Centerpartiets uppfattning i frågan torde vid det här laget vara väl känd. Den är att vi snarast möjligt ska se till att företag och hushåll i hela landet har tillgång till den nya bredbandstekniken. Det är nämligen en oerhört viktig förutsättning för tillväxt på något så när lika villkor i alla delar av landet i en näraliggande framtid.

En snabb och massiv utbyggnad av den nya tekniken kräver på samma sätt som tidigare infrastruktursatsningar, ett samhälleligt ledarskap och delvis samhällelig finansiering. Det har inte regeringspartiet och samarbetspartierna velat eller kunnat leva upp till. Det gör å andra sidan inte heller moderaterna och andra, som hävdar att detta kommer att skötas av marknadskrafterna.

I moderaternas reservation står det att läsa:

”Vi delar motionärernas uppfattning att det i första hand är marknaden som bör svara för utbyggnaden av IT-infrastrukturen. Om det skulle visa sig att hushåll i vissa delar av landet inte kan få tillgång till en ny IT-infrastruktur på rimliga ekonomiska villkor bör lämpliga åtgärder övervägas utifrån det läge som då skulle uppkomma. Enligt vår mening är det angeläget att regeringen bevakar utvecklingen och är beredd att återkomma till riksdagen om det skulle behövas.”

Vad betyder detta? Betyder det att moderaterna är så naiva att de tror att marknaden ser till att företag och hushåll i hela landet får tillgång till den nya tekniken inom rimlig tid? Så står det i reservationen. Jag tror ändå inte att de är så naiva. Nej, jag tror snarare att det rör sig om ren och skär cynism. Man inser att det även i framtiden kommer att förbli stora vita fläckar på den Sverigekarta som utvisar bredbandstäckningen i olika delar av landet. Man lämnar helt enkelt företag och hushåll belägna inom dessa fläckar i sticket.

Fru talman! Vi menar att hela den här frågeställningen måste tas upp igen. Vi yrkar därför avslag på regeringens förslag till skattereduktion. Vi yrkar också att riksdagen uppdrar åt regeringen att återkomma med en strategi för att garantera ett finmaskigt bredbandsnät som huvudsakligen baseras på optisk fiber och som leder till ”nära hemmet” och ”nära företaget” varhelst dessa befinner sig i landet.

Jag ber, fru talman, att få yrka bifall till reservation 3.

Prot. 2000/01:47
14 december

*Skattereduktion för
utgifter för vissa
anslutningar för data-
och telekommunikationer*

Anf. 11 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Rolf Kenneryd har ägnat sig åt en analys av de formuleringar som vi har i vår reservation och kommit till vissa slutsatser, som framstår som något bisarra för den som lyssnade på mitt anförande. Jag refererade till en av de glesast befolkade kommunerna i landet, nämligen Härjedalen, som har löst det här problemet.

Kommunalrådet i Sveg säger så här: Den svenska bredbandsdebatten är som ett aprilskämt. Jag ifrågasätter det mångmiljardbelopp som man nu talar om för bredband. Politikerna har inte förstått sammanhangen. De diskuterar fel saker.

Sedan berättar han, vilket jag refererade till, hur man har löst detta i Härjedalen, där varje kommuninvånare och varje fritidshus kommer att kunna vara uppkopplade till en mycket rimlig kostnad. Det finns alltså marknadsmässiga lösningar, vilket han också framhåller.

Det behöver inte styras från staten, utan det finns tillräckligt mycket konkurrens för det här.

Anf. 12 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jo då, jag lyssnade på Carl Erik Hedlunds anförande. Det är möjligt att man kan hitta enstaka exempel där eldsjälarna med mycket stora uppoffringar kan lösa detta också i glesbefolkade delar av landet. Men det exempel som Carl Erik Hedlund refererar till är ännu icke genomfört. Det återstår att se om det kommer att genomföras med de ambitioner som Carl Erik Hedlund här har refererat.

Jag tillåter mig att, på goda grunder, betvivla att det kommer att lyckas med de begränsade ekonomiska resurser som föreligger i dessa glesbygder.

Anf. 13 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Det vore intressant att höra vilka goda grunder som Rolf Kenneryd baserar sitt uttalande på.

Anf. 14 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag har precis angivit dem. Det är de mycket begränsade ekonomiska resurser som föreligger i dessa glesbefolkade delar, kombinerat med de höga kostnader som är förenade med en sådan här investering. Framtiden kommer att utvisa vem av oss som får rätt i det hänseendet.

Anf. 15 STAFFAN WERME (fp):

Fru talman! Varför, för vem och med vad? De här tre frågorna är typexempel på frågor som borde besvaras innan en proposition som innebär ökade utgifter läggs fram.

Varför ska staten satsa pengar på ett utbyggt bredbandsnät där huvudtesen är att nätet ska ”medge överföring med god teknisk kvalitet av multimedietjänster”?

Man måste ställa sig frågan: Vad är egentligen bredband, inte tekniskt utan funktionellt? Är det ett nytt sätt att kommunicera, att skicka e-post, chatta eller på andra sätt kontakta andra människor? I så fall behövs knappast det vi kallar bredband över huvud taget. De flesta enkla var-

dagstjänster skulle det gå lika bra att göra via ett modernt modem över en vanlig telefonledning. Det viktigaste här vore att marknaden skapade ett nytt taxsystem. Tidsbunden taxa, där man betalar för varje minut, borde ersättas av en enhetstaxa för själva teletjänsten. Telia har redan börjat införa detta via sina ADSL-abonnemang.

Regeringen tycks ha insett detta när man inte riktar in sig på vanlig kommunikation utan i stället talar om multimedier. För multimedier krävs helt andra överföringshastigheter. Bilder och ljud, var för sig eller tillsammans, behöver ett kommunikationsnät som inte ser ut som det vi har i dag, vare sig det är gamla telefonledningar med nya överföringstekniker eller trådlös kommunikation.

Men vem behöver då ett nät som ska kunna visa rörliga bilder med ljud på datorn? Blir inte datorn en ersättning för TV:n? Har staten, om det är så, ett ekonomiskt ansvar för att ersätta dem som vill byta från ett TV-system till ett annat? Vilka extra tjänster kräver vi som privatpersoner som innebär att den statliga satsningen kan anses som samhällsnyttig? Vilka tjänster på nätet kräver bredband? Den frågan är kanske extra viktig att fundera över när man vet vilka tjänster på nätet som hittills har visat sig vara de enda som är lönsamma. Det är ju så att det finns en fri marknad.

Så kommer man in på fråga två: För vem?

Förespråkarna för offentliga satsningar på bredband brukar hävda att företagandet behöver det. Jag vågar påstå att det är en sanning med mycket stor modifikation. Var finns de undersökningar som visar på företagets behov av bredband som kan medge ”överföring med god teknisk kvalitet av multimedietjänster”?

De allra flesta småföretagare jag pratar med – de som huvudsakligen skulle beröras av propositionens förslag – har inga större krav på bredbandstjänster. Om de använder Internet över huvud taget är det som ett effektivt kommunikationsverktyg. Multimediesatsningar är för de flesta ganska främmande. Det finns andra satsningar som skulle påverka småföretagandet betydligt mer.

Vad är det, återigen, som säger att staten ska ge oss privatpersoner stöd för att byta ett TV-system mot ett annat? Det finns ändå en fri fungerande marknad.

Så går jag till slutfrågan: Med vad?

Tekniken inom detta område går hisnande fort. I dag menar experterna att glasfibern är det enda sättet att klara den snabbhet som behövs, i vart fall fram till ganska nära huset. Men hur säkert är det? Fundera själva tio år tillbaka i tiden. Hur många av oss hade hört talas om Internet, e-post och multimedietjänster över nätet? Hur många hade ens hållit i en mobiltelefon? Den enda sanningen om framtiden är att den är väldigt svår att sia om. Ingen av oss här kan säga att den teknik som vi i dag ser som lösningen är lösningen i morgon. Kanske är det glasfiber, kanske elledningar, kanske trådlös överföring via master eller satellit eller kanske något helt nytt. Vad gör den fria marknaden?

Fru talman! När jag inte är ersättare i riksdagen är jag kommunpolitiker i Örebro. Vi har under hösten haft ungefär samma diskussion i kommunstyrelse och kommunfullmäktige som vi för här i riksdagen i dag. Alla partier är eniga om att frågan är svår. Ska kommunen gå in och gräva för eget bredbandsnät? Vi har inget givet svar. Frågan har delat de

flesta partierna. Majoriteten har ändå, liksom majoriteten i kammaren troligtvis kommer att göra, tagit ett beslut om att i princip påbörja utbyggnaden.

Folkpartiet i Örebro har intagit samma ståndpunkt som Johan Pehrson företrätt för Folkpartiet i utskottet. Det finns helt enkelt för mycket okänt och för mycket osäkerhet för att man ska kunna gå in med en offentligt finansierad satsning på en marknad som ändå redan finns och där det privata företagandet redan agerar. Den privata sektorn ska inte störas i onödan i en väl fungerande marknadsekonomi. Det privata kapitalet är ett riskkapital och ska också kunna få ta både risker och vinster i en framtida bredbandsutbyggnad.

Med detta, fru talman, skulle jag vilja yrka bifall till reservation 4 i utskottets betänkande.

Anf. 16 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! I detta skatteutskottsbetänkande behandlar vi frågan om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation. Låt mig inledningsvis yrka bifall till hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Det går bra för Sverige, vilket jag är mycket glad för, fru talman. Men tillväxten ökar inte lika snabbt och arbetslösheten minskar inte lika fort i alla delar av vårt land, utan vi har en regional obalans. För oss socialdemokrater är det viktigt att vi på olika sätt och med olika medel gör allt för att minska klyftorna mellan tillväxtregioner och övriga landet. Satsningar för att åstadkomma en hög anslutningsgrad till tele- och datakommunikationsnät med hög överföringshastighet även i glesbygd är en viktig del i detta och kan få stor betydelse för förutsättningarna för att bo och verka i den norra delen av mitt Värmland, liksom i andra glest bebyggda delar av vårt avlånga land.

Även orter utanför tillväxtområdena måste få möjlighet att bl.a. producera högteknologiska varor och tjänster samt utbilda inom kvalificerade yrkesområden. En väl fungerande IT-infrastruktur måste alltså kunna användas av alla över hela landet. Människor och företag ska ha tillgång till snabb dataöverföring till en rimlig kostnad i storstäder såväl som i glesbygd. Staten har ett ansvar för att bredband i IT-infrastruktur byggs ut även på de platser i vårt land där investeringarna inte är lönsamma för privata företag.

Det är, fru talman, vårt gemensamma ansvar att minska den regionala obalansen och verka för att även glesbygden får tillgång till den nya IT-infrastrukturen.

En av de satsningar som togs upp i samband med riksdagens IT-politiska beslut i våras gällde införandet av en möjlighet till skattereduktion för bredbandsanslutningar. Det är detta förslag som vi nu behandlar.

Från utskottsmajoritetens sida tillstyrker vi det av regeringen framlagda förslaget, med undantag för ett par ändringar. Den ena ändringen är motiverad av att den som får skattereduktion inte till viss del ska bli dubbelt kompenserad genom att utgiften för en anslutning också kan dras av vid inkomstbeskattningen. Den andra ändringen är att skattereduktionen inte ska vara beroende av hur ägandet är organiserat.

Enligt det förslag som regeringen lagt fram går det inte att få någon skattereduktion om det finns en intressegemenskap mellan det företag

som ska ha anslutningen och det företag som utför arbetet. Därmed skulle det vara omöjligt för ett kommunalt bostadsföretag att få skattereduktion om ett kommunalt bolag gör anslutningarna.

I övrigt, fru talman, stöder vi från utskottsmajoritetens sida regeringens förslag, som i korthet innebär följande. Skattereduktionen ska gälla för 50 % av de kostnader som överstiger 8 000 kr, dock högst 5 000 kr per bostad eller lokal. Bredbandsindragningen måste vara klar före utgången av år 2002, och den 1 mars 2003 är sista dagen för ansökan om skattereduktion. Anslutningen ska vara ny. Den ska medge överföring med god teknisk kvalitet av multimedietjänster, och den ska ge den anslutne möjlighet att välja leverantör av överföringstjänster.

Värdet av eget arbete och eget material får inte medräknas i underlaget för skattereduktionen. Utgifter för abonnemang ingår inte heller i underlaget. Ett krav för skattereduktion är att den som utför anslutningen har F-skattsedel. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari nästa år.

Så, fru talman, ska jag kommentera de reservationer som har fogats till betänkandet. Det är reservationer från samtliga borgerliga partier, men från olika utgångspunkter. Man förespråkar allt från en ren marknadslösning till en strategi för en garanti för ett finmaskigt bredbandsnät nära hemmet. Låt mig, fru talman, konstatera att det även i denna fråga föreligger en borgerlig splittring.

Moderata samlingspartiet framför – som vanligt, vill jag säga – att en marknadslösning är det bästa sättet att tillgodose efterfrågan på nätanslutningar och nättjänster. Utifrån detta avstyrker de inte helt överraskande regeringens förslag. Även Folkpartiet avstyrker förslaget och förespråkar en marknadslösning.

Från utskottsmajoritetens sida anser vi att en uppbyggnad av en väl fungerande IT-infrastruktur ska ske i första hand genom marknadens försorg, men vi har ingen politisk övertro på marknadslösningar. Marknadslösningar kan vara effektiva och innebära konkurrens, men de leder inte till demokrati, rättvisa och jämlikhet. Därför avvisar vi de krav som framställs om att marknaden helt ska få styra uppbyggnaden av en sådan viktig del av vårt lands infrastruktur.

Vi har alla ett gemensamt ansvar för att minska den regionala obalansen och se till att den nya IT-infrastrukturen kan användas av alla över hela landet.

Kd föreslår bl.a. att tröskeln för skattereduktion ska sättas lägre än med regeringens förslag samt att vissa typer av tekniska lösningar inte ska vara undantagna från skattereduktionen. Men man avstyrker inte förslaget.

Centerpartiet anser att förslaget har för låg ambitionsnivå och avstyrker därför detsamma samt anser att regeringen ska återkomma med ett annat förslag som garanterar bredbandsnät nära hemmet över hela landet.

Fru talman! Utskottsmajoriteten tillstyrker inte heller förslagen om att utvidga skattereduktionen eller att omarbete det här i den riktning som Centerpartiet förordar i sin reservation. Kristdemokraternas förslag anser vi har en för stark inriktning mot tillväxtområdena. Med deras förslag kommer inte glesbygden att prioriteras, och inte heller kommer den regionala obalansen att minska. När det gäller Centerpartiets förslag anser vi att det är viktigt att lägga fast förutsättningarna för uppbyggnaden så snart som möjligt, så att uppbyggnadsarbetet inte försenas i onödan.

*Skattereduktion för
utgifter för vissa
anslutningar för data-
och telekommunikation-
tioner*

Vidare förutsätter vi från utskottsmajoritetens sida att regeringen följer upp hur skattereduktionen utnyttjas och att man har en beredskap för att återkomma till riksdagen med de justeringar som kan vara lämpliga för att utbytet av statens IT-infrastruktursatsningar ska bli så bra som möjligt.

Sedan, fru talman, måste jag kommentera det som Carl Erik Hedlund sade. Han tog upp det här med Härjedalen och den satsning som sker där. Han sade att detta sker helt i marknadens regi. Carl Erik Hedlund! Det stämmer inte. Det som man bygger upp i Härjedalen är förvisso mycket bra, billigt och effektivt, men vi ska också vara medvetna om att det satsas 9 miljoner kronor av allmänna medel och att man förväntar sig att även få del av den statliga subventionen, så det sker inte helt på marknadens villkor där uppe. Men jag tycker att det är bra att den här satsningen sker, och vi ska se till att det här också kommer alla där uppe till godo.

Än en gång, fru talman, yrkar jag bifall till hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 17 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Bedömer Lisbeth Staaf-Igelström att det IT-paket vari den här skattereduktionen ingår är tillräckligt för att förse norra och västra Värmland med den teknik som man behöver också i dessa delar av landet inom rimlig tid?

Anf. 18 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Först vill jag, när det gäller Rolf Kenneryd, säga att han hade en fullständigt nedgörande kritik mot Moderaternas och Folkpartiets marknadslösningar i den här frågan. Till stora delar instämmer jag i Rolf Kenneryds uppfattning i den här frågan.

Sedan undrade han om jag tror att det här kommer att räcka till. Jag tror att nivån är lämplig i nuläget. Men jag avslutade mitt anförande med att säga, vilket vi också skriver i betänkandet, att vi noga ska följa det här. Det här är nämligen en oerhört viktig fråga. Vi ska noga följa den, och om det behövs något ytterligare får regeringen återkomma till riksdagen i den frågan.

Anf. 19 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Min bedömning är att det redan nu står klart att det här inte kommer att vara till fyllest för att man ska kunna uppnå de strävanden som vi har och som också Lisbeth Staaf-Igelström ger uttryck för. Därför är det oerhört angeläget att det sker ett omtag och att detta sker i tid, så att inte viktiga bygder i vårt land får stå tillbaka alltför länge i den här utvecklingen.

Anf. 20 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt anförande anser vi att det är viktigt att det här kommer i gång snabbt och att det inte blir förseningar.

Vi anser att det med Centerpartiets förslag om att man ska återkomma med ett nytt förslag kommer att ta alldeles för lång tid, och det innebär då att det här kommer att försenas. Vi anser att det är bättre att komma i

gång med det förslag som vi har. Sedan får man utvärdera det, helt enkelt.

Prot. 2000/01:47
14 december

Anf. 21 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Lisbeth Staaf-Igelström pratar här om att man förordar marknadsmässiga lösningar, som det står i propositionen också. Men det ska vara begränsningar när det gäller rättvisa etc.

Jag trodde, fru talman, att det numera var inskrivet i det socialdemokratiska partiprogrammet att marknadsekonomi ska vara styrande. Är det den typen av marknadsekonomi som fortfarande ska ha ett stort inslag av övergripande statlig reglering som Lisbeth Staaf-Igelström här förordar? Då handlar det ju inte så väldigt mycket om hur marknaden fungerar.

Jag skulle vilja fråga Lisbeth Staaf-Igelström varför det ska vara nödvändigt att subventionera multimedieprodukter som konkurrerar, som jag sade i mitt anförande, med DVD-apparater, digital-TV, DAB-radio etc. Varför ska man just styra in på detta område, när det visar sig att 95 % av privatpersonerna, enligt en undersökning som PTS har gjort, är nöjda med de moderna modemen?

Anf. 22 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! I vanlig ordning tror Moderaterna och dess företrädare här, Carl Erik Hedlund, att marknadslösningarna är lösningen på allting.

Vi socialdemokrater tror på marknadslösningar till en stor del, men vi vet också att det behövs andra medel för att det här ska komma många människor till godo.

Carl Erik Hedlund sade också i sitt anförande att det var ett svagt intresse från allmänheten. Ska vi avstå från att göra framtida långsiktiga och viktiga investeringar för att man i dag inte har det stora intresset? Vi socialdemokrater är övertygade om att det här intresset kommer. Det kommer mer och mer. Därför är det här en oerhört viktig satsning.

Sedan pratade också Carl Erik Hedlund i sitt anförande om skattesänkningar. Vi vet ju att skattesänkningar är det allena rådande för moderater. Vi socialdemokrater vet att skatter och välfärd hör ihop. Men jag förstår Carl Erik Hedlunds inlägg när jag läser Dagens Nyheter från förra fredagen, den 8 december. Där är rubriken: M vill sluta prata fördelning. Då förstår jag Carl Erik Hedlunds inlägg, fru talman.

Anf. 23 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Det var ju bra att Dagens Nyheter har bidragit till att öka förståelsen. Jag har tyvärr inte läst den artikeln, men jag ska ta del av den.

Fru talman! Det som Lisbeth Staaf-Igelström tar upp här är intressant ur många synvinklar. Men jag kunde inte riktigt höra att jag fick svar på min fråga om varför just det här med bredband känns angeläget. Det är en teknik i vardande, och som flera anföranden här i kammaren i dag har visat händer det oerhört mycket på det tekniska området. Varför ska då staten gå in och binda sig för en typ av lösningar? I den här propositionen exkluderar man ett antal lösningar och säger att man när det gäller t.ex. kabel-TV, ADSL och sådant inte ska kunna få något bidrag, utan det ska vara den här som möjliggör de här breda lösningarna.

*Skattereduktion för
utgifter för vissa
anslutningar för data-
och telekommunikation*

Vi är nu i ett pionjärstadium. Varför inte, som på alla andra områden, i stället låta marknaden söka och finna lösningar och sedan se vad som fungerar bäst? Sedan kan man se om behovet finns i utsatta områden eller i glesbygder där man inte kan göra det så bra som man har gjort i Härjedalen av någon anledning. Då kan man ju överväga om man ska ha det här, men inte på nuvarande stadium. Man låser sig kanske för en föråldrad teknik.

Anf. 24 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag finner det märkligt att inte Carl Erik Hedlund har läst vad hans partiledare säger i en stor artikel på en helsida i Dagens Nyheter den 8 december. Men, som sagt: Läs, begrunda och se! Moderaterna vill sluta prata fördelning; det är en stor rubrik på denna sida.

Sedan är det på det sättet, Carl Erik Hedlund, att det här är en framtida satsning. Det är en mycket viktig satsning, och det är en mycket stor viktig infrastruktursatsning. Det är därför som vi inte vill överlämna den helt och hållet till marknaden.

Jag har sagt tidigare att marknaden till stor del kan lösa det här. Men det är inte enbart marknaden som ska lösa den här stora viktiga infrastruktursatsningen. Det här måste komma alla till del. Vi har en regional obalans, som jag säkert tror att Carl Erik Hedlund också känner till, och vi socialdemokrater ser att det här är en viktig del när det gäller att minska den här regionala obalansen.

Anf. 25 HELENA HÖIJ (kd) replik:

Fru talman! Jag håller med Lisbeth StAAF-Igelström om vikten av en väl utbyggd IT-infrastruktur i hela landet. Det är därför som vi har föreslagit att skattereduktion ska medges redan för kostnader som överstiger 1 000 kr.

I den departementspromemoria som ligger till grund för regeringens förslag har man antagit att 70 % av företagen men endast 15–20 % av hushållen på landsbygden kommer att ansöka om en skattereduktion, vilket gör att man kan ifrågasätta förslaget regionalpolitiska effekter. Glesbygdsverket går t.o.m. så långt att man i sitt remissvar menar att det finns en risk för att de resurser som avsatts inte kommer att utnyttjas till fullo, eftersom ribban för skattereduktionen ligger för högt. Den ligger enligt utskottsmajoritetens förslag på 8 000 kr.

Marknaden för företag i glesbygden utgörs ofta av hushåll i glesbygden. Om inte hushållen ansluter sig till bredband kan marknaden förbli omogen och glesbygdsföretagens möjligheter att t.ex. sälja sina tjänster lokalt bli små.

Fru talman! Jag vill fråga Lisbeth StAAF-Igelström om hon inte tror att investeringskostnader på minst 8 000 kr för de flesta hushåll framstår som alltför höga.

Anf. 26 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Vi har valt lösningen med skattereduktion för att den ska avse sådana anslutningar som är avsevärt mer kostnadskrävande än de är i normala fall. Det är därför vi har valt de här gränserna och de här beloppen.

Men, som jag sade tidigare, vi skriver också i betänkandet att vi noga kommer att följa upp den här frågan och se till att det blir ett bra utfall av de stora satsningar vi gör på de här viktiga framtidsinvesteringarna, en bra IT-infrastruktur.

Kd:s förslag ser jag mer som att det kommer att gynna tätorter. Närmare tätorter tror jag att marknaden – detta ord – kommer att kunna klara anslutningen till en rimlig kostnad. Det vi vill är att skattereduktionen ska komma de avsevärt mer kostnadskrävande lösningarna till del och att man ute i glesbygden ska kunna göra det här. Vi tror på de här beloppen och på de här gränserna.

*Skattereduktion för
utgifter för vissa
anslutningar för data-
och telekommunikation*

Anf. 27 HELENA HÖIJ (kd) replik:

Fru talman! Med det förslag som regeringen har presenterat och som utskottet till stora delar har ställt sig bakom kommer man att styra mot dyrare lösningar när man t.ex. begränsar valet av tekniska lösningar. När man också sätter ribban, om jag får kalla det så, så högt som 8 000 kr kommer man naturligtvis att styra mot dyrare lösningar utan att ha några garantier för att de är bättre eller bättre rustade för de behov vi har i framtiden.

Genom att sänka ribban, som kristdemokraterna föreslår, öppnar vi för fler hushåll. Det kan hända att en del av dem ligger i tillväxtregionerna, men framför allt, som Glesbygdsverket skriver, kommer också hushållen i glesbygd att finna det här förslaget attraktivt. Vi styr också över och uppmuntrar marknaden, som är en mycket viktig aktör här. Det ska vi vara medvetna om. Oavsett vilket förslag som vinner gehör i kammaren i dag kommer man att få en press på sig att ta fram billiga lösningar med höga prestanda.

Anf. 28 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Som kammaren och fru talman kan konstatera har vi olika uppfattningar i den här frågan. Vi har valt olika lösningar.

Jag tillstyrker fortfarande vårt förslag i betänkandet och avstyrker kd:s reservation i den här frågan, fru talman.

Anf. 29 STAFFAN WERME (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle än en gång vilja återvända till frågan varför och be Lisbeth Staaf-Igelström på något konkret sätt beskriva vilka multimedietjänster som efterfrågas exempelvis av företag i glesbygden eller av privatpersoner i glesbygden och varför det i så fall är statens uppgift att genom en skattereduktion ändra på den utveckling som ändå är marknadsgiven. Kanske kunde vi få några konkreta exempel på vilka multimedietjänster som efterfrågas.

Anf. 30 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det är faktiskt vårt gemensamma ansvar att se till att även glesbygden får tillgång till de här viktiga infrastruktursatsningarna. Det är inte enbart i tätorter och tillväxtområden som det här ska ske. Därför kommer vi nu att gå in från statens sida för att se till att man även i Bergslagens glesbygder kan få möjlighet att få bredband.

Detta är en framtidssatsning. Det är därför som vi stöder den här delen. Skattereduktionen ska alltså avse anslutningar som är avsevärt mer kostnadskrävande, som jag sade.

Jag går inte in på den tekniska delen i den här frågan, utan det här är en framtidssatsning som vi socialdemokrater i utskottsmajoriteten tror på.

Anf. 31 STAFFAN WERME (fp) replik:

Fru talman! Ändå måste det finnas något slags tanke bakom. Man kan säga att det här är en viktig framtidssatsning, men vad är innehållet? Orden förstår jag, en viktig framtidssatsning, men jag begriper fortfarande inte vad det är som är så viktigt i innehållet som gör att staten under en tvåårsperiod kommer att satsa drygt 1 ½ miljon kronor på detta. Jag ser fortfarande inte innehållet. Risken är för stor, menar jag. Låt marknaden ta risken!

Anf. 32 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Om inte Staffan Werme inser varför vi ska se till att ha en skattereduktion så att detta även kommer människor utanför tätorter och tillväxtområden till godo, blir jag lite bekymrad.

Marknaden kommer inte att kunna klara av det här fullt ut över hela landet. Det är därför som vi ska ha skattereduktionen.

Anf. 33 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det är ganska fascinerande att lyssna på den här debatten. Läser man betänkandet och lyssnar på debatten undrar man om debatten egentligen handlar om det här betänkandet.

Här finns alltså två klara linjer i kammaren. En linje representeras av Centerpartiet, som i princip säger: Satsa 60 miljarder av statliga pengar och bygg ut!

Sedan finns det en annan linje som förespråkar marknadslösningen.

Det är faktiskt på det sättet. Även om vi har det här betänkandet med förslag om skattereduktion är det marknadslösningen som sex partier här i kammaren står bakom.

Moderaterna menar att en sådan här skattereduktion inte ska behövas. Skattereduktion är inte bra. Samtidigt säger man att om det sedan visar sig nödvändigt, vilket inte är helt otroligt, skriver moderaterna i princip i sin reservation, kanske vi måste vidta den här typen av åtgärder i alla fall.

Det här visar att majoriteten i utskottet faktiskt ligger ett steg före moderaterna. Vi kanske kan se lite längre fram att marknaden inte kommer att fixa detta överallt i landet. Det är därför den här lösningen finns.

Det vi diskuterar här i dag är skatteavdraget. Men man bör också ta med den andra hälften, nämligen det stöd som ska gå ut till kommunerna för att de ska kunna dra ut bredband till perifert belägna hushåll, en sak som marknaden inte kommer att fixa till rimliga kostnader.

Exemplet Härjedalen är mycket bra i det sammanhanget. Där kalkylerar man faktiskt med att komma i åtnjutande av de 1,6 miljarder som avsätts till kommunerna för att bygga ut i glesbygden.

Vi kommer nog att se, Staffan Werme var inne på det, att man i många kommuner runtom i landet diskuterar detta. Hur ska vi på kommunal nivå kunna höja attraktionskraften för den här kommunen? Det här är ett sätt att marknadsföra kommunerna.

Ibland kommer man att använda de nät som redan finns. Ibland har man kommunala bolag som ligger väldigt långt framme i det här sammanhanget. Detta är också en del i marknaden.

Men, märk väl, där handlar det inte om att vi ska subventionera. De kommuner som bygger i tätorter kommer inte att subventioneras. Subventionen till kommunerna avser de glesbefolkade områdena.

Sedan säger Folkpartiet att vi inte ska ha skattereduktionen. Det är efterfrågan som gör att marknaden ökar. Det kanske finns en efterfrågan, men vi ska väl ge alla hushåll en rimlig chans i alla fall. Vi måste på något sätt från statens sida överbrygga prisskillnaderna mellan glesbygdsbefolkningen och befolkningen i centralorterna. En uppkoppling kostar inte särskilt mycket i de tätbefolkade områdena. Det här är väl en form av glesbygdspolitik och regionalpolitik.

Det blir mycket överord och övertoner i en sådan här debatt. Carl Erik Hedlund säger att pengarna kunde ha använts till assistentersättning eller änkepensioner. Det är fråga om 1,6 miljarder under två år. Men med moderaternas lättsinne förstår jag mycket väl att ni kan tänka er att in-teckna 1,6 miljarder hur många år som helst. Det handlar om ett tillfälligt stöd.

Sedan har man hört att det görs jämförelser med hemdatorstödet, dvs. det stöd som gavs i och med att man slapp betala förmånsvärde. Men pe-stödet är en helt annan debatt. Det var en lyckad del, men har inget alls med detta att göra.

Den kritik som kan riktas mot det föreslagna stödet är naturligtvis att det incitamentmässigt kanske inte är det absolut bästa. Det är en fördröjning kanske på ett till ett och ett halvt år innan det märks i plånboken. Vi har i en motion pekat på att det kanske hade varit bättre att utnyttja skattekontot och redan månaden efter få stödet. Då skulle man känna direkt vid investeringstillfället att man får stödet. Vi valde dock att inte fullfölja detta – mycket på grund av den enkla lösning som utskottsmajoriteten har förespråkat.

Däremot hade vi ett annat yrkande i vår motion, nämligen att det inte skulle bli både skattereduktion och avdragsrätt för samma belopp. Det hade varit en mycket främmande fågel i svensk skattelagstiftning, dvs. att få avdrag för en kostnad man inte har. Å andra sidan kan vi säga att vi har varit mycket nyskapande och nydanande. Förslaget till lösning är att göra en skattereduktion skattepliktig. Det är ju nästan lika roligt! Detta är möjligen en lite udda lösning, men den är faktiskt praktisk och enkel för att lösa problemet med att inte få både skattereduktion och avdrag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet.

Anf. 34 STAFFAN WERME (fp):

Fru talman! Jag tyckte inte att jag fick svar av Lisbeth Staaf-Igelström på min fråga, men Per Rosengren var inne på samma fråga. Frågan är svår. Vi vet inte vad framtiden ger. Jag sade i mitt anförande att vi inte vet vad framtiden bär i sitt sköte.

Som jag ser det har glesbygden redan i dag möjlighet att ta emot multimedier. Sveriges television finns; det finns en massa satellitkanaler. Det är multimedier. Vad är det som gör att innehållet i denna multimediesatsning är så betydelsefullt för samhällsekonomin att man ska gå

*Skattereduktion för
utgifter för vissa
anslutningar för data-
och telekommunikation*

*Skattereduktion för
utgifter för vissa
anslutningar för data-
och telekommunikation*

in med en subvention? Jag har lite svårt att se det, och jag har sagt det tidigare. Vad är det som är så viktigt samhällsekonomiskt?

Anf. 35 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Detta är ett sätt att utjämna skillnaderna mellan dem som bor i glesbygd och dem som bor i centralorter. Det är ganska orimligt att man bara ska behöva betala 900–1 500 kr om man bor i en centralort för en viss service, men om man bor i glesbygd ska man behöva betala 17 000–20 000 och inte få någon subvention. Det kommer ändå att bli mycket dyrare i glesbygden. Detta är ett sätt att öka tillgången för glesbygden. Detta är en form av oerhört viktig regionalpolitik.

Anf. 36 STAFFAN WERME (fp):

Fru talman! Jag får ändå inget svar på frågan vad som är innehållet i detta.

Runar Patriksson, vår riksdagsman från Folkpartiet i Värmland, skulle säkert säga att den viktigaste infrastruktursatsningen för norra Värmland vore att ge lite mer pengar till vägarna. Det är en viktig satsning för dem. Där finns ett innehåll; man vill alltså transportera gods. Vad finns det för innehåll i den här satsningen?

Jag bor i Örebro tätort. Jag har jättedålig mottagning på 2:an och 4:an på min TV eftersom jag bor på baksidan av en stor kulle. Om jag skulle få en perfekt TV-bild skulle jag få satsa några tusen i en parabol.

Det kommer alltid att finnas skillnader mellan människor. Man måste ha koll på vilket innehåll man vill stödja och som är samhällsekonomiskt viktigt.

Anf. 37 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Jag kan hålla med om att vägar kanske är minst lika intressanta för företag och småföretag runtom i landet. Men man får inte göra en motsättning av detta.

Återigen: Vi vet inte i dag fullt ut vad småföretagen i glesbygd kommer att kunna utnyttja detta till. Vi vet inte vad den nya tekniken för med sig. Vi vet att när det gäller snabba överföringar av bilder, konferenser osv. fordras det bredband, annars blir det ett väldigt "tuggande".

Bara för några år sedan visste vi inte om att detta skulle vara möjligt. Jag är övertygad om att det kommer att komma ännu fler tjänster som är viktiga, inte minst för de små och medelstora företagen i glesbygden. Det är en sak. Den andra saken är att vi vill överbrygga skillnaden i infrastruktur, att den ska kunna ges till alla i Sverige till en rimlig kostnad. Det kommer ändå att vara en stor skillnad, och man kommer att vara gynnad av att bo i tätort.

Jag har precis samma problem med min TV. Jag bor bakom Leksbergskullen i Mariestad. Jag kommer inte åt Skövdesändaren och får rikta min antenn åt ett annat håll. Jag skulle också kunna skaffa mig en parabol, men det går inte att dra sådana paralleller i det här sammanhanget. Här handlar det om en helt annan teknik som kan ge glesbygden möjligheter som saknas i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU9
Anpassningar på företagsskatteområdet till EG-fördraget, m.m. (prop.
2000/01:22 och prop. 2000/01:12 delvis).

*Anpassningar på
företagsskatteområdet
till EG-fördraget, m.m.*

Anf. 38 CATHARINA HAGEN (m):

Fru talman! Betänkande SkU9 handlar om anpassning till EG-fördraget i en rad företagsskattefrågor. Inom flera av de områden som berörs har den svenska lagstiftningen ensidigt gynnat svenska företag och investeringar i Sverige. I och med föreliggande betänkande är det slut med detta. Vi tvingas nu öppna möjligheterna generellt även för företag från andra länder inom EU.

Som flera remissinstanser har påpekat kvarstår dock ytterligare bestämmelser som kan vara oförenliga med EU-lagstiftningen. Regeringen har då valt att inte behandla dessa regler nu utan hänvisar till sittande utredningar, bl.a. den s.k. fåmansbolagsutredningen, 3:12-utredningen. Man har valt att avvakta i stället för att nu komma med förslag på dessa områden. Vi ser att det är angeläget att dessa utredningar påskyndas eftersom de regler som behandlas där kan strida mot vad som gäller i EU. Sett från företagens behov, särskilt småföretagen, är det nödvändigt att påskynda dessa utredningars arbete.

Rent generellt anser vi att det inte finns någon anledning att göra åtskillnad mellan företag i EU och andra utländska bolag. Det finns ju en värld utanför EU-området, vilken är av stor och växande betydelse. Svenska skatteregler bör därför inte försvåra etablering av verksamheter över gränserna. Vi bör inte resa onödiga murar kring EU som hindrar företag och människor att verka på grund av oförmånliga skatteskäl. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över det svenska regelsystemet och anpassar det till internationell rätt.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till reservation nr 1.

I betänkandet görs också klart att delägare i utländska värdepappersfonder ska kapitalbeskattas på samma sätt som vid försäljning av svenska värdepappersfonder. Denna uppfattning delar vi. Men i detta sammanhang kan det vara värt att notera den skattemiljö som fonder i Luxemburg arbetar i. Beskattningen av själva fonden är i Luxemburg 6 % av fondkapitalet mot 1 ½ % i Sverige. Skatten för själva fonden är alltså 25 gånger högre här. Detta förhållande i sig verkar inte till Sveriges fördel vad gäller etablering av fondverksamhet. Utvecklingen går mot att finansföretagen själva och deras kunder blir alltmer observanta på skattekillsnader, samtidigt som det blir allt lättare att agera utifrån dem.

En annan punkt som berörs i betänkandet är rätten att ta emot utdelning från näringsbetingade aktier. Självklart står vi bakom att utländska företag i Sverige ska ha samma rättigheter som svenska, dock med den synpunkten att man borde se över reglerna för att gälla även företag från länder utanför EU.

I propositionen anför regeringen att avkastning på eget kapital endast borde beskattas en gång inom bolagssektorn. Denna princip följs när det gäller utdelningar men inte kapitalvinster på näringsbetingade andelar. Detta strider inte bara mot huvudprincipen utan ökar också incitamenten

till skattearbitrage mellan de olika inkomstlagen. Det är också en konkurrensnackdel i förhållande till länder som har denna skattefrihet. Mot denna bakgrund vill vi att regeringen snarast återkommer med ett förslag som skattebefriar näringsbetingade andelar.

Det brådskar att vidta åtgärder, vilket utvecklingen av det stora antalet utlandsstationerade riskkapitalbolag har visat. Omstruktureringar är en viktig del i utvecklingen av ett effektivt näringsliv. Många länder inom och utanför EU har redan regler som underlättar effektiva förändringar på det här sättet.

Ett av många exempel på att Sverige inte är konkurrenskraftigt i det här avseendet fick vi för en tid sedan när Telia sålde sitt dotterbolag via Holland för att slippa reavinstskatten. Man kan bara konstatera att snabbheten och rörligheten bland internationella aktörer ökar trycket på att inte ha skatteregler som verkar direkt konkurrenshämmande.

Avslutningsvis kan jag bara instämma i finansministerns uttalande, som han gjorde för ett år sedan när han svarade på en fråga från mig. Han svarade då:

”Slopad reavinstbeskattning på näringsbetingade aktier skulle innebära ökad attraktionskraft för Sverige som bas för internationellt verk samma koncerner och samtidigt – vilket också är mycket viktigt – påtagligt förenkla den svenska företagsbeskattningen.”

Frågan är nu: Vad har hänt sedan dess?

Anf. 39 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! I skatteutskottets betänkande nr 9 behandlas vissa nationella regler som vid inkomstbeskattningen i dag gynnar svenska företag i förhållande till utländska företag i samma situation eller gynnar investeringar i Sverige framför investeringar i utlandet.

Man kan grovt säga att det vi nu talar om är att anpassa en del regler på företagsskatteområdet till EG-fördraget. Det handlar om skattefri utdelning på näringsbetingade aktier, lex Asea, ombildande av ekonomisk förening till aktiebolag, koncernbidrag m.m.

I stort gäller det förändringar som likställer inkomstbeskattningen för svenska företag och utländska företag som hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES. I vissa frågor rör förändringarna också annan stat med vilken Sverige ingått skatteavtal.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avslår som följd av det den motion som lämnats med anledning av propositionen.

Till utskottsmajoritetens ställningstagande har Moderata samlingspartiet lämnat tre reservationer som jag har tänkt att kommentera.

I den första föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning med syfte att ändra de bestämmelser som står i strid med EG-rätten och anpassa det svenska regelsystemet till internationell rätt.

Jag vill påstå att en stor del av arbetet inom skatteområdet under senare år har haft ett internationellt perspektiv. Det ärende som vi just nu behandlar är en del i arbetet med att anpassa oss till EG-rätten. Det är också så att avgöranden i EG-domstolen har haft betydelse för flera av de förslag som vi nu diskuterar.

För att snabbt kunna fånga upp ändringsbehov som följer av rättsutvecklingen inom ramen för våra internationella åtaganden, måste anpass-

ningsarbetet ingå i en kontinuerlig process. Samma utgångspunkt krävs också när det gäller ändringar som syftar till att vi i Sverige ska kunna bibehålla en internationellt sett konkurrenskraftig beskattning.

Enligt den nu aktuella propositionen ingår uppföljning av vår interna skattelagstiftning som en naturlig del i lagstiftningsarbetet. Kravet på att anpassa oss till rättsutveckling, följsamhet till internationell utveckling och kontinuerlig uppföljning är, som jag ser det, fullgoda skäl till att avslå förslaget om en särskild utredning. Men det finns flera skäl.

När det gäller internationella skattefrågor utanför EES-området upprättas som regel skatteavtal med andra stater, s.k. dubbelbeskattningsavtal. Någon enhetlig internationell rätt på beskattningsområdet finns således inte, vilket man skulle kunna förledas att tro av reservationen.

Nämnas kan som exempel att Sverige har avskaffat kupongskatten på utdelning till utländska företag som innehar minst 25 % av andelskapitalet i svenskt bolag. Vid omförhandling av skatteavtalet med USA föreslogs från svensk sida att kupongskatten på näringsbetingat innehav skulle avskaffas. USA accepterade inte att helt slopa kupongskatten. Det innebär att Sverige ensidigt har avskaffat kupongskatten gentemot USA.

Fru talman! Även om detta är ett anförande och inte någon replik, skulle jag vilja ställa en fråga till moderaternas talesman i ärendet Catharina Hagen. Är det den svenska eller den av USA företrädde uppfattningen som i det här avseendet enligt Moderata samlingspartiets tolkning är internationell rätt? Jag vore tacksam för svar, så att jag i fortsättningen på ett bra sätt kan tolka reservationen.

Enligt reservation 2 vill moderaterna ha ett snabbt framlagt förslag om att beskattningen på kapitalvinster från näringsbetingade andelar ska avskaffas.

Vårt system för beskattning av bolagsinkomster bygger på att skatt ska betalas i två led, en gång på företagsnivå och en gång hos ägaren som beskattas för utdelning eller reavinst. För att förhindra att en vinst beskattas flera gånger inom en koncern beskattas inte moderbolaget för utdelning från dotterbolag.

Catharina Hagen återopade ett frågesvar från finansministern. Jag skulle själv också vilja citera ytterligare ur finansministerns frågesvar, där han säger: ”Egentligen borde därför reavinster vid försäljning av dotterbolag, eller mera precist reavinster på s.k. näringsbetingade aktier och andelar, undantas från beskattning och som en konsekvens av det borde reaförluster inte vara avdragsgilla.”

Så här långt ger jag reservanterna rätt. Men nu är det så att komplikationer vid utlandstransaktioner hittills har lagt hinder i vägen för en förändring. Skattepliktiga intäkter i Sverige skulle kunna transformeras till skattefria vinster i t.ex. skatteparadis.

Frågan om beskattning av näringsbetingade andelar behandlas för närvarande i två utredningar: utredningen om vissa företagsskattefrågor och utredningen om vissa internationella företagsskattefrågor.

Från utskottsmajoritetens sida menar vi med tanke på den komplexitet frågan har att resultatet av det pågående utredningsarbetet bör avvaktas. Vi avstyrker därför reservanternas förslag.

I reservation 3 föreslår moderaterna att lex Asea ska utvidgas till att även omfatta onoterade bolag. Jag skulle vilja påstå att noteringsvillkoret inte är någon tillfällighet eller lapsus i lagstiftningen. Bestämmelserna enligt lex Asea innebär att beskattningen skjuts upp. Den som får utdelning blir inte omedelbart beskattad för realisationsvinsten.

I den ursprungliga propositionen 1990/91:167 motiverades noteringsvillkoret med att det säkerställer ett spritt ägande av det utdelande företaget. Enligt lex Asea fördelas anskaffningsvärdet för aktierna i moderbolaget på aktierna i detta företag och dotterföretaget med ledning av förändringen i marknadsvärdet på aktierna i moderföretaget. För att detta ska kunna göras på ett rimligt sätt krävs att aktierna i moderföretaget är föremål för någon form av notering. Om marknadsvärde saknas uppstår problem när det gäller tillämpningen av reglerna. Det är skälet till att utskottsmajoriteten vidhåller att lex Asea endast kan bli aktuellt för noterade företag.

Herr talman! Nästa ärende kommer att ta lång tid. Därför begränsar jag nu mitt anförande så att vi har en möjlighet att avsluta debatten i nästa ärende innan voteringen kl. 14, vilket är önskvärt. Med det jag har anfört yrkar jag bifall till hemställan i skatteutskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 40 CATHARINA HAGEN (m):

Herr talman! Per Erik Granström har ställt ett antal frågor till mig. Den första fråga jag vill kommentera gäller hans syn på beskattning av näringsbetingade andelar. Det är mycket riktigt så som Per Erik Granström har sagt att reglerna som de nu är innebär att en inkomst beskattas två gånger i bolagssektorn och en gång hos mottagaren när det gäller denna typ av aktier. Det innebär en trippelbeskattning, Per Erik Granström. Detta är inte bara den dubbelbeskattning vi normalt sett pratar om utan en trippelbeskattning.

Det är bl.a. den effekten som vi vill undvika genom att trycka på behovet av att man avskaffar reavinstskatten på näringsbetingade aktier. Visst sitter det utredningar som tittar på detta, jag är medveten om det. Men de är försenade. De skulle ha framlagt sina resultat redan i år, och de är försenade. Därför vill vi i vår reservation trycka på att de verkligen bör komma med ett förslag.

Visst är det krångliga saker som dessa utredningar behandlar. Jag är också medveten om det. Men andra länder har klarat detta, och då måste vi klara det i Sverige också. Meningen med reservationen är alltså att betona vikten av att man landar på ett resultat som innebär att skatten på näringsbetingade andelar verkligen försvinner.

En annan fråga som Per Erik Granström tog upp vill jag bara kort beröra här. Det är detta att vi vill ha en utredning som anpassar det svenska skattesystemet till ett internationellt skattesystem. Det innebär inte att vi vill ha exakt samma regler, bara att det är bättre anpassat ur framför allt konkurrenshänseende. Vi vill inte nöja oss med att anpassa oss till de länder som finns i EU. Vi anser att det finns en stor och påträngande värld utanför EU också. Varför ska vi alltid vara så passiva och bara reagera på sådant som vi måste reagera på? Varför inte tillsätta en utredning som gör att Sverige kan vara lite mer aktivt och förekomma de be-

hov som finns från andra länder? Jag undrar vad Per Erik Granström har för syn på detta. Varför ska vi vara så passiva?

Prot. 2000/01:47
14 december

Anf. 41 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Herr talman! När det gäller det som Catharina Hagen betecknar som trippelbeskattning var det ju också det som jag framförde i mitt anförande, alltså att vi i princip är överens om att en förändring här bör komma till stånd. Däremot är inte vi från socialdemokratisk sida beredda att göra en förändring som underlättar att man placerar pengarna i skatteparadis. Vi vill att utredningen får tillräckligt med tid för att lägga fram ett förslag som sedermera förhoppningsvis kan leda till ett bra ställningstagande i den här kammaren.

När det gäller att anpassa det svenska skattesystemet till internationella förhållanden är jag inte lika negativ till de svenska ståndpunkterna som vad som framskyntade i Catharina Hagens replik. Jag vill nog hävda att Sverige har en hållning i fråga om att upprätta dubbelbeskattningsavtal som syftar till att inte diskriminera vare sig svenska företag eller andra länders företag. Det har i många sammanhang framhållits att Sverige är ett föregångsland i det här avseendet. Jag menar att vi från svensk sida ska fortsätta att arbeta i den riktning som vi nu gör genom att upprätta dubbelbeskattningsavtal och anpassa oss till EG-rätten.

Anf. 42 CATHARINA HAGEN (m):

Herr talman! Jag är mycket nöjd med svaret när det gäller Per Erik Granströms syn på behovet av att avskaffa skatten på näringsbetingade aktier. Jag vill bara betona att jag tycker att de här utredningarna nu har suttit tillräckligt länge. De tillsattes 1998, och det finns väldigt mycket fakta omkring behovet av regler för att man inte ska kunna smita undan skatten på ett sätt som inte är acceptabelt. Så jag tycker nog att Per Erik Granström kunde hjälpa mig med att trycka på hos regeringen så att de kommer med ett resultat snart. Det lär ju också dröja innan reglerna träder i kraft.

Till sist vill jag bara kommentera Per Erik Granströms syn på det här med dubbelbeskattningsavtalen. Visst är det bra att de finns. Men man skulle kunna gå lite längre genom en lagstiftning som gör att de här dubbelbeskattningsavtalen inte behövs utan att vi ligger före i lagstiftningen, att Sverige kan gå före. Vi är ju kända för att vara rationella och för att förenkla mycket jämfört med många andra länder. Varför inte gå i bräsch även här? Lagstiftning kan ibland vara bättre än avtal när det gäller sådana här skattefrågor.

Anf. 43 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Herr talman! Nu sitter ju inte jag i utredningen, och jag vet inte exakt hur långt man har kommit där. Men jag kan säga att den socialdemokratiska gruppen naturligtvis också har ett intresse av att de här frågorna kommer upp på bordet till ett slutligt ställningstagande.

När det gäller frågan om Sverige ska gå före eller inte försökte jag att beskriva det här genom att redovisa hur det var när Sverige försökte att lösa frågan med USA och inte kunde gå fram. Jag menar att det inte vore rimligt om Sverige ensidigt kröp ned till lägsta nivå. Det här bygger ju på överenskommelser, så jag tycker nog att vi även fortsättningsvis ska

*Anpassningar på
företagsskatteområdet
till EG-fördraget, m.m.*

arbeta för att förhandla med våra motparter när det gäller att upprätta avtalen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Inkomstskatteregler vid ändrad skattskyldighet till mervärdesskatt

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU10
Inkomstskatteregler vid ändrad skattskyldighet till mervärdesskatt (prop. 2000/01:30).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

*Vissa förmögenhets-
och punktskattefrågor*

10 § Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU11
Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor (prop. 2000/01:31 och prop. 1999/2000:126 delvis).

Anf. 44 MARIETTA DE POURBAIX LUNDIN (m):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande 2000/01:11 behandlas vissa förmögenhets- och punktskattefrågor. Jag tänker helt kort börja med punktskattefrågorna för att sedan lägga större delen av min tid på förmögenhetsskatten.

Moderaterna sade nej till avfallsskatten som infördes den 1 januari i år. Vår kritik då kvarstår. Avfallsskatten är inte till fördel för miljön. Den är krånglig och full av undantag. Dagens förslag från utskottsmajoriteten innebär att nästa undantag ska göras. Detta befäster bara vår kritik. Moderaterna vill att regeringen ska återkomma med förslag till avveckling av avfallsskatten.

Veterantraktorer bör enligt Moderaterna omfattas av samma skatteregler som veteranlastbilar, dvs. de ska vara skattebefriade.

Uppfinningsrikedomen när det gäller att ta ut skatt är som synes outtömlig. Allt och alla kan och ska beskattas enligt Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Nu, herr talman, till en skatt av en helt annan dignitet än dem jag hittills pratat om; förmögenhetsskatten. Herrar i mörka kostymer, som röker tjocka cigarrer och har tusenlappar i fickorna – det är bilden av en kapitalägare, en person som klarar av att betala sin förmögenhetsskatt.

Det är denna bild som Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet vill frammana, allt för att kunna försvara förmögenhetsskatten. Men detta stämmer inte längre. Om denna typ av personer över huvud taget finns i Sverige så är det just de som inte betalar förmögenhetsskatt. Observeras

bör att problemet inte är att dessa personer slipper betala förmögenhetsskatt. Problemet är att mormor Agda, pensionär, som betalat av på sitt skärgårdshus som gått i arv i generationer nu drabbas av både en chockhöjning av taxeringsvärdena med höjd fastighetsskatt som följd och förmögenhetsskatt. Problemet är att familjen Svensson med barn, boende i ett radhus i Stockholmsregionen, inte längre kommer att ha råd att bo kvar, eftersom familjen förutom höjd fastighetsskatt också drabbas av förmögenhetsskatt.

Lösningen på orättvisan är alltså inte att de som i dag slipper betala förmögenhetsskatt ska börja betala. Nej, lösningen på problemet är att förmögenhetsskatten avskaffas för alla. Och detta är vad vi moderater vill. Vi vill ta bort sambeskattningen som ett första steg och samtidigt höja fribeloppet till 1,5 miljoner kronor per person. Det vill vi göra redan nästa år. År 2002 vill vi avskaffa förmögenhetsskatten för alla.

Man kan fråga sig varför det har blivit så här orättvist och godtyckligt. Riksdagen beslutade på förslag av den borgerliga regeringen 1991 att förmögenhetsskatten skulle avvecklas och att man skulle göra det under en treårsperiod. 1994 sköt den socialdemokratiska regeringen upp slopandet av förmögenhetsskatten, vilket ledde till att förmögenhetsskatten återinfördes.

År 1997 beslutade en majoritet i riksdagen att alla A-listenoterade aktier skulle förmögenhetsbeskattas. Ett undantag gjordes för aktier ägda av personer eller familjer som hade mer än 25 % av rösterna och om bolaget hade introducerats 1992 eller senare. På så sätt undantogs ett tiotal familjer. För att undvika en massflykt från landet och en flykt från A-listan till de skattebefriade OTC-listorna kom det i slutet av 1997 nya regler som innebar att ägaren slipper förmögenhetsskatt om han eller hon vid tiden för bolagets börsintroduktion haft 25 % eller mer av rösterna, oavsett när bolaget introducerats. På så sätt undantogs ytterligare några. Man ska då notera att Moderaterna vill ta bort förmögenhetsskatten för alla.

Förmögenhetsskatten är inte träffsäker, vare sig i ekonomisk eller i moralisk bemärkelse. Det går inte att motivera att aktieinnehav i Telia och Huvudstaden är skattepliktiga men inte aktieinnehav i Europolitan och Drott eller att småhusinnehav för eget boende är skattepliktigt men inte fastighetsinnehav för andras boende. Pensionssparande i aktiefonder i PPM:s regi är skattebefriat men inte individuellt pensionssparande i aktiefonder. Snårigt? Ja. Rättvist? Nej knappast.

De ekonomiska argumenten för att avskaffa förmögenhetsskatten är många. Utan förmögenhetsskatt skulle viljan och möjligheten att satsa pengar i aktier öka. Utländska och svenska aktieägare skulle få samma villkor. Sparandet skulle öka. Kapitalflykten från Sverige skulle kunna stoppas. Rent skattemässigt är förmögenhetsskatten kontraproduktiv. Det finns uppgifter om att kapital i storleksordningen 500 miljarder kronor har placerats utomlands.

De flesta andra länder har inte förmögenhetsskatt. Och om de har det är fribeloppen för när förmögenhetsskatt börjar tas ut betydligt högre än i Sverige. Inom EU är det få länder som har kvar förmögenhetsskatten. Frankrike är ett av dessa få länder som fortfarande tar ut förmögenhetsskatt. Men då ska man komma ihåg att Frankrike tar ut 0,55 %–1,8 %, men då är fribeloppet över 6 miljoner kronor. Mycket få länder i världen tar ut både fastighetsskatt och förmögenhetsskatt.

Herr talman! När det gäller förmögenhetsskatten så ägnar sig Miljöpartiet och Vänstern åt ett sällan skådat hyckleri. De säger en sak i massmedierna och i debatter. Men när det blir skarpt läge och möjlighet att göra någonting åt förmögenhetsskatten, genom att i skatteutskottet t.ex. stödja Moderaternas förslag att som ett första steg ta bort sambeskattningen eller rösta för ett sådant förslag här i kammaren, då tar maktintresset över. Då är det viktigare att sitta vid maktens grytor än att förverkliga det som man saluför på gator och torg.

Redan i början av 1998 sade Birger Schlaug, Miljöpartiet, att förmögenhetsskatten är snedvridande och missgynnar entreprenörer. Vidare sade han:

I princip är det fel på både fastighetsskatten och förmögenhetsskatten. Jag anser att man borde se över hela systemet och fixa så att man på sikt får bort dessa skatter.

Herr talman! När det gäller Vänstern blir det lätt patetiskt när Per Rosengren för mindre än en månad sedan, närmare bestämt den 21 november, här i kammaren i en interpellationsdebatt om fastighetsskatten sade:

”I Stockholm är det naturligtvis ett problem med fastighetsskatten. Och det kanske inte är fastighetsskatten som kommer att vara det stora problemet under de kommande åren när man inför en begränsningsregel utan förmögenhetsskatten.

Med anledning av detta skulle jag vilja fråga finansministern om det inte är möjligt att sätta sig ned och diskutera förmögenhetsskattens effekter. Nu när man tar bort frysningen är det inte bara fastighetsskatten som ökar. Begränsningsregeln tar ju bara hänsyn till fastighetsskatten. Men den ökning som sker av förmögenhetsskatten kommer över huvud taget inte att beaktas i detta sammanhang.”

Men varför tänkte inte Vänstern på detta en månad tidigare när ni med pukor och trumpeter förklarade att Vänstern var överens med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om budgetpropositionen?

När det gäller sambeskattningen sade Vänstern i våras här i kammaren att man inte då, men nästa gång, skulle stödja förslaget från Moderaterna om att som ett första steg ta bort sambeskattningen av förmögenheter. Men inte ens detta blir mer än ord från Vänsterpartiet.

Herr talman! Regeringen skriver själv i propositionen:

”Mot bakgrund av de principiella invändningar som utifrån bl.a. jämställdhetssynpunkt kan riktas mot sambeskattningen skulle justeringen kunna ske i form av slopad sambeskattning.”

Men sedan radas argument upp för att inte göra detta. Förmögenhetsskatten är den enda skatt där hushållen sambeskattas. Men risken finns att det snart blir likadant med fastighetsskatten, eftersom begränsningsregeln som visserligen ännu inte finns men som enligt beskrivningen innebär att fastighetsskatt ska betalas enligt en regel som bygger på en procentsats av hushållets sammanlagda inkomster. Vad är detta om inte en ny sambeskattning?

Riksskatteverket har dessutom nyligen bett regeringen att få slippa krånglet med sambeskattning. Både jämställdhets- och förenklingsskäl talar för ett borttagande. I stället finns det, som jag nämnt, risk för att det blir precis tvärtom.

Skälet till att regeringen över huvud taget gör en liten förändring av fribeloppet för förmögenhetsskatt är att fler personer när frysningen av

taxeringsvärdena upphör nästa år kommer att bli så förmögna, på pappret ska jag för säkerhets skull säga, att de måste betala förmögenhetsskatt. Regeringen har själv beräknat att antalet förmögenhetsskattepliktiga nästa år kommer att öka med 220 000 personer, dvs. från 770 000 i år till 970 000 nästa år. Samtidigt skriver regeringen att denna siffra nog ligger i underkant, dvs. att det säkert blir fler.

För en villaägare i Stockholmsområdet betyder det att det som regeringen förlorar på gungorna, dvs. på den utlovade begränsningsregeln i fastighetsskatten, tar man med råge igen på förmögenhetsskatten.

Herr talman! Moderaterna vill att taxeringsvärdena ska vara frysta även i fortsättningen. För dem som vid omräkning får sänkta taxeringsvärden låter vi detta slå igenom. Men för dem som får höjda taxeringsvärden vill vi alltså att frysningen ska fortsätta.

Vidare vill vi att bara halva markvärdet ska ligga till grund för taxering. Sist men inte minst vill vi avskaffa fastighetsskatten. Vi vill redan nästa år sänka procentsatsen till 1 % för småhus och fortsätter sänkningen med 0,1 % per år.

Jag lovar, herr talman, att vi moderater kommer att göra allt vad vi kan för att förmå riksdagen att besluta om fortsatt frysning av taxeringsvärdena, allt för att folk inte ska behöva lämna sina hus och hem.

I somras sade f.d. finansminister Erik Åsbrink följande om förmögenhetsskatten:

Förmögenhetsskatten är problematisk. Miljardärer som har eget företag slipper undan medan en villaägare med lite aktier får betala 1,5 % på en förmögenhet beräknad från en mycket låg nivå. Men systemets konstruktion är helt orimlig. Det finns ett godtycke i detta som gör det väldigt svårt att upprätthålla ett sådant system.

Varför Erik Åsbrink som finansminister i fem år administrerade ett system som han betecknar som orimligt och godtyckligt kan man ju bara undra, och varför han inte gjorde någonting åt det kan jag bara spekulera i, men min slutsats är att förmögenhetsskatten har ett symbolvärde för socialdemokraterna. Den symboliserar partiets kamp mot kapitalet och mot ägandet. Men nog har ni socialdemokrater hamnat i er egen retoriska fälla genom att undanta de allra rikaste från förmögenhetsskatt, medan mormor Agdas barndomshem i skärgården förmögenhetsbeskattas.

År 1947 togs beslut i Sveriges riksdag om förmögenhetsskatten. Utskottets förslag bifölls med endast en smärre ändring. Mot riksdagens beslut lät i första kammaren herr Domö med instämmande av 22 andra högerledamöter och i andra kammaren herr Skoglund i Doverstorp med instämmande av samtliga övriga 38 av andrakammarhögern till protokollet anteckna följande:

Då enligt min uppfattning det nu fattade beslutet icke blott i väsentliga delar strider mot vedertagna rättsgrundsatser utan även genom sin återverkan på arbetshåg, sparvilja och företagarlust är ägnat att hålla tillbaka välståndsutvecklingen i vårt land, till skada inte bara för dem av vilka nya offer nu krävs utan för hela vårt folk, ber jag att till kammarens protokoll få anteckna min reservation mot beslutet.

Dessa kloka synpunkter är alljämt giltiga 53 år senare.

Herr talman! Givetvis står moderaterna bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 45 CLAES STOCKHAUS (v):

Herr talman! Betänkandet SkU11 behandlar vissa förmögens- och punktskattefrågor. Jag tänker beröra bara några av dessa, främst det som gäller avfallsskatten men också frågan om avdragsrätt vid arvsbeskattningen för kostnad för skötsel av gravar och, lite kort, frågan om förmögensbeskattningen.

Jag börjar med avfallsskatten. I betänkandet berörs vissa problem i detta sammanhang, bl.a. vad gäller behandlingen av slam. Det föreslås skattefrihet för rening och avvattning av slam och annat flytande avfall som förs över till s.k. vassbäddar och för vattenverksslam som förs till slambassänger.

Det stora problem som vi ser när det gäller beskattning av avfallsdeponier är att den styr om brännbara restprodukter till förbränning, eftersom det då inte tas ut någon skatt på dessa. Det är lätt att räkna ut att biobränslen då kan komma att konkurreras ut.

Min hemkommun Sundsvall, som tidigare planerade att bygga om för kunna elda med bibränsle, har lagt de planerna på hyllan. De planer som i dag ligger på bordet gäller förmodligen mer förbränning av avfall.

Vi menar att det enda rimliga borde vara att skatt tas ut även vid avfallsförbränning. Vi har inte möjlighet att nu lägga fram förslag till skatt på förbränning av avfall, utan vi får nöja oss med att avge ett särskilt yttrande. Vi kommer dock att verka för att det så snart som möjligt blir skatt på avfallsförbränning, helst senast 2005, när förbudet mot att deponera organiskt avfall börjar gälla.

Så över till frågan om rätt till avdrag vid arvsbeskattningen för kostnader för skötsel av grav. Regeringen har fått ett uppdrag från riksdagen att överväga ett förslag i frågan, men regeringen avstår från att lägga fram något förslag. Utskottsmajoriteten hävdar att denna kostnad inte har något omedelbart samband med dödsfallet. Vi i Vänsterpartiet menar dock att det finns ett samband mellan dödsfall och gravskötselkostnader. Det ena är en förutsättning för det andra. Det är ett tydligt samband, och dessa kostnader borde kunna jämföras med begravningskostnader som redan nu är avdragsgilla. Vi sätter i vårt förslag ett tak vid en kostnad om 7 500 kr.

Man kan lite vitsigt säga att det här inte handlar om att det ska bli bättre ovanför när man dör. Vi utlovar inte någon kalvstek i himmelens höjd, utan det handlar om att säkerställa att gravplatsen hålls i ordnat och värdigt skick.

Vad gäller förmögensbeskattningen hänvisade föregående talare till vad Per Rosengren tidigare har sagt i en interpellationsdebatt. Såvitt jag vet har Per Rosengren anmält sig på talarlistan och kan alltså själv svara för vad han har sagt i den debatten. Vi medverkar nu till att fribeloppet höjs från 900 000 kr till 1 miljon kronor för fysiska personer och till 1 ½ miljon kronor för sambeskattade par.

Vår modell i frågan om förmögensbeskattningen handlar i första hand om fastighetsvärdena. Vår idé har varit att separera fastigheten från övrig förmögenhet och att halva taxeringsvärdet skulle kunna tas upp till beskattning. Det var där som vi såg att det stora problemet fanns. Marietta de Pourbaix-Lundin gav som exempel en äldre person med en stuga som fått ett högt taxeringsvärde. De kommentarer som hon gjorde till Per Rosengren får han dock, som sagt, själv svara på.

Debatterna har under den här veckan varit rätt utdragna och har innefattat kvällsmanglingar. För att spara tid tänker jag nöja mig med de här kommentarerna. Jag yrkar bifall till reservation 8.

Prot. 2000/01:47
14 december

*Vissa förmögenhets-
och punktskattefrågor*

Anf. 46 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Hur förklarar Claes Stockhaus att ni säger en sak och gör något annat när det gäller förmögenhetsskatten? Låt oss bara hålla oss till den lilla frågan om sambeskattningen. Ni har vid flera tillfällen väldigt tydligt uttalat att den ska tas bort. Jag har i min hand ett protokoll från 1997 med en reservation som bl.a. Vänstern finns med på. Det heter där:

Ett genomgående argument för sambeskattning är att den diskriminerar äktenskapet och motverkar jämställdhet. Utöver det principiella skälet för avskaffande av sambeskattning har också anförts förenklingsskäl. Det kan med rätta också uppfattas som stötande att skattemyndigheterna måste skaffa in uppgifter av detta slag för att kunna genomföra riktig taxering.

Ni finns på en gemensam reservation. Varför gör ni ingenting nu när ni har möjlighet att göra någonting åt sambeskattningen, när ni är ett stödparti åt regeringen? Det är min första fråga.

Jag har en andra fråga. Vänstern talar väldigt mycket om rättvisa. Det är ett ord som man såg på era valaffischer väldigt ofta. Tycker Claes Stockhaus att det är rättvist att miljardärer är undantagna från förmögenhetsskatt, medan mormor Agda i sitt skärgårdshus får betala förmögenhetsskatt?

Anf. 47 CLAES STOCKHAUS (v) replik:

Herr talman! Den första delen, som vi hade en reservation om under 1997, handlar om ett annat läge. Det här är ett resultat av budgetförhandlingar. Det sker ändå en förbättring genom att fribeloppen höjs vad gäller förmögenhetsbeskattningen. Hade vi fått som vi velat skulle man, precis som jag sade, ha separerat fastigheterna ifrån övrig förmögenhet, att bara hälften skulle tas upp till taxering, att det skulle vara underlaget för att kunna begränsa sådana negativa effekter som det kan få som har tagits upp här.

Nu är det en uppgörelse, och den står vi självklart för. Men kvar har vi flera budgetomgångar längre fram. Där kommer vi att upprepa vårt förslag om halvering av taxeringsvärdena i det här fallet. Det är ändå det som är det stora problemet, det är ett större problem än sambeskattningen i sig.

Anf. 48 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag noterar att Claes Stockhaus undviker den andra frågan om rättvisan. Den rättvisan består i att miljardärer slipper förmögenhetsskatt, medan mormor Agda får betala förmögenhetsskatt på sitt hus i skärgården. Jag förstår att Claes Stockhaus inte vill svara på den frågan. Den tror jag inte att han kan besvara med hedern i behåll.

Jag håller med om att sambeskattningen bara är det lilla problemet. Vi moderater vill börja med att ta bort den. Sedan vill vi ta bort hela förmögenhetsskatten. Då kan man fråga sig så här: Varför stödde inte Vänstern Moderaterna i den biten genom att ta bort sambeskattningen för

att göra det lättare för folk att kunna bo kvar i sina fastigheter? Varför en månad efter det att ni hade lagt fram budgetpropositionen stå här i kam-maren och vädja till finansministern att vi måste göra någonting åt för-mögenhetsskatten när det visar sig att väldigt många på grund av högre taxeringsvärden kommer att få både betala högre fastighetsskatt och betala förmögenhetsskatt? Varför komma med detta vädjande efteråt? Det blir faktiskt lätt patetiskt. Men svara på första frågan om rättvisan, varför miljardärer ska slippa förmögenhetsskatt medan mormor Agda får betala.

Anf. 49 CLAES STOCKHAUS (v) replik:

Herr talman! Det är självklart ingen riktig rättvisa. Men det vi har försökt göra för att underlätta för den gamla damen och flera i hennes ställe är, som jag sade tidigare, att driva frågan om en halvering av taxeringsvärdena, att det skulle vara ett underlag.

Den andra frågan om miljardärer finns det säkert många kommentarer om. Det har ändå blivit så i ett visst läge, men det är inte säkert att den situationen kommer att bestå i all evighet.

Anf. 50 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Utskottet har i detta betänkande föreslagit att tillstyrka proposition 2000/01:31 *Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor*. Kristdemokraterna har ett särskilt yttrande och även reservationer i be-tänkandet. Vi står bakom samtliga men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 2 under mom. 1.

Kristdemokraterna har under flera år verkat för att minska förmögen-hetsskatten. Denna skatt har eventuellt haft ett berättigande av fördel-ningspolitiska skäl. Säkerligen har den med hänsyn till det nyss nämnda haft önskad effekt under åren. Men under 90-talet och speciellt efter EU-anslutningen har rörelse av kapital ökat, och människor flyttar därmed sina besparingar till länder med lägre kapitalbeskattning. Det är inte oväsentliga belopp som förmodligen döljs från skattemyndigheterna på detta sätt. Därför anser vi att denna skatt i dag är till mer skada än nytta. Regeringen har också insett detta till viss del i och med att några aktie-miljardärer sluppit undan från förmögenhetsskatten i denna del. Det som förvånar oss kristdemokrater är att övriga ska tvingas till att beskatta sin förmögenhet.

Sambeskattningens bevarande är en fråga som jag gärna vill beröra och frågar därför Lennart Axelsson: Anser ni socialdemokrater att det är i enlighet med övrig lagstiftning att vi ska behålla sambeskattningen på detta område? Vilken motivering har socialdemokraterna och regeringen till att ni vill påtvinga ett skatteok över parets axlar när övrig lagstiftning ser oss alla, ekonomiskt sett, som enskilda individer och särbehandlar oss?

På övriga områden har vi i svensk lagstiftning i stort sett lämnat all sambeskattning. Detta är sunt och helt riktigt. Det nya pensionssystemet t.ex. har en inriktning mot att var och en ska ansvara för sin egen kom-mande pensionering. Men inom förmögenhetsskatten ska sammanboen-des förmögenhet läggas samman. Detta är märkligt.

Man skulle kunna tänka sig att en förmögen person gifter sig med en annan på äldre dar. En av dessa har en förmögenhet som är skattepliktig,

och den andra har aldrig nått upp till en skattepliktig förmögenhet. Vid sammanboende dessa emellan ska följaktligen båda betala förmögenhetsskatt. Är detta rimligt?

Saken blir inte bättre av att våra fastigheters taxeringsvärde kommer att ändras. Genom kraftiga höjningar av taxeringsvärdena på småhus kommer många fler än tidigare att drabbas av förmögenhetsskatten. Resultatet kommer med stor sannolikhet att bli en beskattning som överstiger kapitalinkomsterna. Anser verkligen socialdemokraterna att det är riktigt med mer än 100 % beskattning inom förmögenhetsområdet? Det kan bli följderna om vi ska behålla förmögenhetsskatten i allmänhet och sambeskattningen i synnerhet.

Kristdemokraterna förordar att förmögenhetsskatten fasas ut. Det innebär att skattesatsen sänks till 1 % 2002 och till 0,5 % 2003. Från 2004 ska den var helt avvecklad.

Jag vill beröra veteranfordon i all korthet.

Kristdemokraterna har ställt sig bakom m-reservationen om veteranfordon. Vi anser det vara av värde med lika regler för såväl traktorer som lastbilar. Vi anser det inte vara rimligt att undanta traktorer från denna lag som gynnar lastbilar äldre än 30 år. Genom att gå motionärerna till mötes ökar möjligheterna att bevara till historien en viktig del av svensk jordbrukskultur.

Jag vill också beröra vård och skötsel av gravplats.

Regeringens förslag, eller uteblivande förslag, noteras med viss förvåning. I betänkandet står att vissa avdrag är godkända, medan denna kostnad avseende framtida vård och skötsel av gravplats inte skulle vara förenlig med lagstiftningen. När vi läser i betänkandet och lagen får vi veta att kostnader i samband med begravning, såsom kläder, begravning, servering och gravsten med inskription är avdragsgilla kostnader vid arvsbeskattningen.

Tillsammans med Vänsterpartiet anser vi det vara rimligt att även kostnader som avsätts för att bekosta framtida vård av gravplats borde kunna vara en avdragsgill kostnad. Det förvånar mig att servering och kläder, som i högsta grad är personliga kostnader för efterlevande, är avdragsgilla när inte ens kostnader för gravens skötsel skulle vara det.

Det vore rimligt att fråga Lennart Axelsson om vård av gravplats och kostnader i samband med en minneslund, som troligen har målsättningen att vårda minnet av den bortgångne, skiljer sig. Kan jag få ett svar i dag varför utskottet valt att avstå möjligheten att jämställa kostnaderna för vård av gravplats med kostnaderna för gravsten, servering och sorgkläder?

Avslutningsvis, herr talman! Kristdemokraterna anser det vara av största vikt med lägre skatt på förmögenhet. Motivet till detta är att vi vill ge följande signal till människor med förmögenhet. Sverige är bra att bo i även om man har en förmögenhet. Det som förvånar oss kristdemokrater är att regeringen inte tagit intryck av våra grannar Danmark och Tyskland. Inom övriga Europa är det också en liten del, mindre än tio länder, som har kvar denna skatt. Hur länge tänker Sverige ståndaktigt kämpa för att beskatta vad man brukar kalla för de fyra eller fem f-en: föda, fastighet, förmögenhet och fattigt folk?

Anf. 51 ROLF KENNERYD (c):

Herr talman! Beskattningen av förmögenheter har av tradition varit ett inslag i fördelningspolitiken. Den funktionen fyller inte förmögensbeskattningen i dag. I dag undantas ofta de verkligt stora förmögenheterna från beskattning, medan däremot måttliga förmögenheter, som ofta består av äldre villafastigheter eller likvider från försålda sådana fastigheter, blir förmögensbeskattade.

I de allra flesta fall är dessa förmögenheter ett resultat av idogt arbete och/eller träget och målmedvetet sparande. Det kan inte vara rimligt att beskatta just idogt arbete och enträget och målmedvetet sparande en gång till, därför att dessa pengar är ju redan tidigare beskattade en gång.

Den höjning av fribeloppet som regeringen nu föreslår motiveras med att effekten av höjda taxeringsvärden, när frysningen upphör, ska begränsas. Höjningen från 900 000 kr till 1 miljon utgör ganska nära 11 %.

Taxeringsvärdena höjs, som vi vet, mångdubbelt mera. Därmed fyller dessa åtgärder inte det uppgivna syftet. Om man betraktar effekterna av att frysningen av taxeringsvärdena nu upphör på såväl förmögensskatt som fastighetsskatt i ett sammanhang framstår effekterna som helt orimliga och oacceptabla.

Vår uppfattning är därför klar: Behåll frysningen! Sänk därutöver fastighetsskattesatsen! Och framför allt med hänvisning till dagens betänkande: Slopa sambeskattningen i förmögensbeskattningen som ett första steg i en avveckling av förmögensskatten! Den har spelat ut sin roll i fördelningspolitiken, och den ger i dag en omvänd fördelningsseffekt. Därtill kommer den internationella rörligheten av kapitalet som gör att skattebasen eroderas med den höga beskattningen av förmögenhet som vi i dag har.

Under förra riksmötet lovade Per Rosengren i denna talarstol att inför förhandlingarna om den budget som vi nu behandlar skulle sambeskattningen i förmögensbeskattningen avskaffas. Det blev som vi ser inte så. Det är uppenbart. Jag har respekt för att man inte alltid når ända fram i förhandlingar, men jag skulle vilja be Claes Stockhaus att nu klargöra om Vänsterpartiet i sin helhet står bakom det löfte om sambeskattningens avskaffande som Per Rosengren har avgivit. Det vore en ganska rimlig ståndpunkt i det feministiska parti som Vänsterpartiet utger sig för att vara.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till reservation 3. Jag vill också yrka bifall till reservation 7, där man föreslår en temporär höjning av bilskrotningsavgiften under 2001 till 8 000 kr. Det finns många goda skäl för detta.

Vi har i Sverige en av Västeuropas äldsta bilparker. Den är därmed mera bränsleslukande och mera miljöförstörande. Den utgör ofta, inte bara en förhöjd miljörisk utan även en förhöjd trafiksäkerhetsrisk. Det finns ekonomiska medel för att bestrida denna temporärt förhöjda bilskrotningspremie redan uppakumulerade i bilskrotningsfonden. Det finns därför goda skäl att stödja denna reservation.

Anf. 52 STAFFAN WERME (fp):

Herr talman! Varför ska jag riskera att staten ser mig som ett bihang till min fru? Det är en lite konstig fråga, men chansen är ändå betydligt större att min fru någon gång kommer att nå upp till gränsen för förmö-

genhetsskatt än vad den är för mig – i varje fall som det ser ut i dag. Om detta lyckliga någon gång inträffar, ska jag då som man behöva känna mig som ett bihang?

Normalfallet är väl fortfarande det omvända. För det mesta är det kvinnor som riskerar att få känna sig som bihang till sina män. Men varför ska då par sambeskattas? Som jag ser det måste det enda rimliga svaret vara att när man ingår i en stabil relation försvinner en del av den individuella identiteten. Det låter i och för sig fint, som en ceremoni byggd på Bibelns och de tu ska vara ett. Men det finns en baksida till detta.

Under långa tider, ända fram till i dag har det funnits skillnader mellan vad som är mannens och vad som är kvinnans område i livet. Mannen har stått för arbete och pengar, kvinnan för hemmet och barnen. I ett samhälle där jämställdhet är ett av målen måste både kvinnan och mannen ses som likvärdiga individer, även inom äktenskap och parförhållanden.

En politik för jämställdhet mellan könen måste alltid försöka att radera ut de kvarvarande resterna av lagar och regler som riskerar att bibehålla de irrelevanta könsrollsskillnaderna. Sambeskattningssystemet är en sådan. Den går inte att försvara ur ett könsrollsperspektiv, lika lite som den går att försvara ur något slags fiskal synvinkel. Reglerna om sambeskattning riskerar att förlänga den process som långt ifrån är avslutad, att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män. För Folkpartiet är frågan om jämställdhet och socialliberal feminism central.

Avskaffandet av sambeskattningen för par borde vara ett första steg i en översyn av förmögenhetslagstiftningen. Förr var förmögenheten till allra största delen knuten till fast egendom, till mark, byggnader eller maskiner. I dag är läget annorlunda. I dag finns förmögenheten allt oftare inom den enskilda människan. Det är hennes kompetens, det är hans kunnande som står för företagets förmögenhet. Det är på mina erfarenheter jag kan bygga mig ett gott liv. Det är inom dig de egentliga värdena finns, nu även på arbetsmarknaden.

När det nu är på detta sätt, är det fortfarande möjligt att behålla den gamla synen på förmögenhet? Ja, det kanske finns risker. En markbit kan man knappast flytta. En fabriksbyggnad kan kanske flyttas med svårighet. En maskin går att flytta, men den bör vara avskriven först. Men den förmögenhet som ligger i en enskild människas kunnande är lika lättflyktig som en flygresa över landets gränser.

Vår syn på skatter har under de senaste åren förändrats. I och med den ökade globaliseringen har vi blivit tvungna att förändra skattesystemen. Kanske är det nu också dags att fundera över hur förmögenhetsskatte­lagstiftningen ser ut.

Herr talman! Jag skulle vilja ta några minuter i anspråk för att tala om avfallsskatt. Varför ska inte skatt läggas på avfall som går till förbränning? Är det skillnad på avfall som deponeras där deponin får ruttna och man tar ut energin i form av brännbar metangas och avfall som bränns direkt?

Svaren på den frågan är till viss del, men bara till viss del, ja. Det finns skillnader. Man får ut mer energi om man bränner sopor direkt. Det är möjligt att det finns större risker med lakvatten från tippar än med

renade rökgaser. Det kanske också finns andra skillnader. Men det är mer som förenar.

Ur en rent ekonomisk synvinkel är något avfall först när kostnaderna för att bli av med det överstiger de eventuella intäkter man kan få om man skulle sälja det. Det kostar att samla in sopor, sortera dem och lägga dem på tipp. Det kostar mindre att sortera mindre och bränna mer.

Ibland kanske sopor t.o.m. kan bli en ren handelsvara, som i dag när stora mängder sopor importeras till Sverige för att brännas här. Då har soporna inte längre blivit avfall utan en handelsvara. Är då inte detta bra? Genom att göra det till en handelsvara har vi tagit bort en massa avfall och skapat nya marknader i stället.

Tyvär är det inte så enkelt. Tron på sopförbränning som ett bra alternativ markerar i stället en förlegad syn på miljöarbete. Sopförbränning sluter inte materialanvändning till några kretslopp.

Den energi man får ut vid förbränning motsvarar inte alls de miljö-kostnader som världen får bära genom att vi förburkar ändliga och förnybara material i större utsträckning än vad världen tål. I stället motverkar skattelindringen av sopförbränningen detta.

Det krävs mindre sortering och mindre återvinning av material som ska brännas än av material som ska behandlas på andra sätt. Det material som skulle ha kunnat ha blivit en del i ett större kretslopp går i stället direkt till slutstationen, dvs. förbränning.

Sopförbränning riskerar också att minska möjligheterna för att få nya bränslekällor att ta sig in på marknaden. Den inkomst man kan få genom att sälja sitt material till förbränning eller de kostnader man är villig att ta för att på billigaste sätt bli av med soporna kommer alltid att understiga kostnaderna för miljövänliga alternativa bränslen. Det går inte att konkurrera med en sektor där man t.o.m. är villig att betala för att bli av med bränslet.

Synen på sopförbränning speglar också en förlegad syn på miljöarbete. Förr i tiden trodde man att haven var oändliga och omöjliga att smutsa ned. Bara man byggde tillräckligt långa rör försvann avfallet. På samma sätt var det med lufthavet. Det var oändligt. Bara man byggde tillräckligt höga skorstenar spreds röken så långt från människan att inga skador kunde ske.

Fortfarande är en del miljöarbete sådant. Det är enklare att se att en soptipp är dålig miljöpolitik än att en osynlig gas är det. Även fast reningsteknikerna vid förbränning i dag är så otroligt mycket bättre än tidigare vet vi alldeles för lite om vad som händer dels med de gaser som ändå kommer ut ur skorstenarna, dels med den aska som blir kvar och måste tas om hand, dels med restprodukterna från alla de filter som ändå sällar bort de flesta av gifterna i rökgaserna.

Herr talman! Riskerna med rökgaserna är inte obefintliga. Det kanske kan vara intressant för kammaren att veta att bara ett gram dioxin, lika mycket vikt som ungefär i den gummisnodd som jag håller i, spritt över hela jordens befolkning räcker till för att ge oss allesammans, 6 miljarder människor i denna värld, en otillåtet hög och skadlig dos dioxin. Kan vi garantera att svensk sopförbränning i dag inte släpper ut något dioxin? Knappast.

Ekonomiska styrmedel inom miljöpolitiken har visat sig vara ett av de allra mest lämpliga sätten att styra produktion och återvinning till det

mest miljövänliga alternativet. Väl använda är skatter och miljöavgifter bra redskap i vårt arbete för en renare och friskare miljö.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation 4 i utskottets betänkande.

Anf. 53 BIRGER SCHLAUG (mp):

Herr talman! Det var väldigt trevligt att lyssna på det senaste inlägget. Det är också bra att vi gemensamt har kunnat göra ett särskilt yttrande och att frågan om skatt på förbränning av avfall kommer upp till våren igen, där förmodligen regeringen kommer att finna sig i en vågmästarposition tillsammans med Moderaterna eller tillsammans med oss andra. Det känns väldigt bra.

I detta betänkande fullföljs en del av den budgetöverenskommelse som finns mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi är från vår sida särskilt nöjda med att det blir förändring när det gäller förmögenhetsskatten genom att sambeskattningen luckras upp så att fribeloppet kommer att vara 1 miljon för ensamstående och 1 ½ miljon för par. Vi ser inte detta som slutet på en utveckling. Vi ser det som början på en utveckling. Vi förväntar oss en fortsättning, och vi kommer att driva på i denna fråga.

Jag noterar också att i de reservationer som finns från flertalet av de borgerliga partierna säger man att förändringen av sambeskattningen bör vara det första steget. Jag delar den uppfattningen. Det bör vara det första steget. Nu har vi i varje fall tagit ett litet steg genom att göra det vi nu gör i betänkandet. Jag hade gärna sett att det hade blivit mer. Men det är också en fråga om balans i statens budget, vilket inte minst Centerpartiet har erfarenhet av från det samarbete man haft med regeringen tidigare.

Den sänkning av förmögenhetsskatten som nu sker, förändringen och reformeringen innebär en budgetförsvagning med 2,7 miljarder kronor. Det är ingenting man plockar fram hur som helst. Dessutom har vi andra skattesänkningar. Om det hade kunnat gå att göra en bra ekonomisk uppgörelse med de borgerliga partierna totalt sett om all skattepolitik, statens budget och annan politik hade det varit väldigt trevligt. Men det går inte med den fullständigt oansvariga ekonomiska politik som framför allt Moderaterna bedriver.

Det talades förut om moster Agda. Jag har personligen en faster Emma som lever med ungefär samma aspekter. Det är bra om moster Agda och faster Emma har tillgång till en bra sjukvård, vilket kostar en del skattepengar, att deras barnbarn har tillgång till en bra skola och att deras barn kanske slipper karensdagar. Särskilt om de är låginkomsttagare slår karensdagar ganska hårt.

Det kanske är ännu bättre att moster Agda och faster Emma slipper dioxin på sin skärgårdstomt. Ni vill plocka bort alla skatter över huvud taget på avfallshantering. Det gör naturligtvis att det finns större risk för miljöförstöring som också drabbar mormor Agda och faster Emma.

När det gäller fastighetsskatten är det viktigt att konstatera att det blir en begränsningsregel. Det är viktigt. Vi ser också det som ett första steg. Jag blev citerad av Marietta de Pourbaix-Lundin här förut. Jag tror att hon citerade fullt riktigt. Jag sade nämligen ”på sikt”. Jag ser detta som de första stegen.

Prot. 2000/01:47
14 december

*Vissa förmögenhets-
och punktskattefrågor*

Självklart finns det hur mycket kritik som helst att rikta mot fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Det vore löjligt att påstå något annat. Det vore faktiskt löjligt. Men det sker också förändringar, och de är inte löjliga. Det sker förändringar i rätt riktning, och de är bra. Samtidigt måste vi se till att ha en balans i statens finanser. Jag tror att vi går mot allt bättre reformer på dessa områden. Det är jag fullständigt övertygad om.

I betänkandet föreslås en del förändringar av skatten på avfall eller restprodukter, som det egentligen borde heta. De undantag och förändringar som föreslås kan, eller ska, motiveras ur miljöperspektiv. De förändringar som sker är helt enkelt bra, och de kan ske tack vare att det i grunden finns en avfallsskatt. Genom att göra undantagen kan vi styra avfall på ett mer miljörelevant sätt än om man som Moderaterna vill plocka bort avfallsskatten.

Det är ett problem att vi inte har skatt på förbränning av sopor. De energislag som konkurrerar med avfall när det gäller förbränning är nämligen ofta bibränslen, som ligger allt sämre till i dag. Därför är det viktigt att vi får en förbränningsskatt. Flera länder har infört skatt på förbränning av sopor och avfall, och därmed har också importen av avfall till Sverige ökat. Sverige har blivit en avstjäpningsplats. 1999 förbrändes faktiskt 2 miljoner ton blandat avfall i Sverige, och det har ökat mycket. En stor del av detta är import av sopor.

Det gäller att ha klart för sig att soporna inte försvinner när man bränner dem. 40 % blir aska som ändå ska deponeras, och resten går ut i form av molekylsopor. Det är bromerade eller klorerade dioxiner och annat, som vi vet väldigt lite om. Därför är det naturligtvis oerhört viktigt att vi får en förbränningsskatt.

I Moderaternas reservation 5 står det allmänt att miljöskatter ska bort – för då får man de miljömässigt bästa lösningarna! Om man plockar bort miljöskatterna så får man alltså de miljömässigt bästa lösningarna. Hur då? Om man plockar bort avgifter för svavel, kväve och koldioxid – får man då de bästa miljömässiga lösningarna? Om man plockar bort skatt på avfall – gynnar man då återvinning?

Jag förstår inte det där. Marknadsekonomins grundbultar måste väl ändå egentligen innebära att var och en och varje verksamhet betalar sin fulla kostnad. Då är det rimligt att man lägger en miljökostnad på avfallet. Annars blir det ju ingen riktig marknadsekonomi. Det blir något annat – det blir någon sorts ta-för-dig-ekonomi som bygger på detta med att privatisera vinsterna och socialisera kostnaderna. Låt staten ta hand om alla kostnader, menar man.

Det är oerhört viktigt i en marknadsekonomi att priset blir rätt även ur miljösynpunkt. Därför förstår jag faktiskt inte vad Moderaterna i sin reservation 5 menar med att det blir de miljömässigt bästa lösningarna om man plockar bort miljöskatterna på avfall. Hur ska det gå till?

I övrigt yrkar jag bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 54 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Birger Schlaug, som riktar ganska mycket kritik mot både förmögenhetsskatt och fastighetsskatt, vilka man i och för sig kan rikta mycket kritik mot. Men samtidigt ingår Birger Schlaug och Miljöpartiet i de partier som stöder regeringen för att

den ska få igenom sin budgetproposition. Jag tycker att man måste bestämman sig för vilket ben man ska stå på. Antingen är man med, och då får man väl hålla med om alltihop, eller så är man inte med i den koalitionen som röstade igenom Socialdemokraternas budgetförslag, och då kan man kritisera. Jag tycker inte att man kan göra både–och. Ni gör det väldigt enkelt för er när ni gör både–och.

Birger Schlaug säger att man tar ett litet steg nu när man höjer fribeloppen för förmögenhetsskatten. Ja, men det här lilla steget kanske inte hjälper folk utan folk måste flytta. Vad har de för glädje av att Birger Schlaug säger: På sikt någon gång framöver ska vi göra någonting åt det här.

Jag vet inte när, för man kan inte säga ”på sikt” hur många gånger som helst. Vad hjälper det folk när de redan har fått flytta? När mormor Agda redan har fått flytta – vad hjälper det då henne att Birger Schlaug här uppe i talarstolen säger det här, när man inte gör något här och nu, när det behövs?

Jag vill fråga Birger Schlaug om han håller med mig om att den begränsningsregel som ni pratar om – och som vi fortfarande inte har sett – när det gäller fastighetsskatten är en ny form av sambeskattnings. Man ska ju lägga ihop hushållets sammanlagda inkomster när man ska räkna ut hur mycket man max ska betala i fastighetsskatt. Är det inte en ny form av sambeskattnings som man inför?

Anf. 55 BIRGER SCHLAUG (mp) replik:

Herr talman! Först och främst kan jag säga att jag inte fick något svar på hur marknadsekonomin fungerar i Moderaternas sinnevärld. Hur kan det bli bättre för miljön om man inte har miljöstyrande avgifter? Hur kan man lösa saker och ting bättre om man inte styr med ekonomiska styrmedel? Det vore intressant att höra det.

Varför har Moderaterna något emot att varje verksamhet får betala sina fulla miljökostnader? Är det något slags planekonomi som ni förordar, där staten ska gå in och betala det som inte marknaden vill betala, eller?

Självfallet är det så att regeringens proposition är framförhandlad av tre politiska partier. Jag sa ju att jag tycker att det är bra steg som tas. Jag tycker att begränsningsregeln är bra – som situationen nu ser ut så är den bra därför att den kan mildra det hela och göra så att människor som har höga fastighetsskatter och låga inkomster i dag kommer att skyddas. De kanske t.o.m. kommer att skyddas så mycket att de får lägre fastighetsskatter än i dag, vilket är alldeles lysande.

Jag förstår att Moderaterna kanske inte gillar just sådana lösningar ur alla möjliga aspekter. Det kan t.ex. gälla att vi med lite högre inkomster kanske får betala lite mer i fastighetsskatt. Men samtidigt handlar det om att de reformer som har gjorts på detta område kostar budgeten 2,7 miljarder kronor. Vi får ta ett steg i taget – särskilt om vi ska ta ansvar för Sveriges ekonomi också. Och det tvingas man faktiskt göra om man sitter i en majoritet. Det vet även Moderaterna, och Moderaterna vet framför allt vad som händer om man *inte* tar ansvar.

Anf. 56 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Avfallsskatten är egentligen väldigt begränsad. Den gäller anläggningar som tar emot 50 ton per år och där det hela ska förvaras i mer än tre år. Det är där man tar ut avfallsskatt. Om det gäller en anläggning som är mindre, eller om man dumpar avfall i skogen så är det ingen avfallsskatt på det. Detta gör att det här inte är någon speciellt bra lösning för att komma åt de problem som Birger Schlaug vill komma åt. Det är därför vi har sagt nej till avfallsskatten. Det finns bättre lösningar för miljön.

Jag återkommer till förmögenhetsskatten. Birger Schlaug kanske kan svara på den fråga som jag har ställt tidigare till Vänsterpartiet. Birger Schlaug säger: Vi som har lite mer – vi kan betala. Men så är ju inte förmögenhetsskatten konstruerad i dag! De allra rikaste slipper ju förmögenhetsskatt medan mormor Agda får betala. Hur kan då Birger Schlaug stå och säga vad han säger? Det stämmer ju inte i verkligheten. Var är rättvisan i detta?

Anf. 57 BIRGER SCHLAUG (mp) replik:

Herr talman! Den reform som ligger i budgeten innebär att fribeloppet ökar. Den innebär också en begränsningsregel, som förmodligen både mormor Emma och faster Agda kommer att ha viss glädje av.

När det gäller avfallsskatten så förstår jag fortfarande inte varför Moderaterna, som så ofta talar om marknadsekonomi osv., inte vill använda miljöavgifter. Det är ju ett sätt att sätta rätt pris på saker och ting. Varför ska staten, det offentliga, hela tiden stå för det som marknaden ställer till med? Ska inte marknadens aktörer själva betala detta? Det är ju först då vi får en riktig marknadsekonomi.

Anf. 58 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa mig i alla de människors ställe som just de här dagarna väntar – kanske inte på tomten, men på ett besked ifrån Vänsterpartiet och även Miljöpartiet i just den fråga som berör sambeskattningen. Birger Schlaug nämner att sambeskattningen luckras upp. Jag frågar: På vilket sätt kan Birger Schlaug påvisa att sambeskattningen luckras upp? Och då frågar jag inte om beloppshöjningarna, utan just om ordet ”sambeskattning”. Hur luckras den upp?

I väntan på bättre tider kan vi förändra den här omgången redan i dag så att vi kan skicka ut till alla fastighetsägare att de har fått en avsevärt förbättrad situation. Ska vi kunna enas om att sambeskattningen ska bort? Hur luckras sambeskattningen upp?

Anf. 59 BIRGER SCHLAUG (mp) replik:

Herr talman! Det reella innehållet i kronor och ören innebär i princip att ett par får ett högre fribelopp. Som jag sade i inledningen ser jag det som ett första steg mot att faktiskt plocka bort detta helt. Eftersom två partier i det här samarbetet står bakom detta tror jag att det finns stora möjligheter att också göra det. Men samtidigt har vi också ett ansvar för statens budget. Jag tror att vi är överens i sak, men frågan är hur fort vi ska gå fram och på vilket sätt.

Jag tror att det kan bli besvärligt för Kristdemokraterna att göra upp en ekonomisk politik tillsammans Moderaterna som vill skära så mycket

att vi kanske inte får råd med en bra sjukvård till faster Agda eller en bra skola till hennes barnbarn. Det är ju detta det handlar om också. Låt oss ta ett steg i taget. Jag tycker att det är viktigt. Det är ansvarsfullt.

Prot. 2000/01:47
14 december

*Vissa förmögenhets-
och punktskattefrågor*

Anf. 60 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det blir några större problem att ordna samarbetet med de övriga borgerliga partierna. Jag skulle gärna ha sett att vi hade kunnat ordna ett samarbete i den här frågan så att vi hade kunnat få bort sambeskattningen redan i dag. Det är möjligt. Jag tror att vi också ska kunna enas om det. Jag tackar Birger Schlaug för de löften som jag har fått i den här lilla duellen.

Anf. 61 BIRGER SCHLAUG (mp) replik:

Herr talman! Det vore trevligt om man i något borgerligt parti var lite glad åt att det sker förändringar. Det sker ju faktiska förändringar trots allt. Det är väl inte så illa. De första stegen tas nu. Insikten om problemet är faktiskt väldigt stor, och den har naturligtvis även regeringen. Självklart är det så. Det är därför man inför begränsningsregler tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det är därför man inför ett högre fribelopp för två.

Men hur Kristdemokraterna ska kunna komma överens med Moderaterna när det gäller t.ex. avfallsskatten vet jag inte.

Anf. 62 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag har fått ett antal frågor i de tidigare anförandena. Jag hoppas att jag kommer att kunna besvara de flesta under mitt anförande. Annars är jag säker på att jag får höra dem igen.

I den nu pågående debatten där skatteutskottet – det borde kanske egentligen kallas skatte- och välfärdsutskottet för att betona det nära sambandet mellan skatt och välfärd – presenterar sitt betänkande om vissa förmögenhets- och punktskattefrågor kan man utskilja en skarp skiljelinje i svensk politik. Den går mellan höger och vänster, mellan mörkblått och rödgrönt. Den går mellan dem som vill ha ökade klyftor, mindre välfärd och mindre solidaritet och dem som vill ha rättvisa, jämlikhet och en bra miljö. Skiljelinjen blir extra tydlig när det gäller synen på skatter i allmänhet och förmögenhetsskatten i synnerhet.

När jag har lyssnat på de borgerliga företrädarna i denna min första debatt här i riksdagen och läst reservationerna slås jag först och främst av en sak. Det finns ingen samlad borgerlig syn på förmögenhetsskatten. Samtliga vill förvisso helt avskaffa förmögenhetsskatten, men man är inte alls överens om i vilken takt det ska ske eller vilka fribelopp som ska gälla fram till ett avvecklande. Noterbart är att den borgerliga splittringen i synen på förmögenhetsskatten tidsmässigt sträcker sig över tidpunkten för nästa ordinarie riksdagsval.

Herr talman! Man undrar vilken linje det är som gäller om olyckan är framme i september 2002 och en borgerlig regering utformar budgetpropositionen. Är det Folkpartiets, Centerpartiets, Kristdemokraternas eller Moderaternas linje som gäller? Den samordnade borgerliga skattepolitiken verkar vara långt borta.

Herr talman! De förändringar vi socialdemokrater genomför tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i skatte- och bidragssystemet

år 2001 har en klar rättviseprofil. Det handlar om det nya steget för att kompensera ytterligare en del av egenavgifterna, höjt grundavdrag, höjd skiktgräns för statlig skatt, sänkta procentsatser på fastighetsskatt, höjd realisationsvinstskatt för boende, skattehöjningar på energi, höjt fribelopp för förmögenhetsskatt, högre barnbidrag och högre bostadstillägg för pensionärer. Alla dessa förändringar gynnar framför allt låg- och medelinkomsttagare. Kvinnor gynnas lika mycket som män.

Förmögenhetsskatt utgår i dag på den del av den skattepliktiga förmögenheten som överstiger 900 000 kr. Vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten ska fastighet i Sverige tas upp till taxeringsvärdet. När vi nästa år återgår till det årliga omräkningsförfarandet i fastighetstaxeringen medför det att taxeringsvärdena inför 2002 års taxering kommer att höjas för många fastighetsägare. Om vi inte gör något åt det skulle bl.a. detta faktum leda till att ytterligare 200 000 svenskar skulle få betala förmögenhetsskatt.

Det har aldrig varit Socialdemokraternas mening att personer i vanliga inkomstgrupper som bor i egna hem ska behöva betala en betungande förmögenhetsskatt. Därför vill vi höja fribeloppet till 1 miljon kronor för ensamstående och 1,5 miljoner kronor för sambeskattade.

När det gäller den totala skatten på boendet är det också viktigt att påpeka att det pågår ett arbete med att utforma en begränsningsregel som ska lindra effekterna av kraftigt höjda taxeringsvärden för hushåll med låga inkomster. Den ska vara klar under våren nästa år och gälla retroaktivt från årsskiftet.

Förmögenhetsskatten uppgick 1998 till 6 miljarder kronor. För år 1999 beräknas intäkterna ha ökat med 2,3 miljarder. Detta beror främst på utvecklingen på aktiemarknaden. Om vi inte skulle göra de justeringar av fribeloppen i förmögenhetsskatten som jag tidigare nämnde skulle statskassan nästa år öka sina inkomster med ytterligare ca 1,8 miljarder. Nu beräknas förmögenhetsskatten för år 2001 inbringa ca 8 miljarder. Det är pengar som tillsammans med andra skatteintäkter kan användas till vår gemensamma välfärd.

Låt mig ta ett exempel. I min hemkommun Nora med lite drygt 10 000 invånare betyder 8 miljarder i statliga bidrag till kommun- och landstingssektorn att Nora kommun får 8 miljoner. Det betyder i sin tur att man kan anställa 25 personer inom t.ex. äldreomsorg eller skola – undersköterskor och vårdbiträden som kan innebära skillnaden mellan långtidssjukskrivningar och en möjlighet till återhämtning för alla anställda inom äldreomsorgen.

Herr talman! Jag vill delvis gå de borgerliga oppositionspartierna till mötes i deras kritik av förmögenhetsbeskattningen. Det finns problem som den är utformad i dag. Jag kommer dock, föga förvånande, inte att landa i samma slutsats. Det kan framföras kritik mot sambeskattningen av förmögenheter utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har dock valt att ha kvar sambeskattningen i budgeten för år 2001 eftersom det annars skulle öppna för skatteplanering genom omfördelning av förmögenheter inom hushållen. Dessutom visar studier att en slopad sambeskattning mest skulle gynna dem med de största förmögenheterna och inkomsterna.

Den framgångsrika ekonomiska politik som vi socialdemokrater genomfört, under förra mandatperioden tillsammans med Centerpartiet och

till viss del Vänsterpartiet och under denna mandatperiod tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, har bl.a. lett till en snabb tillväxt och värdestegringar på fastigheter och värdepapper. En negativ konsekvens av denna utveckling är att många vanliga löntagare och pensionärer kan få svårt att klara av kombinationen av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt om ingenting görs. Därför måste en justering av fribeloppen nu ske.

Beskattningen av huvuddelägarskapet av aktier i företag och beskattningen av arbetande kapital, dvs. aktier som är noterade på börsens A-lista och all annan förmögenhet i företag, tillhör också ett av de områden där vi tvingats skapa särskilda regler. Undantaget för arbetande kapital är utformat för att personer och familjer som skapat eller ärvt företag ska kunna bo kvar i Sverige utan att drabbas av avsevärt högre kapitalbeskattning än om de bodde i andra länder.

Visst finns det en olikformighet här, och det är inte tillfredsställande. Den förändring som nu föreslås kommer med all säkerhet inte att vara den sista. Vi socialdemokrater anser att det finns anledning att se över utformningen av förmögenhetsskatten även i framtiden.

Men, herr talman, låt mig vara tydlig. Vi drar inte samma slutsats som de borgerliga. De ger upp. De vill inte omfördela. De vill inte utjämna. Så fort de ser en svårighet eller ett problem säger de: Avskaffa! Direkt försvinner över 8 miljarder i inkomst till välfärden, en inkomst som betalas av de som har en förmögenhet på över 1 miljon. Vår gemensamma sektor som först och främst värnar de som har det allra svårast i vårt samhälle har ett starkt stöd hos svenska folket, och den behöver ha en solidarisk finansiering.

Vi socialdemokrater vill ha en förmögenhetsskatt även fortsättningsvis. Förmögenhetsskatten fördelar om från dem som har till dem som inte har. Förmögenhetsskatten bidrar till ett rättvisare Sverige. Förmögenhetsskatten utjämnar ekonomiska klyftor. Den bidrar till att hålla ihop Sverige socialt och ekonomiskt. Därför är förmögenhetsskatten viktig. Men, som jag nämnde tidigare, från tid till annan behöver den säkert ses över.

Herr talman! I ett tillkännagivande 1989 gav riksdagen regeringen i uppdrag att ta upp frågan om införande av en avdragsrätt vid arvbeskattningen för kostnader för vård och skötsel av gravplats. Efter remissbehandling av den promemoria som utarbetats med anledning av tillkännagivandet har regeringen avstått från att lägga fram ett förslag i frågan. Utskottsmajoriteten delar regeringens bedömning att kostnaden för gravvård inte har ett lika tydligt samband med dödsfallet som kostnader för bouppteckning och begravning. Remissinstanserna har dessutom anfört ett antal argument mot införande av en avdragsrätt. Kostnaden för gravvård sträcker sig ofta långt fram i tiden och det är inte osannolikt att det i många fall kan innebära att kostnaden för skötseln upphört innan avtals-tidens slut.

Dessutom är det tveksamt om de som väljer att vid dödsfallet anlita någon för att sköta graven ska favoriseras i jämförelse med de som väljer att sköta gravvården på egen hand och som kanske senare av åldersskäl eller liknande tvingas anlita någon annan. Andra skäl som framförts i remisserna är krånglig administration och att det borde vara ett ansvar för de efterlevande att svara för kostnader för gravskötsel.

Herr talman! Låt mig säga några ord om de avfallsskattefrågor som propositionen tar upp. Den 1 januari i år trädde lagen om avfallsskatt i kraft – ett viktigt steg i det mödosamma men mycket viktiga arbetet med att ställa om Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle. Syftet med avfallsskatten är att den tillsammans med andra styrmedel på avfallsområdet inom en tioårsperiod ska halvera mängden avfall som deponeras på soptipp.

För att avfallsskatten inte ska bidra till att motverka ett miljömässigt bra omhändertagande av våra sopor ställer vi socialdemokrater oss bakom regeringens förslag till de undantag för avfallsskatt som redovisas i propositionen, främst när det gäller behandlingen av slam. När jag läser reservationerna och de särskilda yttrandena i det betänkande som vi behandlar i dag, herr talman, noterar jag att det finns splittring bland de borgerliga partierna även i denna skattefråga. Moderaterna vill avskaffa avfallsskatten. Folkpartiet däremot vill utvidga skatten till att även gälla avfall som förbränns. Jag är inte förvånad. Moderaterna pekar på problem med avfallsskatten och drar slutsatsen: Avskaffa! Det visar på en uppgivenhet, och Moderata samlingspartiet rycker med sitt ställningstagande om avskaffad avfallsskatt ifrån i täten som riksdagens miljöfarligaste parti.

Herr talman! Jag går från avfallsskatt till skatteregler för veteranfordon som också finns uppdukade på det smörgåsbord som dagens betänkande utgör – eller kanske är det så här års riktigare att säga julbord. På den moderata matsedeln finns många rätter som ska skattebefrias, tydligen även traktorer som är äldre än 30 år. Notan av skrovmålet blir ohyggligt dyr, även om den här rätten måste betecknas som billig i relation till de långt över 100 miljarder som den slutgiltiga moderata skattesänkar-notan skulle gå på år 2003.

Till följd av ett direktiv från EU finner inte regeringen det möjligt att ha kvar nuvarande skattebefrielse på veteranlastbilar. Regeringen föreslår i stället att lastbilar som är av en årsmodell som är 30 år eller äldre ska befrias från fordonsskatt endast om de inte är vägavgiftspliktiga och inte används i yrkesmässig trafik.

Utskottsmajoriteten ställer sig bakom detta förslag. Utskottet har dessutom tidigare avstyrkt tre moderata motioner om skattebefrielse av traktorer som är äldre än 30 år med hänvisning till att det aldrig har varit tänkt att införa en generell skattebefrielse för fordon över 30 år. Något nytt har inte tillkommit som skulle göra det påkallat att nu göra undantag från denna allmänna regel.

Herr talman! För oss socialdemokrater har en rättvis fördelning alltid varit en av hörnstenarna. Bara genom omfördelning och väl utbyggd välfärd som ger trygghet åt alla medborgare kan verklig frigörelse för alla bli möjlig. Vi har ett gemensamt ansvar för varandra.

Det är i detta sammanhang skatterna ska ses. Skatt handlar om solidaritet. Skatt är en avgift för välfärden. Med skatter bidrar var och en efter förmåga till ett samhälle som garanterar oss ett stöd när vi behöver det.

Herr talman! I betänkandet behandlas ett förslag från regeringen om ändringar i lagen om vägavgift för vissa tunga fordon. Förslaget innebär att vägavgifterna differentieras efter vilka krav på utsläpp av föroreningar som ett fordonets motor uppfyller. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

Regeringens förslag bygger på ett EG-direktiv rörande avgiftssatser för vägavgifter och ett protokoll som reglerar avgifternas storlek.

Det har förutsatts att ett ikraftträdande skulle vara möjligt den 1 januari 2001. En förutsättning är emellertid att alla deltagande länder har meddelat kommissionen att deras nationella konstitutionella krav för ikraftträdandet har uppfyllts.

I går fick vi från Finansdepartementet besked om att alla länder som deltar i samarbetet inte kan ratificera protokollet före årsskiftet. Det är också osäkert när samtliga berörda länder kan ansluta sig. Det föreslagna ikraftträdandet den 1 januari 2001 bör därför ändras.

Med detta som bakgrund föreslår jag att ärendet återförvisas till skatteutskottet för förnyad beredning.

Anf. 63 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Det är rörande att höra hur Lennart Axelsson är bekymrad över hur de borgerliga ska komma överens. Det kanske vore bättre om han lade den omtanken på hur Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ska komma överens.

Som vi har hört här från talarstolen är ju Miljöpartiet och Vänstern inne på att ta bort sambeskattning av förmögenhet. Det lät inte som om det var det Socialdemokraterna ville.

Det var ändå en enig borgerlig regering som lade fram förslag som gjorde att förmögenhetsskatten avskaffades under den borgerliga tiden 1992–1994.

Lennart Axelsson pratar om att förmögenhetsskatten behövs därför att den drar in pengar. Är då inte Lennart Axelsson medveten om att ungefär 500 miljarder kronor är placerade utomlands? Hur mycket försvinner inte i skatteintäkter på detta sätt? Är inte det möjligtvis något bekymmer för Lennart Axelsson?

Sedan tycker jag att Lennart Axelsson har gjort självmål flera gånger under anförandet när han hela tiden hänvisar till fördelningspolitiken. Han talar om rättvis fördelning, om att man ska betala efter förmåga. Det återkommer flera gånger under anförandet.

Här har vi sett ett bra exempel på vad socialdemokraterna menar med fördelningspolitik. Det är att miljardärer slipper förmögenhetsskatt medan mormor Agda får betala förmögenhetsskatt på sitt hus i skärgården.

Det är ett svar. Det är bra. Då vet vi vad socialdemokratisk fördelningspolitik går ut på.

Anf. 64 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Marietta de Pourbaix-Lundin lyssnade på mitt anförande. Jag tog faktist vid ett par tillfällen upp att socialdemokraterna anser att det finns all anledning att se över förmögenhetsbeskattningen även i framtiden.

Moderaterna däremot anser att hela förmögenhetsskatten ska slopas år 2002. Men det skriver inte vi under på.

Man säger också i sin reservation att det är orättvist för den enskilde och att det egna förslaget är finansierat.

Ja, visst är förslaget finansierat. Men anser ni att det är rättvist?

Det är de arbetslösa, de sjuka, de föräldralediga, de med de lägsta inkomsterna som kommer att få betala för slopandet av förmögenhetsskatten. Anser ni verkligen att detta är rättvist?

Jag kan inte påminna mig att jag, innan jag kom till riksdagen i september, har träffat någon som har upplevt förmögenhetsskatten som ett problem. Nu hör jag dagligen människor som framställer avskaffandet av denna skatt som något helt avgörande för Sveriges framtid.

För mig som socialdemokrat är det en större orättvisa att sänka ersättningsnivåerna i våra trygghetssystem än att behålla förmögenhetsskatten.

Jag ställer frågan återigen: Anser den moderata företrädaren i detta ärende att det är mer rättvist att sänka ersättningsnivåerna i våra trygghetssystem än att behålla förmögenhetsskatten?

Anf. 65 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Mina två minuter gör ju att jag inte kan ta upp Moderaternas hela skattepolitik. Det är ett paket som man måste se som en helhet. Det kan jag inte dra nu. Då måste jag begära ny talartid.

Så tillbaka till Lennart Axelsson som säger att förmögenhetsskatten är rättvis, medan Moderaternas politik inte är rättvis, och att man vidtar en massa åtgärder för att folk ska ha råd att bo kvar.

Det talas om den begränsningsregel – som vi ännu inte har sett, men som ska komma – för hur mycket man ska betala i fastighetsskatt. Den begränsningsregeln tar ju inte hänsyn till att man åker på förmögenhetsskatt.

Som jag sade förut: Det regeringen förlorar på gungorna tar man igen på karusellerna genom att folk får betala förmögenhetsskatt. För många blir det alltså mer, genom den eventuella begränsningsregeln, som vi fortfarande inte vet hur den ska se ut. Det betyder att folk på många håll kommer att bli tvungna att flytta från sina hus. Tycker Lennart Axelsson att det är rättvis politik?

När det gäller huvudfrågan – den om fördelningspolitik – hörde jag inte någon kommentar. Det betyder att min slutsats blir att socialdemokratisk fördelningspolitik är lika med att miljardärer slipper förmögenhetsskatt medan mormor Agda i sitt skärgårdshus får betala förmögenhetsskatt.

Det är riktigt att Moderaterna vill ta bort förmögenhetsskatten för alla. Det gynnar Sverige. Kapitalet stannar i Sverige. Folk kan spara. Det är några exempel på varför förmögenhetsskatten måste tas bort.

Anf. 66 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag hänvisar än en gång till mitt anförande där jag tog upp just de här sakerna.

Dessutom kan jag inte låta bli att i likhet med Carl Erik Hedlund citera ett kommunalråd. Det handlar om ett kommunalråd i Österåker som uttryckte det så här: Det måste bli ett slut på allt dogmatiskt tjat från partiledningen om att sänka skatterna. Jag har inte gått till val på den frågan, utan på att ordna en bra standard på servicen för invånarna.

Nu kommer partisekreteraren i Moderaterna och talar om att man inte får göra på det viset eftersom det är att vara vårdslös med varumärket.

Herr talman! Moderaterna får gärna behålla sitt varumärke och svenska mästerskap i skattesänkningar. Vi socialdemokrater är mycket hellre svenska mästare i välfärd.

Prot. 2000/01:47
14 december

*Vissa förmögenhets-
och punktskattefrågor*

Anf. 67 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Lennart Axelsson efterfrågar vilken skattepolitik som skulle bli följden av en borgerlig regering.

I de hänseenden som vi diskuterar här och nu är frågan oberättigad. Det är fortsatt frysning av taxeringsvärdena. Det är sänkt fastighetsskattesats. Det är successiv avveckling av förmögenhetsskatten.

Det finns nyanser i detta spektrum av samma art som tidigare kommit till uttryck i den här debatten när det gäller nyanser mellan de tre samverkande socialistpartierna.

Lennart Axelsson säger att förmögenhetsskatten bidrar till ett rättvisare Sverige. Är det verkligen så? Det tyder i så fall på endera fundamental aningslöshet eller okunnighet om realiteter i det svenska samhället.

Anf. 68 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! De förslag som finns från de fyra partierna talar inte för att det skulle gå att komma fram till en gemensam syn på avvecklingstakt och finansiering när det gäller de här frågorna.

Men när det gäller just träffsäkerheten på förmögenhetsskatten finns det siffror som visar att 30 % av de rikaste betalar 70 % av förmögenhetsskatten. Tittar man isolerat på pensionärsgruppen ser man att 30 % av de rikaste betalar 80 % av den totala förmögenhetsskatten. Helt fel är alltså inte fördelningseffekten av den här skatten, trots allt.

Anf. 69 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Jag är helt övertygad om att med den utveckling som har skett på förmögenhetsskatteområdet så är den i dag kontraproduktiv i två hänseenden. Den är dels ett fördelningspolitiskt instrument – det har vi debatterat tidigare här i dag, så det behöver jag inte upprepa – dels bidrar den till skatteundragande, inte enbart när det gäller förmögenhetsbeskattningen utan också när det gäller kapitalbeskattning och inkomstbeskattning, vilket gör att den över tiden skulle vara minst finansiellt neutral att avskaffa.

Anf. 70 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Centerpartiet vill ju halvera förmögenhetsskatten till år 2003 och successivt fasa ut den. Ni framhåller i er reservation att det inte är acceptabelt ur rättvisesynpunkt att de verkligt förmögna personerna befrias från förmögenhetsskatt. Jag delar er uppfattning i den frågan.

Som jag sade till Marietta de Pourbaix-Lundin tidigare ser vi fram emot – och har inga ideologiska betänkligheter mot – att försöka hitta ett sätt som gör det mer likformigt i framtiden.

Avskaffande kanske är ett starkare sätt för Centern att hantera detta än att försöka hitta ett sätt inom beskattningen för att klara ut det.

Det blev aldrig sagt någonting om reservationen om bilsrottningspremiens storlek, men eftersom jag inte tog upp det i anförandet vill jag

ändå nämna att regeringen har för avsikt att lägga en proposition om det i januari. Förhoppningsvis kan vi då diskutera storleken på premien.

Anf. 71 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Lennart Axelsson med anledning av att vi hört ett mässande om oenighet inom borgerligheten.

Jag behöver inte repetera det som både Marietta de Pourbaix-Lundin och Rolf Kenneryd har nämnt om sambeskattningen, för där är vi eniga.

Som exempel kan jag nämna att vi i min egen familj inte alltid är överens, men vi har hållit samman i ganska många år.

Vi har hört om oenighet inom de partier som stöder den socialdemokratiska och socialistiska regeringen. Hur tänker Socialdemokraterna hantera de yttringar och löften som vi har fått från Miljöpartiet och från Vänsterpartiet om att sambeskattningen ska tas bort?

När får vi se den enigheten?

Anf. 72 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag nämnde tidigare i mitt anförande att vi står öppna för diskussioner kring konstruktionen på förmögenhetsskatten framöver.

Däremot ger vi inte några löften åt ena eller andra hållet. Men vi vill gärna diskutera just de frågor som vi lyfte fram som problematiska. Dit hör naturligtvis frågan om sambeskattning.

Ni föreslår också att man ska avskaffa förmögenhetsskatten, men inte från samma år som de övriga utan från 2004. Anser Kenneth Lantz att det verkligen är rättvist att slopa förmögenhetsskatten? Hur har ni tänkt finansiera den skattesänkningen? Ni föreslår att det ska införas ytterligare en karensdag i sjukförsäkringen. Är det rättvist?

Ni, liksom de andra borgerliga partierna, pekar på att flertalet aktiemiljardärer inte betalar någon förmögenhetsskatt på sitt aktieinnehav. Men nu är det så att dessa miljardärer betalar förmögenhetsskatt på andra delar av sina förmögenheter. Ert förslag innebär att de slipper betala även på denna del. Är det rättvist? Anser ni verkligen att det är ett motiv för att helt och hållet ta bort förmögenhetsskatten? Jag anser inte det. I stället har jag en stilla undran:

Kan ni inom Kristdemokraterna som har synpunkter på förmögenhetsskatten tala om hur ni skulle vilja ha en reformerad förmögenhetsskatt? Kan ni tänka er att försöka hitta en modell som innebär att även aktiemiljardärerna betalar sin del av förmögenhetsskatten?

Jag kan på stående fot inbjuda till sådana samtal. Som jag tidigare sagt känner vi ingen ideologisk motvilja när det gäller att försöka hitta lösningar på detta.

Anf. 73 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Nu börjar det här bli väldigt intressant. Jag tar emot inviten och föreslår att vi direkt efter den här debatten bestämmer tid och plats för förhandlingar och diskussioner om ett borttagande av sambeskattningen. Vi vill inte ha en reformerad förmögenhetsbeskattning. Däremot vill vi se ett borttagande av den men låt oss diskutera det vid ett annat tillfälle.

Sambeskattningen är ett ok och kan också vara en kvinnofälla. I min sista replik till Lennart Axelsson skulle jag vilja fråga om han inte oroas

över svenskarna. Vi behöver inte gå så många år framöver utan det räcker med några veckor eller kanske dagar framöver då många kanske flyttar sitt kapital inför det stundande årsskiftet. Det kan ju göras så enkelt att man bara flyttar sina aktieposter från A-listan till OTC-listan t.ex. På det sättet undkommer man lite förmögenhetsbeskattning.

Är det så vi ska använda svenskarnas förtroende? Och ska vi säga att det är så de kan använda sitt ekonomiska kunnande? Nej, låt oss ta bort förmögenhetsbeskattningen så att man kan ha sina pengar på ett och samma aktiepostslag eller aktiekonto – utan att behöva minska förmögenhet och kapital över ett årsskifte. Vad tänker ni göra åt de reglerna?

Anf. 74 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! I början av Kenneth Lantz inlägg lät det som att han var beredd att diskutera innehållet i förmögenhetsbeskattningen men på slutet blev det ändå så att den skulle bort, om jag förstod det rätt.

Naturligtvis är vi, som jag tidigare sagt, beredda att sätta oss ned och diskutera. Men om vi direkt efter debatten ska bestämma en tid kan vi väl fundera över. Jag hoppas alltså att vi kan komma fram till någonting vettigt både när det gäller sambeskattningen och när det gäller de övriga frågor som jag tog upp i mitt anförande.

Anf. 75 STAFFAN WERME (fp) replik:

Herr talman! Det är intressant att vara här. Jag är ännu nyare i riksdagen än Lennart Axelsson så det är intressant att höra nivån på debatten här. En del saker som sägs blir jag dock lite fundersam över.

Vad gäller sambeskattningen sade Lennart Axelsson att eftersom merparten av de sambeskattade paren tjänar väldigt mycket eller har en stor förmögenhet kan man fundera över om man ska ta bort det där. Som jag uppfattar det innebär det att en socialdemokratisk typ av feminism är jämställdhet bara för vissa. De kvinnor som har oturen att ha en väldigt rik man ska inte bli jämställda men de som har en något fattigare man kan få vara jämställda från statlig synvinkel. Det måste väl ändå vara en felsyn.

Jämställdhet måste väl omfatta alla människor, oavsett om man är förmögen eller inte förmögen och oavsett hur man har tillgångar. Om de finns i skallen eller på banken är väl oväsentligt.

En annan sak som jag skulle vilja ta upp gäller enigheten sett till miljöpolitiken. I betänkandet finns det ett särskilt yttrande om avfallsskatten och det har skrivits under av Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Folkpartiet. I detta yttrande står det bl.a. att Sverige har blivit en avstjälpningsplats – Sverige som styrs av en socialdemokratisk regering. Ska man ta det som en manifestation av den socialdemokratiska enigheten med de två stödpartierna att man inte ens är så enig att man får till ett särskilt yttrande?

Anf. 76 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Risker finns att jag framstår som lite tjugig men även här får jag hänvisa till mitt anförande där jag just lyfter fram problematiken kring bl.a. sambeskattningen. Vi ser fram emot att kunna diskutera utformningen av en framtida förmögenhetsbeskattning. Att ni i Folkpartiet successivt vill avskaffa den har jag förstått men jag ställer samma

fråga till Staffan Werme: Hur ska ni kunna finansiera de ca 8 miljarder kronor som försvinner från statskassan?

Det har ju knappt varit någon diskussion om finansieringen av de olika förslagen när det gäller minskade intäkter. Är det i ett rättviseperspektiv rätt att ta bort hela det? Är ni beredda att medverka till ett reformerat förmögenhetsskattesystem?

Ni tar också upp förmögenhetsskatten i samband med fastighetsskatten. Vad gäller förmögenhetsskatten föreslår vi nu en ändring som jag anser är bra. När det gäller fastighetsskatten kommer framåt vårkanten ett förslag om begränsningsregler som kommer att vara bra från fördelningsynpunkt.

Anf. 77 STAFFAN WERME (fp) replik:

Herr talman! Man måste ändå vara varsam med orden när man talar i denna kammare. Den tolkning av feminismen som kan göras utifrån Lennart Axelssons anförande är inte riktigt vettig. Nu mildrade han det hela väldigt mycket och det suger jag åt mig. Jag hoppas alltså att den andra tolkningen är riktig, dvs. att feminism och jämställdhet innebär samma regler för alla människor.

Jag fick inget svar beträffande det särskilda yttrandet – om det var en manifestation av enighet. Jag förstår att det inte är så. Socialdemokraterna är ju inte eniga ens med sina båda stödpartier.

Sedan gäller det de 8 miljarderna. Lennart Axelsson har i slutet av sitt anförande här och i debatten efteråt varit betydligt mildare i sin framtoning. Det tycker jag är bra. Man måste ju också kunna diskutera förmögenhetsskatten utifrån funderingar på om vi förlorar mer skatt på att ha förmögenhetsskatten än om vi inte har den. Tappar vi mer i t.ex. kapitalinkomster som skulle kunna beskattas därför att man flyttar förmögenheter utanför landet? Om det är på det viset är det kanske också så att en minskning av förmögenhetsskatten och kanske ett borttagande skulle vara positivt från jämställdhetssynpunkt och ekonomiskt sett.

Anf. 78 LENNART AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Först väljer jag att besvara den fråga som jag inte hann med i min förra replik. Det gäller förbränningsskatten. I budgetpropositionen finns följande skrivning: Den nyligen införda skatten på avfall har endast varit i kraft under en kort tid, varför det ännu är för tidigt att bedöma vilka effekter den fått på avfallshanteringen. Det finns dock anledning att uppmärksamma riskerna med en ökad förbränning av osorterat avfall. Därför är det angeläget att följa upp och utvärdera hur systemet med avfallsbeskattning fungerar. En fråga som då kan aktualiseras är om en utvidgning av skattebasen bör ske till att även omfatta förbränning.

Händelsen med den holländska båt som gick under namnet RMS Aries, med 2 390 ton osorterade pelletar, och som genom en Greenpeaceaktion måste vända om till Holland har naturligtvis lyft fram det här problemet ännu mer. Utskottet skriver i betänkandet att man förutsätter att regeringen återkommer om förbränningen skulle visa sig öka omotiverat.

Det första som jag läste upp är alltså hämtat ur en proposition där vi tre partier tillsammans har utformat texten. Det om något tycker jag visar på en enighet i synen på den här frågan.

Anf. 79 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Marietta de Pourbaix-Lundin hänvisar till en interpellationsdebatt och tycker att det är patetiskt att jag i den interpellationsdebatten bad att få ett sammanträffande med finansministern för att inför VÅP:en diskutera förmögenhetsskatten. Jag har svårt att se det patetiska i sammanhanget. Vad jag ville diskutera är precis de frågor som vi hade diskuterat inför propositionen och inför den budget som ligger för år 2001. Vi har faktiskt kommit så långt att halva, inte en mindre del av, sambeskattningen faktiskt upphävts. Det är faktiskt på det sättet!

Jag har tidigare i en kammardebatt sagt att jag inte en gång till ska rösta på samma sätt som jag då gjorde, och det gör jag inte heller. Vi har faktiskt kommit ett viktigt steg på vägen och, precis som Birger Schlaug sade: Det här är inte slutet. Vi kommer att fortsätta att driva den frågan.

Men jag sade också i skattedebatten i november, vilket kanske är intressantare, att just nu är det viktigare att titta på fastigheternas andel av förmögenheten, dvs. ta med halva taxeringsvärdet vid förmögenhetstaxeringen. Det skulle lösa det akuta problemet. Politik är faktiskt här och nu. Man måste se var problemen finns och vad vi ska göra för att lösa de akuta problemen.

Jag måste säga att Marietta de Pourbaix-Lundin inte bara är väldigt slarvig när hon uttrycker sig. Hon står här och säger: Miljardärerna betalar ingen förmögenhetsskatt. Det är en lögn! Det gör de ju! Däremot om deras förmögenhet ligger i aktier i bolag som de är huvuddelägare i finns det regler som gör att de inte betalar för den delen. Men det är en lögn att säga att miljardärer inte betalar förmögenhetsskatt, som sagt var.

Det visar hur slarviga Moderaterna är. Marietta de Pourbaix-Lundin läser propositioner som en viss potentat läser Bibeln.

Hon står här och säger att 790 000 människor betalar förmögenhetsskatt och att antalet kommer att öka till 970 000. Nej, det kommer det inte att göra! Det är riktigt att det med oförändrade regler skulle ha ökat till 970 000, men med de regelförändringar som nu genomförs kommer antalet som betalar förmögenhetsskatt att minska från 790 000 till ca 600 000. Det gäller att veta vad man pratar om i debatten.

Jag ska ta upp en sak till. Marietta de Pourbaix-Lundin ville hävda att de borgerliga tog bort förmögenhetsskatten mellan 1992 och 1994. Det är också en lögn! De tog bort lagen om förmögenhetsbeskattning, men man betalade förmögenhetsskatt enligt övergångsregler hela tiden. Förmögenhetsskatten var aldrig borttagen under den borgerliga regeringsperioden.

Det är väldigt lätt att stå här i kammaren och bara vräka ur sig den ena felaktigheten efter den andra. Jag blir lite irriterad när det är så låg kompetens i skattefrågorna hos Moderaterna. Det är inte bara slarvigt, utan det är också massor med felaktigheter.

Anf. 80 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Per Rosengren är ganska känd för att höja rösten och vräka ur sig en hel del saker från talarstolen. Jag förstår att det inte kan vara så jättetillfredsställande att bli citerad och bli avslöjad med att ha

dubbla budskap, att man säger en sak i ett sammanhang och sedan gör något helt annat. Jag förstår att det inte är så jättetillfredsställande. Det kan ju inte vara tillfredsställande att bli avslöjad gång på gång när man säger en sak och gör någonting annat.

Det är en lek med ord när Per Rosengren hävdar att han sade att han inte en gång till skulle rösta för det här förslaget och att han nu inte gör det därför att de har gjort lite. Det är en lek med ord. Sambeskattningen kvarstår ju. Det är fortfarande sambeskattning när det gäller förmögenhet.

Sedan säger Per Rosengren att man måste göra någonting här och nu och att det är det majoriteten gör. Ja, vad hjälper det som Per Rosengren, Miljöpartiet och Socialdemokraterna gör för folk som måste flytta från sina hus? Det hjälper väl inte dem ett dugg – tvärtom. Det ni gör här och nu stjälp dem ju.

Per Rosengren har i och för sig satt fingret på ett problem, och det är att den s.k. begränsningsregeln – som vi fortfarande inte vet hur den ser ut och som jag hävdar är en ny form av sambeskattning – bara tar hänsyn till fastighetsskatten. Det ni då ger folk tillbaka i form av begränsningsregel tar ni med råge igen på förmögenhetsskatten, som väldigt många drabbas av.

Claes Stockhaus tillstod att det inte finns någon riktig rättvisa i att en del slipper betala förmögenhetsskatt medan andra måste göra det. Jag föreslår då att ni inför nästa val på era valaffischer skriver vad som är rättvisa och vad som inte riktigt är rättvisa. Ni graderar då er rättvisa. Det är det ni håller på med.

Anf. 81 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Vi säger inte en sak och gör en annan sak. Vi säger vilka ingångsvärden vi har när vi går till en förhandling med andra partier. Vi driver de frågorna så långt vi kan. Att man sedan inte når ända fram när man inte är ensam vet Moderaterna också; det är inte så lätt.

Jag återkommer till frågan: Hur kan Marietta de Pourbaix-Lundin stå här i dag och säga att man tog bort förmögenhetsskatten? Förklara det för mig! Hur kan Marietta de Pourbaix-Lundin stå här och säga att miljardärer inte betalar någon förmögenhetsskatt? Det är två uppenbara lögner.

Sambeskattningen är halverad nu. Man kan välja två modeller. Man kan ta bort sambeskattningen som sådan, men man kan också fördubbla fribeloppet för gifta. Det sista är kanske en betydligt enklare modell, och kanske nödvändig, eftersom det fortfarande är så att barn under 18 år ska vara med i det hela. Det gäller alltså inte bara sambeskattningen mellan makar i det här sammanhanget. Det finns alltså två vägar att gå, och vi har valt att gå vägen att höja fribeloppet. Om vi nu fullföljer det kommer vi i nästa skede, i nästa förhandling, eventuellt att ta bort effekterna av sambeskattningen totalt.

Det är alltså förhandlingar mellan olika partier. Vi ger fullkomligt tydlig och klar information om vad vi vill och vart vi vill komma. Men i förhandlingar kommer man inte alltid ända fram. Jag tror att Moderaterna också vet det, eftersom de satt i regeringsställning tillsammans med tre andra partier 1991–1994. Det var inte så lysande med samarbetet då.

Anf. 82 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag läste väldigt tydligt upp vilka som slipper förmögenhetsskatt. Jag hade ett långt stycke där jag gick igenom vad det beror på, t.ex. vilken lista man står på och hur stort aktieinnehav man har – allt för att förklara vilka det är som slipper förmögenhetsskatt. Jag var mycket noga med det.

Jag sade att den borgerliga regeringen hade lagt förslag som riksdagen antog, där man successivt skulle ta bort förmögenhetsskatten. Sedan upphävde den socialdemokratiska regeringen detta beslut.

Ni i Vänsterpartiet gör som ni väldigt ofta gör, och det är att ni står på två ben samtidigt. Ni är med i en form av majoritet och samtidigt är ni i opposition. Det utnyttjar ni väldigt ofta både i talarstolen och på gator och torg. Där talar ni om att ni är i opposition och vad ni driver. Samtidigt borde ni egentligen förklara och försvara det som ni gemensamt har kommit överens om med Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Jag förstår om Socialdemokraterna blir irriterade på er, därför att ni står på två ben konstant.

Att lyssna på Per Rosengren här, herr talman, är som att klippa grisen: det är mycket skrik och lite ull.

Anf. 83 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Ja, vi inte bara står på två ben – vi står dessutom med båda fötterna på jorden, till skillnad från företrädare för vissa andra partier.

Marietta de Pourbaix-Lundin har här vid ett flertal tillfällen sagt att miljardärer inte betalar någon förmögenhetsskatt. Det är en lögn. Hon läser upp felaktiga siffror och ger kammaren uppfattningen att antalet som ska betala förmögenhetsskatt nästa år kommer att öka med 200 000 när det i verkligheten är precis tvärtom. Det är en lögn. Hon står här och säger att förmögenhetsskatten togs bort 1992–1994. Det är en lögn. Den togs inte bort. Man tog bort lagen men hade övergångsbestämmelser, vilket gjorde att förmögenhetsskatt togs ut hela tiden. Sedan upphävde Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet den lagen. Det är helt riktigt. Men förmögenhetsskatten har aldrig varit borttagen, utan den har legat som ett pärlband hela tiden.

Sedan var det frågan om hur vi beter oss som opposition. Vi kan ju inte undvika att säga vad vi anser i olika frågor och vilka krav vi har inför förhandlingar. Det vore fullkomligt absurt, framför allt när vi inte sitter i regeringen. Om vi hade suttit i regeringen hade situationen kanske varit ytterligare lite svårare. Men så länge vi är ett parti som har en politik måste vi kunna förmedla vår politik och vad vi anser i olika sakfrågor.

Har Moderaterna uppfattningen att så fort man ingår i en majoritet ska man inte kunna hävda sitt eget partis politik? Jag förstår att ni eftersträvar ett tvåpartisamhälle.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Kontroll av postförsändelser

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU12
Kontroll av postförsändelser (skr. 2000/01:37).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

Energi

12 § Energi

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2000/01:NU3
Utgiftsområde 21 Energi (prop. 1999/2000:134, prop. 2000/01:1 delvis
och skr. 2000/01:15).

Anf. 84 OLA KARLSSON (m):

Herr talman! Vad gäller näringsutskottets betänkande 3, *Utgiftsområde 21 Energi*, vill jag säga att jag yrkar bifall till reservation 1.

Det finns anledning att när vi debatterar energi och energipolitik ställa sig frågan vad som är fel i det svenska energisystemet. Vilka är problemen i energisystemet och framför allt elsystemet som motiverar dessa enorma insatser från det politiska området? Vilka är problemen som motiverar miljardrullningen?

Vi har ett omställningsprogram som slukar 9 miljarder. Majoriteten har låtit stänga av Barsebäck 1 för en beräknad kostnad för staten på minst 8,3 miljarder. Vi har det helstatliga bolaget Vattenfall, som nu på löpande band köper in kärnkraft, stenkolskraft och brunkolskraft för tiotals miljarder. Det har plöjts ned tiotals miljarder för att förändra det svenska energisystemet, och framför allt då elsystemet.

Det gör att det är motiverat att ställa frågan ”Varför?”. Vad är det egentligen som motiverar denna miljardrullning?

Tar man på sig europeiska glasögon kan man konstatera att resten av Europa ser med avund på det svenska elsystemet. Det är utsläppsfritt. Det är en mycket stor del förnybar el som produceras. Av de andra länderna i Europa är det bara Norge som har utsläppsfri elproduktion förutom Sverige. Av andra länder i Europa är det i stort sett bara Norge som har högre andel förnybar elproduktion än vad Sverige har.

Vi kan konstatera att Sverige vad gäller elsystemet har ett miljömässigt bra system. Det är säkerhetsmässigt bra, och det producerar el till ett konkurrenskraftigt pris.

Det som borde bekymra oss i ett europeiskt och globalt perspektiv är utsläppen av koldioxid. Men den politik som majoriteten driver leder inte till minskade utsläpp av koldioxid utan i stället till ökade utsläpp. Det leder inte till mindre beroende av fossila energikällor. Det leder till ett ökat beroende av fossila energikällor.

Det är ju så att regeringen och majoriteten för en energipolitik som skadar miljön genom de ökade utsläppen och som innebär en gigantisk kapitalförstörelse när vi föröder tiotals miljarder på att förändra ett system

som egentligen inte är i behov av förändring. Det leder till att man försvårar för näringsliv och hushåll.

Jag vill därför ställa en första fråga till regeringspartiets företrädare Nils-Göran Holmqvist. Vad ser Nils-Göran Holmqvist som det stora problemet och de stora felen i det svenska elsystemet som motiverar denna miljardrullning?

Om det nu är så att det inte är några stora problem i elsystemet, vad är då skälet? Det går att säga i klartext. Skälet är maktpolitik. Regeringen har använt energipolitiken och det svenska energisystemet som ett sätt att köpa sig politisk makt. Med hjälp av avvecklingen av Barsebäck 1 kunde man köpa sig regeringsmakten och stöd från tillräckligt många partier. Man kunde sägas splittra borgerligheten. Av samma anledning skjuter man nu upp avveckling av Barsebäck 2, så att den ska landa i ungefär lagom tid för nästa val, för att återigen kunna vara en bricka i maktpolitiken.

Jag tycker att det är beklagligt att kunna konstatera att näringsutskottets betänkande nr 3 egentligen skulle heta *Utgiftsområde 21 Makt* i stället för *Utgiftsområde 21 Energi*.

När man summerar denna miljardrullning till omställningsprogram för stängning av Barsebäck och mycket annat finns det skäl att ställa ytterligare en fråga till Nils-Göran Holmqvist. Är utskottsmajoriteten nöjd med, stolt över och belåten med effekterna av denna miljardrullning? Tycker Nils-Göran Holmqvist att utfallet av denna miljardrullning motiverar insatserna?

Det finns skäl i dessa dagar att ta upp ett mycket aktuellt ärende, nämligen frågan om Vattenfalls roll, som utskottet tidigare har uttalat sig om. I betänkande 1996/97:NU12 skrev utskottet så här: "Utskottet tillstyrker i propositionen föreslagna riktlinjer för Vattenfalls verksamhet. Som där påpekas är Vattenfalls aktiva medverkan av avgörande betydelse för omställningen av energisystemet. Bolaget, som svarar för ungefär 50 % av elproduktionen, bör därför ges en strategisk roll i detta omställningsarbete. I likhet med vad som sägs i propositionen anser utskottet att utvecklingen av ny ekologisk elproduktionsteknik och investeringar i el- och värmeproduktion från förnybara energislag bör vara framträdande i Vattenfalls långsiktiga utvecklings- och investeringsplaner."

Vattenfall fick i går klartecken till att köpa in det tidigare östtyska bolaget Veag med en produktionskapacitet på 60 TWh el producerad av tysk brunkol. Man har tidigare försökt köpa kraftförsörjning av Berlin och investera i tysk kärnkraft i Hamburg och i polsk kraftförsörjning i Warszawa.

Det ger skäl att ställa sig några frågor. Ska denna tyska brunkol, polska stenkol och finska och tyska kärnkraft klassas som förnybara energislag? Det har varit det framträdande inslaget i Vattenfalls utvecklings- och investeringsplaner. Är det så att det tidigare utskottsbeslutet och utskottsuttalandet inte längre gäller?

Det kan ju inte vara så att Vattenfall inte har förankrat detta i regeringen. Tvärtom uttalade Björn Rosengren i en interpellationsdebatt med mig ganska nyligen följande: "När det gäller fokuseringen på kärnverksamheten arbetar regeringen som alla andra ägare, dvs. det ska råda samstämmighet i strategiska frågor mellan bolaget och ägaren." Vi kan alltså

konstatera att inköpet av den tyska brunkolskraften har varit väl förankrat i regeringen.

Jag vill därför ställa frågan till Nils-Göran Holmqvist. Är utskottets uttalande om Vattenfalls roll fortfarande giltigt, eller är det överspelat? Frågan är mycket aktuell i dessa dagar.

Fru talman! Sverige behöver en ny energipolitik. Den nya energipolitiken ska vara ett instrument för att nå övergripande mål, som konkurrenskraft, god miljö och välfärd. Varje energislag ska användas där det är mest effektivt, och detta ska ske på en fri konkurrensutsatt energimarknad. Statens roll bör inskränkas till att fastställa de spelregler som ska gälla på marknaden i allmänhet och i synnerhet vad gäller miljö, säkerhet och beredskap. Staten ska inte styra över vilken teknik eller produktionsform som ska utvecklas. Det här borde vara den energipolitik som vi går mot. Där ska staten inte detaljstyra användandet av kärnkraft, gaskraft eller andra former av kraft.

Det här landar då i att vi från reservationspartierna uttrycker reservationer. I reservation 1 tar vi, tillsammans med Folkpartiet, upp nya riktlinjer för energipolitiken med den av mig nu skissade inriktningen. Och vi vill riva upp avvecklingslagen och beslutet om avveckling av Barsebäck 1 tillsammans med Folkpartiet och Kristdemokraterna. Vi vill också riva upp tankeförbudslagen för att ge kraftbranschen möjlighet att utvecklas på kommersiella villkor och själv väga de olika kraftslagen mot varandra.

Fru talman! Med detta ska jag inte förlänga debatten ytterligare, utan jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 85 LENNART VÄRMBY (v):

Fru talman! Att Vänsterpartiet och undertecknad dyker upp så här tidigt i debatten om energifrågorna i dag tyder ju på att vi har reserverat oss mot regeringens förslag och utskottets hemställan.

Med tanke på marknadskrafternas känslighet vad gäller politiska svängningar vill jag därför inleda med att lugna denna nervösa marknad och eventuellt känsliga elhandlare på Nordpol och göra dem mindre nervösa genom att yrka bifall till hemställan i NU3, särskilt vad gäller riktlinjerna för energipolitiken liksom anslagen inom utgiftsområdet energi. Men samtidigt yrkar jag också bifall till vår reservation, nr 5, under mom. 3 som gäller datum för stängande av Barsebäck 2.

Sammantaget betyder det här att den fasta och målmedvetna energipolitik som den här riksdagen grundade 1997 genom en majoritet bestående av Socialdemokraterna, Centern och Vänstern ligger fast. Jag återkommer emellertid till reservation nr 5 och bästföredatumet för Barsebäck 2.

Låt mig börja i en helt annan ända och lyfta fram några problem som behöver lösas inom en någotsånär anständig tidsrymd. El- och energimarknaden är ju helt omreglerad nu. Vi har en elmarknad där konsumenten fritt kan välja leverantör och där företagen ska konkurrera. Den samhällsekonomiska vinsten av den här reformen har beräknats till 12–15 miljarder, och som tillskyndare av den här elmarknaden och som konsument är jag givetvis mycket nöjd med det här.

Sverige har världens lägsta elpriser och ett system med mycket stor säkerhet – det hade man för all del även tidigare. Men säg den glädje som

varar, gott folk! I den här nya situationen dyker det upp nya problem, och då måste man självfallet ta itu med dem.

Jag ska börja med att ta upp tillförseln av el. På den svenska delen av den gemensamma nordiska marknaden dominerar tre producentgrupper. Det är Vattenfall, Sydkraft och Birka. De har tillsammans över 85 % av produktionen. Därtill är alla tre insyltade i den radioaktiva kärnkraften. Den här koncentrationen kan inte anses vara bra och måste självklart granskas och bevakas, så att den inte leder till ett oligopol efter det monopol som vi har haft tidigare.

Som ett led i detta har vi tillsammans – de tre partier som samarbetar inom energiområdet – givit Svenska kraftnät uppdraget att arbeta för att bygga bort de flaskhalsar som finns i överföringen av el mellan i första hand Sverige och Norge. Det här uppdraget och dess slutförande leder ju till att effektbalansen framför allt i Sydsverige ordnar sig. Det kan då läggas till möjligheterna att stänga Barsebäck 2 och fortsätta kärnkrafts-avvecklingen. Därtill har Svenska kraftnät köpt upp reservkapacitet för kommande år på ca 1 000 megawatt för att klara eventuella återfall i klassiska nordiska vintrar.

Problematiken med olika områdespriser ställt mot systempriset i Oslo på Nordpol och sneda konkurrensförhållanden som en följd av detta reder vi alltså troligen ganska snart ut.

Ola Karlsson tog på ett förtjänstfullt sätt, sett från en gedigen konservburk på högerkanten, upp statligt ägda Vattenfalls roll, nu och i framtiden. Men det finns anledning att byta några allvarsord just om Vattenfall.

I 1997 års uppgörelse slog vi fast att Vattenfall ska spela en viktig roll i omställningen av vårt energisystem till ett hållbart sådant. Vattenfall har ju faktiskt redan spelat en roll i den uppgörelse som är gjord för att stänga Barsebäck 1 och 2.

På senare tid, inte minst här före mitt anförande, har det riktats kritik mot Vattenfall och för all del också mot Sydkraft – inte här i dag, men i massmedierna – för att de som svenska företag har gått utanför de svenska landamärens och köpt upp andelar i eller hela energiföretag utomlands. De här köpen har lett till att de här traditionella svenska flaggskeppen på energisidan i dag inte bara äger den svenska vatten- och kärnkraften utan också producerar el i Danmark, Tyskland, Polen och faktiskt några ställen till med smutsig kol och naturgas, som Ola Karlsson förtjänstfullt framhöll här före mig.

I det här läget går alltså Moderaterna och även Folkpartiet i en reservation till offensiv och anklagar oss direkt och indirekt för att ge falska budskap och ha dubbelmoral. Vi som avvecklar kärnkraften i Sverige och inför koldioxidavgifter i Sverige försämrar därmed för den svenska industrin. Samtidigt accepterar vi och gynnar import av smutsig dansk, tysk och polsk kolkraft. Det är inte nog med det. Via Vattenfall, som är statligt ägt, är vi dessutom ägare till delar av de här smutsiga energikällorna. Usch och fy, säger den nyliberala duon. Och i reservationen skriver de så här: "För att inte gå miste om bolagets" – alltså Vattenfalls – "kompetens och möjligheter att konkurrera på den internationella marknaden är det därför av yttersta vikt att Vattenfall börsintroduceras och privatiseras."

Ola Karlsson och andra på den borgerliga kanten! På vilket sätt skulle det lösa grundproblemet, som ni påpekar, nämligen uppköpet av kol- och

kärnkraft som är smutsig och farlig, om det här skulle vara privat ägt? Jag begriper inte logiken. Det spelar väl ingen roll vem som är ägare. Vattenkraft har ju som ett bolag på en fri marknad ett val, helt enkelt. Ska man delta aktivt och offensivt i marknaden – ja eller nej? Och man gör det. Och precis som de andra aktörerna försöker man då tillskansa sig bättre marknadsandelar. Eftersom situationen är som den är består de marknadsandelarna per definition, oavsett vem som äger dem, av kol- och kärnkraft i huvudsak och också av naturgas nere i Europa.

Om man då köper in sig i detta kan inte jag se att det skulle vara moraliskt mer förkastligt än om privata börsnoterade företag gör samma sak. Det väsentliga när vi exempelvis stänger Barsebäcksverken och när vi går till offensiv för att uppfylla Kyotoavtalet är ju att vi ökar andelen förnyelsebar energi. Och det är det oavsett ägandet. Jag bryr mig inte i första hand om ifall det är privatägt, statligt ägt eller kommunalt ägt, utan det gäller att öka andelen förnyelsebar energi. Det tycker jag är det väsentliga. Vi ställer alltså upp på att Vattenfall har en aktiv roll i framtiden och tycker att det är bra.

Ett av Vattenfalls problem när det gäller att platsa i Europamästerskapen är att man har behov av kapital, och där har ni moderater en poäng. Med en trög statlig ägare som har att välja mellan att satsa miljarder på skola, vård och omsorg och att investera i Vattenfalls expansion i Europa kan man ju ställa sig lite frågor. Men att lösningen skulle vara börsintroduktion och privatisering ställer jag definitivt inte upp på. Ägarfrågan är alltså inte oväsentlig. Jag tycker att det skulle vara mycket intressant att i stället pröva en annan tanke inför framtiden för att undvika att ta skattemedel och samtidigt undvika en onödig börsnotering. Börsen inger ju inte något spontant förtroende. Kolla bara in den här heta IT-marknaden, där aktierna åker upp och ned som i en snabbhiss! Man hinner inte ens med att placera om pengarna från morgon till kväll utan att förlora väldigt mycket eller vinna lika mycket.

Jag tror alltså att det finns ett bättre sätt att lösa finansieringsbehovet. Vi kanske skulle titta på de många miljarder som nu satsas för att vi ska få en säker pension. Då kan man börja med de statliga AP-fonderna. De kan få en möjlighet att satsa exempelvis i Vattenfall för att tillgodose kapitalbehovet för en nödvändig uppbyggnad och en säker ledarposition i Europamästerskapen i energi. Det är mitt bidrag till en förnyelse av diskussionen vad gäller kapitalbehovet.

Några ord om energiuppgörelsen och Barsebäck. Vi tycker att energiuppgörelsen fungerat bra. Det har skett en viss förskjutning när det gäller datum. Det är inget att bli våldsamt upprörd över. Vi har som bestämd vilja att vårda den här uppgörelsen och fortsätta den för att den ska ge en förnyad energiuppgörelse i framtiden, gärna med ännu bredare stöd.

Det skulle inte vara dumt, tycker vi, om vi exempelvis kunde nå fram till en tysk lösning, att man avtalar med berörd industri och kraftproducenter och når fram till en bred lösning som fungerar för framtiden.

Det har skett en rejäl genomlysning av energiuppgörelsen. Vi tycker, som svar på Ola Karlssons fråga, att de satsade miljarderna gett mycket goda resultat. Sverige ligger i topp vad gäller bioenergi, solceller och en rad andra områden. Det är tack vare och inte trots de rejäla satsningarna.

När det sedan gäller vår reservation mot datum för att stänga Barsebäck tycker vi som parti att det är en övertida drift av kärnkraften rent

allmänt. Men vi ger oss inför verkligheten, alltså effektbalansproblemen. Sedan är vi lite mer optimistiska när det gäller slutdatum, så vårt grundförslag är den 1 juli 2002. Det blir rimligen skarpt läge nästa år, när vi ska göra en ny bedömning av möjligheterna.

Allra sist lite självkritik. Jag tycker att vi som garant för den småskaliga förnyelsebara energin har varit lite taffliga. Först nu i höst har exempelvis den nioöring i stöd som går ut till de småskaliga kunnat betalas ut. Det beror inte enbart på oss, utan också på EU-byråkratin. Men så ska man inte hantera seriösa småföretagare.

Vi arbetar avslutningsvis aktivt med de i skrivelsen angivna åtgärderna och vi samtalar inför framtiden. Jag har gott hopp om att vi tre – s, c och v – ska klara av det här. Björnligan – m, kd och fp – inger ju inget större förtroende, måste jag säga.

Anf. 86 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det här betänkandet rör budgeten för utgiftsområde 21 Energi. Jag vill redan här passa på att yrka bifall till reservation nr 2. Även om vi kristdemokrater står bakom samtliga reservationer med vår partibeteckning nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 2.

Förutsättningarna för energipolitiken har radikalt förändrats under senare år. Vi har gått från en rent inhemsk energimarknad till en internationell, och energimarknaden har avreglerats. I den riktningen går också många andra länder. Från det gamla, med självförsörjning som ett viktigt mål, till någonting helt annat. Till följd av de här förändringarna får naturligtvis också politiken en ny roll och måste förändras. Vårt kunnande när det gäller de miljöproblem som energiproduktionen för med sig har förstås också ökat och måste tas i beaktande när den framtida energipolitiken läggs fast.

I det sammanhanget måste naturligtvis mer av lösningar sökas i samarbetet mellan länder. När produktionen av kraft sker i ett land och konsumtionen sker i ett annat måste man fundera på mer av gemensamma tag.

Här är den linje som Sverige har intagit när det gäller koldioxidskatten oerhört beklaglig. För min del är det självklart att Sverige borde eftersträva miniminivåer inom ramen för EU när det gäller skatt för att utjämna skillnader och se till att vi får gemensamma förutsättningar.

Jag vill gärna fråga Centerpartiet och Vänsterpartiet hur man ser på den frågan. Är det bra eller dåligt med harmonisering av skattesatser på det här området? Socialdemokraternas position är ju tydlig i och med att statsministern har sagt att detta inte ska hanteras av EU.

Vi kristdemokrater har reserverat oss mot majoritetens uppfattning på några punkter i det här betänkandet. En punkt handlar om riktlinjerna för energipolitiken. Målet för energipolitiken måste förstås vara att säkerställa tillgången till billig energi, producerad så miljövänligt som möjligt. Vi anser att dagens energipolitik måste förändras för att de målen ska kunna nås.

Regeringens, Centerpartiets och Vänsterpartiets politik genomförs visserligen under uppmuntrande paroller om ekologisk hållbarhet. Men man vandrar i denna procession i alldeles fel riktning. Inte ens med bästa vilja i världen kan man ärligt hävda att omställningsprogrammet ens

tillnärmelsevis motsvarar förväntningarna. Man måste nog vara rejält involverad politiker för att vara nöjd.

Lennart Värmbys vill i sitt inlägg lugna eventuellt nervösa personer på den s.k. marknaden. Men kanske Lennart Värmbys borde lägga sitt öra mer mot den marknad som vi politiker framför allt har att vända oss till, nämligen våra uppdragsgivare. Vad säger våra uppdragsgivare om det sätt på vilket vi sköter de här frågorna? Jag tror att många är väldigt missnöjda med detta.

När det gäller frågan om avvecklingen av Barsebäck 2 har vi kristdemokrater tillsammans med Moderaterna och Folkpartiet en gemensam reservation. Här har den majoritet som i övrigt består av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Centern spruckit. Man har då en intern tävling mellan partierna om vem som kan hävda att man snabbast vill stänga nästa reaktor. Centern och Vänsterpartiet vill stänga redan sommaren 2002, medan Socialdemokraterna har bedömt att det bör kunna ske först efter nästa val, dvs. år 2003. Inget av partierna förefaller heller nu, precis som när det gällde den första reaktorn, anse att det finns några skäl att göra någon närmare analys av miljöeffekterna av ett sådant handlande.

Beslutet att stänga Barsebäck 1 var fel ur ekonomisk synpunkt. Värre är att det var fel också ur miljösynpunkt. Det finns en rad olika beräkningar som man kan luta sig mot när det gäller effekterna av stängningen av den första reaktorn. Man kan väl säga att de här beräkningarna samlar sig någonstans omkring tre–fem miljoner ton ytterligare koldioxidutsläpp genom de här besluten, när det gäller den första reaktorn. Om alla beräkningar stämmer skulle det leda till att miljöskulden ökar med 30–50 miljarder kronor om året. För detta bär förstås Vänsterpartiet, Centerpartiet och Socialdemokraterna ett mycket stort ansvar, inte bara för dagens generationer, utan också självfallet för kommande generationer.

Jag tror att det är svårt för oss att greppa storleken på de här utsläppen. Man kan räkna om det till biltrafik. Kanske blir det lättare att förstå då. De utsläpp som följer stängningen av Barsebäcks första reaktor – nu tävlar man alltså med varandra om att stänga den andra också – motsvarar inte mindre än 1,1 miljoner bilar av Volvo S 80-typ som körs 1 500 mil om året. Är detta rimligt? Nej, självfallet inte.

Det är självklart inte möjligt att bedriva en sådan politik som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Centern gör här och ändå ha kvar en trovärdighet i miljödebatten.

Fru talman! Någon invänder förstås att vi klarar att stänga en reaktor utan att få problem med försörjningen under normala omständigheter. Det är sant. När energisystemen är kopplade samman mellan länder kommer vi i regel att kunna hålla våra hem både varma och upplysta. Industrin kommer under normala omständigheter att få den nödvändiga elen. Men, och det är detta som är problemet, genom att ersätta den nuvarande elproduktionen med annan kommer de samlade koldioxidutsläppen att öka.

Kolet fungerar i någon bemärkelse som ett slags dragspel. När det behövs mer el startas kolkraftverk. När det behövs mindre el stängs kolkraftverken av. Stänger vi av väl fungerande produktionsenheter i Sverige, kommer motsvarande kolkraftverk på kontinenten att startas, och vi kommer att importera el med förfärande miljöeffekter som följd.

De här miljöeffekterna är ju gränslösa i dubbel mening. Utsläppen rör sig obehindrat över nationsgränserna och ett lands utsläpp blir allas vårt problem.

Fru talman! Vi har till sist en reservation som jag bara tänkte nämna. Det är den som har kommit att kallas för tankeförbudet, som vi anser är en lagstiftning som snarast borde utmönstras ur lagstiftningen i ett demokratiskt och upplyst land.

Energi

Anf. 87 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Göran Hägglund gör en förtjänstfull uppräknings – vilket vi inte förnekar. Det går alltid att diskutera siffrorna, dvs. volymen av koldioxid som stängningen av Barsebäck leder till. I en fri marknad är det lite svårt att peka på var någonstans den delen köps och produceras som kommer i stället. Vi förnekar inte det problemet. Vi förnekar inte heller effekt- och balansproblemet i södra Sverige. Det vidtas åtgärder för att komma till rätta med detta.

På samma sätt som detta är en samvetsfråga för oss eftersom vi vill minska koldioxidutsläppen undrar jag följande. Kristdemokraterna var en gång i tidernas begynnelse med i folkomröstningskampanjen på Linje 3, dvs. vår linje. Ni har ändrat er. Hur många ton radioaktivt avfall är Göran Hägglund och kd beredda att acceptera innan ni blir nöjda?

Uran som bränsle är inte helt fritt från problem – milt uttryckt. Det är det som gör att vi tycker att det är motiverat att påbörja en avveckling av kärnkraften. Vi gör det inte bara för att vi skulle vilja ”rulla miljarder” eller ännu mindre för att vi vill ställa till det för industrin. Tvärtom är det av omtanke om mänskligheten och framtiden som vi vill påbörja inte bara en avveckling av kärnkraften utan också en total energiomställning på grund av koldioxid, andra utsläpp osv. Vi anser att det är absolut nödvändigt. Vi hoppas att vi ska finna gemensamma punkter med inte bara er utan även industrin.

Anf. 88 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Lennart Värmbys pekar på den avvägning som varje parti måste göra och som självklart Lennart Värmbys också har gjort. Här handlar det om att vi i dag med den politik som Vänsterpartiet står bakom och driver igenom använder miljardbelopp för att stänga fungerande kärnkraftverk för att få en sämre miljö. Lennart Värmbys problem är att det blir så.

Jag erkänner att vi vid folkomröstningen 1980 var överdrivet optimistiska när det gällde utveckling av alternativ. Vi var överdrivet optimistiska när det gällde hur förbrukningen skulle utvecklas i framtiden. Vi har fått revidera vår politik. Lennart Värmbys har tidigare hört mig säga, och jag säger det igen, att det som skiljer den vise från den envise är att den vise tar argument och anpassar sig till den nya situationen som har uppstått. Jag beklagar att Vänsterpartiet har hållit fast vid den linje man har valt i stället för att tänka om när situationen är annorlunda i dag än tidigare.

Anf. 89 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Jag tackar för berömmet. Det kan i och för sig inte ha varit meningen. Göran Hägglund sade någonting om den envise och den vise. Som vis har jag tagit till mig argument och förändrat mig.

Bl.a. har vi nu en elmarknad till skillnad från tidigare monopol. Det har vi aktivt bidragit till. Jag ser elmarknaden som ett verktyg. Sedan får man finslipa det. Det är inte inkuggat exakt från början.

Marknadens egen logik kommer att ställa krav på de likartade villkoren som Göran Hägglund efterlyste vår uppfattning om. Vi är för gemensamma likartade villkor, dvs. koldioxidavgifter ska vara lika för Danmark, Tyskland, Sverige, Polen osv. Det arbetar vi för.

Vi kan notera att Tyskland vad gäller kärnkraftsavvecklingen är inne på samma spår som Sverige. Regeringen där nere har slutit avtal med industrin. Jag var inne i mitt anförande på att vi gärna ser en liknande bred lösning, för att i stället kunna ägna oss åt det väsentliga, nämligen att öka andelen förnybart alldeles oavsett de icke förnybara. Det är ett gigantiskt problem när EU tar för sig att öka från 6 till 12 %, då återstår 88 % om jag räknar rätt. Det visar hur beroende vi är av det icke förnybara. Det är inte hållbart om vi ska ha ett samhälle som duger att leva i i framtiden. Jag tror att vi är överens på den punkten.

Anf. 90 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Jag är glad att Lennart Värmbys anser att gemensamma tag när det gäller koldioxidskatten är någonting viktigt och nödvändigt att eftersträva. Jag hoppas att vi andra i den här debatten kan ge honom och andra vänsterpartister råg i ryggen när det gäller den fighten med socialdemokraterna. Det är ett oerhört viktigt område för att komma till rätta med de miljöeffekter som följer med energiproduktion när det gäller förbränning av fossila bränslen.

Hur skarp den tyska uppgörelsen är kan diskuteras. Det handlar om att kärnkraftsreaktorer kommer att drivas vidare ytterligare några decennier. Låt oss se vad som händer i Tyskland längre fram.

Jag tvingas ändå att konstatera att den politik som Lennart Värmbys och hans parti företräder tillsammans med de övriga två partierna de gjort upp med leder till en dramatisk försämring av miljön. Miljöskulden ökar, utsläppen ökar dramatiskt och den väg som väljs och de instrument som har valts fungerar inte på det sätt som jag tror att dagens och morgondagens svenskar är betjänta av.

Anf. 91 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservation nr 6.

Fru talman! Svensk energipolitik har sedan 70-talets början präglats av debatten kring kärnkraften. Att så är fallet är kanske inte så konstigt eftersom just kärnkraften står för den allra största delen av elenergiförsörjningen i Sverige i dag. Det är inte utan att man av olika anledningar tänker tillbaka på åren under 70-talet då diskussionen om den svenska energiförsörjningen var som intensivast. Engagemanget var då stort, idéerna och visionerna än större. Fram till folkomröstningen 1980 var ju energifrågorna kanske den mest betydelsefulla politiska frågan i Sverige. Resultatet av omnämnda folkomröstning 1980 var entydigt, kärnkraften ska avvecklas. Majoriteten för att så skulle ske var förkrossande. Linje 2

och Linje 3, som båda stod för avveckling, kom att få 77,8 % av väljarstödet. Med detta och det därpå följande riksdagsbeslutet har Centerpartiet arbetat för att det svenska energisystemet ska ställas om i jämn takt till ett förnybart småskaligt energisystem. Det är ett arbete som ska ske med hänsyn till behovet av el och säkranhet av den svenska sysselsättningen. Det är även det som är ledande i den energiöverenskommelse som ingicks mellan Centerpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna 1997.

Fru talman! Energiuppbyggnaden från 1997 står fast. Omställningsprogrammet som inrättades kan i stora delar sägas ha varit mycket lyckat. Detta är trots att de förutsättningar som rådde när beslutet fattades har förändrats vad gäller tillgången till och priset på el. Orsakerna till detta är den avreglering av elmarknaden som påbörjades 1996 och som har varit osedvanligt lyckad.

Samtidigt som man måste glädja sig över denna lyckade avreglering är det viktigt att förstå konsekvenserna av den. De experter som inför stängningen av den första reaktorn i Barsebäck förutsade att priset på el ska rusa i höjden har på alla punkter hittills haft fel. Prisutvecklingen på el har varit den rakt motsatta. Kort sagt: Elpriset har slagit i backen.

Just detta faktum har varit en av anledningarna till att omställningsprogrammet på vissa punkter inte har fått fullt genomslag. Det låga priset på el under tidsperioden vi talar om i kombination med osäkerheten kring den fortsatta omställningen av energisystemet har bromsat upp investeringstakten i förnybara energiproduktionskällor och minskat incitamentet att frångå uppvärmning med t.ex. direktverkande el, vilket är olyckligt enligt min uppfattning.

Fru talman! Det börjar nu bli bråttom. Reaktorernas tekniska och ekonomiska livslängd börjar lida mot sitt slut. Kraftbolagen drar ned på produktionsvolymerna i nämnda anläggningar. Trots detta verkar det som om ett flertal av riksdagens partier inte verkar vara beredda att delta i det omställningsarbete måste ske och som ju faktiskt har påbörjats. På annat sätt kan jag och Centerpartiet inte tolka de motioner som t.ex. moderater och kristdemokrater har väckt här i riksdagen. Jag kan inte heller se att dessa partier har en framtida energipolitik; detta då man i dessa motioner inte kan utläsa någon ytterligare satsning på kärnkraft, för det är kanske det som man eftersträvar.

Folkpartiet har däremot en annan inställning och kanske är ärligare på sitt sätt, för Folkpartiet föreslår faktiskt i sin motion att Barsebäck 1 åter ska tas i drift.

Fru talman! Kristdemokraternas linje i energifrågan är enligt min uppfattning totalt oförståelig. För 20 år sedan, när jag i arbetet inför folkomröstningen tillsammans med många kristdemokrater sade att kärnkraften skyndsamt skulle avvecklas, deltog kristdemokraterna i detta arbete. Men att ett parti som i folkomröstningen 1980 stod bakom Linje 3 och som i sin motion talar varmt om förnybar energi och om kärnkraftens avveckling kommer fram till en sådan slutsats som man har gjort, dvs. en ny folkomröstning, tycker jag är minst sagt uppseendeväckande. Men trots allt är deras linje, om man jämför med hållningen i andra sammanhang, inte helt förvånande. En sammanfattning av mycket av kristdemokraternas politik kan vara ungefär så här: Vilken åsikt har vi inte haft?

Fru talman! Man kan inte heller låta bli att imponeras av moderaterna, inte av klokheten i förslagen eller av deras energipolitik utan av den envishet med vilken man driver denna fråga och debatt. Moderaterna hävdar att den omställning som nu genomförs av det svenska energisystemet innebär en ökad konsumtion av el producerad av fossila bränslen. Denna koppling till omställningen av det svenska energisystemet är inte med sanningen överensstämmande.

Tyvärr verkar det som att marknadslösningarnas förespråkare nummer ett, nämligen moderaterna, inte har insikt i hur elmarknaden fungerar efter avregleringen 1996. Importen sker till de priser som råder på den avreglerade elmarknaden. Ska man dra slutsatsen av moderaternas resonemang att moderaterna är beredda att åter reglera elmarknaden för att minska importen av kol och oljeproducerad el och därigenom även säkra monopolmarknaden för kraftbolagen, eller vad är avsikten med moderaternas hållning?

Jag utgår från att moderaterna i framtiden vill att kärnkraften ska ersättas med förnyelsebar energiproduktion. Frågan är hur moderaterna då har tänkt sig det. När och på vilket sätt ska alternativen tas fram? Menar moderaterna på allvar att man ska vänta med att påbörja omställningen till dess det blir alldeles akut och måste ske på kort tid? Om så är fallet kan konsekvenserna bli betydande för såväl miljön som för svenska företag och dess anställda. Eller är det möjligen så att moderaterna om något år kommer att förespråka en massiv investering i nya reaktorer, med de kostnader och de risker som det medför?

Fru talman! De överläggningar som föregått regeringens skrivelse om det fortsatta omställningsarbetet har förts i positiv anda. De kompletteringar som nu görs i arbetet med omställningsprogrammet har stora förutsättningar att skapa mekanismer på marknaden för att få fram ytterligare satsningar på förnyelsebar energi, energieffektivisering och handel med effekt.

I samband med överläggningarna har även arbetsgrupper tillsatts för att finna lösningar för de mindre kraftproducenterna, så att det ska bli möjligt för dem att på ett bättre och mer ekonomiskt fördelaktigt sätt och på bättre villkor nå marknaden och få tillgång till kraftöverföringsnätet.

Ytterligare ansträngningar ska göras för att bygga ut överföringskapaciteten till Sydsverige. I går kom en nationell plan för vindkraftsutbyggnaden att presenteras.

Vidare, och som svar på frågan från kristdemokraterna, är det Centerpartiets ambition att försöka harmonisera den svenska energibeskattningen så att en ökad konkurrensneutralitet kan nås inom den nu avreglerade marknaden.

Samtliga dessa åtgärder är enligt min och vår bedömning nödvändiga för att klara den målsättning som har slagits fast i klimatsammanhang, i Kyotoprotokollet och mellan EU:s medlemsstater.

Jag vill återigen, fru talman, yrka bifall till reservation nr 6. Vi står självklart bakom samtliga reservationer, men för tids vinnande nöjer jag mig alltså med att yrka bifall till reservation nr 6.

Anf. 92 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Uppseendeväckande, säger Eskil Erlandsson om kristdemokraternas politik. Han representerar då ett av de tre partier som lägger

fast och driver en politik som innebär att utsläppen av koldioxid ökar med tre till fem miljoner ton årligen. Miljöskulden ökar med 30–50 miljarder kronor om året till följd av den politiken. Tror inte Eskil Erlandsson att många människor utanför detta hus tycker att det är det som är det mest uppseendeväckande i det här sammanhanget?

Kristdemokraternas linje är totalt oförståelig, säger Eskil Erlandsson. Tyvärr, fru talman, tvingas jag konstatera att det nog säger mer om Eskil Erlandssons förståndsgåvor än om den kristdemokratiska politiken.

Anf. 93 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Omställningsprogrammet syftar till en hållbar svensk energipolitik som i det internationella perspektivet tar hänsyn till såväl sysselsättning som miljö och andra livsbetingelser på vår planet. Denna omställning har vi inlett i Sverige just för att tillgodose det som Göran Hägglund och jag värderar, nämligen en god, frisk och bra miljö tillsammans med en bra sysselsättning i Sverige och i vårt närområde. Detta arbete har kristdemokraterna, trots inbjudan, inte deltagit i.

Anf. 94 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Nej, vi har inte deltagit i det eftersom vi anser att det leder åt fel håll. Vore det så att marschen gick åt rätt håll, hade vi gärna varit med. Men är det så att marschen går åt fel håll, följer vi inte med.

Trots de uppmuntrande tongångarna om ekologisk uthållighet och allt fint som formuleras, blir ju effekterna felaktiga. Effekterna blir de som jag har tagit upp, och det vill inte vi vara med och medverka till. Det är förklaringen till att vi motsätter oss den politik som Centerpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna driver på detta område.

Anf. 95 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är uppseendeväckande och häpnadsväckande att kristdemokraterna betecknar det omställningsarbete som nu är påbörjat som att vi går åt fel håll. Vi håller nu på att ställa om vårt svenska energisystem, dels för att förbättra vår miljö, dels för att bygga bort de risker som kärnkraften för med sig men också för att trygga den svenska miljön och den svenska sysselsättningen. I detta arbete har, enligt min uppfattning, icke kristdemokraterna vare sig velat eller kunnat ta del beroende på den inställning och de skiftande åsikter som de har intagit i alla sammanhang.

Anf. 96 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! God tillgång till energi är en förutsättning för välstånd. Det svenska energisystemet bör successivt ställas om till att bli mer ekologiskt hållbart. Omställningen av energisystemet måste dock ske med hänsyn till Sveriges behov av tillväxt och en ökad sysselsättning.

Folkpartiet anser därför att kärnkraften ska utnyttjas under hela dess ekonomiska och tekniska livslängd.

Vi säger därför nej till regeringens och dess stödpartiers förtida stängning av kärnkraftverk i Barsebäck. Vi oroar oss dessutom över effekterna av att koldioxidutsläppen ökar som en följd av avställningen av den första reaktorn i Barsebäcksverket, vilken i sin tur medför en ökad import av el från kolbaserad produktion i t.ex. Danmark. Det är därför av största vikt att en omfattande miljökonsekvensbeskrivning av avvecklingen görs för att belysa konsekvenserna på såväl kort som lång sikt.

Fru talman! Omställningsprogrammet har stora svagheter och har i praktiken misslyckats. Programmets utformning har lett till att inget av de villkor som riksdagen har satt upp för att i förtid avveckla kärnkraften har kunnat uppfyllas. Av skrivelsen framgår att det inte bara är så att effektbalansen i södra Sverige är allvarligt hotad och att kraftbortfallet inte kan kompenseras. Det är också så att en förtida avstängning av Barsebäcksverkets andra reaktor innebär att bortfallet av elproduktion med stor sannolikhet kommer att ersättas av import av el som har producerats under, som det heter, sämre miljömässiga förhållanden, dvs. smutsig dansk kolkraft. Ren energi ersätts alltså i praktiken, i verkligheten, med smutsig.

Hur många ton det rör sig om kan diskuteras, men det rör sig om ca 3 miljoner ton koldioxid, ca 8 000 ton svaveloxider och ca 6 000 ton kväveoxider mer än vad som hade behövts släpps ut. Detta måste värderas. Med anledning av en sådan här analys kan ju också slutsatser dras om vilka utsläppsmängder och miljökonsekvenser som kan bli resultatet om också den andra reaktorn i Barsebäck stängs. De ökade utsläppen måste också ställas i relation till de internationella åtaganden som Sverige har gjort som enskild nation – och faktiskt också som medlem i EU.

Omställningsprogrammets misslyckande innebär att riksdagen måste ta initiativ till två viktiga energipolitiska beslut. Det ena beslutet gäller avvecklingslagen. Vi föreslår att riksdagen hos regeringen begär att det snarast läggs fram förslag om upphävande av avvecklingslagen. Det andra innebär att upphäva beslutet om avveckling av den första reaktorn i Barsebäcksverket.

Fru talman! Riksdagen borde också upphäva den bestämmelse i kärntekniklagen, dvs. 6 §, som förbjuder vissa typer av kärnteknisk forskning, det s.k. tankeförbudet. Det handlar ju faktiskt om att förhindra att kvalificerade svenska kärntekniker och forskare står bredvid och passivt betraktar en utveckling som kan leda till resultat av stort intresse även för vårt land. Det finns farhågor för att tankeförbudsparagrafen kan få skadliga effekter genom att försvåra forskning kring t.ex. effektivare utnyttjande av kärnbränsle. Det gäller också minimering av avfallsmängder, transmutation av befintligt kärnavfall m.m.

Det är i dag naturligtvis omöjligt att veta hur forskningen inom kärnteknikområdet kommer att utvecklas på några decenniers sikt. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om upphävande av de aktuella bestämmelserna.

Fru talman! För att spara något av riksdagens tid skulle jag vilja avsluta med att yrka bifall endast till reservation 4.

(forts. 14 §)

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

13 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.

SkU7 Sänkt mervärdesskatt på tillträde till djurparker, m.m.

1. utskottet

2. res. (mp)

Votering:

303 för utskottet

15 för res.

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 76 m, 37 v, 37 kd, 14 c, 16 fp

För res.: 15 mp

Frånvarande: 8 s, 6 m, 6 v, 5 kd, 4 c, 1 fp, 1 mp

SkU8 Skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för data- och telekommunikationer

Först upptogs yrkandet i reservationerna 1, 2 och 4 om avslag på propositionen och därefter övriga frågor.

1. avslag på res. 1 i motsvarande del (m), res. 2 i motsvarande del (kd) samt res. 4 i motsvarande del (fp)

2. bifall till res. 1 i motsvarande del (m), res. 2 i motsvarande del (kd) samt res. 4 i motsvarande del (fp)

Votering:

175 för avslag

129 för bifall

15 avstod

30 frånvarande

Kammaren hade således avslagit yrkandet i res. 1, res 2 och res. 4.

Partivis fördelning av rösterna:

För avslag: 123 s, 37 v, 15 mp

För bifall: 76 m, 37 kd, 16 fp

Avstod: 15 c

Frånvarande: 8 s, 6 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 1 fp, 1 mp

I övrigt

1. utskottet
2. res. 1 i motsvarande del (m)
3. res. 2 i motsvarande del (kd)
4. res. 3 (c)
5. res. 4 i motsvarande del (fp)

Förberedande votering 1:

20 för res. 3

16 för res. 4

283 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

37 för res. 2

15 för res. 3

266 avstod

31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

77 för res. 1

37 för res. 2

205 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

176 för utskottet

75 för res. 1

68 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 1 m, 37 v, 15 mp

För res. 1: 75 m,

Avstod: 37 kd, 15 c, 16 fp

Frånvarande: 8 s, 6 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 1 fp, 1 mp

SkU9 Anpassningar på företagsskatteområdet till EG-fördraget, m.m.

Mom. 2 (fortsatt anpassning till internationella förhållanden)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

243 för utskottet

76 för res. 1

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 37 v, 37 kd, 15 c, 16 fp, 15 mp

För res. 1: 76 m

Frånvarande: 8 s, 6 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 1 fp, 1 mp

SkU10 Inkomstskatteregler vid ändrad skattskyldighet till mervärdesskatt

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU11 Vissa förmögens- och punktskattefrågor

Återförvisningsyrkande (s)

Proposition ställdes först beträffande det under överläggningen framställda yrkandet om återförvisning av ärendet till utskottet för ytterligare beredning.

För bifall räckte att *minst en tredjedel* av de röstande anslöt sig till detta.

Andre vice talmannen konstaterade att minst en tredjedel av de röstande hade bifallit återförvisningsyrkandet.

Kammaren hade således bifallit återförvisning av ärendet till utskottet för ytterligare beredning.

SkU12 Kontroll av postförsändelser

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Kallelse till skatteutskottets sammanträde

Anf. 97 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att skatteutskottets ordförande kallar skatteutskottet till sammanträde i dag kl. 18.10 i utskottets sammanträdeslokal.

14 § (forts. från 12 §) Energi (forts. NU3)

Energi

Anf. 98 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Miljöpartiet anser att energisystemet måste genomgå en total omställning till en elproduktion med förnybara energislag och en slutlig avveckling av kärnkraften till år 2010. Under de närmaste fem åren bör minst tre kärnkraftsreaktorer stängas, samtidigt som koldioxidutsläppen från energisektorn minskar.

Den svenska energipolitikens mål ska vara att inom ramen för en ekologiskt bärkraftig utveckling på kort och lång sikt skapa förutsättningar för att förse landet med förnybar energi på ett sätt som medför att näringslivet ges konkurrenskraftiga villkor och hushållen får rimliga totalkostnader. Varje energislag ska långsiktigt bära sina egna samhällsekonomiska kostnader, även risk- och miljökostnader. Genom att anpassa energisystemet till vad som är långsiktigt ekologiskt hållbart skapas förutsättningar i Sverige för både en robust ekonomisk utveckling och en god social utveckling.

Marknadsekonomiska styrmedel bör utnyttjas för huvuddelen av kärnkraftsavvecklingen. Principen ska vara att alla energislag ska betala sina fulla kostnader. Kärnkraften ska påföras kostnader för risker när det gäller reaktorolyckor och den miljöpåverkan som finns i olika delar av

kärnbränslekedjan. Kärnkraftsproducenterna ska betala sina egna riskkostnader och ta ett fullt skadeståndsansvar i händelse av en reaktorolycka. Produktionsskatten på kärnkraften ska höjas så att kärnkraften betalar kostnaderna för både de kort- och långsiktiga miljöeffekterna. Som ett komplement till dessa verktyg ska en avvecklingslag utnyttjas.

Det energipolitiska målet innebär att bortfallet av energi inte ska ersättas fullt ut när kärnkraften avvecklas. Kompensation ska komma från dels minskad elanvändning genom konvertering från eluppvärmning och från effektivisering, dels en utbyggnad av ny elproduktion med förnybara energislag.

Jag anser inte att det finns några hinder för att verkställa den beslutade stängningen av den andra reaktorn i Barsebäcksverket. Barsebäck 2 kan stängas planenligt den 1 juli 2001. De skäl som regeringen anför för att uppskjuta stängningen är delvis grundade på felaktiga förutsättningar. Många förändringar har inträffat på energimarknaden som gör att de villkor som riksdagen satte upp för stängningen måste anses vara överspelade.

Enligt regeringens skrivelse saknas det 0,5–1 terawattimme år 2002 för att villkoret vad avser kraftbortfallet ska vara uppfyllt. Detta motsvarar inte mer än ca 1 % av den svenska elenergianvändningen. Jag anser att avregleringen av elmarknaden har skapat en utveckling som gjort 1997 års energipolitiska beslut föråldrat. Inte bara den nordiska elmarknaden utan också övriga elmarknader i EU har avreglerats och smälter successivt samman. Det har lett till en avsevärd överkapacitet och följaktligen till ett överutbud av elkraft. Den avreglerade elmarknaden har pressat ned elhandelspriserna. Marknaden klarar elförsörjningen med bred marginal.

Slutsatsen är att det inte längre är så att elförsörjningen bara är en nationell angelägenhet som innebär att bortfallet av el måste kompenseras fullt ut av åtgärder i Sverige. Villkoren som riksdagen satte upp för avvecklingen av den andra reaktorn i Barsebäcksverket måste förändras.

Effektbalansen i Sydsverige är inte primärt en fråga om effekt, utan det är numera ett marknads- och kontraktsproblem, dvs. en fråga om leveranssäkerhet. Det är kraftleverantörerna som bär ansvaret för att konsumenterna får den utlovade leveransen av el. Detta ansvar är inte tillräckligt tydliggjort i lagstiftningen. Därför bör bestämmelser om detta infogas i lagen. I nuvarande situation har frånvaron av sådana bestämmelser blivit ett argument för att Barsebäck 2 inte kan avvecklas.

Jag anser också att den svenska staten återigen kan bli en viktig motor i teknikutvecklingen genom en ännu mer aktiv teknikupphandling. Det finns teknikutvecklingsprojekt i EU som kategoriseras som miljöförbättrande arbete. Sådana projekt tillåter ökad statlig medfinansiering.

Därför bör arbetet med teknikupphandlingen omorganiseras på det sätt jag beskrivit i min motion. Energibesparande teknikupphandling skulle med den åtgärden återigen kunna sätta fart.

Jag står naturligtvis bakom Miljöpartiets alla reservationer men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 3 och 7.

Anf. 99 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s):

Fru talman! Vi behandlar just nu utgiftsområde 21 Energi samt proposition 1999/2000:134 om ett samlat system för att främja förnybar

elproduktion och en förlängning av det nuvarande tillfälliga stödet till småskalig elproduktion samt skrivelsen där regeringen redovisar sin bedömning såväl om villkoren för stängning av den andra reaktorn i Barsebäck är uppfyllda som om hur regeringen avser att bedriva arbetet med den fortsatta omställningen av energisystemet. Syftet med skrivelsen är att den ska utgöra underlag för riksdagens ställningstagande till om villkoren för stängning av Barsebäck 2 den 1 juli 2001 är uppfyllda.

Fru talman! I budgetpropositionen säger vi att målet för energimarknadspolitiken är att främja en säker tillgång på el till ett rimligt pris, liksom en utveckling av el- och gasmarknadsreformen både nationellt och internationellt.

Energimarknadspolitiken ska stimulera till en ökad konkurrens och effektivitet på värmemarknaden. Utskottet kommer under våren 2001 att behandla motioner om vissa elmarknadsfrågor. Utskottet tar i detta betänkande ställning till regeringens förslag i budgetpropositionen.

Under våren 2000 fick två konsultföretag i uppdrag av Näringsdepartementet att göra en utvärdering av de två första verksamhetsåren inom 1997 års energipolitiska program. Utvärderingen utgör en grund bl.a. för regeringens bedömning av om villkoren för stängning av den andra Barsebäcksreaktorn kan uppfyllas. Det danska konsultföretaget COWI Rådgivande Ingenjörer AS ansåg att hela det energipolitiska programmet med KM Miljöteknik AB hade ett fokus på aspekter som var direkt kopplade till villkoren för stängning av den andra Barsebäcksreaktorn.

Fru talman! Utskottets ställningstagande är följande. Den svenska energipolitikens mål är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor för att främja en god ekonomisk och social utveckling i Sverige. Energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Vår energipolitik ska bidra till att stabila förutsättningar skapas för ett konkurrenskraftigt näringsliv och till en förnyelse och utveckling av den svenska industrin.

Mot bakgrund av de ambitioner som ligger bakom 1997 års energipolitiska beslut har det inrättats ett omfattande energipolitiskt omställningsprogram med betydande ekonomiska resurser till förfogande. Omställningsprogrammet är inriktat mot tillförsel, distribution och användning av energi. Åtgärder sätts således in på ett stort antal områden som täcker hela kedjan från produktion till konsumenten av energi. Omställningsprogrammet löper alltså över en bred front, och effekterna ska sammantaget vara sådana att de olika delarna i den energipolitiska målkatalogen uppnås. Utskottet har vid tidigare tillfällen avvisat invändningar mot den energipolitik som moderaterna redovisar i sin motion 2000/01:N242, bl.a. stora miljöförstöringar i samband med stängningen av Barsebäck 1 vilka en majoritet i utskottet anser är kraftigt överdrivna.

Utskottets majoritet framhåller bl.a. vikten av att omställningsprogrammet inte får innebära någon avgörande förändring av Sveriges möjligheter att bidra till att uppnå sådana långsiktiga mål som kan komma att beslutas inom ramen för klimatkonventionen. Enligt utskottets majoritets uppfattning är det av största vikt att kärnkraftsavvecklingen kan genomföras utan att den leder till oacceptabla effekter för miljön.

Inte heller får energipolitiken leda till sämre konkurrensförutsättningar för den svenska industrin och särskilt inte för den elintensiva industrin. Moderaterna m.fl. partier i utskottet tycker att regeringen detaljreglerar och styr energimarknadspolitiken och finner utskottets majoritet i sak vara helt felaktig. Utskottets majoritet uttalar att inriktningen på energimarknadspolitiken visar annat.

Jag vill visa på några viktiga exempel på vad avregleringen av el- och gasmarknaden medför för en del av ett marknadsbaserat system för att främja den småskaliga elproduktionen och uppdraget som Svenska kraftnät fått att utveckla marknadsmekanismer i syfte att säkerställa effektbalansen i de södra delarna av landet.

De åtgärder som vidtas på energiområdet visar att de marknadstekniska verktygen har en viktig roll att spela för utvecklingen inom energiområdet. Utskottsmajoriteten vill erinra om de utvecklingsförslag som för närvarande är under beredning i Regeringskansliet om införandet av flexibla mekanismer enligt Kyotoprotokollet och ett system med handel med utsläppsätter. Moderaterna ifrågasätter Vattenfalls roll i omställningsarbetet, som man gör vid alla tillfällen då vi debatterar energifrågan. Enligt moderaterna borde Vattenfall privatiseras och introduceras på börsen.

Utskottets majoritet har vid olika tillfällen då denna fråga debatteras sagt att Vattenfall är en viktig nationell resurs på energiområdet, inte minst i arbetet med omställningen av energisystemet. Vattenfall har en ekonomisk styrka som är av stort värde, inte minst för den svenska industrin som får tillgång till elektricitet till rimliga priser. Dessa skäl talar enligt vår uppfattning entydigt för att Vattenfall ska förbli i statlig ägo.

Fru talman! Jag ska gå över till att kommentera frågan om avveckling av Barsebäck 2.

I 1997 års omställningsprogram, som vi socialdemokrater, Centerpartiet och Vänsterpartiet står bakom, är stängningen av Barsebäck 2 villkorad, och villkoren ska vara uppfyllda före den 1 juli 2001 för att Barsebäck 2 ska få stängas.

Jag ska nu redogöra för den utvärdering som ligger till grund för regeringens ställningstagande om stängning av Barsebäck.

Slutsatsen av de kortsiktiga åtgärderna inom programmet, som syftar till att ersätta kraftbortfallet, är att man inte kommer att kunna nå den samlande ersättning på 3 TWh som är målet för åtgärderna vid programtidens slut år 2002. Regeringen erinrar om att riksdagen har uttalat att ett villkor för stängningen av den andra reaktorn är att bortfallet av elproduktionen kan kompenseras genom tillförsel av ny elproduktion. Minskad användning av kraftbortfallet bedöms inte kunna kompenseras fullt ut till den 1 juli 2001. Åtgärderna för tillförsel av el har dock enligt regeringens uppfattning varit framgångsrika, och bedömningen är att målet om 1 ½ TWh per år för ny elproduktion kommer att klaras.

Utskottets majoritet ställer sig bakom regeringens bedömning att de villkor som riksdagen satt upp för stängningen av den andra reaktorn i Barsebäck inte är uppfyllt. Utskottet konstaterar att det inom en rimlig tid borde finnas goda möjligheter att nå målen som är uppsatta för att kompensera kraftbortfallet. Stängningen av den andra reaktorn ska genomföras så snart erforderliga villkor fått genomslag. I likhet med regeringen bedömer utskottet att detta blir fallet senast före utgången av år 2003.

Fru talman! Jag ska avslutningsvis kommentera Svenska kraftnäts bidrag till restelektrifiering.

Regeringen har gett Svenska kraftnät i uppdrag att genomföra detta och man har fått ett stöd på 50 miljoner kronor under en femårsperiod, 1999–2004. Utskottets uppfattning är att det inte nu är aktuellt att ändra grunderna för bidragsgivningen eller att utvidga den ekonomiska ramen.

Utskottet vill understryka att om det finns näringsverksamhet på fastigheten så ska även detta ligga till grund vid ansökningstillfället.

Utskottet vill avslutningsvis understryka vikten av att kostnaderna för landsbygdens elektrifiering redovisas på ett tydligt sätt i budgetpropositionen och att regeringen för riksdagen årligen ska redovisa stödprogrammet.

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till hemställan i betänkande 2000/01:NU3 energi och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 100 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! I mitt anförande ställde jag tre frågor till Nils-Göran Holmqvist.

Den första frågan löd: Vilka problem i det svenska elsystemet och energisystemet är det som motiverar den mångmiljardrullning som vi ser?

Den andra frågan löd: Är Nils-Göran Holmqvist nöjd, stolt och belåten med resultaten av denna mångmiljardrullning? Det allra tydligaste resultatet är kraftigt ökade koldioxidutsläpp.

Den tredje frågan löd: Gäller näringsutskottets tidigare uttalanden angående Vattenfall och dess strategiska roll i omställningen av det svenska energisystemet?

Jag ställde frågan om Vattenfall mot bakgrund av inte minst Vattenfalls mycket tunga investeringar, nu senast i tysk brunkolskraft, 60 terawattimmar. Man har tidigare investerat i polsk och tysk stenkolkraft samt finsk och tysk kärnkraft. Det har varit – vilket också har redovisats inför utskottet – en viktig del i Vattenfalls långsiktiga utvecklings- och investeringsplan.

Jag vill upprepa mina tre frågor till Nils-Göran Holmqvist med speciell betoning på den sista. Ska vi se Vattenfalls agerande just som en del i omställningsarbetet, eller är också detta bara tomma ord från majoriteten?

Anf. 101 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik:

Fru talman! Vi som står bakom omställningsprogrammet är mycket stolta över det som vi har åstadkommit. Sedan är vi klart besvikna över att vi inte har nått ända fram, att vi i dag inte kunde lägga fram ett förslag om att Barsebäck 2 ska vara stängt till den 1 juli 2001. Det är vi inte så nöjda med.

Vattenfall är – och det sade jag också i mitt anförande – en resurs i omställningsprogrammet. Vattenfall ska jobba på den globala energimarknaden och vara ett företag som är med och slåss bland alla andra företag i den här branschen.

Vi måste se Vattenfall som en resurs. Det kan inte bara vara en nationell fråga. Vi svenskar måste också se till att våra bolag jobbar och är med och slåss på den europeiska marknaden. Självfallet är det så. Det är

också detta som Vattenfall nu har gjort. Vi kan inte sitta här hemma i Sverige och titta på när utländska intressenter köper upp svenska bolag. Vi måste också jobba på den här marknaden.

Därför är det mycket viktigt att det statliga ägandet i Vattenfall består, inte att det – som Ola Karlsson och moderaterna säger – säljs ut och introduceras på börsen. Det är ju Ola Karlssons och moderaternas recept, men om Vattenfall säljs ut kommer vi inte kunna finnas med på den avreglerade marknaden.

Anf. 102 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Det gör mig mycket bekymrad att en företrädare för socialdemokraterna säger sig vara stolt över resultatet av omställningsprogrammet när det tydligaste resultatet är kraftigt ökade koldioxidutsläpp. Jag trodde att vi här i kammaren skulle kunna enas om att vi borde arbeta för att minska utsläppen. Jag trodde inte att jag skulle behöva höra deklamationer om stolthet över ökade utsläpp.

När det gäller Vattenfall menar jag att man måste välja väg. Antingen låter vi Vattenfall vara ett kraftfullt energibolag som agerar på kommersiella villkor som andra bolag på energimarknaden eller också låser vi det med politiska bojor och säger att bolaget ska vara en strategisk aktör i omställningsprogrammet.

Vad är Vattenfalls roll i omställningsprogrammet? Jag menar att Vattenfall behöver vara ett starkt bolag som jobbar internationellt i varje fall i norra Europa. För det behöver det nu en bättre ägare än vad staten kan vara.

Vilka är problemen på el- och energimarknaden som motiverar en miljardrullning? Jag pekade i mitt anförande på det som jag uppfattar som det starkaste argumentet, nämligen möjligheten att köpa politisk makt. Det motiverar miljardrullningen.

Vad anser Nils-Göran Holmqvist vara det stora problem som motiverar dessa förödda miljarder?

Anf. 103 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik:

Fru talman! Ola Karlsson och Moderaterna talar alltid om miljardrullning när vi diskuterar energi. I botten ligger 1980-års folkomröstning. Där sade en stor majoritet av svenska folket: Vi ska se till att stänga kärnkraftverken. Det är det beslut som vi en gång i tiden har fattat. Det är det vi nu genomför.

Vi har inte köpt någon makt, utan vi har förhandlat med våra samarbetspartier Centerpartiet och Vänsterpartiet. Andra partier var också inbjudna att delta i förhandlingarna. Men de ville inte vara med utan ställde sig vid sidan av. De hade andra utgångspunkter för svensk energipolitik.

Vad gäller Vattenfall, Ola Karlsson, kan jag bara återupprepa det jag sade i mitt anförande och i mitt förra replikskifte med Ola Karlsson. Det är strategiskt viktigt att det finns ett statligt ägande i Vattenfall, och Vattenfall är strategiskt viktigt i samband med vårt omställningsarbete.

Anf. 104 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Stängningen av Barsebäck bygger på energiöverenskommelsen från år 1997. Den överenskommelsen bygger i sin tur i allt

väsentligt på folkomröstningen från år 1980, precis som Nils-Göran Holmqvist sade.

Är det verkligen rimligt, Nils-Göran Holmqvist, att ett över 20 år gammalt beslut ska styra Sveriges energipolitik i dag, trots den oerhörda tekniska utveckling som skett sedan dess?

Prot. 2000/01:47
14 december

Energi

Anf. 105 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik:

Fru talman! Den här frågan har Eva Flyborg ställt vid varje tillfälle vi diskuterat energifrågan. Är det rimligt, och hur länge kan vi tänka oss att det finns med?

Vi anser att det är rimligt att ett 20 år gammalt beslut finns med i den här diskussionen. Vi har reviderat våra uppfattningar. Vi har tagit till oss den nya tekniken. Vi ser att det nu är möjligt att stänga ytterligare ett kärnkraftverk.

Vi har också sett till att ta bort år 2010 som slutdatum, som tidigare regeringar har fattat beslut om. Hur hade det sett ut om vi hade haft det kvar? Då hade vi inte haft många år kvar till det att all kärnkraft skulle vara avvecklad i Sverige.

Nu har vi bestämt oss för att två kärnkraftverk ska stängas. Vi har stängt det ena, och det andra ska stängas, som vi samarbetspartier bedömer det, senast år 2003. Sedan ska de övriga kärnkraftverken avvecklas i en jämnt takt.

Anf. 106 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker för min del att om man hade tagit till sig det som har hänt i utvecklingen och i omvärlden hade man fattat ett helt motsatt beslut.

Om man har tagit till sig informationen om vad som har skett, varför kan man då inte avskaffa tankeförbudet? Jag tycker att det är ett mycket märkligt inslag i en modern demokrati att man har ett s.k. tankeförbud.

Skulle inte Nils-Göran Holmqvist kunna säga här i dag: Visst skulle vi kunna tänka oss att ta bort det. Det är inte rimligt att ha kvar det, det inser också vi. Det vore att ta till sig utvecklingens framfart.

Anf. 107 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik:

Fru talman! Även den frågan har vi kommenterat tidigare. Vi är i dag inte beredda att ompröva det beslutet, utan det ligger fast. Den lagstiftning vi har kring den frågan finns kvar. Jag har inga ytterligare kommentarer i frågan.

Anf. 108 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag ska försöka att fatta mig kort. I det betänkande som vi nu behandlar skriver utskottets majoritet följande: Enligt utskottets uppfattning är det av största vikt att kärnkraftsavvecklingen kan genomföras utan att den leder till oacceptabla effekter för miljön.

Jag har tidigare i mitt anförande konstaterat att utsläppen av koldioxid med detta beslut som de tre partierna står bakom kommer att öka med 3–5 miljoner ton. Detta leder till att miljöskulden ökar med 30–50 miljarder kronor om året.

Var går smärtgränsen för den kostnad som kan betraktas som oacceptabel för Socialdemokraternas del?

Anf. 109 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s):

Fru talman! Visst ökar miljöutsläppen med det stängningsbeslut vi har. Men man ska ha klart för sig att oavsett om vi stänger eller inte så kommer miljöutsläppen från dessa verk som finns på andra sidan sjöar och hav att producera el även fortsättningsvis.

Det är precis som Göran Hägglund sade. Utsläppen är internationella och globala. Vi kommer att få in dem oavsett om vi säger att vi ska ha våra kärnkraftverk kvar. Dessa verk kommer också fortsättningsvis att producera el.

Vattenfall har nu ett engagemang och går in i dessa länder och köper upp verk. På det sättet ser man också till att vi kanske förnyar den teknik som finns så att vi inte får de utsläpp som sker från de kraftverk som finns i Polen och som produceras i Danmark.

Anf. 110 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag tvingas konstatera att Nils-Göran Holmqvist har fel i detta avseende. Han säger att om vi inte gör någonting kommer dessa verk att tuffa och gå i andra länder med de negativa miljöeffekter som följer därav. Där har han fel.

Vi vet att det är som jag sade i mitt anförande. Kolet fungerar som ett dragspel i de här sammanhangen. Om vi stänger av fungerande kärnkraftsreaktorer kommer elproduktionen från kol att öka, och importen kommer att öka till Sverige. Alternativt kommer exporten från Sverige till andra länder av sådant som inte leder till koldioxidutsläpp att minska genom Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Centerns beslut.

Jag konstaterar att Socialdemokraterna anser att det är ett rimligt pris att betala att miljöskulden ökar med 30–50 miljarder kronor och att utsläppen av koldioxid ökar med 3–5 miljoner ton årligen, och detta får man ta. Det tycker jag är skrämmande, fru talman.

Anf. 111 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s):

Fru talman! När det gäller utsläppen vet vi inte med säkerhet att det blir de utsläpp som Göran Hägglund nu redovisar. Det finns andra experter som säger annat om hur stor andel av utsläppen det är.

I de energisamtal vi har fört där vi har haft med experter har det framgått att de tvistar. Är det ett par miljarder ton som släpps ut? Det finns ingenting som bekräftar att det beror på att vi har stängt Barsebäck 1. Det tvistar fortfarande våra experter om. De kan inte vederlägga att det är på det sättet. Det är ett tyckande i den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.49 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 15.00 då statsminister Göran Persson skulle lämna information om toppmötet i Nice och det svenska ordförandeskapet 2001.

Prot. 2000/01:47
14 december

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.00.

15 § Information från regeringen om toppmötet i Nice och det svenska ordförandeskapet 2001

Anf. 112 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Toppmötet i Nice dominerades av regeringskonferensen om unionens institutioner. Regeringskonferensen har avslutats framgångsrikt. Vi har nu en överenskommelse om ett nytt fördrag. Det är en nödvändig förutsättning för att nya medlemmar ska kunna tas emot fr.o.m. slutet av 2002. Unionen står starkt inför utvidgningen. Jag vill gärna gratulera ordförandelandet Frankrike till denna framgång. På flera sätt stärker unionen sin förmåga att fatta beslut och möta gemensamma utmaningar.

Vi får en större flexibilitet i samarbetet. Grupper om minst åtta länder får möjlighet att gå före med ett fördjupat samarbete. Det kommer att vara nödvändigt med många länder i samma union. Samarbetet ska stå öppet för alla. Det är bra. Målet måste vara att vi alla går framåt, även om några tar täten. Sverige har en hög välfärdsnivå och höga ambitioner. Vi kan själva ha anledning att delta i eller initiera sådant samarbete.

Den gemensamma utrikespolitiken förblir i allt väsentligt just gemensam, vilket hela tiden varit Sveriges ståndpunkt. En uppdelning i grupper inom detta område skulle försvaga unionen.

Beslutsförmågan inom EU kommer att stärkas. Kvalificerad majoritet är som bekant redan i dag gällande beslutsordning för det stora flertalet av fördragets bestämmelser. Ungefär en tredjedel av de återstående bestämmelserna förs nu till kvalificerad majoritet. Det betyder bl.a. att unionsmedborgarnas fria rörlighet underlättas och att möjligheterna ökar att agera effektivt på handelspolitikens område.

Tyvärr nåddes endast små framsteg på asyl- och migrationsområdet där mer beslutskraft måste komma till.

Skattefrågor inom unionen, inklusive miljöskatter, ska även fortsättningsvis beslutas med enhällighet. Det är ingen tvekan om att vi behöver samordna politiken för att begränsa klimatpåverkande utsläpp, men framstegen hittills i arbetet med att förhindra illojal skattekonkurrens, t.ex. när det gäller kapitalbeskattning, visar att man med politisk vilja kan skapa samordning utan att det behöver inkräkta på den nationella beskattningsrätten.

Även för familjefrågor inom civilrätten kvarstår enhällighet, vilket vi önskade.

*Information från
regeringen*

Sak samma gäller den besvärliga frågan om beskattningen av ledamöterna av Europaparlamentet.

Det var viktigt för Sverige att vi kunde enas om att kommissionen kommer att ha en ledamot per medlemsland till dess att unionen utvidgas med ytterligare tolv länder. De fem stora länderna som nu har två ledamöter avstår en av dessa fr.o.m. 2005. När unionen når 27 medlemmar ska ett enhälligt beslut fattas om en minskning av antalet kommissionärer. Då ska också ett system för en helt jämlik rotation fastställas. Det är en vettig kompromiss. Nu kommer kandidatländerna inledningsvis att få en egen kommissionär, och, vilket är mycket viktigt, de deltar i diskussionen om hur den framtida kommissionen ska se ut och organiseras.

Vi kom redan i Amsterdam överens om att de stora länderna skulle kompenseras för förlusten av en av sina två kommissionärer. Det ligger också i vårt intresse att en inte alltför smal majoritet av befolkningen står bakom besluten. Röstviktningen har nu ändrats på ett sätt som ger en rimlig balans mellan större och mindre länder även efter utvidgningen. Ungefär samma andel av befolkningen som nu måste stå bakom ett beslut också i fortsättningen.

Vi har nu en gemensam EU-position inför utvidgningsförhandlingarna om vilken röstvikt varje land bör ha. Det finns vissa riktlinjer för hur man ska bestämma vilken andel av rösterna som ska krävas för beslut efter varje utvidgning. För Sveriges del innebär det att vi får tio röster. Vår snedsits i förhållande till närmast större länder reduceras.

En särskild deklaration antogs också om att en bred och omfattande debatt om unionens framtid måste föras där alla intresserade och den europeiska allmänheten kan delta. De svenska och belgiska ordförandegrupperna fick uppdraget att summera och föreslå former för en sådan diskussion med sikte på nästa regeringskonferens. Vi kommer att lämna en rapport om en sådan framtidsdebatt till toppmötet i Göteborg.

I deklarationen nämns en del frågeställningar som behöver diskuteras. Det gäller bl.a. fördelningen av kompetens mellan medlemsländerna och unionsnivån, de nationella parlamentens roll i det framtida EU-samarbetet och hur fördraget kan förenklas.

Kandidatländerna ska erbjudas att delta i framtidsdebatten fullt ut. Det allra viktigaste är att deklarationen klart säger att den fortsatta framtidsdebatten och nästa regeringskonferens inte får komma i vägen för utvidgningen. Det är ett tydligt och lugnande besked för kandidatländerna.

Toppmötet nådde en del andra viktiga resultat. Det europeiska rådet godkände en socialpolitisk dagordning för unionen. Den markerar ytterligare ett steg i EU:s utveckling bort från ett renodlat ekonomiskt samarbete till en bredare dagordning. I dagordningen framhölls social välfärds politik som en produktiv faktor som stimulerar sysselsättning och tillväxt. Den öppnar också för att vi vid toppmötet i Stockholm i mars kan inleda diskussionen om den demografiska utmaning med allt äldre befolkningar som unionen står inför. Det gäller bl.a. pensionssystemens finansiella uthållighet och frågan om hur vi skapar bättre förutsättningar för att kombinera familj och arbete.

Vi avslutade arbetet med att ta fram en grundkonstruktion för hur EU ska hantera kriser. Vi går nu in i en fas där EU under 2001 skaffar sig en egen grundläggande krishanteringsförmåga där militära instrument kom-

pletteras av förmågan att hantera även civila kriser och att förebygga konflikter.

Kommissionen presenterade ett nytt paket för att stärka sjösäkerheten. Det rådde allmän uppslutning om att unionen måste påskynda sina ansträngningar på detta område.

Livsmedelssäkerheten och de åtgärder jordbruksministrarna enats om gällande BSE, galna ko-sjukan, diskuterades. Åtgärderna välkomnades, och kommissionen gavs kompletterande uppdrag.

På miljösidan riktades en stark uppmaning till att återuppta förhandlingarna om klimatkonventionen.

På migrationsområdet manades till snabb behandling av det förslag som avser människohandel och gemensamma asylprocedurer.

Fru talman! Detta är en del av det arv vi tar över från Frankrike den 1 januari 2001. Då tar det svenska ordförandeskapet i den europeiska unionen vid. Under sex månader ska den svenska regeringen verka i hela unionens intresse och för alla unionens medborgare. Sverige ska leda samarbetet och driva EU:s arbete framåt. Sverige ska också vara unionens röst gentemot kandidatländer och i internationella forum. Sverige kommer på ett helt nytt sätt att stå i centrum av den internationella politiska arenan.

EU är inget statiskt. Det är en union i ständig förändring. EU är i dag en union av aktiva välfärdsstater. Den inre marknaden är i princip genomförd. Valutaunionen växer successivt fram. Arbetet domineras av frågor som direkt rör medborgarna. Arbetslöshetsbekämpning, öppenhet, sociala frågor, arbetslivs- och miljöfrågor är frågor som Sverige arbetat aktivt med sedan vi blev medlemmar i EU.

Det svenska ordförandeskapet i EU kommer i ett historiskt skede under en period i EU som präglas av stora förändringar. EU ska välkomna ett stort antal nya medlemsländer, och samarbetet ska utvecklas så att det blir funktionellt också i ett väsentligt större EU. Målet om full sysselsättning ska nås i hela Europa. Miljöförstörelsen ska hejdas. Ett alltmer globaliserat kapital ska hanteras. Den demografiska utvecklingen ska mötas utan sänkta ambitioner för trygghet och välfärd. Kampen mot främlingsfientlighet, internationell brottslighet och människohandel ska intensifieras.

I samtliga dessa frågor finns ett starkt svenskt engagemang både bland folkvalda och bland medborgare. Tre av dessa områden kommer att prioriteras särskilt av det svenska ordförandeskapet: utvidgningen, sysselsättningen och miljön. Det är tre omfattande politikområden, vart och ett med avgörande betydelse för hur framtiden kommer att gestalta sig för Europas medborgare.

Först gäller det utvidgningen. Ingen fråga är så avgörande för EU:s framtid och för utvecklingen i Europa som välkommandet av nya medlemmar i unionen. Det handlar om vår möjlighet att befästa grunden för fred, frihet, demokrati och välfärd i Europa. Det är en historisk chans som med det kalla krigets slut och järnridåns fall öppnar sig för dagens generationer. Regeringskonferensen har slutförts och förberedelserna är vidtagna. Stora framsteg har gjorts i kandidatländerna. Mycket arbete återstår innan utvidgningen blir verklighet, men möjligheten finns nu att välkomna nya medlemsländer fr.o.m. slutet av 2002.

Prot. 2000/01:47
14 december

*Information från
regeringen*

Kandidatländerna måste fortsätta att med kraft genomföra reformer för att uppfylla villkoren för medlemskap. Medlemsländerna måste konstruktivt bidra till att förhandlingarna förs framåt. Kommissionen måste underlätta processen. Gemensamt måste vi alla sträva efter att utvidgningen kan ske med starkt stöd bland unionens medborgare.

Under det första halvåret 2001 kommer utvidgningsprocessen att gå in i en fas av konkreta förhandlingar inom många svåra områden. Sveriges målsättning är att försöka bana väg för ett politiskt genombrott i förhandlingarna under vårt ordförandeskap.

För oss som lever i norra Europa är utvidgningen nära och påtaglig. EU växer österut och norrut in i vårt närområde. Vi vet att Östersjöregionen har potentialen att bli en av världens snabbast växande regioner under detta decennium. Nya och gamla EU-medlemmar, nya och gamla demokratier kommer att dela ansvaret för att ta vara på möjligheterna i denna dynamiska och växande region.

Utvidgningen är en av de viktigaste processerna i vår generation, en av de viktigaste processerna som vi kommer att ha förtroendet att hantera. Vi är i färd med att slutföra det historiska skeende som äntligen sätter stopp för uppdelningen av Europa i öst och väst och skapar fred, bestående fred i Europa. Det är en dröm vi närt länge. Det är med ödmjukhet, stolthet och stark vilja som den svenska regeringen ser på sin möjlighet att bidra i det arbetet.

Den andra uppgiften gäller sysselsättningen. I den svenska debatten har både det nationella målet om att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % och ambitionen att göra EU till en sysselsättningsunion länge hånats.

I dag har vi halverat den öppna arbetslösheten. Full sysselsättning är ett övergripande ekonomiskt och socialt mål för EU. EU är en sysselsättningsunion där fler får jobb och arbetslösheten sjunker. Det är en framgång för socialdemokratin i Sverige och Europa.

Men fortfarande går drygt 15 miljoner människor i Europa utan jobb. Arbetslösheten är ett gigantiskt slöseri med ekonomiska resurser och, än värre, med människors kunskap och ambitioner. I arbetslöshetens och vanmaktens spår växer sig antidemokratiska krafter starkare i hela Europa. Vi måste bryta arbetslösheten och vi måste göra det i samarbete över nationsgränserna.

Ingenting är viktigare för individens utveckling och frihet än att ha ett jobb och en egen försörjning. Ingenting är viktigare för demokratin och jämlikheten än arbete åt alla. En union som inte tar arbetslösheten på allvar kan aldrig vara den medborgarnas union vi vill se. Vägen till full sysselsättning går över ekonomiska reformer, utvecklad social trygghet och stärkt välfärd. Med satsningar på utbildning, forskning, ny teknik, miljöinvesteringar och jämställdhet ska EU på tio år utvecklas till världens mest konkurrenskraftiga och kunskapsintensiva ekonomi.

Nu utvecklas en ny samarbetsmodell kring sysselsättning och tillväxt där mål och initiativ utarbetas gemensamt och där jämförelser sätts i system. De gemensamma målen ska leda till nationella åtgärder och till mätbara resultat i medlemsländerna. Vid toppmötet i Stockholm i mars görs en första avstämning, och vägen för det fortsatta arbetet ska stakas ut.

Vi har inte råd vare sig mänskligt eller ekonomiskt med att stora grupper står utanför den europeiska arbetsmarknaden. Sverige kommer

därför att ta upp kampen mot alla former av diskriminering på arbetsmarknaden. Vi kommer aktivt att verka för ökad jämställdhet och social trygghet, bättre arbetsmiljö och stärkta rättigheter för löntagarna. Jämställdheten ska genomsyra allt EU-samarbete.

I dag är jämställdhet en modern strategi för tillväxt. Familjepolitik och välfärdspolitik, jämställdhetsarbete och sysselsättningsåtgärder måste samverka. Det är särskilt viktigt mot bakgrund av den demografiska utvecklingen. Vi har i dag ett mål om ökad sysselsättningsgrad i medlemsländerna, vilket inte minst gäller unionens kvinnor. För att säkra EU:s tillväxt och EU-medborgarnas välfärd i framtiden måste målet nås.

Det tredje området är miljön. De stora miljöhoten kan inte avväjas utan ett aktivt internationellt samarbete. EU-samarbetet på miljöområdet måste fördjupas. Vi måste utgå från en helhetssyn på politiken. Vi vill att EU går före och visar vägen mot en utveckling där ekologiska, ekonomiska och sociala hänsyn samverkar och förstärker varandra. En strategi för anpassning av EU:s politik till en långsiktigt hållbar utveckling ska antas vid rådets möte i Göteborg. Miljöhänsyn måste integreras i samtliga EU:s samarbetsområden.

Behandlingen av EU:s sjätte miljöhandlingsprogram måste föras framåt. Programmet ska gälla de kommande tio åren och bör inriktas på tydliga och väl motiverade miljömål och miljöindikatorer. Det bör bli ett av fundamenten i den övergripande strategin för hållbar utveckling.

Klimatfrågan är en central fråga på EU:s dagordning och kommer att ges fortsatt hög prioritet. Den snabbt växande kemikaliemarknaden måste uppmärksammas. Sverige kommer att verka för att enighet uppnås kring en ny kemikaliestrategi där försiktighetsprincipen är en viktig utgångspunkt.

Med kretsloppstänkande och utnyttjande av nya forskningsrön och ny teknik är det i dag fullt möjligt att bruka jordens resurser utan att förbruka dem. Utvecklingen av ny resurssnål teknik öppnar samtidigt unika möjligheter för ekonomisk tillväxt på nya marknader. Det är möjligheter vi måste ta till vara.

Miljöfrågorna rymmer en djupt moralisk dimension. Vi lånar jorden av våra barn och barnbarn. Kommande generationer har samma rätt som vi till en jord där vattnet går att dricka och räcker till alla, jorden ger skörd, djur- och växtlivet är rikt, luften är frisk och solen är en livgivande kraft. Vår generations uppdrag är att lämna efter oss ett Europa där de stora miljöproblemen är lösta.

Fru talman! Det vi i dag kallar EU bildades en gång för att göra krig omöjliga på den europeiska kontinenten. Alldeles så har det inte blivit. Konflikter förekommer allttjämt i Europa och i dess närhet. Arbetet med att utveckla EU:s förmåga när det gäller krishantering och konfliktförebyggande åtgärder är därför mycket viktigt. EU har unika möjligheter att spela en central roll på detta område. Det förtjänar att påpekas att det var de alliansfria länderna Finland och Sverige som pekade på detta för ett antal år sedan. Vi kommer under vårt ordförandeskap särskilt att arbeta med att utveckla EU:s förmåga till civil krishantering, att se till att den militära förmågan blir operativ och redo att vid behov sättas in samt att utveckla samarbetet mellan EU och FN.

Samarbetet mellan EU och Ryssland är centralt för Europas säkerhet och utveckling. Därför kommer det att ges en framträdande plats under

ordförandeskapet. Vi kommer att ägna särskild uppmärksamhet åt samarbetet kring miljöfrågor, organiserad brottslighet samt situationen i Kaliningradområdet.

Utvecklingen på Balkan och i Mellanöstern kommer också att ägnas stor uppmärksamhet, liksom situationen på den koreanska halvön. Förbindelserna mellan EU och USA ska stärkas.

Sverige vill bidra till ett EU öppet mot omvärlden, med demokrati, solidaritet och respekt för mänskliga rättigheter som stark gemensam grund.

Fru talman! Den inre marknaden är en av hörnstenarna i EU-samarbetet. Den är oerhört viktig för det europeiska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft och tillväxtpotentialer. Ytterst handlar det om EU:s förmåga att garantera sina medborgare frihet, välbefinnande och sysselsättning. Medborgarnas intressen måste stå i fokus när vi diskuterar den fortsatta utvecklingen av den inre marknaden.

När de nationella parlamenten inte räcker till måste vi ta i bruk de möjligheter EU ger att samordna politiken. Utvecklingen kring BSE är ett tydligt exempel på detta.

I en union som sätter medborgarna främst måste den politiska diskussionen föras öppet. Handlingarna måste vara tillgängliga, beslutsvägarna gå att följa och ansvar kunna utkrävas av dem som fattar besluten. Det kräver ett fortsatt arbete för att göra EU till en effektivare, öppnare och modern union.

Kraven på kostnadseffektivitet och budgetrestriktivitet måste ställas på EU precis som de ställs på medlemsländernas statsfinanser. Utan starka finanser försvagas möjligheterna att föra politik. Det gäller i alla sammanhang på alla nivåer.

Att sätta medborgarna främst betyder också att EU måste bemästra de nya utmaningar Europa står inför på ett sätt som möter medborgarnas förväntningar. Inom det europeiska ledarskapet måste vi bli bättre på att fullfölja politiken och på att förverkliga de visioner och framtidsprojekt som vi fattar beslut om. Det räcker inte med att formulera dem. Den digra listan över fattade beslut vi har i dag bör genomföras innan nya stora projekt dras i gång. Medborgarnas förtroende vinnas inte med beslut, utan med resultat som märks i människors vardag.

Vi har stora möjligheter att påverka EU:s utveckling. Med oss från toppmötet i Nice har vi uppdraget att inleda en bred och öppen diskussion om hur samarbetet ska anpassas till medborgarnas behov och framtidens krav. Det är ett uppdrag vi tar på stort allvar.

Målet på tio års sikt måste vara en utvidgad union med goda relationer till alla sina grannar, en union i ständig förändring, ett öppet nätverk av medborgare och beslutsfattare med stark demokratisk värdegrund.

Fru talman, ledamöter av Sveriges riksdag! Här i Sveriges riksdag kommer det dagliga arbetet att röra utvecklingen i Sverige. Här ska under nästa halvår fattas beslut som leder till ökad sysselsättning och bättre välfärd, som minskar klyftorna i vårt land och befäster Sveriges position som ledande kunskaps- och IT-nation. Här hemma möjliggör en god ekonomisk utveckling nu en tid av reformer.

Men som folkvalda representanter för alla regioner i Sverige har ni en viktig och självklar roll också i arbetet med att skapa en vital och ständigt

pågående folklig diskussion om Europaunionen och det svenska medlemskapet. Tillsammans med regeringen kan ni föra kunskap om ordförandeskapet ut till det svenska folket. Regeringen kommer löpande att hålla riksdagspartierna informerade om hur arbetet med ordförandeskapet fortskrider.

Ingen kan säkert säga vad som kommer att dominera den politiska debatten under det svenska ordförandeskapet. Säkert är dock att det kommer att bli ett spännande halvår. Vi kommer att vara i händelsernas centrum. Vi kommer att vara ett ordförandeland som möter en rejäl utmaning, men som också får en unik chans att visa upp det bästa av Sverige.

Vi kan starta arbetet med tillförsikt. EU är viktigt för Sverige. Sverige är också viktigt för EU. Trots att vi är ett litet land har vi kunnat, och kommer att kunna, komma med väsentliga bidrag till EU:s utveckling.

Jag är övertygad om att vi med gemensamma ansträngningar framgångsrikt kommer att kunna lotsa unionens arbete framåt samtidigt som vi lever upp till de krav de svenska väljarna ställer på sin regering.

Anf. 113 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Jag vill tacka Göran Persson för den här redogörelsen och ställa en allmänt hållen fråga utifrån resultaten i Nice.

Statsministern har ju vid flera tillfällen uttalat sig starkt för ett mellanstatligt samarbete inom den europeiska unionen.

I den frågan är vi överens om att det är den ordning vi vill ha. Statsministern har också sagt att det är det vi ska arbeta för, vilket bör innebära att vi ska arbeta mot en ökad överstatlighet och att fler beslut fattas med överstatlighet.

Vad är statsministerns bedömning utifrån resultaten i Nice? Är det en ökad överstatlighet eller en ökad mellanstatlighet som vi kommer att få se i det fortsatta samarbetet?

Anf. 114 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Om detta kommer det att tvistas. Jag kan bara säga att för min del, och för regeringens del, var det viktigaste med Nice alla beslut om utvidningen. Det är på plats nu. Det är färdigt för det. Vi klarade en kommissionär. Det är på plats. Vi fick en hyfsad röstviktning. Det är på plats.

Sedan kan man ju följa europeisk debatt – även debatt i Sverige – och där uttrycks ganska många hårda ord om det franska ordförandeskapet. Låt mig passa på att säga att jag tycker att de är djupt orättvisa. Det var ett framgångsrikt ordförandeskap. Däremot kanske många i Europa hade större förväntningar på att besluten skulle ta ett kliv i tydlig riktning mot federativa inslag, och mer av federal utveckling. De blev naturligtvis besvikna på Nice.

I den meningen tycker jag att toppmötet i Nice var ett bra toppmöte. Det ger en bra grund att gå vidare på. Vi är inne i en fas i den europeiska unionen då vi ska verkställa många beslut som redan har tagits.

Jag tycker att den debatt vi har haft i Sverige har varit befriande realistisk kring de möjligheter som fanns att nå resultat i Nice. Man kan ju säga att de resultat vi nådde låg väl i linje med vad åtminstone den svenska regeringen tyckte var bra resultat. Jag tror att också majoriteten i den här riksdagen har den uppfattningen.

Anf. 115 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Även om många kommer att tvista om frågan om det är ökad överstatlighet eller inte, vore det intressant att höra statsministerns egen uppfattning. Statsministern var ändå på plats. Om vi inte ska hänge oss åt spekulationer i medierna kan det vara bra att få en ögonvittnesskildring. Blir det mer av överstatlighet eller blir det ökad mellanstatlighet?

Anf. 116 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tror att jag svarade på den frågan när jag sade att de som hade hoppats på att Nice skulle vara ett toppmöte som skulle driva unionen i federativ riktning blev besvikna.

Det tror jag är en korrekt beskrivning av toppmötet i Nice.

Anf. 117 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Jag håller med statsministern om att det som är bra med Nicefördraget är att det öppnar för EU:s utvidgning. Det underlättar Sveriges ordförandeskap. Men när det gäller beslutsförmågan och utvecklingskraften i framtidens EU, tycker jag att fördraget lämnar en hel del att önska.

Visserligen kan vi glädja oss åt att det kvarstår ett krav på enhällighet i skattefrågor, men flera andra frågor borde ha förts från krav på enhällighet till avgörande med kvalificerad majoritet.

De nya röstreglerna i ministerrådet gör också att det blir svårare att fatta beslut. Det ingick, som statsministern sade, i förutsättningarna att de stora länderna skulle få kompensation för att släppa sin andra kommissionär. Jag erinrar mig att när vi från moderat håll pläderade för att det kunde ligga något i det här med dubbel majoritet hette det att det var för krångligt. Nu har statsministern medverkat till något som kan kallas trippelmajoritet. Då blir det ju ännu svårare. Hur försvarar statsministern det?

Sedan kommer jag till frågan om det närmare samarbetet, som ju egentligen löstes i Amsterdam. Nu har statsministern medverkat till att ytterligare mjuka upp reglerna för detta. Att ta bort den s.k. nödbromsen gör kanske inte så mycket. Men att, när det gäller något som betecknas som en sista utväg, gå ned till så få deltagarländer som åtta måste vara fel. Det kommer att verka splittrande på samarbetet i Europa. Här undrar jag om detta beror på att statsministern egentligen tycker att det är skönt att kunna ställa sig vid sidan av när det kommer känsliga frågor om utvidgat samarbete och när Sverige inte vill ta ansträngningen att delta, som t.ex. beträffande införandet av euron.

Anf. 118 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tillhör dem som tror att det nära samarbetet kommer att visa sig vara ett utomordentligt inslag i unionens arbete, av det skälet att vi får en mer heterogen union framöver. Vi kommer att få se en union som är väldigt stor och där det kommer att finnas olika politiska ambitioner och olika ekonomisk utvecklingsnivå. Det kommer att finnas ett stort behov av att låta vissa länder, om det är så att de tycker att det är rimligt, gå före – inte tvinga alla att göra det samtidigt. Om man har den ambitionen kommer man att skapa antingen en väldig fördröjning i integ-

rationen eller också en integration som präglas av väldigt starka motsättningar.

Jag tycker alltså att det fördjupade samarbetet – *enhanced cooperation* som den engelska termen lyder – är någonting som inte kommer att splittra unionen utan som kommer att motverka en splittring av unionen. Under en överskådlig tid, som i och för sig kan vara mycket lång, kommer det att vara ett instrument som används för att på så sätt göra den process som vi nu har framför oss förenlig både för de nya medlemsstaterna och för de tidigare, som har mycket starka ambitioner vad gäller en djup integration.

Detta med QMV, omröstning med kvalificerad majoritet, tycker jag nog är lite överskattat sett till de regler som finns kring beslutsfattandet i dag och de regler som kommer att finnas också i fortsättningen. Så där fruktansvärt effektivt är det inte som beslutsinstrument, utan det är ett sätt att ta beslut som redan nu ligger nära enhällighet och som definitivt kommer att göra det i fortsättningen också. Diskussionen kring röstfördelningen understryker att det fortfarande finns mycket starka nationella intressen inom unionens ram, något som vi hela tiden har sagt och som det inte finns någon anledning att dölja.

Anf. 119 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! När det nu ändå blev så att en trippelmajoritet krävs hade det kanske funnits skäl att överväga vad vi moderater har talat om – den dubbla majoritet som också kommissionen stått bakom. Det hade faktiskt automatiskt gett ett bättre utfall med hänsyn till folkmängden likaväl som man räknar varje land för sig.

Det här med närmare samarbete har vi ju tidigare talat om, och jag har pekat på vilka svårigheter och konstigheter som uppstår. När det gäller beslutsprocessen är man ju väldigt noga med att reglera hur det ska gå till i ministerrådet – dvs. att de länder som inte deltar inte ska få rösta. Men i beslutsprocessen ingår även Europaparlamentet. Med så få deltagare som åtta kan det inträffa att majoriteten utgörs av företrädare för länder som inte deltar i det närmare samarbetet. Det är sådana konstigheter som uppstår.

För att anknyta till den debatt som fördes förut av Gudrun Schyman kan jag säga följande. Statsministern har ju tidigare betecknat just närmare samarbete som ett utslag av mellanstatlighet. Hur förklarar statsministern att det förhållandet att man utvidgar för överstatlighet på nya områden, om än med ett begränsat deltagande, kan vara ett utslag av mellanstatlighet?

Anf. 120 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Resonemanget kring detta med dubbel majoritet tycker jag i och för sig är intressant. Men med förlov sagt, Lars Tobisson, är det ingen realistisk lösning på de problem som vi har att hantera – kanske ett utopiskt, framtida sätt att fördela inflytande i en federation men inte i en union som präglas av att den är en union av både nationer och medborgare. Där får man den här typen av garderingar i röstfördelningen som stora länder har varit måna om och som också andra har pläderat för. Det är orent – visst. Men det är också uttryck för att det egentligen är en rätt märklig skapelse konstitutionellt eller statsvetenskapligt. Den europeiska

unionen har ju ingen motsvarighet på så sätt. Alltså: stora ambitioner, en långt driven dagordning men fortsatt en bas i det mellanstatliga. Så är det och så kommer det, såvitt jag förstår, att vara under överblickbar framtid.

Anf. 121 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det var en bra information som vi fick från mötet. Jag tycker också att mötet i Nice har gett den grund för en utvidgning som ligger i att ansökarländerna har fått en siffra angiven. Det är lite av en mental tröskel som man på det här sättet har passerat.

Vidare delar jag den uppfattning som statsministern redovisade om att utvidgningen är den fråga som bör ligga i ordförandeskapet.

I sin redovisning här sade statsministern att ett starkt folkligt stöd är viktigt. Jag delar också den uppfattningen. Det är därför som vi i Centerpartiet har talat om behovet av att under ordförandeskapet nå ut till hela Sverige med det engagemang som behövs.

Så var det ju inte i Nice. Tårgasen låg rätt tät över Nice de aktuella dagarna. Jag var där nere i ett helt annat ärende och träffade liberala partiledare. Bokstavligt talat kunde jag känna att här fanns en klyfta mellan makten och människorna. Sedan kan man diskutera hur demonstrationer och annat genomfördes, men här fanns i alla fall en klyfta. Den klyftan tror jag måste överbryggas i det långsiktiga arbetet och också i det kortsiktiga genomförandet av vårt ordförandeskap.

Därför är min fråga till statsministern: Har han lärt sig något i den här delen eller tänkt ännu mer på detta med hur nå ut med ordförandeskapet till hela Sverige, till människorna i Sverige, och hur vid sidan av de rent polisiära frågorna klara av att genomföra ordförandeskapet så att det bättrar på stämningen för EU i Sverige och inte förvärrar den?

Anf. 122 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är viktiga frågor som Lennart Daléus tar upp. Det är klart att jag grubblar på det här, och det gör väl också de andra som är ansvariga. Vi hoppas att vi ska slippa det som vi mötte i Nice och dessförinnan i Biarritz och som vi har sett på andra ställen runtomkring i världen – en typ av rätt våldsamma upplopp. Det vore trist om det blev det man kom ihåg från toppmötena. Vi ska göra vad vi kan för att undvika det i Sverige, men den frågan äger vi inte helt och fullt. Däremot äger vi hur vi för dialogen kring vårt ordförandeskap.

Det handlar om ödmjukhet och öppenhet och – något som jag tycker är väldigt viktigt – om att inte överdriva förväntningarna, att inte skriva upp förväntningarna till en orealistisk nivå. Lär av efterbörden till debatten om Nice! Det är ju så oerhört många som är besvikna på att man inte fick ett slags strömlinjeformad beslutsapparat där dagordning efter dagordning i Europa trycks igenom. Det har egentligen aldrig varit möjligt eller önskvärt, men debatten förs ganska ofta så.

Nu talar vi om de nära sakerna: utvidgningen, arbetslösheten och miljön. Vi har engagerat kommuner i vänortssamarbete. Vi öppnar upp för folkrörelser. Vi bjuder in skolelever. Vi försöker sprida information runtom i landet. Detta är naturligtvis otillräckligt, men jag är oerhört glad om Lennart Daléus, med den förankring som han har i Folkrörelsesverige, kan dra sitt strå till stacken. Det är något som vi i allra högsta grad har anledning att samarbeta kring.

Anf. 123 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det gör vi naturligtvis gärna. Som parti kommer vi på ett riktigt sätt att agera på de platser och i de sammanhang där ordförandeskapet genomförs. Men jag tänker på det som Göran Persson nu lite grann snuddade vid.

Det kom ju siffror i går eller i förrgår på det mycket svaga EU-stödet hos den svenska befolkningen. Då hjälper det inte att bara involvera kommuner och organisationer, utan det måste finnas någon nyckel som regeringen funderar över för att nå människor i det här arbetet, så att detta kan göras till just ett avstamp för ett fortsatt starkare EU-engagemang i Sverige. Vi har ju de besvärliga frågorna med BSE, galna ko-sjukan – man kan stapla dem på varandra – som gör människor oroliga.

Det är snarast den strategin jag efterfrågar. Vad är strategin för att nå människor i Sverige, inte bara strukturer?

Anf. 124 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tror att det låg i ett av mina tidigare svar. Ett av de problem som unionen har haft har varit att det har upplevts en diskrepans, en skillnad, mellan debatt, diskussion och beslutsfattande och sedan vad som i verkligheten blir av det hela, det som vanliga människor märker i sin vardag.

Om vi nu har en fas där vi kan koncentrera oss på att genomföra beslut – låt oss kalla det en aktiv konsolidering av unionen – kan det mycket väl komma att vara någonting som bygger under en positivare opinion. Jag tror att det är så det fungerar.

Reflektera ett kort ögonblick, Lennart Daléus: Var skulle vi ha stått i dag om problemen med galna ko-sjukan hade brutit ut utan att vi hade haft den typ av politiskt diskussionsforum och politiskt beslutsforum som unionen representerar? Man har nu snabbt kunnat ta beslut, lägga fast en policy och säga att Sverige, Finland och Österrike har en särskild ställning och att andra länder behöver en insats. Det är ett utmärkt uttryck för beslutskraft. Rädslan och oron finns, men jag är inte säker på att den hade varit mindre om unionen inte hade funnits – tvärtom.

Anf. 125 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jag tyckte också att det var en mycket intressant information. Nästan för oss alla är det glädjande att huvudbudskapet är att man nu har lagt grunden för utvidgningen. Från Folkpartiets sida betraktar vi den som den allra viktigaste frågan. Det var också intressant att höra att statsministern talade så väl om miljöfrågorna, inte minst inför det svenska ordförandeskapet.

EU har tillkommit för Europas frihet och fred och för att hantera de gränsöverskridande frågorna i vår världsdal. Bland dem finns förstås ofta miljöfrågorna. Det är uppenbart att luften är en fråga som i hög grad är gränsöverskridande, och växthuseffekten är ett lysande exempel på detta.

Vi är väl också överens om – det har jag märkt genom åren – att man i stor utsträckning ska använda ekonomiska styrmedel för att komma åt miljöproblem. Ett sådant är att beskatta exempelvis koldioxidutsläpp. Där är vi tyvärr inte överens om hur vi ska komma fram, eftersom statsministern genom åren har varit emot att man får använda kvalificerad

majoritet för att få igenom en gemensam lägsta nivå för koldioxidskatten. Så var det tyvärr också i Nice. Vi tycker från vår sida att det är mycket beklagligt.

Jag har tittat på Socialdemokraternas hemsida för att lära mig mer om var Socialdemokraterna står i de här frågorna, och där har jag läst bl.a. följande:

”Vi vill flytta fram positionerna för EU:s miljöpolitik. Därför behövs majoritetsbeslut med fastlagda miniminivåer i lagstiftningen och ökad användning av ekonomiska styrmedel. De minst ambitiösa ska inte bestämra takten.”

Jag har även läst denna mening: ”De svenska socialdemokraterna har varit pådrivande vad gäller kravet på en för hela EU gemensam koldioxidskatt.”

Jag har då två frågor. Varför vill Socialdemokraterna ge ett annat intryck på sin hemsida än genom det agerande som statsministern har när han är ute och träffar de andra företrädarna inom EU? Vore det inte bättre för Europas miljö om man ändrade politiken så att den anslöt till retoriken i stället för tvärtom?

Anf. 126 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Om Könberg lyssnade noga på det han själv läste upp, hörde han att där inte fanns något krav på att vi skulle ta miljöskatter med majoritetsbeslut. Dessa formuleringar är mycket noga genomtröskade. Däremot finns det ett tydligt uttryck för att vi vill samordna och höja miljöskatterna, gärna genom att miniminivåer trycks uppåt, men inte med majoritetsbeslut.

Varför? Jo, det finns två skäl. Vi vill åstadkomma resultat. Jag är helt övertygad om att den väg vi har att gå fram när det handlar om att få till stånd miniminivåer på miljöskatteområdet handlar om att använda den beslutsmekanism som vi har i dag, dvs. enhällighet. Det är naivt att tro att de länder som är fundamentalt starka motståndare till gemensamma beslut om skatter i EU plötsligt skulle göra ett undantag för miljöskatterna. Det är att köra in i en återvändsgränd.

Om vi vill ha resultat, låt oss då använda konsensusbeslut. Om vi vill göra det här till en uppvisning av vem som är mest federal, låt oss då göra det – men den debatten deltar inte vi i. Det är ju det som är det principiellt stora när vi pratar om skatter. Den dagen vi lyfter upp skatter till gemensamma beslut på Europeanivå har vi också försatt oss i ett läge där det kommer att finnas europeiska medborgare som betalar skatter som deras eget parlament inte har beslutat om. Jag kan inte tänka mig – det är i och för sig ingen risk för att Sverige drabbas av miniminivåerna – att vi skulle kunna se en situation framför oss i Sveriges riksdag där skattefrågorna successivt börjar lyftas ut härifrån.

Det är det principiella resonemanget som det handlar om. Och då menar jag: Se upp för de här federalistiska irrfärderna och kom tillbaka till en praktisk miljöpolitik! Då kan vi säkert övertyga en del om att vi ska höja miniminivåerna, men inte till priset av den här principiella förändringen av skattefrågorna.

Anf. 127 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jo, jag lyssnade på det jag själv sade. Det hade varit bra om statsministern också hade gjort det. Jag tror säkert att formuleringarna på hemsidan är noga genomtröskade, men det är ingen tvekan om att de som läser dem och inte har lyssnat på statsministern i kammaren – det finns väl några sådana i landet – får ett annat intryck än det som är verkligheten, nämligen det som statsministern nu förmedlar, att Sverige bromsar försöken att få till stånd en annan beslutsordning så att man kan ha en gemensam miniminivå. Vi har varit inne på frågan flera gånger förut. Jag hoppas att vi ska kunna påverka statsministern. Vi har uppenbarligen misslyckats med det hittills.

Det som jag tycker har varit svårt att förstå i den här diskussionen genom åren är att statsministern uppenbarligen tror att det blir väldigt svårt att kunna skilja mellan miljöskatter på koldioxid, socialförsäkringsavgifter, kommunalskatter eller något annat. Det finns många länder i Europa som tror att det går att göra den skillnaden, och många i den här kammaren tror också det. Det handlar inte om ord av typen federalism, utan det handlar om hur vi får bättre miljö i Europa. Då tror vi att man behöver beslut med kvalificerad majoritet. Det blir inte lätt att driva igenom det, men det har inte heller visat sig lätt att driva igenom den höjda nivån med total enhällighet och veto för dem som är minst intresserade.

Anf. 128 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det gick alldeles utmärkt med kapitalskatterna för några veckor sedan. Jag betraktar det som en svårare fråga än miljöskatterna. När det gick på det området bör det också gå på det här området. När vi har den framgången, varför då kliva i väg i den här riktningen?

Återigen, fru talman, vill jag säga att de formuleringar som citerades är noga genomarbetade. Könberg själv läser tydligt upp att vi strävar efter att höja koldioxidskatten i Europa, men inte med hjälp av att vi byter linje i skattefrågan.

Det här är för oss en mycket viktig principiell fråga. Jag skulle tro att den är det också i andra partier, när man börjar tränga in i debatten och förstår att man är beredd att offra en princip för att nå ett resultat som troligen är sämre än vad man skulle ha nått om man inte hade sålt ut en dyrbar princip.

Det är så det ligger till. Det är lite förvånande att vi har den här debatten.

Anf. 129 GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! I samband med toppmötet i Nice uttryckte statsministern oro över demonstrationerna av bl.a. Attac och oro över en eventuell fortsättning under Sveriges ordförandeskap. Frankrike hade samlat 17 000 poliser i Nice – det är fler än vad hela Sverige kan prestera. Demonstranternas angrepp riktade sig bl.a. mot butiker och banker som inte kunde ges ett fullgott skydd.

Risken för att Attac och liknande organisationer kommer, för att uttrycka mig milt, att försöka störa ordningen vid möten i Sverige är stor. Många, inte minst svenska företagare, oroar sig. Jag utgår från att statsministern inte, som statsministern lite grann uttryckte sig nyss, nöjer sig med att hoppas att allt ordnar sig.

Min fråga till statsministern är vilka initiativ statsministern kommer att ta för att tillförsäkra både mötesdeltagarna och allmänheten skydd mot militanta demonstranter utan att det går ut över den redan eftersatta kampen mot annan brottslighet.

Anf. 130 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag har fullt förtroende för den svenska polisen – en utomordentligt skicklig yrkeskår med god utrustning, stora resurser och dessutom en bra planering för dessa toppmöten. De var naturligtvis också på plats i Nice och har varit så också vid tidigare toppmöten. Jag känner inte att vi är i det läget att vi på något sätt behöver upplysa den svenska polisen om att det kan vara bekymmersamt vid dessa toppmöten. Jag har förtroende för dess förmåga att hantera situationen.

Anf. 131 GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Det är inte fråga om att ha bristande förtroende för den svenska polisens förmåga, utan det är en fråga om att skapa förutsättningar för den kompetenta svenska polisen att klara av mer än vad den klarar av i dag. Det gäller faktiskt i högsta grad den fråga som statsministern tidigare snuddade vid. Det är inte bara fråga om vårt förtroende för den svenska polisen, utan om allmänhetens förtroende för den svenska polisens förmåga att skydda inte bara mötesdeltagare och andra direkt berörda av mötena utan den svenska allmänheten i dess vardag. Det är i högsta grad en fråga om att bygga upp och icke undergräva det svenska folkets förtroende för den europeiska unionen.

Jag hoppas att statsministern har mera konkreta åtgärder på lut. Det räcker inte med förtroende för en kår som inte räcker till.

Anf. 132 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Låt mig vara väldigt tydlig. Tänk om det hade varit så att vi hade kommit tillbaka från Nice och sagt: ”Oj, vad här var bråkigt och stökigt. Det har vi inte tänkt på. Det måste vi se till att vi tar fram resurser till. Vi måste faktiskt också se till att svenska polisen går i gång och börjar arbeta med detta.” Då hade det varit skäl till stark kritik, för att uttrycka sig milt, av regeringen. Detta är naturligtvis någonting, – det borde Gun Hellsvik veta med den bakgrund hon har som tidigare ansvarig för polisen – som en kompetent poliskår har arbetat med under mycket lång tid. Jag har förtroende för den.

Anf. 133 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Fru talman! Jag vill också tacka för informationen. Jag vill ta upp en mera jordnära fråga.

Jag tror nämligen att antalet kommissionärer eller röstviktning inte hör till de frågor som håller EU-medborgarna vakna om natten. Däremot står och faller den europeiska unionens framtid med att medborgarna får tillbaka förtroendet för sina politiker.

Inför toppmötet i Nice var återigen medierna, framför allt de franska, fulla av anklagelser mot EU:s ordförande för hans påstådda delaktighet i mutor och korruption. Presidenten skyddas mot åtal av sin immunitet.

Såväl presidenten som övriga politiker på toppmötet föreföll totalt oberoende av dessa skandaler.

När förra årets EU-kommission tvingades avgå till följd av bl.a. korruptionsskandaler försäkrades allmänheten att detta skulle leda till rättsligt efterspel. Av detta har hittills ingenting syns till.

Anklagelser om mutor och korruption träffar numera alla nivåer i EU, ända högst upp i toppen. I takt med att medborgarnas förtroende för politikerna minskar av denna anledning ökar deras främlingskap gentemot dagens EU-politik – en utomordentligt farlig utveckling inte bara för EU utan för hela vårt demokratiska system. Även om anklagelserna är befo-gade endast mot ett fåtal drabbar medborgarnas fördömande samtliga som tiger och samtycker.

Min fråga är därför denna: Kommer Sverige under sin ordförandetid att ta initiativ i syfte att vända denna ödesdigra utveckling? Om svaret är ja undrar jag vilka initiativ.

Anf. 134 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är en stor fråga som Björn von der Esch tar upp. Jag kan av naturliga skäl inte kommentera alla delar i den. Men låt mig ändå säga att det sjunkande förtroendet för politik och politiker är någonting som vi har diskuterat i denna kammare flera gånger, men det är inte en svensk företeelse. Vi delar bekymret med Europa i övrigt. Sverige är inte ett land som direkt utmärks av korruptionsskandaler inom politiken. Det måste man säga. Här är det i den meningen en annan kultur.

Jag tror att det delvis beror på att vi alltid har haft en strikt hållning till öppenhet. Det har alltid varit tillgänglighet. Allt har varit genomlyst. Allt har varit offentligt. Det har i vår kultur bidragit till den framgången.

Vi vill att också EU ska präglas alltmer av detta förhållningssätt. Det är, som jag sade i anförandet, någonting som vi vill prioritera under vårt ordförandeskap.

Det finns en annan sak som jag envist kommer tillbaka till. Det gäller all politik, men det är på väg att gälla unionen i särskilt stor utsträckning. Det ska fattas beslut, men de ska också komma till verkställighet.

När människor märker att vardagen förändras och kan koppla det till politiska initiativ kommer också förtroendet. Det ska inte bara vara ett allmänt diffust tal om goda tider, utan man ska också veta att det var detta som drevs igenom.

Det kanske viktigaste för unionen – det kan jag säga, som är statsminister i ett land som inte deltar i europrojektet än – är att euron blir en framgång. När europeiska medborgare har sedlar och mynt i handen ska det fungera, och det ska vara en bra utveckling. Tänk om det andra inträffade! Vilken knäck för förtroendet för politiker det skulle innebära.

Säkerhetspolitiken och försvarspolitiken har vi pratat om. Vi kan prata om Lissabonprocessen och Tammerforsprocessen. Vi kan prata om utvidgningen. Allt detta ska också levereras. Då tror jag att också förtroendet påverkas.

Anf. 135 ALF SVENSSON (kd):

Fru talman! Jag vill också tacka för informationen. Statsministern underströk med allt berättigande nödvändigheten av och glädjen över att östutvidgningen tar fart eller i varje fall inte bromsas. Sverige är det land

av EU-länderna som är mest positivt till EU-utvidgningen. Samtidigt är Sverige det land där EU-medlemskapet är sämst förankrat. Detta är på något sätt motsägelsefullt.

Jag är inte helt säker på att folk i allmänhet är så väldigt intresserade av om Sverige får nio, tio eller elva röster, som någon nämnde här, även om det i sig kan vara angeläget i den politiska debatten. Jag tror inte heller att man har intresserat sig så väldigt mycket för röstviktningarna, som kan vara nog så svåra att förklara. Jag tror inte heller att intresset blir större för denna matematik när man hör vad kommissionen tycker, vad Prodi tycker och hur Jacques Chirac ansätts i parlamentet.

Däremot tror jag att svenska folket går omkring och undrar var kompetensgränserna för EU egentligen går. Vad är det EU ska besluta om, och vad är det EU inte ska lägga sig i? Väldigt många svenskar – det tror jag alla här är klara över – är irriterade över att EU går in i detaljstyrande här och där.

Jag vill därför fråga statsministern om han som ordförande kommer att försöka visa på vilka kompetensgränser som ska finnas, om jag får använda uttrycket, för att därmed förankra intresset för EU djupare hos det svenska folket. Jag tror nämligen att det är mycket viktigare att svenska folket får mer kunskap om var dessa gränser går än om konferenser läggs här eller där.

Anf. 136 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Låt mig först säga att jag är helt av samma uppfattning som Alf Svensson när det gäller all matematik och den lite förkrympta politiken omkring röstviktningar, röstfördelning och allt sådant. Det blir torftigt. Vi gör heller inget stort nummer av det från svensk sida. Vi noterar bara vad som har skett, och vi har delvis rättat till vår sits, men därmed får det vara.

I slutsatserna från Nice finns ett uppdrag till det svenska ordförandeskapet att förbereda den regeringskonferens som ska hållas 2004. Det uppdraget kommer vi att dela med Belgien. Vi kommer i Göteborg att redovisa hur arbetet fram till 2004 ska läggas upp. Det är inte ett färdigt program, men vi ska starta processen. Där finns just den fråga som Alf Svensson tar upp. Inte minst Tyskland har ju drivit den debatten, av det enkla skälet att Tyskland naturligtvis redan sitter i en federativ struktur med en ganska noggrant specificerad fördelning av makt och inflytande mellan unionssubjekten.

Jag har inget emot en sådan här arbetsuppgift – tvärtom. Den kan vara mycket intressant och givande. Den kanske också kan kombineras med att vi går igenom alla de mängder av fördrag och protokoll som finns, renskar upp i skrivningar och gör det enklare och tydligare och på så sätt mer överskådligt. Det arbetet ligger framför oss. Och vi kommer i Göteborg att redovisa ett handlingsprogram. Jag bjuder gärna in Alf Svensson att vara med och ge synpunkter på detta och påverka utformningen. Det är i allra högsta grad öppet.

Anf. 137 ALF SVENSSON (kd):

Fru talman! Jag tackar självklart på stående fot för denna inbjudan. Jag tror nämligen att det här är mycket viktigt. Jag tror t.o.m. att det finns en risk för att ett ordförandeskap kan komma att uppfattas som något

som äger rum vid sidan om ifall man inte tar i just de frågor som statsministern här svarade på. Jag känner det tilltalande att få höra att det här är, som det numera heter på modernt språk, på G. Jag tror att det är viktigt att det kommer ut till allmänheten att så är fallet.

Prot. 2000/01:47
14 december

*Information från
regeringen*

Anf. 138 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Min fråga är på samma tema som de två föregående frågeställarnas. Det gäller visionen, öppenheten och insynen i EU.

Statsministern har ju här tydligt talat för att det gäller att sätta medborgarna främst. Nu är det kanske inte riktigt det som medborgarna har känt när de har följt förhandlingarna i Nice. Där har överläggningar skett av män i slutna rum. Sedan har de kommit ut och så småningom talat om att de är överens och vad de är överens om.

Jag har sett att den finske statsministern, Paavo Lipponen, skulle vilja tillsätta ett konvent för att på sikt upprätta en EU-författning för att också tydliggöra det som Alf Svensson var inne på här tidigare, nämligen en kompetenskatalog. Han säger så här: Det kommer att ta lång tid, men en konstitution är viktig, inte minst för de små ländernas rättigheter. Vidare säger han: Det är den bästa garantin för att skydda den individuella medborgarens rättigheter.

Delar statsministern Lipponens uppfattning?

Anf. 139 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Ja, delvis gör jag det. Jag tror att ett konvent är en ganska bra form för den här diskussionen därför att den kommer då också att kunna inbegripa de kommande medlemsstaterna. Det är farligt om man gör det här i en snäv krets av nuvarande medlemsländer. Nu diskuterar vi nämligen unionens framtid, och om man ska utveckla någonting så högtidligt som en konstitution får man se till att alla som berörs av en sådan är med. Sedan får man kanske också försöka definiera vad som ligger i det begreppet och hur det går att förena med någonting som vi inte vill ska utvecklas till en federation.

Sedan ska vi komma ihåg att en av unionens medlemsstater har som bärande princip för regleringen av sitt eget arbete att man inte har en skriven konstitution, därför att skrivna regler har bara organisationer som inte fungerar. Hur de där ska övertygas om just vikten av att utveckla detta i EU återstår väl att se.

Anf. 140 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Fru talman! Nu såg vi ju att det i Nice var ganska besvärligt för de här 15 länderna att komma överens. Nu ska det så småningom kanske bli 27 länder som ska sitta i slutna rum och diskutera och komma överens. Frågan är då om det inte är bättre att nu börja diskutera hur en sådan konstitution skulle kunna se ut, så att man har ett regelverk för hur det ska gå till, än att ha det här lösa upplägget, som statsministern förordar.

Jag skulle inför ordförandeskapet här i Sverige vilja fråga statsministern om det finns någon möjlighet för Sverige att ta ett initiativ i den här riktningen, nämligen att man öppnar upp de här slutna rummen. Är det möjligt att t.ex. ha ett öppet ministerrådsmöte, där lagstiftningsärenden och annat diskuteras, i stället för att man sitter i slutna rum? Då skulle man kunna göra en pedagogiskt viktig förklaring av hur saker och

ting går till inom slutna rum. Jag tror att det skulle vara viktigt för det svenska ordförandeskapet att ta ett sådant initiativ. Det skulle säkert välkomnas av många.

Anf. 141 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Om det bara var det svenska ordförandeskapet som bestämde den saken skulle vi nog kunna göra det. Men jag tvivlar på att vi kommer fram i det här avseendet under våra sex månader. Så småningom hamnar vi naturligtvis där. Men jag tror inte att vi får det genombrottet under vår ordförandetid. Vi ska göra ett försök. Men med den känsla som vi nu har tror jag inte att det blir enhällighet om ett sådant förhållnings-sätt.

Sedan varnar jag K-G Biörsmark för en diskussion som siktar på att man ska klara ut saker innan ansökarländerna är inne. Det är en ohyggligt farlig signal, därför att också i de länderna finns det en opinion som ska övertygas för ett medlemskap i EU. Vi har ibland något slags attityd som innebär att vi tycker att de ju ändå ska bli med, att de kräver att få bli med och ber om att få bli med. Så är det ju inte. Det är en fifty-fifty-situation i många av de länderna. Om vi då skulle börja förhålla oss så att vi nu ska passa på att ordna till våra stora svåra frågor så snabbt som möjligt innan medlemmarna blir för många tror jag att vi får ett väldigt bakslag.

Ett konvent, som Lipponen har föreslagit, kan vara ett bra sätt att inkludera ansökarländerna.

Anf. 142 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Vi har i några omgångar nu varit inne på demokratifrågorna och den brist på demokrati och medinflytande som väldigt många människor i dag känner att det är. Man hittar inte vägarna för att kunna vara med och påverka. Det här är då ett demokratiskt underskott, som vi borde ta mycket allvarligt på.

När man som vanlig TV-tittare följer förhandlingarna nere i Nice kan man se att det som lyfts fram väldigt tydligt är om Sverige ska ha en kommissionär eller inte. I praktiken ska ju kommissionären inte vara svensk när den är på plats, utan den ska företräda unionen.

Den för medborgarna egentligen mer viktiga frågan om mer av överstatlighet, om vi ska ha kvar kvalificerad majoritet eller enhällighet, som vi beslutar om, har egentligen försvunnit lite grann bakom kulisserna. Jag tycker att det här är en väldigt stor förändring. Om man tittar på den stadga eller det fördrag som svenska folket hade möjlighet att ta ställning till i folkomröstningen ser man att det sedan dess har skett en förändring mot mer överstatlighet. Därför skulle jag vilja veta vad statsministern har för planer på att höra medborgarnas åsikter om det här, om medborgarna i dag ställer sig bakom det här.

Anf. 143 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är en viktig diskussion som Marianne Samuelsson tar upp. Vi har ju tidigare haft diskussioner om regeringsfördrag, t.ex. Amsterdampfördraget. För varje sådant som vi antar förändrar sig unionen något. Det är samma principfråga vid varje sådant tillfälle. Vi har tidigare haft uppfattningen – den har jag fortfarande, och jag tycker att den är den

rimliga – att bäst speglas svenska folkets åsikter genom att den här församlingen tillfrågas om man tycker att detta är i överensstämmelse med svenska positioner och intressen. Därför tror jag att vi också vid ratifikationen av Nicefördraget ska göra på samma sätt som tidigare, att gå till svenska riksdagen och underställa riksdagen fördraget för prövning.

Anf. 144 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Det jag funderar över är vilket uppdrag riksdagen och regeringen egentligen fick av svenska folket. När debatten fördes kring fördragstexterna var det väldigt specifikt att det bara gällde dem och att det inte alls var fråga om en förändring av dem, trots att framför allt vi som företrädde nej-sidan redan då kunde se att det skulle komma att ske ganska stora förändringar, inte minst inom den gemensamma utrikespolitiken, som var en av de frågor som man sköt undan. EMU är en annan fråga som då sköts undan och som man sade inte var aktuell. Men i dag är ju detta högaktuellt, och svenska folket har aldrig fått en chans att vara med i den debatten.

Det känns väldigt torftigt om det bara ska ratificeras i ett riksdagsbeslut, där vi förmodligen inte har någon större möjlighet att göra några som helst förändringar, och majoriteten av svenska folkets åsikter speglas egentligen inte av riksdagen i dag.

Anf. 145 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det sista tror jag är väldigt farligt att påstå. Jag tror att alla som sitter i den här församlingen mycket noggrant lyssnar i sina valkretsar och gör en avvägning av de synpunkter man där hör och det ansvar man långsiktigt har att ta för landet. Jag har ingen anledning att på något sätt ifrågasätta riksdagens förmåga eller förutsättning att på ett korrekt sätt ta ställning till om ett sådant här avtal ligger i linje med långsiktiga svenska intressen.

Jag gick inte in i Europaunionen – det gjorde inte heller Marianne Samuelsson eller någon annan i den här kammaren – för att se till att den blev stillastående. Vi hade alla ambitioner med unionen. Vi ville ju påverka Europa. Vi ville ju ha ett ord med i laget, sitta vid bordet, sade vi, och påverka utvecklingen.

Det har vi faktiskt gjort. Jag är stolt över de resultat vi har nått, inte minst det vi nådde i Nice. Det ligger helt i linje med vad vi har talat om, inte minst vad gäller utvidgningen. Amsterdamfördraget, som var ett stort fördrag, var ett nordiskt fördrag i allra högsta grad.

Visst har unionen förändrats. Men varje gång den förändras måste man inte gå till en folkomröstning. Man får nog passa sig så att man inte hamnar i ett läge där man säger att riksdagen ska fatta beslutet bara de gånger man gillar förändringen men de gånger man inte gillar förändringen ska man ta till folkomröstning.

Jag påminner om att vi i den här församlingen alldeles nyss har godkänt ett fördrag som heter Amsterdamfördraget. Jag tyckte att det var helt naturligt att anta det i riksdagen. Likadant är det nu, enligt min uppfattning.

Anf. 146 MARTIN NILSSON (s):

Fru talman! Låt mig liksom många andra uttrycka den glädje som jag tror att vi känner över att toppmötet blev en sådan framgång när det gäller möjligheterna till utvidgning.

Jag skulle också vilja säga att det är glädjande att det blev en framgång när det gäller det som få här i dag har diskuterat, nämligen den sociala agendan och den socialpolitiska målsättningen. Det är ett viktigt steg i arbetet med att göra unionen till en mer välfärds- och sysselsättningsinriktad union. Det märks också att det förskjuter positionerna. Tidigare ja-sägande partier här i Sverige är nu också motståndare till många av de delar som skulle flytta fram positionerna när det gäller sysselsättningen och sociala frågor.

Det är lite så när man har ett toppmöte som handlar mycket om institutionella reformer att det här kommer i bakgrunden. Därför är det glädjande att man under det svenska ordförandeskapet lyfter fram många av de här frågorna, som faktiskt kan bidra till att ge en annan bild av unionen även bland allmänheten. Jag tror att det behövs. Det behövs en union som tar itu med de frågor som är viktiga för allmänheten: välfärd, sysselsättning och socialpolitiska frågor.

Det behövs också en union som kan ta krafttag mot dumpning när det gäller skattefrågor, när det gäller sociala frågor och när det gäller miljömässiga frågor. Jag tror att de flesta här inne håller med statsministern när han säger att det önskvärda är att detta går att åstadkomma med mellanstatliga beslut. På vissa områden har vi indikationer på att det håller på att ske. Sysselsättningsområdet är ett sådant område där vi har höjt ambitionerna. Kapitalskatterna har statsministern nämnt tidigare.

Jag tror att många – inklusive statsministern, hoppas jag – är missnöjda med det tempo som detta sker i. Alltför lite händer faktiskt när det gäller att förhindra dumpning ur skatte-, miljö- och socialaspekten. Mina frågor är: Vad tänker statsministern göra för att stressa fram detta? Vad tror statsministern är möjligt att göra för att de här frågorna ska kunna lyftas upp så att vi kan få fler beslut? Om det inte visar sig möjligt, finns det anledning att omvärdera principen om majoritetsbeslut kontra enhällighet?

Anf. 147 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det senare tror jag att vi i så fall ska ha en principiell debatt om, inte utifrån en särskilt attraktiv sakfråga som vi måste lösa, utan med tanke på vilken förändring vi bör göra i relationen mellan detta parlament och den europeiska unionen. Det är detta det handlar om.

Sedan delar jag helt Martin Nilssons uppfattning att den franska ordförandegruppen gjorde en stor insats som satte de sociala frågorna på agendan ordentligt. Både Frankrikes premiärminister och presidenten har bidragit starkt i den här processen. Det finns det all anledning att understryka.

Vi kommer att driva på. Återigen, tror jag inte att saker och ting går så rasande fort i den här unionen. Jag tror inte att det finns några genvägar heller. Realistiska förväntningar och realistiska projekt är vad som krävs.

Låt mig göra en liten reflexion. Det är väldigt många som tror att skattetrycket i Europa kommer att sjunka. Jag tror att vi har en situation

framför oss som snarare trycker upp skatterna lite i Europa. Alla Europas regeringar kommer inom en 20-årsperiod att sitta i ett utomordentligt svårt läge. Det blir växande grupper av pensionärer, växande kostnader för pensioner, växande kostnader för hälso- och sjukvården och fallande skatteintäkter. Jag tvivlar på att incitamentet i det sammanhanget kommer att vara att hitta så många kryphål som möjligt och så många dumpningsmöjligheter som möjligt. Jag tror att det vi kommer att se i Europa är ett sökande av många regeringar efter möjliga intäkter till statsfinanserna.

Det är klart att hade jag varit finansminister eller statsminister i ett annat EU-land skulle jag ha sökt i kretsen av skatter där jag sett att mitt eget land inte hade hamnat i ett negativt konkurrensläge i relation till unionen i övrigt.

Just den här utvecklingen vi ser framför oss tror jag på så sätt kommer att harmonisera eller åtminstone lyfta miniminivåerna. Det är jag ganska säker på. Kanske är demografin ett starkare instrument för harmonisering eller miniminivåer på miljöskatteområdet än en politisk batalj om kvalificerad majoritetsomröstning på området. Så tror jag att politik fungerar.

Anf. 148 LARS OHLY (v):

Fru talman! Jag har två frågor som båda rör det som statsministern uppfattade som torftigt och oviktigt, nämligen röstviktningen i rådet, som jag inte tycker är en vare sig oviktig eller torftig fråga, eftersom den faktiskt berör förhållandena mellan stora och små stater och möjligheterna till inflytande inte minst för vårt land.

Min bedömning är också en bedömning som riksdagen delar. I riksdagsbeslutet inför Amsterdamförhandlingarna antogs i riksdagen ett betänkande från utrikesutskottet i vilket riksdagen säger: Av mycket stor betydelse är frågan om röstviktningen i rådet. En förutsättning för att ordningen med majoritetsbeslut i så stor utsträckning kan accepteras är att de små staterna får förhållandevis stort genomslag i röstviktningen.

Man instämde också från riksdagens sida i regeringens bedömning att det är av stor vikt för Sverige att vårt inflytande inte minskar och att balansen mellan stora och små medlemsländer inte rubbas.

Min fråga är: Anser statsministern att resultatet i Nice stämmer överens med det riksdagsmandat som antogs i det här betänkandet?

Den andra frågan gäller det statsministern har uttalat i Nice inför medierna: Vi har nu rättat till snedsitsen från medlemskapsförhandlingarna. I talarstolen sade statsministern lite hovsammare: Vi har reducerat snedsitsen.

Hur stämmer det överens om vi jämför Sveriges röstandel i ministerrådet med t.ex. Spaniens, Portugals och Österrikes?

Anf. 149 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Den sista typen av jämförelser är fullständigt omöjlig att göra.

Vi vet att Spanien är ett land som tidigare har haft en hög röstandel i relation till sin befolkning. Nu tillsätter man också en kommissionär och får på så sätt en ännu högre röstandel. Den jämförelsen mellan Sverige

och Spanien är inte matematisk, utan den är politisk. Den har inte förändrats på något avgörande sätt jämfört med tidigare.

Jag tycker i och för sig att debatten är intressant. Jag kan hålla med Alf Svensson om att den lätt ger ett torftigt intryck. Visst är det maktfrågor. Balansen mellan stora och små länder har inte, tycker jag, märkbart förändrats med detta fördrag. Det är ungefär samma situation som förut. Vårt inflytande har inte blivit sämre. Vi kan inte räkna med samma andel av rösterna i en union som blir större när det kommer in tolv nya medlemsstater. De ska också ha sitt ord med i laget. I den relationen tycker jag att vi har kommit ut jämförelsevis bra.

Återigen: Vår möjlighet till påverkan i EU står inte och faller med om vi har nio eller tio röster i ministerråden. Vår möjlighet till påverkan står och faller med vår förmåga att bygga allianser, att lägga fram kloka förslag, att vara innovativa, att så att säga ligga i takt med tiden. Det har vi hittills visat att vi har kunnat vara i rimlig utsträckning. Ingenting av det vi har gjort omkring sysselsättningsunionen har någonsin byggt på att vi har haft fyra röster i ministerrådet. Den tanken har inte ens existerat.

Jag varnar lite för baklängesmatematiken. Den är improduktiv, och den leder politiskt fel. Den leder tankarna till något slags unionstänkande som har havererat i den östra delen av Europa.

Anf. 150 LARS OHLY (v):

Fru talman! Att jämförelsen inte är matematisk utan politisk kan vem som helst inse. Spanien har ungefär 30 miljoner fler invånare än Sverige men 50 miljoner färre än Tyskland men har trots detta 27 röster i ministerrådet, dvs. 2 färre än Tyskland och 17 fler än Sverige.

Det viktiga är det statsministern sade sist, nämligen att antalet röster inte avgör inflytandet. Det tror jag är riktigt och stämmer. De nya beslutsregler som har lagts fast i Nice för rådet innebär att man har möjlighet att stoppa ett beslut vad gäller både antalet medborgare och antalet länder; det är faktiskt viktigt hur många röster man har i ministerrådet. Därmed måste man säga att snedsitsen från medlemskapsförhandlingarna inte har rättats till utan snarare befästs.

Anf. 151 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Nej, jag tycker inte att det är en riktig beskrivning. Skulle vi börja leka i termer av blockerande minoritet är det lätt att se att Sverige kan komma att ingå i blockerande minoriteter av olika slags konstellationer i Europa.

Jag skulle tro – jag vet inte – att knappast något av de majoritetsbeslut som hittills har fattats i unionen med nu gällande fördrag har fattats mot Tysklands uppfattning. Det säger någonting om vad det handlar om, dvs. att man söker sig fram till konsensus också när man använder sig av omröstning med kvalificerad majoritet. Så måste det vara i en union. Vi har nu lagt fast att för att få ett beslut till stånd krävs det att 73 % av rösterna står bakom men också att 62 % av befolkningen ska stå bakom.

Ibland blir jag lite förvånad. Ohly som är en stark kritiker av unionen och det federativa borde egentligen vara väldigt glad över den typen av uttalat inflytande från staternas sida. I den meningen tror jag nog att också fördraget i Nice kommer att uppfattas som ett bra bidrag för att

bygga vidare på i huvudsak en kultur som bygger på konsensus där både stora och små länder samarbetar.

Prot. 2000/01:47
14 december

Anf. 152 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det kommer antagligen att fortsätta att handla om en analys av det konkreta resultatet från Nice, statsministern. Vi från Centerpartiet tycker ändå att regeringen har klarat av en bra förhandling med ett, som vi kan tolka det, så här långt ganska bra resultat. Det är kanske inte så att det har lett till ökad beslutseffektivitet med tanke på diskussionen vi har här, men det är viktigt att vi fortsättningsvis tar tag i frågan om vem som egentligen ska göra vad. För Centerpartiet är det viktigt att de tilltänkta medlemsländerna är med i den diskussionen.

Nu åligger det dem som innehar ordförandeskapet att arbeta med ganska många konkreta uppdrag från Nice. Detta ska ske parallellt med den gedigna listan för ordförandeåret som statsministern har redogjort för och som vi har fått material om tilldelat oss.

Vi kan hysa en farhåga om hur Sveriges egna prioriteringar kan föras samman med de rester som finns kvar att arbeta med. Faran är att de egna prioriteringarna får stå tillbaka. För Centerpartiets del är den långsiktigt hållbara miljön och programarbetet gentemot Göteborgsmötet viktiga, tillika utvidgningen och medborgarperspektivet.

Det som direkt riktar sig framåt, dvs. det som ordförandematerialet ringar in, är ju medborgarskapsrollen. Det är bra prioriterat, och den är kopplad till den diskussion vi har haft om öppenhet. Det står konkret att för det svenska ordförandeskapet är det av grundläggande betydelse att visionen om en öppnare union förverkligas. Kanske statsministern kunde ge en inriktning för hur detta halvår ska förverkliga ett öppnare EU.

Anf. 153 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi har presenterat en lång rad förslag om handlingars ofentlighet och insyn i arbete i råd och konstellationer. Jag tror att det är noggrant genomgången med riksdagen, inte minst med EU-nämnden, där Åsa Torstensson finns med.

Vi tänker kämpa vidare. Jag har gott hopp om att vi har kommit en bit på vägen. Vi fick naturligtvis stöd för processen efter den förra kommissionens sammanbrott. Med den nya kommissionen som trädde till under Romano Prodis ledning har vi fått sympati för de idéer vi har stått för. Det fortsätter vi med. Men det blir inga nya förslag. Vi ska försöka trycka igenom dem vi redan har lagt fram.

Åsa Torstensson har rätt att det vi tydligt adderar till den europeiska dagordningen är miljöfrågorna. Utvidgningen är ett faktum. Nu ska vi se till att vi aktivt konsoliderar den processen så att den förs framåt och man gör det som ska göras bestämt, med tydlig inriktning och med rättssäkerhet för både ansökarländer och nuvarande medlemsländer.

Sysselsättningen sattes på dagordningen i Portugal. Det ska göras i Stockholm. Vi ska fullfölja detta. Vi ska se till att det blir en process som blir pålitlig och begriplig. Miljön blir vårt bidrag.

Det är klart att vi måste ha ett bra underlag från kommissionen. Det är vi beroende av. Vi måste ha ett bra underlag från den arbetsgrupp som finns direkt under Romano Prodi, som handlar om *sustainable development*, för att det ska bli bra i Göteborg. Vi har inte sett dem än. Jag har

*Information från
regeringen*

skrivit till Romano Prodi och påmint honom om att detta vill vi nu ha, och vi vill ha det snabbt. Vi har fått lugnande besked att det kommer. Där är vi fortfarande i ett läge där vi inte riktigt kan precisera oss. Åsa Torstensson tar upp rätt frågeställning.

Anf. 154 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Finns det befogad fara, med tanke på det breda uppdrag som åligger ordförandeåret efter Nice, att det kommer att ta ett så stort utrymme att Sveriges egna prioriteringar får stå tillbaka?

Anf. 155 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! En sådan fara finns, men jag tror att vi ska kunna undvika den genom att vi bestämt försöker lyfta fram miljöfrågorna. Det går aldrig att utesluta. Det kan inträffa nästan vad som helst. Det vi nu står och talar om, dvs. utvidgning, miljö, öppenhet, sysselsättning, relationer med Ryssland och allt sådant, kan komma att dominera vårt ordförandeskap – åtminstone bilden. Nu ska ändock det andra drivas vidare. Där är jag förtröstansfull, därför att vi har en väldigt god organisation, en duktig utrikesförvaltning, och en framgångsrik utrikesminister med god etablering i kretsen av utrikesministrar, som ju är så oerhört viktiga för att driva det här jobbet framåt.

Det blir nog så att vi får hem vår dagordning, men bilden av vår period kan bli annan än den som handlar om miljö, utvidgning eller sysselsättning. Så kan det bli.

Anf. 156 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag har två ganska konkreta frågor, hoppas jag.

Den ena frågan handlar om artikel 133, alltså det som berör den externa handelspolitiken inom unionen och samarbetet med WTO. Här har inte rapportering från medier och andra källor riktigt kunnat upplysa åtminstone mig om utfallet. Jag skulle gärna vilja höra några ord från statsministern om det och också om hur regeringen har agerat i frågan.

På min andra fråga vill jag höra lite mer konkret från statsministern vad klimatarbetet fortsättningsvis ska innehålla, eftersom ambitionen nu är att koldioxidarbetet ska fortsätta utifrån ett miniminivåänkande men kanske med blockerande veton. Jag undrar vad mer konkret klimatarbetet kommer att kunna innehålla.

Anf. 157 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Först och främst är det en väldigt tydlig uppmaning till alla parter att komma i gång igen med de havererade förhandlingarna, där ju EU, tycker jag, har en bra position. Vi ska väl inte ge upp Kyotospåret, utan det bör gå att ta ny fart i det. Den nya amerikanska administrationen kan komma att ta lite tid, men det är ändock det som är den huvudsakliga framgångsvägen.

Sedan kan vi naturligtvis också i Europa göra ett och annat för att minska våra koldioxidutsläpp utan att vi har ett Kyotoprotokoll. Vi står och faller ju inte med detta. Jag skulle tro att klimatfrågan blir särskilt politiskt viktig när vi nu har en växande medvetenhet om att det kanske är så att vi upplever en klimatförändring. Inte minst bilderna från Storbri-

tannien är väldigt skrämmande. Den typen av tryck kan skapa en helt ny politisk situation också för oss.

Göteborgstoppmötet kan delvis komma att få syssla med detta, men då från en praktisk utgångspunkt – hur vi minskar kol-, gas-, diesel-, bensin- och oljeanvändningen och sådana saker. Det kan vara väldigt praktisk politik.

Vad gäller handelspolitiken fick jag nu en fullständigt oläslig lapp av min medarbetare. Det är märkligt – en del skulle ha satsat på en medicinsk karriär, ser jag. Jag får lägga den åt sidan och använda mitt eget minne.

Det var en ganska spänd diskussion kring handelspolitiken. Det var inga stora framsteg som gjordes med en gemensam extern handelspolitik. Det är utan tvekan så att några länder i kretsen har stora inrikespolitiska bekymmer med frihandeln, vilket vi i och för sig kan förstå men definitivt inte delar som uppfattning. Vi kan också tänka oss att gå vidare med QMV på detta område. Men det är ett begränsat resultat från Nice. Det är en märklig situation, därför att det förekommer en attack på hela frihandelsdiskussionen som jag tror i slutändan kommer att drabba inte minst de minst utvecklade ekonomierna i världen, och det är sorgligt.

Anf. 158 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Statsministern nämnde i samband med miljöarbetet hur viktig försiktighetsprincipen är. Just i relationen till WTO-arbetet finns det ju en avdelning som kallas TRIPS och som behandlar immaterialrättigheter och möjligheter att t.ex. skaffa patent på genmodifierade produkter. Förekom det över huvud taget någon diskussion om försiktighetsprincipen och om det som rör TRIPS-avtalen? Hur agerade svenska regeringen i frågan?

Anf. 159 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det fördes ingen sådan diskussion på detta möte. Det var en omfattande diskussion om artikel 133, men den rörde mest hur man ska fatta beslut i olika delar, vad som kräver enhällighet och vad som kräver kvalificerad majoritet. Det var låst, enkelt uttryckt, och politiskt laddat – väldigt politiskt laddat för vissa medlemsländer.

Anf. 160 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Jag vill mest tacka för informationen. Men eftersom jag följt Niceförhandlingarna i EU-nämnden, skulle jag först vilja ge en eloge till dem som höll oss informerade under förhandlingarna. Jag kan tala om att informationen var betydligt klarare än den lapp som statsministern fick här nu.

Min fråga handlar om makt. I Amsterdam bestämdes att fördraget måste ändras för att det skulle vara möjligt att ta in fler länder i EU. Motivet var att den nuvarande beslutprocessen inte klarade av fler länder. Den var inte tillräckligt effektiv, sades det.

Under förhandlingarna visade det sig emellertid ganska snabbt att detta inte var det verkliga skälet till att man satt i Nice i fem dagar. Knäckfrågorna handlade alltså om fördelningen av makt.

Vi har i EU-nämnden flera gånger sagt, och statsministern har sagt det här också, att fördelningen mellan stora och små länder inte har nå-

gon avgörande betydelse eftersom det sällan är så att de stora länderna står mot de små. Men man får väl ändå säga att i Nice var det just så det var; stora mot små.

Jag vill gärna höra statsministerns syn på vad det är i EU:s funktion som gör det så viktigt att ha makt och vilken betydelse denna maktkamp får för utvecklingen.

Anf. 161 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är en intressant fråga. Jag tror att svaret – det är i alla fall min uppfattning – är att Europaunionen fortfarande är ett samarbete mellan stater och med huvudsaklig förankring i 15 parlament och med politiker som i huvudsak är ansvariga inför sitt eget lands valmanskår.

Om man lyssnar på dem som kommer ut från presskonferenserna efter Nice hör man väldigt många säga att vi har gjort en bra förhandling för vårt land. Från den svenska representationens sida var vi medvetet försiktiga på den punkten, för det ligger liksom inte riktigt i linje med hur vi tycker att unionen ska uppfattas och utvecklas.

Ibland får man intrycket i svensk debatt att det är vi som är de avvikande, att det är vi som är busarna i gruppen som inte riktigt förstår att undertrycka våra nationella böjelser. Men i den meningen tror jag nog inte att vi på något sätt är avvikande.

Det är så här det fungerar. Det var inte bara de stora som stod mot de små. Det fanns väldigt mycket av konflikter i frågan om röstomviktningen som hade andra dimensioner och som jag inte har någon som helst anledning att gå in på offentligt. Men det är en för enkel analys att säga att det är de stora länderna som står mot de små. Och det är egentligen, vilket finns anledning att understryka, ingen annorlunda situation nu jämfört med tidigare.

Anf. 162 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! På slutet framstod det i alla fall av den rapportering som vi fick som att det handlade mycket om rösterna i rådet, att man kunde plussa på en röst hit och en dit. Men jag håller med om att maktbalansen inte bara handlar om antalet röster i rådet utan lika mycket om de övriga kriterier som ska vara uppfyllda och som har diskuterats här innan.

För att utvidgningen ska bli verklighet krävs det radikala ändringar av jordbruks- och strukturfondspolitiken. Här har de stora länderna nu skaffat sig makt, som jag ser det, att kontrollera takten för de nödvändiga förändringarna. Anser statsministern att det faktum att de stora länderna har fått mer makt kan stå i vägen för utvidgningen och för dessa nödvändiga reformer?

Anf. 163 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag värjer mig mot påståendet att de stora länderna har fått mer makt. Det kan vara någon som önskar att det skulle vara möjligt att beskriva det så som har hittat på detta. Situationen är grovt sett densamma som tidigare.

Jag kan se konstellationer som Sverige skulle kunna bygga upp som hade kunnat skapa en blockerande minoritet, om man hade varit lagd åt det hållet och velat föra politik på så sätt. Men det är inte så det går till. Det är det positiva som gäller.

Jordbrukspolitiken handlar om pengar. Det handlar om att fördela enorma resurser över den europeiska kontinenten. Jag tvivlar på att utvidningen i grunden kommer att förändra jordbrukspolitiken även om det vore bra om det blev så. Jag tror att det är ett annat tryck som kommer att växa sig successivt starkare som kommer att förändra den europeiska jordbrukspolitiken. Det är nödvändigheten att öppna upp EU för konkurrens från andra delar av världen, alltså inom ramen för WTO-förhandlingarna. Det kommer att drivas fram. Då får vi en väldig förändringskraft.

Jag tror att vi klarar utvidningen rent – ska vi säga – tekniskt med i huvudsak nuvarande konstruktion av jordbrukspolitiken. Det tar lite tid och det kräver ekonomisk tillväxt, men jag tror att det faktiskt går om man tittar på siffrorna.

Anf. 164 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga om flyktingpolitiken, migrationspolitiken. Statsministern sade att kampen mot människohandeln ska prioriteras. Det är ju bra om man med det menar att man vill försöka få stopp på de ovärdiga villkor som många flyktingar får leva under när de försöker ta sig in i EU.

Samtidigt finns det en ganska stor samstämmighet om att det är just EU:s flykting- och migrationspolitik som har skapat förutsättningar för den s.k. människohandeln. Det kan ju vara en konflikt. Statsministern sade i sitt inledningsanförande att mer beslutskraft måste till. Jag skulle vilja höra lite grann om vad för slags beslutskraft statsministern menar. Är det att ändra på vetorätten, att övergå till kvalificerad majoritet? Är det att acceptera en kriminalisering av flyktingarna, som det har funnits förslag om? På vilket sätt ska denna beslutskraft se ut?

Anf. 165 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är en viktig fråga som Maggi Mikaelsson tar upp. Vår linje är och har varit att detta är ett rimligt område att fatta beslut med kvalificerad majoritet på, alltså att vi skulle få en sådan utveckling i Europa. Där misslyckades vi i Nice. Där kom vi inte särskilt långt framåt. Det var bara i några små delar som vi lyckades med det.

Jag tror att det är helt nödvändigt att utveckla en gemensam asylpolitik i Europa liksom att denna politik också är rimligt generös, att det är med liberala förtecken som den utvecklas. Om vi inte gör det kommer vi att få en väldigt konstig situation, en väldigt stark spänning medlemsstaterna emellan. Det är farligt för unionens sammanhållning.

Vi fortsätter att arbeta med det här. Vi kommer att komma tillbaka. Sedan är det naturligtvis också så att detta bör kunna göras samtidigt som man också med lagstiftning och polisinsatser försöker att komma åt de människor som nu tjänar grova pengar på smuggling av olyckliga människor. Jag tänker inte minst på de katastrofala följder som vi såg i Dover för några månader sedan.

En huvudsaklig framgångsväg är alltså QMV, men det är också viktigt med andra insatser – dock inte ett Europa som utmärks av att vi börjar uppträda mot människor som behöver skydd på ett sätt som inte står i överensstämmelse med värderingar som har gällt i denna kammare.

Anf. 166 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Ett av problemen i dag för de människor som försöker fly från krig och förföljelse och komma in i EU är ju att man inte har möjlighet att på laglig väg komma in. Är man flykting eller flyr från krig och förföljelse får man väldigt sällan visum, vilket ju krävs från de allra flesta länder. Det här är ett problem, och det skapar i sin tur underlaget för dem som vill göra sig pengar på det här och tvinga människor att sälja det sista de har för att få den här möjligheten. Det tycker jag är ett problem.

Om man dessutom överför de här frågorna till kvalificerad majoritetsröstning betyder det att Sverige kan komma att tvingas acceptera en flyktingpolitik där man t.ex. gör det kriminellt att komma runt visumreglerna och där man lägger över ansvaret för att människor kommer in i EU för att få sin asylrätt prövad på transportföretagen, på flygbolag och resebyråer. Jag tycker inte att det låter som en bra stärkt beslutskraft.

Anf. 167 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Nej, det är naturligtvis ingen trevlig beskrivning som Maggi Mikaelsson gör. Men vad är alternativet? Ska vi ge upp att försöka utveckla något slags gemensam europeisk hållning? Vad händer då vid nästa stora flyktingkatastrof? För den kan ju komma. Vilka spänningar orsakar i så fall den? Vilken effektivitet och vilken humanitet kommer det att finnas i de europeiska staternas hantering?

Vi får nog bestämma oss för, Maggi Mikaelsson, att det är ganska bra att vi är med i EU, att det är ett instrument som vi kan använda oss av och med glädje ta oss an den arbetsuppgiften. Det är väl trots allt den enda praktiska ansats man kan ha även om jag inte har några illusioner om att det blir lätt.

Anf. 168 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja koncentrera mig på det fackliga samarbetet i Europa. Det internationella kapitalet i Europa har inga som helst svårigheter att samarbeta över gränserna. Däremot är ju motparten på arbetsmarknaden, dvs. facket, djupt splittrad. Facket lyder under enskilda länders regler. Detta underlättar social dumpning, illojal konkurrens och i vissa fall ren utpressning från storföretag gentemot olika länder.

Självfallet måste de fackliga organisationerna i de olika EU-länderna göra huvudjobbet själva genom att samarbeta mer över gränserna. Men jag tror även att man måste bidra med verktyg för att de ska kunna stå starka mot det internationella kapitalet. Kanske skulle EU kunna bidra på det området. Så min fråga till statsministern är: Vad kan Sverige göra under ordförandeskapsåret för att stärka löntagarnas situation i Europa?

Anf. 169 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det finns många saker, och det här är viktigt för oss. Naturligtvis är det avgörande för löntagarnas ställning i deras fackliga arbete om arbetslösheten knäcks eller inte. Ju mer vi kan pressa tillbaka arbetslösheten desto starkare blir de fackliga organisationerna. Det är inte oviktigt att påpeka.

Det andra är att vi under vårt ordförandeskap kommer att engagera de fackliga organisationerna i arbetet, och också arbetsgivarsidan. Jag har redan haft överläggningar med Europafacket och med några arbetsgivar-

grupperingar. Det kommer vi, inte minst inför Stockholmstoppmötet, att verkligen noga använda oss av.

Sedan kommer vi naturligtvis också i Stockholm att diskutera frågeställningar av det här slaget. En del av detta var också uppe i Nice, och det bjöds inte på några större genombrott om jag uttrycker mig försiktigt. Den sociala agenda som vi sätter upp med kamp mot arbetslösheten, och att vi lyfter fram trepartssamarbetet i alla sammanhang, är någonting som jag tror stärker de fackliga organisationernas ställning i Europa. Det fortätter vi med.

Anf. 170 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Ser man på EU:s utveckling i stort kan man se att det har skett stora förändringar från det EU som vi folkomröstade om till det EU som vi ser i Nicefördraget. På något sätt tycker jag att vi borde ställa oss frågan om det inte är dags att svenska folket får ta ställning till den utveckling som sker i EU.

Nu är det, som statsministern var inne på, kanske inte så lätt att hitta exakta brytpunkter eftersom den här utvecklingen går stegvis. Men på något sätt känns det ändå som att vi är inne i en brytpunkt när det gäller mellanstatlighet och överstatlighet, och också när det gäller det militära samarbetet. Jag tycker att vi allvarligt borde fundera på det.

Min fråga handlar egentligen om en konkret förändring i fördraget och vad den kan få för konsekvenser. Det gäller artikel 100, där man har tagit bort vetorätten. Artikel 100 handlar om ekonomiskt bistånd inom EU. Där har Ulf Bernitz, som är professor i EU-rätt, menat att det kan betyda att Sverige och Storbritannien, som ju är utanför EMU, trots detta kan få vara med och betala om det blir ekonomiska bekymmer, ekonomiska kriser, till följd av valutaunionen.

Det är ju så att i EMU för man en och samma penningpolitik i alla medlemsländer. Det kommer att innebära att vilken politik ECB än väljer är det alltid något land som så att säga får mer eller mindre negativa effekter. Penningpolitiken kan ju inte anpassas till alla konjunkturskiftningar och så. Det är ett allmänt accepterat faktum att EMU innebär en risk för stora asymmetriska chocker.

Om Ulf Bernitz har rätt skulle det alltså betyda att den här förändringen i beslutsordningen gör att alla länder i EU ska få ta ansvar för de länder som har valt att gå in i EMU. Min fråga till statsministern är: Om det nu visar sig att Bernitz har rätt, hur ser då statsministern på det här? Ska vi acceptera en sådan ordning eller ska vi verka för en tolkning med en annan innebörd?

Anf. 171 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag ska ta upp två frågor. Den första gäller resonemanget om ratifikation. Låt mig säga en sak. Det är väldigt få som diskuterar de militära aspekterna som finns i Niceöverläggningarna. Och det är bra, därför att det visar att vi faktiskt kom väldigt rätt i utfallet i Nice. Det blev bra och väl avvägt. Det är inte kontroversiellt. Det är så att säga borta ur debatten.

Den andra frågan gäller artikel 100. Jag är inte alldeles tvärsäker på svaret. Men låt mig vända på den. Vad tycker Camilla Sköld Jansson om följande lilla scenario: Låt oss säga att vi har gjort en felaktig bedömning

Prot. 2000/01:47
14 december

*Information från
regeringen*

i Sverige, att vi borde ha gått med i EMU tidigare och att vi hamnar i ett läge där vi får enorma ekonomiska bekymmer därför att vi inte har gjort det. Är det då rimligt att de andra länderna som är med i EMU då i solidaritetens namn inom unionen ger oss en hjälpande hand? Ja, det kanske det är. Men också den diskussionen bör man ju tänka igenom innan man tvärsäkert sätter sig till doms över artikel 100.

Anf. 172 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Samarbetet är ju större än bara förändringarna i Nicefördraget med diskussioner om alliansfriheten osv.

När det gäller frågan om EMU är det väl i och för sig inte så mycket som tyder på att vi har gjort en felaktig bedömning. Där tycker jag ändå att vi fortsättningsvis också ska ha ett mellanstatligt samarbete med fria suveräna nationella stater som tar ansvar. Och självklart ska vi hjälpa varandra när det handlar om naturkatastrofer och sådana typer av kriser som har skett inom EU:s ram. Men när det gäller den frågeställning som Bernitz tar upp är det väldigt viktigt att faktiskt undanröja att dessa farhågor inte stämmer. Det är ju rimligt att de länder som har valt att gå med i EMU också tar riskerna för ett sådant EMU-medlemskap. Det kan också tolkas som att man genom denna förändring på något sätt driver på att länder som Sverige och Storbritannien ska in i EMU. Och i det sammanhanget så måste ju vi värna om vår rätt. Vi har sagt att svenska folket i en folkomröstning ska ta ställning. Och Sveriges riksdag ska självständigt avgöra. Det är viktigt att beslutet och makten ligger där och att detta inte sker via någon fördragsändring. Det är alltså oändligt viktigt att man faktiskt tittar på den problematik som Ulf Bernitz har lyft fram.

Anf. 173 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det ska vi göra. Men, återigen, reducera inte debatten så att den blir för enkel. Vi måste nog tänka oss in i ett läge där det faktiskt skulle kunna vara så teoretiskt att vi har valt fel. Vad kommer vi att begära för typ av solidaritet då? Det är en reflexion som man i alla fall kan göra så här en sen eftermiddag i december månad, det hittills bästa året under detta århundrade.

Alliansfriheten är på inget sätt påverkad av det som vi har gjort i Nice. Jag tycker att det är ett farligt påstående som görs. Ni som vill ha ett alliansfritt Sverige, var lite försiktigare med hur ni uttrycker er om vår politik, annars skadar det alliansfriheten. Det som hände i Nice har ingen som helst inverkan i detta sammanhang.

Anf. 174 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Förenta nationerna, FN, håller i dagarna en konferens på Sicilien om korruption. Och lokaliseringen av konferensen är ju i sig intressant. Men detta problem, ekonomisk brottslighet och *trafficking*, som har nämnts här tidigare i dag, är ett enormt bekymmer för EU, betydligt mer utbrett i dag än att bara gälla Sicilien.

Min fråga till statsministern är: Var detta så att säga en reell fråga i Nice? Bedömer statsministern att dessa problem, korruption, ekonomisk brottslighet och *trafficking*, kan hota de öppna gränserna för EU? Och vad gör EU på fältet i dag mot fenomenet?

Anf. 175 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vad EU gör exakt på fältet tror jag att Holger Gustafsson vet lika väl som jag, eller t.o.m. bättre än jag, med den bakgrund som han har i de europeiska strukturerna.

Däremot kan jag säga att detta inte var någon stor fråga i Nice, i alla fall inte debattmässigt. Det finns säkert olika skrivningar som hittas i slutsatser osv. som möter det hela, men jag skulle ljuga om jag sade att detta hade stått i förgrunden. Däremot delar jag naturligtvis den beskrivning som Holger Gustafsson gör, att detta är avgörande på många sätt för hur medborgarna uppfattar unionen.

Vi brukar ta upp detta i anslutning till utvidgningsdiskussionen, och det är viktigt. Jag gjorde det senast när jag träffade mina baltiska statsministerkolleger i förrgår, och de såg också detta som en viktig fråga. Men det får inte bli så att de nuvarande medlemsländerna i EU ser detta som ett problem enbart för ansökarländerna. Det finns också inom den nuvarande unionen. Jag tror att vi har all anledning att ta allvarligt på det. Det bästa som vi kan göra när det gäller de politiska strukturerna är att verka för öppenhet, insyn och offentlighet. Jag tror att det är det absolut starkaste instrumentet. Sedan handlar det naturligtvis om samarbete när det gäller olika typer av polisinsatser och olika typer av information som sprids, så att man möter dessa bekymmer. Prostitutionen, barnprostitutionen, knarkhandeln, spritsmugglingen i kombination med knark och allt sådant är naturligtvis sådant som på inget sätt kan viftas bort. Det finns i dagens Europa. Det får inte växa.

Anf. 176 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna har försökt att lyfta upp denna fråga som en av de prioriteringar som regeringen skulle göra inför ordförandeskapet, och vi har alltså misslyckats på den punkten. Det kan vi konstatera.

Mot bakgrund av vad statsministern säger här, som ändå ger ett stort tryck åt frågan, skulle jag vilja ställa en fråga. Är statsministern beredd att göra något särskilt för detta under ordförandehalvåret? Vi upplever detta som oerhört frustrerande, och det räcker inte med att man så att säga diskuterar detta i varma sammanträdesrum. Om jag uttrycker verksamheten som maffians verksamhet, så pågår den oaktat politikernas diskussion. Man köper och säljer människor, man trampar på mänskliga rättigheter dagligen, och det krävs alltså krafttag. Och jag tror att det finns ett intresse för detta. Jag vill gärna fråga statsministern direkt: Vad kan man göra under det första halvåret 2001 för detta?

Anf. 177 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tror inte att Holger Gustafsson ska säga att kristdemokraterna har misslyckats. Det tycker jag är fel. I vårt ordförandeprogram finns dessa frågor i allra högsta grad med. Det kommer att ske olika typer av aktiviteter. Vad jag däremot svarade på gällde hur detta hade hanterats i Nice. Och där tyckte jag inte att det på något sätt var ett dominerande inslag, för att uttrycka mig försiktigt. Vi kommer att arbeta med dessa frågor om öppenhet, som jag har talat om tidigare. Vi kommer att genomföra olika typer av aktiviteter, framför allt för att bekämpa barnprostitution, för att bekämpa prostitution och den typen av mänskligt

förnedrande aktiviteter som ofta är förknippade med utsugning, knark och olika typer av droger. Det finns med i vårt ordförandeskapsprogram. Och jag ställer gärna upp och utvecklar i detalj vad som ska göras. Men en lång rad aktiviteter planeras.

Anf. 178 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Jag vill anknyta lite grann till debatten med Camilla Sköld Jansson tidigare. Jag tycker att det är bra att också tänka kring det otänkbara. Det kanske var så att vi hade fel, säger statsministern. Det kan också tänkas att statsministern hade fel när han vände i EMU-frågan och nu går in för att Sverige ska bli medlem i EMU. Det tycker jag också att vi tillsammans ska tänka igenom.

Jag hörde på radion i går statsministern bejaka ett fördjupat samarbete om den ekonomiska politiken i EMU. Det gällde såväl konjunkturpolitik som strukturpolitik. Om jag förstod saken rätt ansåg statsministern att detta inte hindrar ett svenskt medlemskap i EMU, om det bara inte nafsar på det nationella parlamentets suveränitet. Det var de ord som statsministern använde.

Enligt min tolkning av begreppet "nafs" har EMU redan nu nafsat till sig ganska stora bitar av medlemsländernas nationella suveränitet, t.ex. när det gäller valuta och penningpolitik. Jag skulle gärna vilja få en definition av vad begreppet "nafs" betyder.

Det är ganska många som hävdar att om EMU ska bli en verklig sysselsättningsunion med social inriktning, måste man också gå in för en till stora delar gemensam finans- och skattepolitik. Jag skulle, nu när vi ändå är inne på att tänka kring det otänkbara, vilja höra från statsministern om det kanske rentav var så att Göran Persson hade fel när han en gång i tiden sade att vi visst kan vara med i EMU men aldrig kan frånhända oss skattepolitiken eller finanspolitiken.

Anf. 179 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Först och främst: Den här församlingen har återvunnit sin frihet och sin styrka genom att vi, om inte formellt så ändock reellt, har deltagit i förberedelserna för euro-inträdet. Det finns inget som stärker ett nationellt parlament mer än att förfoga över offentliga finanser som inte bara är i balans utan som också ger överskott. Vi drev själva den processen och tog ansvar för den, men jag har aldrig någonsin dolt att den mycket kraftfullt stöttades av euro-förberedelserna.

Jag har heller aldrig dolt att jag tycker att det är viktigt att vi innan vi går in i den monetära unionen har en diskussion om och talar öppet och prövande om var projektets gränser går. Jag har alltid sagt att de som beskriver det här som en teknisk förändring är farligt ute. Det är inte så, utan den är en mycket starkt integrerande kraft i Europa. Hur långt går den kraften vad gäller framdrivande av en samordning av finanspolitiken? När blir den så mycket samordnad att det blir naturligt att den styrs också av europeiska organ och att vi därmed förändrar karaktär på unionen?

Sådana frågor bör vi kunna diskutera. Jag har sagt att jag tror att det går att göra den här typen av samordning av finanspolitiken utan att man kommer det nationella parlamentet förnär. För mig är ju skattefrågorna viktiga, som Johan Lönnroth har hört.

Jag har ingenting emot – det skulle tvärtom vara oerhört intressant – en diskussion om att försöka samordna konjunkturpolitiken i Europa i Keynes efterföljd. Det skulle kunna vara mycket attraktivt och skulle kunna skapa förutsättningar för att faktiskt bygga under en bättre sysselsättning än vad som annars skulle kunna bli fallet.

Också där finns det alltså begränsningar och fördelar. Vi är i den lyckliga situationen att vi faktiskt kan pröva oss fram och föra en diskussion som inte präglas av låsningar. Jag tror alltså att det går att kombinera ett medlemskap i EMU med en fortsatt bestämmanderätt i denna riksdag över den svenska finanspolitiken, men jag har aldrig uttryckt mig tvärsäkert. Låt oss testa de gränserna, och låt oss göra det i ett schyst meningsutbyte.

Anf. 180 JOHAN LÖNNROTH (v):

Herr talman! När det först gäller euro-förberedelserna gjorde vi ju faktiskt betydligt mer än vad som krävdes enligt konvergensprogrammet. Jag trodde att statsministern och jag var överens om att vi var tvungna att göra detta oavsett frågan om EMU-medlemskap eller inte. Det hade nog också varit sämre med den sysselsättningsuppgång och den positiva ekonomiska utveckling i Sverige som statsministern har hänvisat till, om vi hade varit tvungna att underordna oss penningpolitiken i Europeiska centralbanken under den här första perioden.

Det finns vidare inget exempel på en union med gemensam valuta där man inte också skaffar sig en gemensam budget åtminstone i storleksordningen 10 % av BNP. Det är ju det som det handlar om. Låt oss ha en öppen och saklig diskussion om detta. Jag tycker att det har varit alltför mycket hukande i den frågan. Man kan inte låtsas att det går att fullt ut behålla den nationella suveräniteten samtidigt som man är med i den här sysselsättningsinriktade unionen.

Anf. 181 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har minsann inte duckat, hymlat eller dolt någonting i den här diskussionen. Jag var kanske den förste som i offentliga sammanhang tog upp diskussionen just om de här frågorna. Jag gjorde det i Björkviks Folkets park som jag tyckte var en bra plats att börja debatten på. Den diskussionen tänker jag också fortsätta.

Det är klart att konvergensprogrammet bidragit till att vi har ett stort överskott i de offentliga finanserna. Vi gick längre eftersom vi vill ha en stor offentlig sektor i Sverige och därför, enkelt uttryckt, behöver ha någon typ av buffert för dåliga tider. Också där känner jag mig alltså rätt säker.

Men återigen: Låt oss komma tillbaka till ett resonemang. Låt oss också ställa frågan vad som händer med vår stora gemensamma sektor i ett läge då vi står utanför en valutaunion och vi utsätts för ett kraftigt fall i konjunkturen och en press på valutan. Vad händer i en sådan situation? Vilket socialt pris betalar vi då? Vad är det värt att skydda sig mot detta i relation till att kanske avstå en del inflytande i andra delar av den ekonomiska politiken?

Det är den typen av diskussion som vi faktiskt borde föra. För mig är det viktigt att se till att vi har en ekonomisk utveckling i Sverige som gör att vi kan fortsätta att ha en stor gemensam sektor. En sådan kan nämli-

gen kraftigt fördela om mellan dem som har och dem som ingenting har. Jag vill nog att vi kan fortsätta att driva en sådan aktiv jämlikhetspolitik också i framtiden.

Anf. 182 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Också jag vill tacka statsministern för en bra och pedagogisk genomgång av resultaten från Nice, även om jag kanske inte är riktigt lika nöjd som statsministern är med resultaten och med ordförandelandets hantering av konferensen.

Jag har två frågor. Den ena gäller arbetsmetoderna vid reformering av fördragen, och den andra handlar om statsministerns övergripande filosofi vad avser vilka beslutsmekanismer som bör användas för att verkligen åstadkomma resultat.

Jag börjar med Nicekonferensen. Tror statsministern att samma arbetsmetod ska användas också i framtiden, med ett antal stats- och regeringschefer som kommer omringade av poliser och journalister. Belägrade och under insats av tårgas osv. ska man sedan på kort tid försöka fatta beslut på ett stort antal områden. Kommer Sverige tillsammans med det kommande ordförandelandet Belgien att fundera över några nya arbetsformer som kan vara mera effektiva inför framtiden?

Den andra frågan återknyter till den debatt som Bo Könberg tog upp. Jag blir lite nyfiken på statsministerns filosofi. Han sade först i sin inledning att en tredjedel av återstående bestämmelser nu har förts över till majoritetsbeslut för att vi ska kunna åstadkomma resultat. Sedan säger han när Bo Könberg tar upp frågan om majoritetsbeslut om miljöavgifter: Nej, där ska vi inte ha majoritetsbeslut om vi ska åstadkomma resultat.

Därefter ställer en annan talare en fråga om frihandel. Svaret blir: Nja, tyvärr lyckades vi inte få till stånd majoritetsbeslut på det området, så vi kan kanske inte åstadkomma så mycket av resultat.

Beträffande asylpolitiken är det samma besked: Tyvärr misslyckades vi med att få majoritetsbeslut, så vi kan kanske inte åstadkomma så mycket resultat.

Kan statsministern ge oss någon sorts nyckel till var majoritetsbeslut leder till resultat? Vore det kanske lämpligt att också i den här kammaren överge majoritetsbeslut för att åstadkomma resultat? Saken aktualiseras genom ett dokument som nu för tredje gången delas ut och som gäller stopp för sjukhus med vinstsyfte. Där är det fråga om att beslut på en lägre nivå ska stoppas från en högre nivå. Hur ser statsministerns tänkande egentligen ut på det här området?

Anf. 183 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill inte vara elak mot Mats Odell, för han är i grunden en god kollega med gott uppsåt, men jag blir lite förtvivlad när jag hör honom ständigt komma tillbaka till att det bara handlar om att få till stånd majoritetsbeslut och att sedan allt är frid och fröjd.

Om det var det vi strävade efter, att föra över allting till majoritetsbeslut, så låt oss göra det med väldig fart och kläm och se till att det blir enkla majoriteter dessutom och se till att det blir så få som möjligt som fattar besluten. Då får vi fart på unionen. Då blir det strömlinjeformat och effektivt, lite näringslivsinspirerat rent av.

Men det är inte det det handlar om, utan min invändning mot miljöskatterna är att det är skatter, Mats Odell. Jag vill inte att vi ska ha skatter på den här nivån. Det leder in i en riktning där vi så småningom kommer att ha ett Europaparlament som beskattar. Det bli så. Det principiella steget vill jag inte vara med om att ta. Jag har ingenting emot att vi på andra områden, där vi inte har de principiella problemen, går över till kvalificerat majoritetsbeslutsfattande. Det har vi gjort på flera områden under den här regeringskonferensen därför att tiden nu var mogen för det, men inte i denna del.

Jag har alltid upplevt Kristdemokraterna som ett parti som har varit försiktigt i de federativa frågorna. Men Mats Odells lite klämkäcka framfart gör mig lite frågande. Det är inte så där alldeles enkelt, Mats Odell, att bara beskriva det på det här viset. Det rymmer en större principiell dimension, och den måste också ni se.

Sedan om arbetsformerna. Jag har ingen anledning att på något sätt dölja att det vi upplevde i Nice var tragiskt med allt som fanns runtomkring. Mötena som sådana och det franska ordförandelandets insatser finns det ingen som helst anledning att klaga på. Jag har till skillnad från Mats Odell upplevt det och tycker att det fungerade väl.

Anf. 184 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det gläder mig att det hettar till lite grann, att statsministern engagerar sig. Han säger att det här är en stor och viktig principiell skillnad. Bra. Delge oss den, Göran Persson. Vari ligger skillnaden mellan kvalificerade majoritetsomröstningar, i asylpolitik, frihandelspolitik och icke skattepolitik. Det är det som är den stora poängen, Göran Persson, att det handlar om att besluta om att varje land ska fastställa en miniminivå på en avgift, icke en skatt. Jag håller med Göran Persson om att skattepolitiken ska hållas utanför det här området. Men om vi menar allvar med att miljön är den gränsöverskridande fråga där EU skulle kunna spela en stor roll blir det obegripligt om just det här av principiella skäl ska undantas från den beslutsmekanism som skulle kunna vara effektiv i sammanhanget. Vad är skillnaden?

Här talas det om kapitalskatterna, och där har man kommit fram. Det är en liten del av de 400 miljarder som svenska hushåll håller på utländska oredovisade konton som är banksparande. Där har det varit lätt. Den stora gruppen kapital handlar om aktier och aktiefonder. Där finns det ännu inga resultat.

Anf. 185 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Nu blir jag ännu mer bekymrad över att Mats Odell och Kristdemokraterna inte förstår att just i skattebesluten ligger en särskild kvalitet. Svenska folket äger rätten att sig självt beskatta. Så är det också i andra parlament. När man lyfter upp den vidare till nästa nivå i unionen måste man ha något slags demokratiskt uttryck för det. När man väl tagit det första steget har man övergivit principen.

Jag vill ha en samordning av miljöskatterna, åtminstone miniminivåer. Det sker bäst genom beslut av karaktären enhällighet. Det går också snabbast. Det är ett stickspår, rent av en återvändsgränd, som vi kör in i om vi ska driva fram majoritetsbeslut.

Det är faktiskt en varning, Mats Odell. Jag är tidigare finansminister, och jag kan försäkra Mats Odell om att våra medborgare inte har särskilt stor tillit till den som påstår att avgifter som är obligatoriska är anorlunda än skatter. Jag vet att våra skattejurister drar vissa gränser, men i plånboken, i kassaboken i företagen slår det på samma sätt. Där tycker jag inte att vi ska börja glida och öppna upp för något som är väldigt farligt.

Nej, jag hoppas på Kristdemokraternas stöd för att hävda den svenska riksdagens makt över skatte- och avgiftspolitik, att vi där inte drar i väg i en riktning som kommer att driva fram en lagstiftande församling på Europainivå som successivt tar över skattefrågorna. Det är så problemställningen ser ut. Gärna harmonisering, gärna miniminivåer och miljöskatter, och det ska vi driva på men inte till detta fruktansvärda principiella pris som uppenbarligen Mats Odell är beredd att acceptera.

Anf. 186 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Ett politiskt genombrott i medlemskapsförhandlingarna med kandidatländerna är den enskilt viktigaste frågan under det svenska ordförandeskapet. Jag undrar om statsministern delar bedömningen att ett land som fullt ut genomför sina interna reformer därmed skulle kunna slutföra sina medlemskapsförhandlingar i slutet av nästa år?

En annan fråga som jag vill ställa gäller önskvärdenheten att åstadkomma en global minskning av handelshinder. Det kanske var ett missstag från statsministerns sida att inte nämna det, men det borde vara en prioriterad uppgift att EU tillsammans med nya amerikanska administrationen, som förmodligen är en frihandelsvänlig administration, tog initiativ till att på WTO-nivå försöka driva ett sådant arbete.

Anf. 187 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! De handelspolitiska resonemangen har vi också på vårt ordförandeskapsprogram. Vi hoppas att vi får en amerikansk administration att samarbeta med som går åt det håll som Lennmarker säger. Det vore bra. Det skulle också sätta press på EU att höja profilen i de här frågorna. Vår position där är klar.

Sedan om utvidgningen och genombrott. Jag tycker att ett land som har kommit igenom hela sina interna processer också ska få förhandla färdigt under vårt ordförandeskap. Det vore i sig ett politiskt genombrott – inget dåligt uttryck för det. Vi är försiktiga där, som Lennmarker märker. Vi talar inte om vad vi menar med ett politiskt genombrott. Det kan vara lite olika saker. Det som Lennmarker frågar om kan vara ett sådant uttryck. Det kan också vara att vi presenterar *road map*, som det numera heter, en mera detaljerad plan för det fortsatta utvidgningsarbetet eller någonting annat av motsvarande slag. Vi håller det öppet, men jag har ingenting emot att svara jakande på den fråga som Lennmarker ställer i det avseendet.

Anf. 188 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Det vore onekligen det riktigt historiskt viktiga om Sverige under sitt ordförandeskap skulle kunna nå detta. Jag kan förstå försiktigheten i formuleringen.

När det sedan gäller WTO kunde man ändå gå ett steg längre och säga att Sverige som ordförande i EU tillsammans med den nya amerikanska administrationen skulle ta ett initiativ där de stora klumparna, om jag får använda uttrycket, i världshandeln skulle kunna ta ett steg framåt. Det är en lång process och kommer säkert att ta många år. Men varje process måste ha en startpunkt, och det vore utomordentligt bra om det kunde ske under det svenska ordförandeskapet.

Anf. 189 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har ingenting emot det heller. Vi ska pröva det mycket seriöst, bara vi inte blir beskrivna som de två stora klumparna. I övrigt tycker jag att det är attraktivt.

Anf. 190 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Det är en väldigt angelägen debatt, och därför har vi tålmod att sitta här.

Jag har, statsministern, en förhoppning att Sveriges ordförandeskap ska bidra till att människor får en större kunskap och känner större entusiasm för EU-medlemskapet. Jag tror att det är absolut nödvändigt så att inte människor motarbetar de goda föresatser som jag tycker finns.

Då tror jag att det är väldigt viktigt att man bryter ned frågorna så att de verkligen berör människorna. Statsministern sade att miljömålen skulle bli tydliga. För mig är hälsa, miljö och boendeplanering sammankopplade, och det är en fråga som verkligen berör människor, för det handlar om att man ska må bra och det vill ju alla människor.

Jag undrar hur Sverige kommer att lyfta fram just frågan om hälsa, miljö och boendeplanering.

Anf. 191 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har inget som helst emot att debatten drar ut på tiden, Rigmor Stenmark. För mig är detta det här årets viktigaste diskussion och debatt. Jag är tacksam för alla frågor jag får chans att svara på. Sedan kanske jag inte kan svara i detalj på allting.

Den fråga som Rigmor Stenmark ställer är också täckt i vårt ordförandeskapsprogram. Den finns naturligtvis med i anslutning till miljöresonemang och folkhälsoresonemang. Jag tror att det är en fråga som kommer att spela en allt större roll i europeisk debatt. Jag märker, inte minst när jag träffar unga människor, att just den här typen av frågeställningar växer i betydelse.

Frågan finns med i vårt program, och det är någonting som vi får hjälpas åt med att föra ut i diskussioner med svenska folket. Jag tror också att idén om att bryta ned och göra tydligt och begripligt är något av en nyckel för att få en högre acceptans. Jag tackar för allt stöd som jag kan få.

Anf. 192 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! En av anledningarna till att jag tog upp just den här frågan är att regeringen har tillsatt en s.k. habitatkommitté som ska jobba med internationell miljö- och boendeplanering. Därför hoppas jag att dessa frågor kommer att vävas in i EU-samarbetet.

Det rör sig om gränsöverskridande handel, om byggprodukter och till syvende och sist om luften, och det gäller inte bara utomhusluften utan även inomhusluften, om ventilation och sådant.

Jag hoppas mycket på att dessa frågor lyfts fram i detta arbete.

Anf. 193 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Det stora intresset som finns här i riksdagen för denna debatt märks tydligt. Det som hände i Nice och det som EU sysslar med angår oss alla. Det berör oss på väldigt många olika sätt.

Det som är väldigt sorgligt är att den diskussion som vi för här inte har förts bland medborgarna i EU. De har sett i TV-rutan hur statschefer från olika länder flimrar förbi i svarta limousiner omgivna av poliser. Hur delaktiga har medborgarna varit i den diskussion som borde ha förts bland dem när det gäller de beslut som fattades i Nice?

Statsministern sade att konstitutionellt är EU en märklig skapelse, och det är det. Det saknas i dag tydliga beslutsformer, en kompetenskatalog och en demokratisk förankring. Det finns ett demokratiskt underskott.

Men de beslut som fattas har inte föregåtts av någon konsekvensanalys. De är inte heller tydliga. Detta är också väldigt allvarligt från demokratisynpunkt. T.ex. vad innebär det närmare samarbetet utrikespolitiskt i praktiken? Ja, det vet vi inte riktigt, för det är inte tydligt formulerat.

Vad innebär t.ex. artikel 100 som handlar om att medlemsländer – t.ex. Sverige – som står utanför EMU kanske blir tvingade att betala ekonomiskt bistånd när det förekommer ekonomiska störningar i euroländer?

Det borde ju ha förts en politisk diskussion om detta, både här i riksdagen och också bland medborgarna i Sverige. Här råder det en demokratisk brist. Hur ska vi se till att komma till rätta med den demokratiska bristen?

Anf. 194 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Trots att EU är en ganska märklig skapelse, för det är den ju konstitutionellt, är den ändå kraftfull. Det har nåtts imponerande resultat under de senaste åren: euron, utvidgningen, Lissabonprocessen, full sysselsättning, Tampereprocessen, det rättsliga samarbetet, samarbetet kring krishanteringsfrågorna. Det är ingen dålig lista över beslut som vi har kommit fram till med enhällighet, alla med en bred förankring i alla 15 nationella parlament. Det borde man reflektera över när man säger att unionen saknar medborgerlig förankring.

Det är klart, om man gör som Yvonne Ruwaida och beskriver unionen som någonting som består av förbiflimrande limousiner med mer eller mindre tunnhåriga herrar som transporteras omkring, då ger man en bild av denna som inte är riktigt korrekt. Det blir omöjligt att få ihop den med det som har åstadkommit.

Det går att åstadkomma allt detta i denna något aparta organisation just därför att det fortfarande finns en ordentlig förankring i 15 nationella parlament. Det borde kanske särskilt Yvonne Ruwaida fundera över som tycker att det är viktigt med förankring i nationella parlament.

Sedan är jag den första att hålla med om – där har Yvonne Ruwaida rätt – att det naturligtvis kan bli bättre, mycket bättre, och det behöver vi hjälpas åt med när vi går in i den svenska ordförandeskapsperioden. Jag

är öppen för förslag, och jag ser gärna att Yvonne Ruwaida och hennes partikamrater lämnar konstruktiva bidrag. Det är också bra för Sverige.

Prot. 2000/01:47
14 december

Anf. 195 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Jag tror tyvärr att de tunnhåriga herrarna i de svarta limousinerna är de som bidrar till att skapa denna bild hos medborgarna. En anledning till detta är att man inte vill förändra beslutsformen i EU.

Man borde t.ex. göra en tydlig konsekvensanalys av beslut innan besluten tas upp i ministerrådet. Man borde också syssla med färre frågor. Ju fler frågor man sysslar med på denna nivå mellan så många olika länder, desto mer komplicerat blir det för medborgarna och de olika parlamenten att följa frågorna. Det tar också tid att analysera vilka konsekvenser olika förslag får.

Man borde också förändra beslutsformerna och se till att det finns konsekvensanalyser innan man fattar beslut. Man borde inte sitta och spåna under sena nätter och efteråt vara oense om vad som har beslutats så att det behövs ett förtydligande i efterhand. Det här är väldigt olyckligt.

Anf. 196 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag är överens med Yvonne Ruwaida om att vi bör sikta på färre frågor. Det vore bra om vi hade en mer rensad dagordning. Jag har sagt i internationella medier i olika typer av intervjuer att låt oss kalla det s.k. svenska ordförandeskapshalvåret för en period av aktiv konsolidering där vi tar hem beslut som har fattats och inte hela tiden för till nya. Det tror jag är viktigt.

Sedan blir jag nyfiken när Yvonne Ruwaida talar om beslutsformer. Jag kan hålla med om att det som vi håller på med inte alltid är så alldeles effektivt. Men hur skulle det gå till att göra konsekvensanalyser? Vem ska göra dem? Är det kommissionen som ska överpröva 15 stats- och regeringschefers beslut? Är det kanske parlamentet som ska göra det i Yvonne Ruwadidas värld? Eller är det någon annan kropp inom unionen? Jag vet inte.

Men det är en intressant ingång att kräva konsekvensanalys som prövning av beslut som fattas av representanter för 15 oberoende nationer. Vem ska stå för den konsekvensanalysen? Det är en oerhört intressant fråga, särskilt för den som påstår sig vara emot en federativ utveckling av unionen.

Anf. 197 MARGIT GENNSER (m):

Herr talman! Herr statsminister! En enig riksdag beslutade i tisdags att socialförsäkringssystemen är en nationell angelägenhet, inte en EU-angelägenhet. Statsministern nämnde i sin information att pensionssystem skulle kunna tänkas vara en angelägenhet. Demografiska problem gör det till en angelägenhet för EU. Vad står det egentligen i avtalet? Och vilken är statsministerns linje?

Jag kan läsa. Men avtalet finns inte. Enligt Council av European Unions hemsida finns det endast ett utkast som inte är tillgängligt. Det är föremål för legala, språkliga och andra redigeringar.

Det här är alltså väldigt allvarligt, för nu vill jag diskutera en fråga, och jag kan inte läsa det finstilta.

*Information från
regeringen*

Jag har tre frågor.

För det första: Stödde statsministern britternas, danskarnas och irländarnas motstånd mot att ta in det som de kallar *social security* och göra det till föremål för majoritetsbeslut i stället för veto?

För det andra: När får vi avtalstexten på vårt eget språk?

För det tredje: Kommer statsministern att verka för att man får en snabb information på alla språk under den svenska ordförandeperioden, så att de nationella parlamentarikerna kan se vad man beslutar?

Det är väldigt viktigt. Det gäller inte bara konferenserna. Det är likadant med EU-domstolarnas utslag. Man kan få dem på franska, men inte på andra språk.

Anf. 198 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Franskans dominerande ställning känner vi till. Det är ett oefftergivligt krav att också andra språk ska vara representerade när vi har att sprida information om unionen. Det är en praktisk fråga. Det tar tid, tyvärr.

Vi kan också uppleva samma irritation när vi sitter med besvärliga avtalstexter som läggs direkt på bordet – inte sällan avfattade av ett medlemsland på sitt eget språk – där man ska ta ställning efter en konsekutiv översättning i hörlurar. Det är inte lätt.

Vi har ofta krav på ett skriftligt underlag, och så får man bryta för att få fram en text som är möjlig att granska på eget språk, eller åtminstone på engelska som de flesta ju arbetar med.

Jag känner till problemet. Vi ska göra vad vi kan. Det kan jag försäkra. Men jag lovar inte att alla blir nöjda.

Vi satsar mycket på information från det svenska ordförandeskapet. Vi hade ju möjlighet att marknadsföra våra ansträngningar i det avseendet, inte minst i presscentrumet i Nice. Men också för andra finns ju våra hemsidor tillgängliga. Med modern teknik borde vi snabbt kunna få ut tillgänglig information till alla som är intresserade.

Britterna, danskarna, irländarna och kanske någon mer motsatte sig QMV på det sociala området, med litet olika motiv. Jag går inte närmare in på det.

Vi hade inte, från EU-nämnden, någonting som var av det slaget att vi skulle gå emot QMV på dessa områden. Det var öppet för oss.

Jag har inte talat om pensionssystem som någonting som ska tas över av europeiska beslutsstrukturer; definitivt inte. Det tillhör de nationella parlamentens rätt att hantera också i framtiden. Det är en nationell fråga.

Däremot kan vi inom Lissabonprocessens ram, som ju är ett sätt att jämföra länderna med varandra, visa upp det vi kallar *best practice*, dvs. visa upp vilket land som har lyckats bäst med att lösa pensionsfrågorna. Tänk om den svenska pensionslösningen, som så många briljanta människor har harvat med så länge, förs in i den europeiska debatten som ett gott föredöme, och Margit Gennser står där någon gång i mars efter Stockholmstoppmötet, och märker att hon kanske mer än någon annan har påverkat EU utan att det varit ett uns mer federalistiskt för den sakens skull. Lycka!

Anf. 199 MARGIT GENNSER (m):

Herr talman! Det var bra att höra att vi ska behålla socialförsäkrings-systemen som nationella angelägenheter. Men var försiktig.

Jag tycker inte alls att vi behöver upplysa om dem på avtalskonferenserna i Nice, Stockholm, Göteborg, Bryssel, eller var de nu blir. Det kan vi göra på helt annat sätt, och då äventyrar vi inte den nationella basen för dessa system.

Många, inte minst finansministern självy, har hjälpt till så att vi har fått ett bra pensionssystem, som t.ex. den blivande president Bush gärna vill använda för sitt *social security*. Det är bra.

Så till frågan om språket. Jag har sagt att EU har ett stort problem. Det är inte att de behöver gemensamma pengar, utan att de behöver ett gemensamt språk.

Herr statsministern och jag är tydligen lika dåliga på franska. Vi måste få dokumenten på vårt eget språk och engelska.

Anf. 200 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill bara kort kommentera det sista.

Att hävda det svenska språkets ställning inom unionen är inte bara en fråga om att ha tillgång till information på ett korrekt sätt. Det är också en fråga med vida kulturpolitisk innebörd.

Anf. 201 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Min fråga är ganska kort, men inte desto mindre mycket viktig.

Alla vi som var barn eller mycket unga under andra världskriget talade och drömde redan då om ett framtida europeiskt samarbete.

Fredsaspekten var för oss det absolut mest väsentliga. Fredsaspekten diskuterades också under tiden innan vi gick in i EU mycket ivrigt från alla håll. Tyvärr har fredsaspekten förlorat litet i dignitet jämfört med andra frågor, framför allt bland unga människor.

För oss som är äldre är fredsaspekten fortfarande kanske det mest väsentliga, men för yngre generationer är den det inte. Man uppträder nästan som om man trodde att ett framtida krig av större kvantitet inom Europa skulle vara omöjligt. Så är ju inte fallet. Det kan vi gå tillbaka i historien och se. Det är ingen fredlig värld vi lever i.

Min fråga till statsministern är: Hur ska vi som är äldre – jag utesluter då statsministern med sina unga år – kunna bidra till att informera om fredsaspekten och hur viktig den är inför det opinionsläge vi nu har och som vi hoppas ska förbättras till förmån för EU?

Anf. 202 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är definitivt en värdig fråga att avsluta en sådan här lång diskussion med. Nu kommer vi tillbaka till ursprunget. Nu sluter vi cirkeln. Jag är tacksam för att Elisabeth Fleetwood ställer just den frågan.

Återigen finns inga enkla svar. Det är väl precis som Elisabeth Fleetwood så föredömligt visar, att människor med minnen och erfarenhet måste påminna unga människor om vad som en gång faktiskt hände.

Vi har gjort det en gång från regeringens sida i ett annat avseende i projektet Levande historia som blev väl mottaget.

Samtidigt vet vi att unionen just nu är inne i en av sina kanske svåraste och viktigaste uppgifter, nämligen att bygga upp efter kriget i syd-

östra Europa – Balkan – där inte minst den tidigare moderatledaren Carl Bildt gör en värdefull insats. Allt sådant kan vi också tala om, och lyfta fram som någonting som är kopplat till den europeiska unionen och de resurser vi nu gemensamt förmår samla ihop.

Men en generation med mer av erfarenhet och kunskap än den generation som på grund av sin ungdom ännu inte hunnit samla på sig allt detta, kan naturligtvis göra en stor och avgörande insats i opinionsbildningen. Den hälsar jag verkligen välkommen.

Anf. 203 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Tack statsministern. Det finns naturligtvis inga enkla svar. Därför är frågan så väsentlig.

Under de år då jag hade förmånen att vara med i Europarådet reste även jag i länder som låg längre österut, och upptäckte där att intresset var helt annorlunda än vad det är i vårt land, där vi har varit lyckliga nog att inte uppleva de två stora världskrigen.

Vi måste därför, vad jag förstår, försöka hitta nya infallsvinklar för att informera alla, framför allt unga människor, om hur väsentligt samarbetet inom Europa är för den framtida freden. Det gäller naturligtvis inte bara inom Europa, utan över hela världen. Men i dag talar vi här om just europeiskt samarbete.

Anf. 204 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Låt mig avsluta hela den här frågestunden med att säga att det är exakt detta som Elisabeth Fleetwood tar upp som är kärnan i Europasamarbetet. Vi måste gång på gång påminna om att Sverige faktiskt har gått med i detta samarbete därför att vi tror att vi därigenom kan bygga en bättre värld och ett bättre Europa. Vi gör det därför att vi tror att vi också har någonting att bidra med. Vi har en historia, en erfarenhet, en kunskap och en kompetens som tillsammans med andra människor med annan kulturell bakgrund och annan historia gör att det mångfacetterade Europa, denna fantastiska provkarta på kulturer, religioner, språk och människoöden växer till en rik och levande helhet i fred, samförstånd och solidaritet.

Anf. 205 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Därmed är informationen från toppmötet i Nice avslutad.

Jag tackar statsministern för att han har velat komma hit och svara på de många frågor som kammarens ledamöter har haft att ställa.

16 § Näringsliv

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2000/01:NU1
Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2000/01:1 delvis och skr. 1999/2000:148).

Anf. 206 KARIN FALKMER (m):

Herr talman! Efter denna långa och intressanta debatt om EU ska vi nu diskutera näringsutskottets betänkande nr 1 *Näringsliv* och hur vi i Sverige ska åstadkomma de bästa förutsättningarna för företagande, entreprenörskap och investeringar.

Under de senaste 10–15 åren har det genomförts en hel del förändringar i liberaliserande riktning som medverkat till att vårt land just nu ligger ganska väl till. EU-medlemskapet, konvergenskraven som har lett till stabilitetspolitik och budgetsanering, Riksbankens självständighet, avregleringarna av kapitalmarknaden och el- och telemarknaden och en ny konkurrenslagstiftning har bidragit till den positiva utvecklingen. Det som framför allt har lyft oss är draghjälpen vi fått från en lång period av högkonjunktur med USA som lokomotiv.

Men detta räcker inte. Sverige är mycket konjunkturberoende, och konkurrenstrycket ökar i takt med globaliseringen. Näringsklimatet i vårt land måste därför utformas så att Sverige klarar av att framgångsrikt konkurrera med de mest konkurrenskraftiga delarna av världen.

Före nästa lågkonjunktur borde de faktorer som skapar onödiga hinder för företagande tas bort. Det handlar om förändring av skattetrycket, arbetskraftskostnaderna, den otidsenliga arbetsrätten, den bristande tillgången på kompetens, regelbördan och osäkerheten om EMU.

Vi har ett gyllene tillfälle att som världsledande nation inom IT-området skapa tillväxt och välstånd. Men med regeringens politik riskerar vi att förlora de kunskapsbaserade företagen till länder med bättre näringsklimat.

Samspelet och förtroendet mellan politiska företrädare och näringslivet måste bli bättre i Sverige. Det behövs framför allt en attitydförändring från regeringen när det gäller synen på och inställningen till enskilt företagande och entreprenörskap.

I regeringens proposition och i betänkandet skrivs ”att Sverige behöver ett entreprenörsklimat på högsta internationella nivå vilket innefattar en positiv attityd till företagande”.

Jag och många med mig undrar vad de fagra orden egentligen är värda. Regeringen visar nämligen gång på gång en ytterst negativ inställning till entreprenörskap och företagande.

Den otillständiga behandlingen av företaget Medanalys är ett praktexempel på detta. Det som den enskilde företagaren Ransnäs utsatts för kan inte med bästa vilja i världen vara förenligt med en positiv attityd till företagande.

Socialdemokraterna har också visat sin fientliga grundinställning till företagande genom sitt långvariga motstånd mot att öppna för entreprenörskap och konkurrens inom offentlig sektor.

Nu motarbetas t.o.m. företagande genom en hastigt tillkommen och tvivelaktigt utformad stopplag. Den hårt kritiserade näringsförbudslagen mot entreprenörskap när det gäller driften av akutsjukhus avslöjar med övertydlighet regeringens bristande tilltro och negativa attityder till företagande.

I dagens Sverige drabbas tre av tio företagare av osund kommunal konkurrens. På många håll försvåras privat verksamhet genom att kommunal näringsverksamhet tillåts snedvrída konkurrensen. Hittills har

regeringen, här som i så många andra frågor som är viktiga för företagen och jobben, visat brist på förståelse, vilja och handlingskraft.

När det gäller den för företagen så viktiga frågan om regelförenkling har regeringens ointresse löpt som en röd tråd genom drygt sex års regelförenklingsdebatt. En nyligen gjord enkät visar att företagen snarare upplever att regelbördan vuxit, och många småföretag är djupt besvikna. De tycker att ministrarna bara pratar.

Av Småföretagsdelegationens 81 förslag visar det sig att merparten inte är genomförda.

Simplex har efter det famösa haveriet och alla turer omstartats och blivit en enhet inne i superdepartementet. Jag vill fråga Barbro Andersson Öhrn: Hur ska ni, med den ambitionsnivå regeringen har lagt sig på, undvika att Simplexheten fortsatt drunknar i Näringsdepartementets interna motståndsbyråkrati?

En förutsättning för att regelförenklingsarbetet ska bli framgångsrikt är att Simplex får en stark politisk uppbackning på högsta politiska nivå. Därför borde Simplex höra till den del av Regeringskansliet som har till uppgift att lösa problem över departementsgränserna, nämligen Statsrådsberedningen och med statsministern som ytterst ansvarig.

Regeringen borde lära av länder som Holland och Storbritannien, där man länge arbetat aktivt för att underlätta för de mindre företagen. Ansvar för regelförenklingar har där lagts på mycket hög nivå, och det har gett resultat som märkts hos företagen.

Mot bakgrund av regeringens hittillsvarande ambitionsnivå för regelförenklingsarbetet vill jag fråga Barbro Andersson Öhrn: Är det så att regeringen bara vill ha Simplex som ett tandlöst alibi för näringsministrarna att peka på i retoriken?

Regeringens förslag om verket för företagsutveckling är illa genomtänkt och slarvigt hopkommet. Det har skapat stor oro bland olika aktörer. I det sammanhanget vill jag fråga Barbro Andersson Öhrn: Hur tänker ni garantera att Institutet för Kvalitetsutveckling, SIQ, kommer att garanteras fortsatt verksamhet? Det verkar inte finnas någon berörd aktör som tycker att det nya verket är bra.

I den bakomliggande utredningen av Annell och Nygårds visas att staten hittills har gjort företagaren beroende av myndighetsbeslut i alltför många frågor.

De svenska konkurrensvillkoren, gråzonen mellan offentlig och privat verksamhet, att skattefinansierad verksamhet drivs i osund konkurrens med enskild verksamhet, den otillräckliga offentliga upphandlingen samt de statliga stödets konkurrenspåverkande effekter lyfts i utredningen fram som problem.

Regeringen har fullständigt struntat i Annell-Nygårds utredning. Förslaget om Verket för företagsutveckling påverkar inte grundproblemen. Ambitionerna till fortsatt politik av det traditionella slaget i form av stöd och selektiva åtgärder finns kvar.

Verkets myndighetsroll är oklar, inte minst mot bakgrund av nuvarande myndighets, NUTEK:s, agerande. Trots våldsam kritik från aktörer med liknande verksamhet riktad till samma målgrupp har NUTEK slutit ett långtgående avtal med kanadensiska staten om ett koncept för nyföretagande kallat Open for Business, som helt ägs och styrs av Kanada. Därmed utsätts Nyföretagarcentrum, Ung Företagsamhet, Drivhuset,

Snilleblixarna och flera privata och ideella aktörer för skattefinansierad osund konkurrens av en statlig myndighet.

När Moderaterna, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Miljöpartiet i våras ville få ta del av avtalet mellan NUTEK och den kanadensiska staten motsatte sig utskottets majoritet detta. Ärendet fick aldrig en tillfredsställande beredning. Vid försök att skapa klarhet kring ansvaret svarade Mona Sahlin i ett interpellationssvar att beslutet om engagemanget i Open for Business ingick i NUTEK:s myndighetsutövning.

Med denna inställning från regeringen framstår uppbyggnaden av det nya verket som ytterst oroande. Denna inställning kontrasterar helt till vad som anges i andra sammanhang, där man betonar att myndigheter och andra statliga organ inte bör vara utförare utan ha en beställningsroll.

Open for business-konflikten ställer hela frågan om verksamhetsinriktningen hos verket för företagsutveckling i fokus. Jag vill därför ställa en fråga till Barbro Andersson Öhrn. Kommer det nya verket att, som i Open for business-fallet, med regeringens välsignelse kunna ta initiativ till konkurrensnedvridande verksamhet? Hur tänker ni, om så icke är fallet, garantera detta?

Vi moderater har avvisat verket för företagsutveckling. Vi tycker att det är dags att göra en utvärdering av 30 års näringspolitik som kostat skattebetalarna 250 miljarder kronor och att beredningen av två pågående utredningar på regionalpolitikens område bör inväntas innan beslut om ett nytt verk fattas.

Herr talman! Vi moderater förordar i parti- och kommittémotioner en helt annan inriktning av den ekonomiska politiken än regeringen. Därför deltar vi inte i beslutet om budgeten inom utgiftsområde 24 om näringsliv, utan utvecklar det i ett särskilt yttrande. Jag står självfallet bakom de med de övriga borgerliga partierna gemensamma reservationerna, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 1.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 17.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

16 § (forts.) Näringsliv (forts. NU1)

Anf. 207 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 som handlar om sammansättningen av Exportkreditnämndens styrelse.

Det finns ett behov av en bredare folklig förankring för att i ett tidigt skede reda ut politiska frågetecken och stoppa kontroversiella projekt

innan skador inträffar. EKN:s kreditgivning handlar ju mycket om stora summor, och verksamheten kritiseras ibland för bristen på miljökonsekvensbeskrivningar. I styrelsen återfinns i huvudsak representanter för departement och näringsliv, och någon insyn från riksdagens sida finns då inte. Det vore sannolikt nyttigt med tanke på både Exportkreditnämndens verksamhet och de politiska partiernas kunskaper i exportfrågor om det blev en breddning av styrelsens sammansättning.

Fru talman! Betänkandet i övrigt handlar om de direkta budgetfrågorna. Det mest påtagliga är måhända moderaternas avoghet mot kooperativ utveckling och mot Konsumentverkets verksamhet. Man undrar ibland om inte moderaterna har lagt märke till den viktiga roll som de lokala kooperativa utvecklingscentrumen spelar för företagande på landsbygden. Vad har man egentligen emot det kooperativa näringslivsarbetet?

Dessutom handlar betänkandet om den ständiga frågan om näringspolitikens mål. Är det ett bra näringsklimat? Är Sverige ett bra land att bedriva företagsamhet i? Utnyttjar vi högkonjunkturen på ett maximalt sätt? Finns det goda möjligheter för små företag att utvecklas, eller lägger regler och skatter en hämsko över näringsidkarna?

I reservation 1 av samtliga fyra borgerliga partier sägs det att den näringspolitik som majoriteten förordar inte är den som krävs för att man ska uppnå tillväxt och utveckling i ekonomin. De borgerliga partierna anser att näringspolitiken ska utformas så att Sverige klarar av att tävla med de mest konkurrenskraftiga delarna av världen vad gäller goda villkor för företagande och investeringar. Samma partier menar att majoriteten i stället för att ha den inriktningen klamrar sig fast vid stela modeller, rigida arbetsmarknadsregler och världens högsta skattetryck.

Det är hårda ord, fru talman. Dessa hårda ord stämmer dock inte så väl med verkligheten. För när det svenska näringslivsklimatet analyseras av olika utomstående betraktare blir bedömningen helt annorlunda. Det anses allmänt att det svenska näringsklimatet är mycket bra, t.o.m. i världsklass. Frågan är naturligtvis om man ska eller kan ta den borgerliga reservationen på fullt allvar. Majoriteten stöds dock av neutrala bedömare som OECD, Merrill Lynch m.fl.

Men det är klart att oppositionen naturligtvis ska vara kritisk. Det är alltid bra för att en fråga ska föras framåt. Samtidigt kan man väl säga att den här sortens reservation om inriktningen kanske har varit med lite för länge. Det vore kanske bra att få lite andra nyanser i de här skrivningarna.

Men alla partier är naturligtvis intresserade av att ha ett bra näringsklimat. Vi vet att det är avgörande för att vi ska lyckas öka sysselsättningen och minska den fortfarande alltför höga arbetslösheten. Jag tror dock att den enkelspårighet som man läser ut ur reservationen skapar låsningar. Detta med sänkta skatter i alla lägen, försämrade arbetsrätt och försvagade fackliga organisationer kan ju inte vara den rätta metoden för att skapa ett bra näringsklimat. Om inte annat så har vi ju tydliga exempel på motsatsen, t.ex. i vårt eget Gnosjö i Sverige men också i Emiliaområdet i norra Italien. Vi ser hur näringsliv och fackliga organisationer vallfärdar i dag för att studera hur man egentligen bär sig åt.

Det finns ju något mycket märkligt att beskåda. I Emilia har man höga skatter. Man har mycket hårda arbetsrättsregler. Man har höga löner

och starka fackliga organisationer. Ändå lyckas man ha en tillväxt i ekonomin. Man har behov av mer arbetskraft än den som finns. Man har mycket låg arbetslöshet. Om man då gör den här kopplingen stämmer det inte alls att det just är skatterna som måste ned eller att arbetsrätten är det stora problemet. Det är naturligtvis någonting annat som i så fall skulle behövas.

Man kan beskåda både Gnosjö och Bolognaområdet och kanske ett antal andra regioner i Europa och se hur de bär sig åt för att få en god tillväxt. Det börjar nu ske olika saker i vårt eget land. Vi har naturligtvis IUC-projektens utveckling. Men det växer också fram en typ av kreditgarantiföreningar, som bygger på nätverk mellan små företag och även mellan de fackliga organisationerna. Man bygger upp borgenssummor, och det här ska då vara som en sorts bank. Man ska kunna använda den på samma sätt. Genom denna kreditgarantiförening borgar man helt enkelt för olika projekt som enskilda och företag vill starta upp. Detta gör ju då att man på något sätt löser detta med riskkapitalet. Man går in och fyller ut det tomrum som i dag har lämnats av banker som inte längre fyller den funktion som de hade tidigare.

Det vore bättre om man i stället för att komma med svepande formuleringar om skatter och arbetsrätt kunde komma med mycket konkreta förslag till förändringar som kunde förenkla och underlätta för framför allt de små företagen. Jag tänker exempelvis på arbetsgivaransvaret vid sjukdom, som faktiskt är rätt så aktuellt. I dag är det 14 dagar, och en utredning vill öka det till 60 dagar. Men redan vid 14 dagars sjukdom är det naturligtvis ett jätteproblem för en liten företagare. En vanlig enkel korpffotbollsmatch kan ju faktiskt störa företagets verksamhet under en lång tid framåt. Om det skulle bli en ökning till 60 dagar förstår ju var och en vad det skulle innebära för de små företagen.

Vi vet att det är många olika sorters pappersexercis. Ett av de största problemen för små företag är säkerligen att sköta bokföringen, att sköta skattedeklarationen och att hela tiden se till att man gör precis som man ska i de här frågorna. Jag kan tänka mig att det läggs ned väldigt mycket arbete på detta. Det vore då intressant att pröva sådana system som schablonbeskatningar av företag i vissa branscher; jag är personligen intresserad av det. Det här förekommer i andra länder, och det innebär naturligtvis att verksamheten underlättas för de små företagen. Men det innebär faktiskt också att man kanske får ett bättre skatteuttag. Man får en effektivare skattemyndighet som kanske kan lägga sin kraft på andra åtgärder.

Fru talman! Det finns sedan en tid tillbaka ett antal industriella utvecklingsprojekt i det här landet, IUC. Det är också uppbyggt på det sättet att centrala och lokala organisationer, företag och fackliga organisationer tillsammans försöker utveckla sin bransch. Men jag tycker ändå att det finns ett problem nu när det gäller organisationsförändringen i den statliga näringspolitiken. Det har nämligen blivit ett glapp i finansieringen. De IUC-bolag som ska fortsätta sin verksamhet nästa år vet ännu inte vad de har för resurser för att göra det här jobbet. Jag tycker att det skulle vara väldigt bra om man kunde reda ut de problemen under den här debatten.

Fru talman! Jag vill alltså yrka bifall till reservation 3 och i övrigt bifall till hemställan i betänkandet.

Anf. 208 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Låt mig först säga att det var intressant att höra på Lennart Beijer och hans nyvaknade intresse för Gnosjöandan. Det skulle vara intressant att också få höra vilka åtgärder som Lennart Beijer ser framför sig, vilken lärdom man kan dra av Gnosjö och vilka åtgärder som behövs för att förbättra näringsklimatet, som Lennart Beijer sade sig vilja förbättra.

Jag vill annars börja med att yrka bifall till reservation 2. Jag står självfallet bakom även reservation 1, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 2. Det här betänkandet handlar om regeringens budgetproposition, utgiftsområde 24, samt regelförenklingsarbetet och motioner om detsamma.

Låt mig nu inleda genom att läsa upp ett citat:

”Det är otroligt djärva människor som vågar starta företag när det finns en sådan uppsjö av skatteregler att hålla reda på.”

Vem kan ha sagt detta? Är det någon chef på SAF eller så? Nej, det är en expert på området som har 35 års erfarenhet av arbete inom skatteväsendet. Det är Riksskatteverkets utredningschef Bo Norrman som säger detta i en intervju.

Han fortsätter: ”Försöken att förenkla skattereglerna har hittills misslyckats. Reglerna är idag mer komplicerade än någonsin. Det ligger nära till hands att dra slutsatsen att talet om förenklingar bara är politisk retorik.”

Jag tycker att orden från Riksskatteverkets utredningschef ger vägledning när vi i dag ska debattera regelförenklingsarbetet.

Mona Sahlin har slutat och Björn Rosengren har tagit över ansvaret för småföretagarfrågor och regelförenklingsfrågor. Han försöker naturligtvis hålla modet uppe. Men verkligheten är långt ifrån näringsministerns hurtiga proklamationer om att Sverige ska få ett näringsklimat i världsklass.

Än så länge är det bara när det gäller skatter som vi är i världsklass. Där är vi bäst. Vi har ju som bekant världens högsta skattetryck. Riksskatteverkets utredningschef säger just att det höga skattetrycket är det största hindret i regelförenklingsarbetet.

Fru talman! Det har nu gått mer än två år sedan den statliga Småföretagsdelegationen lade fram sitt förslag. En genomgång som SAF genomfört visar att två tredjedelar av delegationens 81 förslag ännu inte är genomförda. Endast 14 av dem har genomförts helt och lika många delvis. Av 53 förslag som inte alls genomförts har 32 blivit föremål för nya utredningar.

Ett exempel på en konkret och positiv åtgärd som regeringen genomfört är Simplexförordningen. Enligt Simplexförordningen ska myndigheter, statliga utredningar och Regeringskansliet göra särskilda konsekvensanalyser av effekterna av nya eller ändrade regler som har betydelse för småföretag.

Regeringens egen utvärdering visar dock att Simplexförordningen hittills inte efterlevts speciellt väl, vare sig av myndigheter eller – ännu mer uppseendeväckande – av Regeringskansliet självt. Av totalt 77 myndigheter som avgett rapport om sitt regelförenklingsarbete är det, enligt regeringens egna bedömningar, endast åtta som tydligt rapporterat om särskilda konsekvensanalyser.

Fru talman! Enligt mätningar som Riksrevisionsverket gjort ligger regelinflationen lågt räknat på 2 % per år för alla myndighetsregler. Mer intressant är en iakttagelse man kan göra beträffande företagsregler. Företagsreglerna ökar ungefär dubbelt så fort som övriga regler. Den totala volymen företagsregler uppskattas till ca 20 000 sidor och årsproduktionen nya och ändrade regler till ca 5 000 sidor.

Vad kostar alla dessa regler och regelverk?

I OECD:s avdelning för *public management* pågår ett pionjärbete för att kartlägga de administrativa kostnaderna för företagaren och regelkvantiteten för medlemsländerna. I en studie, *The Multi County Business Survey*, där elva av OECD:s medlemsländer deltagit, däribland Sverige, har de administrativa kostnaderna för tre viktiga regelområden kartlagts. De utgörs av skatte-, arbetsmarknads- och miljölagstiftningarna. Den svenska delen av utredningen är klar och visar bl.a. att de totala kostnaderna för det administrativa regelverket för dessa tre områden är ca 50 miljarder per år i Sverige. Det betyder ungefär 30 000 kr per anställd och år i småföretagen.

Fru talman! Vi måste göra upp med de kvardröjande resterna av ett märkligt tänkande som går ut på att det råder en evig dragkamp mellan totalt motstridiga intressen från arbetsgivarens och arbetstagarens sida. Många lever fortfarande i föreställningen att varje förbättring av villkoren för företag och företagare leder till motsvarande försämring för arbetstagaren. Men det är inte på det viset. Den stora utmaningen när det gäller fördelningspolitiska uppgifter är i dag att åstadkomma fler jobb i en hårdnande internationell konkurrens. I en värld där nationsgränser spelar allt mindre roll kan inte ett land hålla sig med regelverk och skatter som rejält avviker från omvärldens.

Politiker är inte de som kan skapa jobb. Vår uppgift är att skapa sådana villkor att enskilda människor startar företag och så att de som leder befintliga företag väljer att expandera i Sverige om de går bra. Det är då som jobben kommer, och det är då som finanserna för kommunerna, landstingen och staten förbättras. Det är egentligen bara så den välfärd som vi vant oss vid kan upprätthållas.

I Sverige åtnjuter vi just nu en högkonjunktur. I hur många fler månader eller år den varar är det ingen av oss som vet. Men en sak vet vi och det är att nu har regeringen en unik möjlighet att ta itu med de strukturproblem som Sverige dras med.

Vad behöver göras?

Vi kristdemokrater har många konkreta förslag. Jag skulle vilja nämna några.

Vi behöver

- sänka skatten på arbete,
- sänka arbetsgivaravgifterna,
- förenkla arbetsrätten,
- avveckla förmögenhetsskatten,
- avskaffa dubbelbeskattningen,
- öppna för tjänstesektorn,
- öppna för privata initiativ och företagande inom skola och sjukvård och, det jag har talat om i dag,
- ta rejäla krafttag i regelförenklingsarbetet.

Småföretagarnas betydelse i svensk ekonomi har ökat och kommer att öka i framtiden. 70 %, vilket motsvarar 477 000 av de privata företagen i Sverige, har ingen anställd, vilket gör soloföretagaren till Sveriges vanligaste företagare.

Var och en av dessa soloföretag representerar minst en idé, en affärsidé som kan utvecklas och generera många nya arbetstillfällen. Det var som soloföretag som många av Sveriges i dag stora företag började sin verksamhet. Om Sverige ska klara den framtida välfärden krävs det fler nya och växande företag som vågar satsa på att anställa fler och att vidareutvecklas. Då måste attityden från politiskt håll förändras så att det blir högsta prioritet att förenkla och utforma regler som berör företagare på ett betydligt bättre sätt än i dag.

Jag inledde mitt anförande genom att citera Riksskatteverkets utredningschef, som sade: "Det är otroligt djärva människor som vågar starta företag när det finns en sådan uppsjö av skatteregler att hålla reda på." Ska Sverige vara en framgångsrik nation, i vår generation och i framtiden är det vår plikt att förenkla regelverket så att fler vågar starta eget.

Sverige behöver en bättre näringspolitik.

Anf. 209 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Mikael Oscarsson vill att jag ska utveckla min syn på utvecklingen i Gnosjöområdet. Det kan jag mycket väl göra. När Mikael Oscarsson här mycket hårt trycker på nödvändigheten av att sänka skatter, försämra arbetsrättsregler osv. är Gnosjö ett exempel på att trots de svenska reglerna och de svenska skatterna har man sett till att kunna hantera detta och ändå ha en bra utveckling. Detta går igen på flera andra orter och i regioner runtomkring i Europa. Trots att det finns hårda regler visar de ändå en klart annan utveckling än kanske övriga delen av det landet. Nog är Gnosjö ett exempel på att det inte behövs åtgärder åt det håll Mikael Oscarsson föreslår.

Dessutom vore det intressant att få veta följande. När man i kommunerna träffar kristdemokrater är de måna om att det ska finnas pengar till skolan, äldreomsorgen osv. Ändå skriver kristdemokraterna under reservationen som lyder att världens största offentliga sektor har krävt världens högsta skatter, vilket ytterligare har bromsat tillkomst av företag

och tillväxt. Säger kristdemokraterna verkligen så i kommunerna och i landstingen, vilka behöver mer resurser för att klara en bra sjukvård?

Prot. 2000/01:47
14 december

Anf. 210 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Om vi ska ha en fungerande sjukvård, skola, vård och omsorg, Lennart Beijer, och det förklarade jag i mitt anförande, måste vi ha ett framgångsrikt näringsliv. Det är A och O. Vi måste ha en större kaka för att ha mer att fördela.

Det gläder mig mycket att Lennart Beijer är så intresserad av Gnosjöandan. Jag rekommenderar honom – det kanske han redan har gjort – att göra ett nytt studiebesök i Gnosjö. Om han då pratar med småföretagare får han höra de önskemål jag just har lagt fram om vikten av att titta på skatteregler och arbetsrättsregler. De tycker att det är knepigt att de inte får konkurrera på samma villkor som övriga Europa.

Det är helt klart att Gnosjöföretagarna är på kristdemokraternas linje.

Anf. 211 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Det må de vara. Jag tycker ändå att de är duktiga i Gnosjö att klara sysselsättning och utveckla företagandet. Jag skulle tro att de gånger jag har besökt Gnosjö och andra orter är det inte så mycket skatterna som anses vara besvärliga utan det är sådant som arbetsgivaransvaret vid sjukdom. För småföretag kan det möjligen också vara sådant som att sköta bokföring och hålla reda på skatterna åt olika håll.

Ändå måste Mikael Oscarsson tycka att det är besvärligt om man innan man har klarat ut en mängd saker ändå säger att skatterna ska sänkas och då glömmer bort att den offentliga sektorns nödvändighet tillsammans med industrin och företagarna gör att vi får ett bra Sverige att leva i. Skulle vi nu helt plötsligt sänka skatterna är det svårt att klara hem den välfärd som vi alla vill ha också för kristdemokraterna i landsting och kommuner.

Anf. 212 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra Lennart Beijers intresse för företagarfrågor. Jag tror att vi kommer att ha många intressanta debatter. Som vi ser det är det av yttersta vikt för Sverige att vi kommer i fas med övriga Europa. Om vi är världsmästare på att ha det högsta skattetrycket i världen, måste det vara anledning för oss och många partier i riksdagen att se till att vi inte hamnar högre och i stället försöka hitta sätt där vi kan sänka skatten. I stället ska vi få mer medel genom att vi får bättre företagande och fler företagare och privata företag som kan generera inkomster till stat och kommun.

Jag tänker tillbaka på den debatt vi hade i våras. Jag och Lennart Beijer debatterade en annan sak, nämligen Vänsterpartiets syn på företagarfrågor. När vi tittade på ert program visade det sig att det fortfarande fanns formuleringar om att ni vill att för Sverige viktiga företag ska förstatligas. Då fick jag inte något svar på vilka företag Lennart Beijer menar ska förstatligas. Det går stick i stäv med intresset för Gnosjöandan som Lennart Beijer har talat om. Jag hoppas att Lennart Beijer vid ett senare tillfälle kan ge svar på frågan. Det skulle vara välgörande för den svenska allmänheten.

Näringsliv

Anf. 213 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 2. Tillväxt byggs mest underifrån. Genom möten mellan människor och organisationer byts kunskaper och idéer, företagsamhet och entreprenörskap utvecklas och arbetstillfällena skapas, vilket säkrar den framtida tillväxten.

Sverige har en lång tradition av företagsamhet och innovationer bakom sig. AGA-fyren, kullagret och skiftnyckeln är exempel på kända uppfinningar som har fått spridning över hela världen och gett många arbetstillfällen och inkomster. Samtidigt utgör dessa exempel även exempel på en annan tid. Det var en tid när regelverken var enklare utformade, informationen inte kunde spridas med ljusets hastighet och rörligheten på såväl arbets- som kapitalmarknaden var trögare. Naturligtvis har detta haft betydelse för hur det svenska företagsklimatet har utvecklats. Traditionen har inneburit att många av de villkor som omger företagandet har inriktats mot de stora företagen.

Fru talman! Tiderna har förändrats, och med dem har även möjligheter och förutsättningar förändrats. Konsumenternas krav på såväl produkter som tjänster har skärpts i takt med att konkurrensen har ökat. Den ökande konkurrensen, i kombination med informationsteknikens utveckling, har medfört att konsumenternas preferenser i det tillgängliga utbudet har ökat med en allt större konsumentmakt som följd. Det är bra.

Fru talman! För att även i framtiden med säkerhet kunna garantera tillväxt och välfärd är det av stor vikt att nu när ekonomin går på högvarv och förutsättningarna finns göra de nödvändiga förändringar som gör det möjligt för nya företag att starta och befintliga att växa.

Centerpartiet anser att ett gott företagsklimat är grunden för tillväxt och välfärd i Sverige. Det tror jag att vi samtliga är överens om. Tillväxt skapas bäst underifrån, och småföretagen har en avgörande betydelse för att tillväxt ska garanteras i framtiden. Det avgörande för framtiden är att skapa ett företagsklimat med positiva attityder gentemot företagande och entreprenörskap.

Fru talman! Att regelförenklingar för företag är en fråga som berör såväl företagare som riksdagsledamöter kan konstateras i årets motionsflod. Partimotioner, flerpartimotioner och enskilda motioner har väckts i frågan. Samtliga är inriktade mot långsamheten i det nu pågående regelförenklingsarbetet. Det är något som understryker vikten av att arbetet med regelförenklingar måste påskyndas.

Det är märkligt att detta arbete med regelförenklingar för de svenska småföretagen tar så lång tid och att det händer så lite med tanke på den vikt som frågan har. När Mona Sahlin talar om småföretagarna som vår tids hjältar borde man kunna förvänta sig mer resultat. Tanken kan väl inte vara att regeringen önskar att vår tids hjältar dör som martyrer. Även hjältar kan få nog, inte minst om man möter en regering vars regelverk är hämtat från den grekiska mytologin. Så fort man har undanröjt ett hinder växer ytterligare två hinder fram.

Ungefär 20 000 av de 40 000 trycksidor som finns med lagar, förordningar och direktiv berör företagen.

Antalet företagsregler har ökat med en accelererande takt som många företag, och framför allt samhällsekonomin, kastar avundsjuka blickar

på. Mellan 1994 och 1995 var ökningstakten 4 %. 1996 steg ökningstakten till 5–6 %. Denna utveckling måste hejdas.

Fru talman! Att skapa ett gott företagsklimat gör man inte endast genom att driva frågan i näringspolitiska sammanhang. Detta måste genomgå alla politikområden i hela samhället, inte minst på lokal nivå. Centerpartiet vill på en rad punkter förbättra möjligheterna att driva och starta företag. Det handlar främst om att tillföra ekonomiska resurser för att utveckla befintliga företag men även om att tillföra riskkapital inom de områden där tillgången inte är tillräcklig. Vidare handlar det om att underlätta rekrytering av arbetskraft och om att sänka arbetsgivaravgifterna, vilket vi har föreslagit i en särskild partimotion. Tyvärr har riksdagen vid tidigare tillfällen avslagit Centerpartiets yrkande inom detta område.

Med detta, fru talman, vill jag återigen yrka bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 214 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! I det län som jag kommer från har jag alltid varit van vid att det finns ett centerparti som är relativt stort och som är väldigt noga med att utveckla kommunerna samt se till att man har resurser för en bra skola och för övriga kärnverksamheter i en kommun. Därför blev jag faktiskt lite förvånad när jag lade märke till att Centern står bakom reservation 1 i betänkandet. Där kan man läsa att världens största offentliga sektor har krävt världen högsta skatter, vilket ytterligare har bromsat tillkomst av företag och tillväxt. Menar Centern att den svenska välfärden och den välskötta offentliga sektorn har hindrat utvecklingen av övrigt näringsliv? Är det inte egentligen precis tvärtom?

Anf. 215 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Vi har inte bytt fot på något sätt. Vi har fortfarande ett mycket starkt företräderskap i en mängd kommuner. Formuleringar kan ofta bli något för vassa, och det kan vara så i det här fallet. På Lennart Beijers direkta fråga vill jag säga att den offentliga sektorn självfallet inte får ta för stor del av samhällsekonomin. Då kan man hamna i det läge som Beijer frågade om. Men rakt över kan jag inte påstå, med min kommunala erfarenhet, att det har varit på det sättet.

Anf. 216 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Det hedrar ju Åke Sandström att han ändå ställer själva formuleringen i fråga. Det är väl ändå så att den väldigt utvecklade offentliga sektorn i Sverige i många fall har drivit fram en näringslivsutveckling. Den har drivit fram ett antal stora företag och på det sättet naturligtvis kunnat spela en väldigt viktig roll för tillväxtfrågorna. Därför är det klart att det är lite konstigt när Centern, som är ett folkrörelseparti, så här öppet bebländar sig med ett antal skattesänkarpartier.

Anf. 217 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag vill bara säga att självklart finns det när det gäller den offentliga sektorn, om vi i första hand menar kommunal nivå, övertramp även i min region. Det vi framför allt har vänt oss mot är att kommuner

bedriver näringsverksamhet inom konkurrensutsatta områden. Det är delvis en annan fråga, jag är medveten om det.

Jag tror att den här frågan självklart ska hållas under ständig bevakning. Det finns ett samband mellan en god utveckling på båda de här områdena.

Anf. 218 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Vi behöver strukturella reformer inom ett antal områden för att svensk ekonomi och välfärd ska ha förutsättningar att fungera bättre också i en kommande lågkonjunktur. Det handlar framför allt om bättre företagsklimat, reformer för en bättre konkurrenssituation både nationellt och internationellt och en bättre fungerande arbetsmarknad.

Det nationella näringsklimatet måste formars så att Sverige klarar av att tävla med de mest konkurrenskraftiga delarna av världen i fråga om goda villkor för företagande och investeringar. Omvärldsförståelse och förändringsbenägenhet i politiken är helt avgörande för Sveriges framtida position. Det är i detta perspektiv förödande att som regeringen gör klamra sig fast vid stela modeller, rigida arbetsmarknadsregler och världens högsta skattetryck – trots allt.

Tillkomsten av jobb på lång sikt bygger på en tillväxt bland de små och kanske framför allt de medelstora företagen. Negativa attityder till småföretagande har under en lång tid påverkat företagsstrukturen i Sverige. Villkoren för företagarna har helt anpassats till storföretagen, vilket i förlängningen lett till en brist på sådana medelstora företag som finns i många andra länder. Av Sveriges cirka en halv miljon företag är den överväldigande majoriteten enmansföretag och bara 3 % har fler än 20 anställda.

Sverige behöver en god företagarpolitik, vilket omfattar en mängd förändringar inom områdena skatter, arbetsmarknad, konkurrens, regel-förenkling och kanske inte minst Europaengagemang. Framför allt är det viktigt att förändra attityderna till företagande och entreprenörskap. Det måste skapas ett gott företagsklimat så att fler kvinnor och män vill och vågar starta och driva företag och anställa medarbetare.

För att Sverige ska få en växande företagsamhet måste entreprenörskap och företagande löna sig bättre och vara mer uppskattat än vad det är för närvarande. Ett område som vi har talat om här tidigare, och som kanske kommer allra högst upp på företagarnas prioriteringslista, är trots allt regelförenklingen. Trots regeringens uttalande om vikten av det här för småföretag är det inte mycket av positiv art som har hänt.

Det bristande tempot i det här regelförenklingsarbetet framgår också i en nyligen presenterad rapport från SAF. SAF har ju varje år från 1994 låtit Demoskop mäta företagarnas egna bedömningar av utvecklingen på regelområdet och hur de upplever myndighetskontakten. Resultatet av den senaste undersökningen, som gäller för november i år, visar att varken inrättandet av Simplexenheten vid Näringsdepartementet eller inrättandet av Simplexförordningen har givit några positiva resultat alls. Över hälften av de tillfrågade anser att det har blivit fler regler under de senaste 2–3 åren medan endast 1 % säger sig uppleva en minskning. Vad gäller regelkvaliteten och komplexiteten i regelverket anser 43 % att det har blivit svårare att följa reglerna medan bara 2 % anser att det har blivit lättare.

Enligt vår mening kan och bör de allra flesta av Småföretagsdelegationens förslag omedelbart genomföras. Regeringen har trots den tid som förflutit endast vidtagit ett mycket begränsat antal åtgärder. Och de flesta av dessa är inte konkreta förändringar och förenklingar utan aviseringar av framtida åtgärder eller beslut om uppdrag där det är osäkert vad dessa kommer att resultera i. Vi anser att det nu är hög tid för regeringen att gå från ord till handling.

Enligt Folkpartiets mening är en fri konkurrens på lika villkor inom de ramar som sätts upp av etiska principer och lagstiftning det allra bästa verktyget för att tillgodose konsumenternas efterfrågan och för att hålla med begränsade resurser. En ökad avreglering bör ske för att ge utrymme för konkurrens. Samtidigt bör konkurrenslagen skärpas och övervakningen bli ännu mer effektiv. Konkurrensverket bör därför få ökade resurser och en mer framträdande roll. Nya regeringsförslag bör granskas inte bara utifrån ett småföretagarperspektiv utan också utifrån ett konkurrensperspektiv. Kvarvarande konkurrenshämmande regleringar i den privata sektorn bör identifieras och avvecklas. Ökade medel borde därför ha satsats på Konkurrensverket och konkurrensforskningen, som vi i Folkpartiet vill.

Fru talman! Anslaget till näringslivsutveckling i Östersjöområdet har visat sig ha en svag träffsäkerhet. Anslaget borde därför dras in och en del användas för åtgärder för ökad kärnsäkerhet i Östeuropa i stället. När det gäller uppläggnings- och hanteringen av de s.k. Östersjömiljarderna är jag mycket kritisk. Den uppfattningen har styrkts av en inom Utrikesdepartementet gjord lägesrapport avseende Östersjömiljard 1 som utskottet har tagit del av – dock inte genom Utrikesdepartementets försorg utan genom att rapporten har sänts till Riksdagens revisorer. Därigenom blev rapporten offentlig.

I de slutsatser som formuleras i rapporten finns en förödande kritik av uppläggnings- och hanteringen, och det sägs att Regeringskansliet har varit mycket dåligt förberett på att hantera Östersjömiljard 1.

När det gäller Verket för näringslivsutveckling vill jag erinra om det ställningstagande som gjordes i en gemensam reservation av Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet. Där sade vi bl.a. att det naturliga tillvägagångssättet förstas hade varit att man först hade gjort en utvärdering av den hittills förda näringspolitiken, innan förslag om hur man inrättar nya myndigheter läggs fram. När förändringar av det slag som nu är aktuella ska genomföras är det väsentligt att de sker i samklang med de berörda aktörerna. Organisationskommittén för den nya myndigheten har uppenbarligen brustit även i detta avseende.

Fru talman! En annan fråga som jag vill uppmärksamma något är vilket stöd Verket för näringslivsutveckling framöver ska lämna till NRC. Enligt vad vi har erfarit är avsikten från det nya verkets sida att stöd även fortsättningsvis ska ges till de regionala och lokala resurscentrumen och att en inom verket central grupp med ansvar för jämställdhetsfrågor ska följa arbetet. Detta kommer, enligt uppgift, att framgå av regleringsbrevet. Jag vill också framhålla betydelsen av att det viktiga arbete som dessa resurscentrum bedriver inte ska ges sämre förutsättningar än för närvarande.

I anslutning till Verket för innovationssystem och den verksamhet som verket ska bedriva vill jag något beröra en speciell fråga. Institutet

för kvalitetsutveckling, SIQ, har framfört farhågor för att den verksamhet som institutet bedriver ska hamna i ett oklart läge och helt enkelt hamna mellan stolarna. Jag anser att den typ av verksamhet som SIQ bedriver är viktig ur ett näringspolitiskt perspektiv. Likaså menar jag att formen för verksamheten, som karakteriseras av att företag, organisationer och förvaltningar samverkar, är mycket viktig. Jag anser därför att verksamheten även i fortsättningen ska erhålla statligt stöd för sin basfinansiering. Det borde också övervägas om inte det statliga bidraget skulle kunna utgå med ett högre belopp än det som gäller för närvarande, dvs. 2 miljoner kronor, och därigenom även bättre matcha den företagsfinansierade delen, som för närvarande uppgår till 8 miljoner kronor. I t.ex. Danmark har ett motsvarande institut ett statligt bidrag på 20 miljoner danska kronor, något för oss i utskottet att fundera på.

Fru talman! Till sist vill jag framhålla ett par saker som man bör tänka på vid omorganiseringen av det nya verket för näringslivsutveckling. Det är mycket viktigt från trovärdighetssynpunkt att de beställande och utförande funktionerna noga hålls isär. Det är också viktigt att myndighetens verksamhet blir ett komplement och inte en konkurrent till andra icke statliga aktörer. Myndighetens verksamhet får inte tränga ut dessa, och konkurrenssnedvridning får inte förekomma.

Ett exempel på denna risk för osund konkurrens är ett projekt, Open for Business, som NUTEK bedriver. Det finns för närvarande privata och ideella aktörer som vänder sig till samma målgrupp, t.ex. Snilleblixterna, Ung företagsamhet, Drivhuset, Robinson Crusoe AB, nätverket KNUT, Jobs & Society, m.fl.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation 2.

Anf. 219 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Sverige består av ensamföretagare, kooperativ, små familjeföretag, stora koncerner och företag som startats av kvinnor eller invandrare. Det är väldigt många olika företag, och det komplicerar en generell företagspolitik. Företagen ser så olika ut, och det måste man även ta hänsyn till när det gäller stödinsatser.

I fråga om möjligheten att få riskkapital är det stora regionala obalanser. För företag i heta tillväxtbranscher och för börsnoterade företag i storstäderna är detta inte något problem. Men i traditionella branscher i skogslänens inland är det tvärtom. De flesta av de små företagen vänder sig till banker. Möjligheten att få bankkredit är väldigt betydelsefull för dem.

Där finns det tre problem. Den privata kapitalmarknaden är inte särskilt benägen att ta risker. Och mindre företag har lägre soliditet än större. De kan inte lämna så mycket i säkerhet och får därför betala högre räntor än andra. Det tredje problemet handlar om att många bankkontor utanför storstäderna läggs ned.

Hur ska vi då komma till rätta med bristen på riskkapital till svenska småföretagare? Staten kan med en obetydlig insats gynna de mindre företagen som banker och riskkapitalfonder har gett kalla handen, exempelvis genom att stimulera upprättandet av lokala börser, banker och kreditgarantiföreningar. Det kräver bara en obetydlig ekonomisk insats från statens sida.

I Australien har experimenten med lokala banker permanentats. Där stängdes 1 500 bankkontor under 90-talet. Medborgarna tröttnade. De inledde ett samarbete med en av landets storbanker och skapade en lokal bank. Att få ihop aktiekapitalet var inte svårt. Lokalbefolkningen investerade hellre i den lokala bankens kontor än i andra bankers, eftersom de då också fick tillgång till det kontorets service. I dag finns det ett fyrtiotal bankkontor, och aktiekurserna har fördubblats sedan 1998. Den största utmaningen blir att stimulera kapitaltillförseln. Ett sätt att få fram det är att ge de företag som investerar i lokala börser och fonder uppskov med reavinstskatten.

Ett annat sätt att stödja behovet av riskkapital bland småföretagare är att underlätta bildandet av kreditgarantiföreningar, som Lennart Beijer talade om tidigare. Fungerande sådana finns redan i Frankrike och Italien. Föreningens medlemsföretag bygger upp egna riskfonder och kan därigenom garantera delar av det lån som en medlem beviljats. Och genom denna extra säkerhet kan medlemmen få en lägre ränta.

Särskilt för kvinnor kan det vara svårt att få kapital. Nuvarande ALMI har med sin inriktning på tillväxtföretag och expansion kommit att gynna traditionellt mansdominerade branscher och företag. Men i vissa fall har ALMI-bolag genomfört insatser speciellt riktade till kvinnor. ALMI administrerar t.ex. Företagarlånet för kvinnor. Kvinnor fick här chansen att låna mindre summor. Och min förhoppning är att det ska vara möjligt i fortsättningen också. Att se över ALMI:s lån och anpassa dem för målgrupper av bägge könen är att göra låneverksamheten mer jämställd.

Det är också helt uppenbart att miljöaspekten tas till vara för lite.

De företag som finns med på *Dow Jones Sustainability Index* har en bättre ekonomisk utveckling än övriga företag. Just hållbarheten är faktiskt en förutsättning för tillväxten. Detta uttrycktes mycket tydligt av Sveriges tekniska attachéer under analysdagen härnäst.

En rad företag och kommuner har redan insett att miljöarbete ger positiva effekter. Men det är en svår uppgift, speciellt för de små företagen och för de fattiga kommunerna. Att gå in för miljöarbete skulle för dem kunna bli en genväg till näringslivsutveckling. Sveriges tekniska attachéer menar att ett särskilt nätverk av miljöengagerade är ett starkt framgångskoncept. Jag anser att staten ska stödja goda initiativ ekonomiskt och inrätta en fond för kommuner och regioner i Sverige som vill ha en möjlighet att kartlägga sina materialflöden. Det är utgångspunkten för att få en positiv utveckling.

Ett annat bristområde är som sagt kvinnligt företagande. Företagandet i Sverige är mycket lågt jämfört med hur det är i andra OECD-länder. Av de företag som startas årligen ägs bara 23 % av kvinnor. Genom att så få kvinnor väljer att driva företag går Sverige miste om den speciella kompetens och erfarenhet som kvinnor har. För att underlätta det kvinnliga företagandet behövs mer av specialiserad rådgivning till kvinnor.

Kvinnliga affärsrådgivare finns redan i omkring 180 kommuner. Men tyvärr drivs flera av de här enheterna som tidsbegränsade projekt. Den framtida finansieringen är osäker. Dessutom har den rådgivning som tidigare sköttes av Nationellt resurscentrum för kvinnor försvunnit. Det är väldigt tråkigt att deras rådgivning från central nivå utåt mot de lokala och regionala resurscentrumen har försvunnit. Den har ersatts med ide-

ella krafter i det nybildade nätverket. En stor del av NRC:s verksamhet handlade om utbildning och information och om underhåll av kontaktnäten mellan kvinnor. NUTEK har inte lyckats ersätta det tomrum som nedläggningen av NRC ledde till. När stödet från central nivå försvinner lägger regionala centrum ned verksamheten, nu senast i Luleå, Haparanda och Mora. Att stödet till kvinnorna minskat är uppenbart. 26 miljoner anslogs för detta år för att stödja kvinnors projekt, och 66 projekt beviljades, men bara en mindre del har lyckats hitta medfinansierare.

Detta är speciellt bekymmersamt, eftersom nästan alla län fick bakläxa när det gäller jämställdhetsarbetet i tillväxtavtalen. Gunnel Forsbergs forskning visar att könsuppdelningen på arbetsmarknaden är ett stort hot mot svensk tillväxt. Dessa frågor måste alltså sättas i fokus. Inom NUTEK betyder det att detta arbete måste prioriteras. Det får inte vara beroende av kunnigheten hos enskilda handläggare, utan detta arbete måste vara prioriterat av alla.

Jag vill också, fru talman, peka på behovet av nischad rådgivning till dem som vill starta företag. Om du ska starta ett hantverksföretag är det en stor hjälp att ha en mentor från samma typ av företag. Först då får du hjälp och tips om de alldeles speciella förutsättningarna för just ditt företagande.

Detta kan också vara ett bra angreppssätt om man försöker locka invandrare att bilda företag på småorter och i glesbygd. Jag tror att detta är mycket viktigt för att få in människor med andra erfarenheter och skapa ett gynnsamt företagsklimat.

Anf. 220 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s):

Fru talman! När jag deltar i diskussionen om företagsklimatet, näringslivets förutsättningar i hela landet, i glesbygden såväl som i storstaden, ser jag en mångfald av aktörer, stora såväl som små företag – de gamla och mogna basindustrierna, de nya tjänsteföretagen, kvinnliga företagare och invandrarföretagare. Jag ser stora företag som ökar produktionen men inte ökar antal anställda. Jag ser små företag som vill och vågar växa och små enmansföretag som nöjer sig med det. Vi har också företag i de nya branscherna IT, musik, upplevelseindustrin och besöksnäringen liksom företag som mer än andra skapar jobb i den gröna sektorn – hållbara Sverige.

När jag ser tillbaka på de år som gått sedan den socialdemokratiska politiken fått genomslag i näringspolitiken finner jag en klart positiv utveckling. Antalet småföretag har stadigt ökat, och i samma takt har antalet konkurser minskat. Arbetslösheten har kraftigt minskat, och vi har nu lyckats nå målet 4 % öppen arbetslöshet. Det är ordning och reda i statens finanser.

Vad menar vi med ett gott företagsklimat, och hur kan vi medverka till att det verkligen blir ett sådant, så att det blir en bra grogrund för svenska och utländska företag att etablera sig, att vilja och våga växa?

Vägledande för den näringspolitik som drivs är att den ska bidra till att skapa förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och välfärd i hela Sverige. Jag vill särskilt understryka att tillväxten ska vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar.

En framgångsrik politik för tillväxt utgör en kombination av två saker:

- en ekonomisk politik med låg inflation och sunda statsfinanser, som driver på efterfrågan av varor och tjänster och därmed nyföretagande, investeringar och utbildningssatsningar samt
- en näringspolitik som tillhandahåller ett klimat där företag med hjälp av en kompetent arbetskraft kan utvecklas och förädla sina produkter och få avsättning för dem på en ständigt vidgad marknad.

Näringspolitiken har ett par viktiga uppgifter: dels att utveckla ett arbetsliv där de anställda genom ökade kunskaper och bättre arbetsorganisation kan utveckla sitt inflytande över arbetet, dels att understödja en strukturomvandling som leder till att företag och samhälle kan utveckla produktiviteten mot ökad ekonomisk tillväxt och full sysselsättning.

Nya produkter, produktionsmetoder och marknader ställer allt högre krav på forskning och högre utbildning men också på en bredd i arbetskraftens grundläggande utbildning och en förmåga till ständig förnyelse av de anställdas kunskaper och kompetens.

En viktig del av näringspolitiken är att främja tillkomsten av nya företag och tillväxten i befintliga företag, och målsättningen är förstås att fler ska få arbete, att bekämpa arbetslösheten.

Fru talman! Låt mig återigen konstatera att vi nu uppnått det mål som vi satte upp 1996, att halvera den öppna arbetslösheten – det som då förhånades och förlöjligades. Det fanns t.o.m. debattörer som drog in böcklingförsäljare i debatten.

Den regionala näringspolitiken och de regionala tillväxtavtalen har resulterat i ett stort engagemang ute i länen. Företrädare för såväl offentlig som privat sektor har arbetat tillsammans i en process som är mycket uppskattad och utvecklande. Grupperingar i alla län, s.k. partnerskap, har analyserat näringslivets förutsättningar och utvecklingsbehov och enats om förslag till konkreta åtgärder samt om hur dessa ska finansieras. Tillväxtavtalen ser olika ut i olika delar av landet, och så måste det vara utifrån våra olika förutsättningar.

Arbetsmetoderna bör vidareutvecklas, och jag delar regeringens bedömning att formerna för samverkan mellan offentlig sektor och näringsliv bör ses över. Jag menar att de erfarenheter och den kompetens som finns hos arbetsmarknadens parter kan tas till vara på ett bättre sätt.

Fru talman! Östersjöregionen är ett av Europas hetaste och mest spännande tillväxtområden. Regionen har under det senaste decenniet genomgått en genomgripande omdaning av historiska mått.

För Sverige är det en stor utmaning att bistå våra grannländer. Detta samarbete omfattar en rad insatser och olika medel. Östersjömiljarderna är ett i raden av instrument i den svenska Östersjöpolitiken.

Den första Östersjömiljarden anslogs 1996 för att stärka samarbetet och utvecklingen i Östersjöregionen. Det är inte så många år sedan, men det var ändå i en annan tid. De baltiska staterna var fria men saknade instrument för utveckling, samarbete, tillväxt och handel. Vi hade en rekordhög arbetslöshet i Sverige.

Vi kan nu konstatera att handeln har ökat. Det är omvittnat att programmet har blivit slagkraftigt och uppmärksammat och att det har skapat mycket goodwill. Det har visat på Sveriges förmåga att satsa på utveckling i dessa länder.

Tryggheten i Östersjöområdet har ökat, och handel och kunskap stimuleras. Östersjön – handelns och kunskapens hav!

Det finns också ett intresse från olika län och regioner att utveckla samarbetet.

Genom finansiering från bl.a Östersjömiljard II genomförs Baltic Sea Parternariat i Riga 2001. Ett *parternariat* är en mötesplats för små och medelstora företag för att knyta kontakter och få nya affärsförbindelser. Världländer är Estland, Lettland och Litauen. För initiativet och genomförandet står den ideella föreningen Östsam, som drivs av landstinget i Östergötland och länets samtliga kommuner. Det kommer att ha stor betydelse för små och medelstora företag i hela Sverige.

I Stockholms län har LO-distriktet och länsstyrelsen ett KLÖS-projekt. KLÖS står för Kompetenslyft Öst. Projektet har vuxit fram ur tillväxtavtalet.

Vi är ovana vid att rikta våra blickar, såväl offentligt som privat, mot våra sydöstliga grannländer. Det beror bl.a. på att vi har för dåliga kunskaper om människorna, kulturen och historien i dessa länder. Tyvärr finns det allför många svenska företag som gått miste om goda affärer på grund av bristande kulturell kompetens. Det krävs ett ordentligt kompetenslyft bland företagare, ungdomar, tjänstemän och medborgare i allmänhet.

Tack vare tillväxtavtalets tillkomst och framväxt samt satsningar på Östersjön har ett mycket spännande projekt vuxit fram som inte enbart berör Stockholmsregionen. Östersjöarbetet är en angelägenhet för hela nationen.

Fru talman! Det övergripande målet för regelförenklingsarbetet gentemot små företag är att förbättra dessa företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga och villkor i övrigt för att åstadkomma en ökad sysselsättning och högre tillväxt.

Simplexgruppen har kommit till för detta arbete. I propositionen redovisas ingående hur långt arbetet kommit och vad som kommer härnäst.

Jag anser att det är bra med konkreta mål, t.ex. att inom en treårsperiod tydligt minska regelverkens administrativa börda för småföretag. Jag menar också att det är bra att regeringen avser att hos OECD anmäla sitt intresse för en oberoende granskning av det svenska regelförenklingsarbetet.

Fru talman! Riksdagen har tidigare beslutat att inrätta tre nya myndigheter: Verket för näringslivsutveckling, Verket för innovationssystem och Institutet för analysystem. Jag vill understryka vad vi säger i betänkandet, att de statliga insatser som ska göras ska utgå från företagens och företagarnas behov. Verket ska främja ökad samordning mellan statliga aktörer inriktade på företagsutveckling och regional utveckling samt komplettera och stärka verksamhet som bedrivs av andra aktörer.

Jag vill också understryka att denna ändring inte på något sätt innebär en förändring av var det övergripande ansvaret för näringspolitiken ligger. Det är regeringen som även i fortsättningen har den centrala näringspolitiska rollen.

För ganska precis ett halvår sedan, närmare bestämt den 13 juni, debatterade vi här i kammaren vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken. Det blev startskottet till en inledning av ett förändringsarbete, och det uttrycktes också att det fortsatta arbetet får visa på behovet av ytterli-

gare organisatoriska förändringar. Vidare sades att regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen angående den regionala nivån, som i huvudsak ska vara den direkta kontakten för företagen och företagarna. Vi vet att det är en omfattande process.

Det kommer att innebära omställningar, vilket lätt leder till oro hos personalen. Det måste undvikas så långt som möjligt. Det är många av våra medarbetare som är attraktiva på arbetsmarknaden, duktig personal som vi naturligtvis ska vara rädda om. Om de får leva i ovisshet om deras jobb kommer att finnas kvar finns det risk för att de söker sig bort. Jag vill i detta sammanhang betona vikten av att informera personalen om hur det fortsatta arbetet bedrivs och undvika en långtgående, segdragen process.

Jag saknar i denna debatt de borgerliga alternativen. Vad vill ni egentligen med er näringspolitik? Inte ett ord om Östersjösatsningen, ingenting om framtidssatsningar, utan det handlar mest om skattesänkningar. Och detta recept är ju prövat en gång med katastrofala resultat.

Jag noterar att inget borgerligt parti detta år har någon reservation om de regionala tillväxtavtalen. Är det så att ni äntligen har förstått betydelsen? Har era partivänner på regional och lokal nivå fått er att förstå att detta är ett bra sätt att arbeta på? Det vore bra om ni kunde klargöra det i dag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 221 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! I min inledning beskrev jag en hel del förändringar som hade skett under de senaste åren och som har gjort att Sveriges tillstånd i dag är ganska bra. Det var nästan samtliga förändringar som socialdemokraterna har motarbetat under årens lopp.

Nu säger Barbro Andersson Öhrn att det är viktigt att vi får många företag och små företag som vill och vågar växa. Problemet i Sverige är bl.a. att vi har en företagsstruktur med väldigt många små företag, väldigt starka stora företag som nu är internationella men väldigt få däremellan beroende på att våra regler för småföretagande är konstruerade på ett sådant sätt att småföretagen inte kan eller vill växa. Det är där individbeskattningen av företagare kommer in. Det är bl.a. det som vi vill förändra.

De förändringar som vi föreslår när det gäller företagande finns i betänkanden om skatter, arbetsmarknad och andra områden än Näringsdepartementets. Men vi har koncentrerat det till den uppräkningslista som vi har i vår reservation. Det är, Barbro Andersson Öhrn, sådana punkter där utomstående bedömare ser på Sverige och konstaterar att Sverige ligger bra till i dag, samtidigt som de säger till oss att vi måste förändra. Vi måste sänka skattetrycket. Det är inte rimligt att Sverige har 10 % högre skattetryck är genomsnittet i EU. Vi måste förändra arbetsmarknadsreglerna och göra systemen mer flexibla. Vi måste göra regelförenklingar, inte bara tala om dem utan verkligen genomföra dem.

Anf. 222 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik:

Fru talman! Arbetet med regelförenklingar är faktiskt någonting som pågår för fullt. Det finns en särskild arbetsgrupp, Simplex, som jobbar

med det dagligen och stundligen. Jag tycker att det är alldeles särskilt betydelsefullt att man jobbar tillsammans med näringslivet.

I många andra sammanhang brukar moderaterna säga att politiker inte ska lägga sig i därför att andra klarar det mycket bättre. Det här är ett tydligt exempel på att när politiker och näringslivet samarbetar då kommer man att uppnå ett bättre resultat. Jag tror också att det här är ett arbete där man inte kan säga: Nu börjar det, och nu slutar det. Det är ett arbete som ständigt måste pågå i takt med att omvärlden förändras.

Jag noterar fortfarande att Karin Falkmer inte sagt ett ord om Östersjöstatsningarna, inte ett ord om tillväxtavtalen. Det vore intressant att höra några funderingar kring de satsningar som faktiskt är lite intressanta och som pågår hela tiden.

Anf. 223 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! När det gäller Östersjöstatsningarna har ju konstaterats, vilket vi skrivit in i vårt särskilda yttrande, att den utredning som gjorts om den visar att det har varit en förfärande dålig planering från regeringens sida. Vi vill att de här pengarna ska gå inom den vanliga processen. Vi vill inte att det ska vara en gottpåse för regeringen och Göran Persson att hantera. Vi har fått rätt i vår bedömning från första stund.

När det gäller tillväxtavtalen har vi konstaterat att det finns för dem ett förfärande dåligt intresse och engagemang från näringslivets sida. Det kan möjligen vara positivt att offentliga aktörer kommer samman och lär sig tänka i tillväxttermer. Det kan möjligen vara bra, men ska det här få någon effekt på sysselsättning, välfärd och tillväxt måste det komma underifrån, från företagen, från de enskilda människorna. Så länge de inte är engagerade vidhåller vi vår stora kritik mot tillväxtavtalen.

Jag har inte fått något svar på mina frågor som jag ställde i min inledning. Det gällde: Garanterar ni att SIQ kommer att kunna fortsätta sin verksamhet? Hur garanterar ni det? Hur kan ni efter allt det som har varit, den historia som har varit med Simplex, som man har talat vitt och brett om men där haverier har kommit och där det ännu inte konkret finns någonting som företagen märker, garantera att inte Simplex med den konstruktion som den fått drunknar igen i Näringsdepartementets byråkrati? Är Simplex allvarligt menat, eller är tanken att det ska vara ett alibi för näringsministrarna i retoriken? Tala om verkets för näringslivsutveckling roll.

Anf. 224 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik:

Fru talman! Simplex är allvarligt menat. Vi skriver ganska tydligt i vårt betänkande vad vi har för avsikt med det, och det är faktiskt en gemensam text. Jag tror att vi kan vara överens om och föra den åt sidan.

För att återgå till Östersjömiljarden och tillväxtavtalen: Det är lite intressant att Karin Falkmer vill avfärda tillväxtavtalen, medan hennes partikamrater på lokal och regional nivå ser fördelar med det och gärna jobbar med det. Visst kan man bli lite häpen när ni vill avfärda Östersjömiljarderna, för ni har också motionerat om medel från dem. Det finns en flerpartimotion från de borgerliga partierna som vill säkerställa en långsiktig finansiering av Östersjöuniversitetet, Baltic University Programme. Dem röstade ni för, såvitt jag kan förstå, i en votering om utbildningsutskottets betänkande. Ni röstade för att få medel därifrån.

Anf. 225 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Barbro Andersson Öhrn är socialdemokraternas främsta företrädare i riksdagen när det gäller företagsamhet och sådana frågor.

Det skulle vara intressant att höra vad Barbro Andersson Öhrn har för syn på det förslag som har kommit från en utredning. Det innebär att arbetsgivarnas sjuklöneansvar ökar till 60 dagar. Förslaget har rönt mycket oro bland landets småföretagare.

Jag tänkte också ställa en annan fråga. I mitt anförande tog jag upp den otroligt stora mängd regler som småföretagare har att hålla ordning på. Det rör sig om 20 000 A 4-sidor. Årsproduktionen av nya ändrade regler är ungefär 5 000 per år. Tycker Barbro Andersson Öhrn att detta är någonting som måste minskas? Skulle man kunna tänka sig att införa en solnedgångsparagraf som innebar att regler som inte tillämpas på fem år skulle kunna slopas, om de inte är absolut nödvändiga?

Anf. 226 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att en solnedgångsparagraf är en framkomlig väg. Man ska ta bort dåliga regler som inte fungerar, men jag tror inte att man ska ta bort dem bara för att de är gamla.

I övrigt pågår Simplexarbetet. Det känns onödigt att behöva upprepa gång på gång att det pågår ett arbete. Jag tycker att vi kan lägga den frågan åt sidan.

Men jag vill fråga Mikael Oscarsson: Vad har ni kristdemokrater för synpunkt på tillväxtavtalen eftersom ni den här gången inte har någon reservation?

Mikael Oscarsson och jag har suttit och lyssnat hos landshövdingen i Uppsala och vi har lyssnat till prorektorn på SLU som har beskrivit hur man har jobbat med tillväxtavtalet där. Man vill utveckla IT och biotekniken, och man talar om de nya spännande jobben som vi ännu inte sett, men som finns runt hörnet. Nog känns väl det ganska spännande att diskutera detta i Uppsala, Mikael Oscarsson? Kommer Mikael Oscarsson och kristdemokraterna att reservera sig även i fortsättningen när det gäller tillväxtavtalen?

Anf. 227 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag håller med Barbro Andersson Öhrn om att det var jätteintressant att lyssna till dessa föredragningar. Men handen på hjärtat har väl tillväxtavtalen inte fått några stora pengar att röra sig med. Måste vi inte i stället hitta sätt att stimulera företagsamheten så att den kan finansieras på sitt eget sätt och uppmuntra till företagande?

Min huvudfråga till Barbro Andersson Öhrn gällde det förslag som har kommit från utredningen. Man föreslår att arbetsgivarnas sjuklöneansvar ska öka till 60 dagar. Vad säger Barbro Andersson Öhrn om den saken? Det vore intressant att få ett besked på den punkten här i kammaren i kväll.

Anf. 228 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik:

Fru talman! Såvitt jag vet finns det inget förslag om sjuklönen, men jag vet att det finns en utredning. Men såvitt mig är bekant har det inte lett till något som helst förslag.

Jag noterar med intresse att Mikael Oscarsson inte helt tar avstånd från tillväxtavtalen. Det som de syftar till är precis det som Mikael Oscarsson pekar på, att man lokalt och regionalt samarbetar och att man hittar konkreta projekt och finansiering för dem. Jag tar det som intäkt för att ni kanske lite grann är med på vagnen, och det tycker jag är intressant, bra och viktigt.

Anf. 229 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Jag tog i mitt inledningsanförande upp frågan om de industriella utvecklingscentrumens framtid. Det finns just nu en stor oro inför hur finansieringsfrågan ska lösas. Risken är stor att det blir ett glapp vid övergången till den nya organisationen. Det handlar om aktiebolag som har ansvar för sina anställda och för annan verksamhet.

Jag skulle naturligtvis bli väldigt glad om Barbro Andersson Öhrn på något sätt kan stilla den oro som finns ute bland IUC-bolagen.

Anf. 230 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik:

Fru talman! Jag utgår ifrån att detta kommer att lösa sig. Det är precis som Lennart Beijer säger, att det råder en viss osäkerhet eftersom det nya verket inte är helt på plats ännu. Men jag utgår ifrån att det inte kommer att ske några förändringar kring IUC.

Vi har skrivit en ganska tydlig och enig text om detta. IUC är ju oerhört spännande. Om inte jag minns alldeles fel kom ett IUC häromåret in i en alldeles ny bransch i Lennart Beijers hemtrakter. I mitt hemlän har man just starta ett IUC med energiteknik som huvudämne där alla tre Nordupplandskommuner ingår. Jag ser med mycket stor spänning fram mot detta.

Men, som sagt, jag utgår från att den här frågan löses på bästa sätt.

Anf. 231 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag har tre korta frågor.

Barbro Andersson Öhrn nämner att näringspolitiken har medverkat till och ska medverka till tillväxt i hela landet. Men när hon också sade att vi har nått 4-procentsmålet när det gäller arbetslösheten ryckte jag till, för det är ju inte så.

I stora delar av landet – jag tänker på inlandet – har detta med höjd arbetsgivaravgift, urusla kommunikationer och vägar, höga drivmedelskostnader och svårigheter att få fram riskkapital inte alls medverkat till att man har nått det målet. Jag vill för det första fråga vilka åtgärder som Barbro Andersson Öhrn vill föreslå företagen som i dessa delar av landet inte klarat det centralt formulerade måluppfyllelsen.

För det andra: Beträffande företagsmyndigheterna uppfattade jag vid den information som vi fick på utskottet att det inte skulle bli några förändringar när det gäller den regionala nivån. I Barbro Andersson Öhrns anförande antyds att hon har uppgifter som tyder på att det ska bli en förändring även på regional nivå, om jag uppfattade Barbro Andersson Öhrn rätt.

För det tredje var processen med tillväxtavtalen värdefull. Resultatet har vi inte sett än. Vi står inte bakom någon reservation mot dem. Men, som sagt, innan vi har fått se resultatet ska vi inte heller döma ut dem. Det är vår uppfattning från Centerpartiet.

Anf. 232 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik:

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Åke Sandström säger att målet 4 % öppen arbetslöshet ska gälla överallt. Det jag talade om var det mål som vi satte upp 1996 och som vi faktiskt har nått. Målet att full sysselsättning ska gälla kvarstår självfallet. Det är arbetarrörelsens främsta mål, och det kommer vi att arbeta oförtrutet med.

Fru talman! Jag är ledsen att säga det, men jag förstod inte riktigt Åke Sandströms fråga om den regionala nivån och verket. Uppriktigt sagt gjorde jag inte det, så jag kan inte svara.

Anf. 233 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Företagsmyndigheten – det sammanslagna ALMI och NUTEK – sade i informationen till oss att det inte skulle ske någon förändring med kontors- och organisationsformen på den regionala nivån, det var det jag ville ha bekräftat.

Sedan vore det klädsamt om man samtidigt som man säger att man har nått ett mål konstaterade att det finns bygder där det målet inte har nåtts. Det är stora delar av det här landet där man inte har nått detta mål.

Anf. 234 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik:

Fru talman! Tack för förtydligandet, Åke Sandström. Visst är det så att det inte ska ske någon förändring på den regionala nivån vad beträffar ALMI.

Jag har i min hand ett nyhetsbrev från ALMI i Uppsala som jag tycker är intressant där vd:n berättar att tre av tio företag startas i dag av kvinnor. Han säger:

Ofta hävdas det att kvinnor startar företag som inte har någon tillväxtpotential. Kvinnor startar i liten skala, gör små investeringar, ofta inom exempelvis hantverk, barnomsorg, matlagning och skönhetsvård. På ALMI tycker vi inte att den här bilden stämmer med dagens verklighet. Kvinnliga företagare är synnerligen viktiga för ett dynamiskt växande näringsliv i vårt län. Dagligen träffar vi kvinnliga företagare som vill att deras företag ska växa och som önskar vår hjälp.

Fru talman! Det sker väldigt mycket spännande och intressant runtom i länet. Jag är övertygad om att det inte bara är i Uppsala län som detta trevliga inträffar.

Anf. 235 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Jag sade tidigare i mitt anförande att nya regeringsförslag bör granskas, inte bara utifrån ett småföretagarperspektiv utan också utifrån ett konkurrensperspektiv.

Ett färskt exempel på detta som borde ha granskats bättre är satsningen på Open for Business. Det är ju ett importerat kanadensiskt förlag à la McDonaldsrecept.

Det finns redan i dag aktörer, både privata och ideella, som vänder sig till precis samma målgrupp som Open for Business ska göra, t.ex. Snilleblixtar runt företagsamhet, Drivhuset Robinson Kruse och många andra.

För min del är Open for Business en direkt konkurrent och inte ett komplement, som man vill påstå från utskottsmajoriteten och regeringen.

Min fråga, fru talman, är om Barbro Andersson Öhrn kan garantera att de här privata och ideella initiativen inte kommer att påverkas negativt av den statliga McDonaldssatsningen.

Anf. 236 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s):

Fru talman! Jag tror inte att jag ska utfärda några garantier. Men jag tror inte att Open for business riktar sig till riktigt samma målgrupp som de andra som Eva Flyborg räknade upp.

Jag ser Open for Business som ett komplement till övriga aktörer.

Anf. 237 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Det är just det som är problemet att det är en direkt konkurrent, och inte ett komplement som man vill påstå. Jag förstår att Barbro Andersson Öhrn inte kan garantera att de inte kommer att konkurrera, för det kommer de att göra.

Men skulle Barbro Andersson Öhrn ändå vilja säga att man har en absolut mening om att noga iakttä detta och verkligen se till att man verkligen tar itu med problemen omedelbart, om det är den minsta snedvridna konkurrens från ett statligt arbetsmarknadsrecept à la McDonalds. Kan Barbro Andersson Öhrn ge sådana försäkringar till de stackars små snilleblixtar och andra som nu våndas?

Anf. 238 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s):

Fru talman! De snilleblixtar jag träffar våndas inte, utan de är fyllda av idéer och inspiration och vill verkligen jobba framåt. Jag träffar inte samma snilleblixtar.

Jag upprepar: Jag tror inte att jag ska utfärda några garantier.

Jag tror inte att Eva Flyborg eller någon annan kan göra det heller. Garantier ska man vara försiktig med.

Det är bra att det finns många aktörer. Kan man inte gå till den ena kan man gå till nästa och få hjälp. Kan man inte få hjälp där heller kan det finnas ytterligare någon som kan stöta och blöta min idé och leda mig vidare och se till att idéerna kan utvecklas och få fortleva.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 15 december.)

Meddelande om morgondagens sammanträden

Talmannen meddelade att beträffande morgondagen skulle kammaren i enlighet med vad som tidigare aviserats sammanträda kl. 9.00 för arbetsplenium.

Tio minuter efter att detta sammanträde avslutats skulle kammaren sammanträda för ett nytt arbetsplenium, då bl.a. finansutskottets budgettekniska betänkande skulle behandlas.

17 § Redogörelse för företag med statligt ägande

Prot. 2000/01:47
14 december

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2000/01:NU5
Redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 1999/2000:120).

*Redogörelse för före-
tag med statligt ägande*

Anf. 239 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! Jag kommer att bli mycket kortfattad.

Jag nöjer mig med att yrka bifall till den borgerliga reservationen i betänkandet och ser fram emot en mer utförlig debatt om statliga företag i vår.

Anf. 240 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Jag ska också fatta mig kort.

Det här återkommer ju under våren i ett större betänkande där de statliga företagen ska behandlas, så jag nöjer mig med att yrka bifall till utskottets hemställan och avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

18 § Riksdagen och den statliga revisionen

*Riksdagen och den
statliga revisionen*

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2000/01:KU8
Riksdagen och den statliga revisionen (förs. 1999/2000:RS1).

Anf. 241 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att det är angeläget att i det här ärendet säga någonting av principiell vikt.

Vi är alldeles eniga i utskottet. Det finns inga reservationer, utan det här är ett betänkande som i och för sig skulle kunna klubbas utan närmare debatt. Trots det och den lite sena timmen och upphällningen på höstarbetet är ändå frågan om revisionens organisation och ställning av sådan betydelse att det finns anledning att säga några ord, inte minst mot bakgrund av att det under flera år har rått oenighet kring hur man från statens sida skulle se på revisionsfrågornas organisation.

Frågan har också utretts i olika sammanhang, senast inom riksdagens ram. Riksdagskommittén har lagt ett förslag som det var oenighet omkring eftersom närmare en tredjedel av riksdagens ledamöter, alltså socialdemokraterna, inte stod bakom förslaget.

Därför är det med stor tillfredsställelse som jag konstaterar att vi vid hanteringen av frågan i konstitutionsutskottet har närmat oss varandra utifrån olika utgångspunkter, och till sist kunnat bli överens om ett förslag som jag naturligtvis tycker är bättre än det ursprungliga förslaget. Förhoppningsvis kommer det att kunna fungera väl i framtiden.

Det finns kanske fortfarande i grunden olika principiella uppfattningar om hur man ska se på saken. Utifrån Socialdemokraternas och även andra partiers sida har man bedömt att det är av stor vikt att försöka

skapa så bred enighet som möjligt kring väsentliga grundlagsfrågor. Det är något som har präglat tidigare års grundlagsförändringar med rege- ringsformen eller grundlagen, och som jag hoppas kan prägla andra över- lägningar kring just grundlagen.

Fru talman! Jag vill i det här sammanhanget också läsa upp ett stycke ur riksdagsstyrelsens förslag som jag tycker är väsentligt när det gäller hur man ska se på revisionen:

Den statliga revisionen representerar inte en beslutsfunktion. Dess uppgift är att på grundval av sin granskning informera om förhållandena inom den statliga verksamheten. Revisionen har inte till uppgift att ifrå- gasätta politiska beslut. Det är en uppgift i den politiska processen, för de politiska organen. Utgångspunkten för revisionen är det politiskt fattade beslutet och de mål som detta beslut sätter upp för det statliga åtagandet. Revisionen ska ge svar på hur en verksamhet faktiskt bedrivs och vilka resultat och effekter den ger i förhållande till de mål och de krav som statsmakterna ställer upp. Målet och kraven är revisionens norm från vilken granskningen utgår.

Det är alltså, tycker jag, väsentligt att i det här sammanhanget peka på att revisionen inte ska vara något beslutsorgan eller någon politisk faktor. De bedömningar som man ska göra på grundval av revisionens arbete ska göras i de politiska organen.

Jag sade tidigare, fru talman, att det finns lite skilda uppfattningar om de här sakerna. Jag kan notera att åtminstone två stora liberala tidningar har kommenterat det förslag som konstitutionsutskottet enade sig om.

Dagens Nyheter skriver: ”Med den nya revisionsmyndigheten får Sverige förvisso en starkare och mer professionell revision. Huruvida detta kommer att gagna folkstyrelsen, relationen tjänstemän politiker, och i slutänden medborgarna i allmänhet ter sig långt ifrån säkert.

Granskningen av politiska besluts efterlevnad, lagars tillämpning och omsorgen om allmänna medel bör inte skötas av en institution fristående från den politiska vardagen, den utgör en organisk del av det politiska systemet.”

Jag tycker att det är ganska tankvärda ord som det finns anledning att citera i det här sammanhanget.

I Nerikes Allehanda har man också behandlat den här uppgörelsen och konstaterar att det är bra att det blir tre riksrevisorer i stället för en. På det sättet kan man lättare undvika att en politisk meningsriktning lyckas tillsätta en revisor och därmed kanske också prägla verksamheten i fortsättningen.

Nerikes Allehanda anser också att det är bra med den breddade insy- nen där alla partier får plats i styrelsen, och möjligheten som skapas för riksdagens utskott att faktiskt också åstadkomma granskning av något verksamhetsområde, oberoende av om riksrevisionen vill granska detta eller ej.

Konklusionen i Nerikes Allehanda är att man i konstitutionsutskottet på ett förtjänstfullt sätt har diskuterat sig fram till en klart bättre lösning.

Fru talman! Jag ser att jag har förbrukat den tid som jag har anmält. Jag ska inte dra ut på det här längre, därför att det finns ytterligare ären- den och vi har en ganska tung arbetsdag i morgon. Jag har, som sagt, från min sida som ledamot i konstitutionsutskottet velat markera att vi ser det här som en väldigt viktig fråga och återigen uttala tillfredsställelsen över

att vi genom ganska omfattande diskussioner har kunnat enas om en gemensam position när det gäller det fortsatta revisionsarbetet i den statliga förvaltningen.

Prot. 2000/01:47
14 december

*Riksdagen och den
statliga revisionen*

Anf. 242 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Låt mig först bara hoppas, som en kommentar till Neri-kes Allehanda, att de kommande tre riksrevisorerna inte ska företräda någon politisk uppfattning utan vara höjda över den typen av misstankar som det i så fall kan komma att handla om.

Låt oss ändå konstatera, när vi har haft några dagar av hård konfrontation, att här infinner sig plötsligt några minuter där vi får känna lite av den kommande julefriden, när sju partier har enat sig i en viktig fråga för statskicket och för hur landet ska styras. Det är också, som Göran Magnusson påpekade, en grundlagsfråga. Jag uppfattar det som ganska historiskt. Jag vet att det finns skiljaktigheter i vår syn, men för mig representerar detta en typ av beslut som vi har sett flera av de gångna åren och som på sätt och vis förstärker möjligheterna till ekonomisk effektivitet och förstärker det svenska styrelseskicket.

Därför välkomnar vi moderater att också detta, efter många års strid och efter många års skiljaktigheter, trots allt har kunnat nå en bra slutpunkt.

Utgångspunkten har varit att det förhållande vi har i dag inte har varit så lyckligt, med en statlig revision som är delad i två. Den ena har haft ett starkt lagstöd men varit resurssvag, och den andra har varit resursstark men haft ett svagt lagstöd.

Nu enas vi om en sammanhållen revision, med ett tydligt lagstöd, underställd riksdagen – det är en viktig del i detta att förstärka riksdagens ställning i det svenska samhället – med oberoendet intakt och därmed också möjligheter att följa de internationellt vedertagna regler som finns på området.

Jag ser detta som en möjlighet för Riksrevisionen att vara just medborgarnas, skattebetalarnas bästa vän utan att, som Göran Magnusson också nämnde, komma i konfrontation med eller ställas i motsats till dess folkvalda representanter. Här ska levereras kvalificerade beslutsunderlag som inte kan misstänkas för att tjäna någon politisk herre, annat än att vara just i medborgarnas tjänst, och som sedan överläts åt det politiska systemet att vidta åtgärder, göra förändringar, lagstiftningsändringar och annat som kan behövas utifrån de konstateranden som Riksrevisionen gör.

Nu vidtar ett utredningsarbete. Det är inte så att det kommer på plats direkt med riksdagens beslut i morgon. Vi ska ändra grundlag, stifta nya lagar och utreda dimensioneringen av den nya Riksrevisionen. Det är ett par saker som jag tycker att det finns anledning att nämna i det hänseendet.

Konstitutionsutskottet valde ju att, till skillnad från riksdagsstyrelsens skrivning om den 1 januari 2003, säga ”under det första halvåret 2003”. Låt mig bara säga att när riksdagen på det här sättet har signalerat en förändring finns det två organ, Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket, som innehåller den statliga revisionskompetens som vi har i dag. Där finns det naturligtvis en stor oro, som det alltid finns när politiska verksamheter fattar beslut om förändringar. Det är klart att det förhållan-

det att det ska till en grundlagsändring och att det tar lite tid skapar ett interregnum på ganska lång tid för folk som i dag är aktiva inom revisionsverksamheten.

Låt oss hoppas att vi inte ska fördröja detta onödigt mycket och inte gå alltför långt in på nyåret 2003. Jag tycker fortfarande att ambitionen bör vara att snarast möjligt kring årsskiftet 2003 få den nya myndigheten på plats med de tre nya riksrevisorerna installerade.

Jag tror också att det är det bästa sättet att garantera en bevarad kompetens i de verksamheter som ska fortsätta att löpa fram tills den nya Riksrevisionen inrättas. Jag är inte dummare än att jag inser att det inte finns en milsviid revisionskompetens att ta av i detta land, utan det kommer naturligtvis i stor utsträckning att handla om att ta av den kompetens som redan finns i Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer.

Jag vill också påpeka att Riksrevisionsverket med sin nuvarande utformning har kommit att bli väldigt beroende – det har varit ett av de problem som vi moderater har sett med Riksrevisionsverkets nuvarande utformning – av de regeringsfinansierade utredningsuppdrag som Riksrevisionsverket utför. Men låt mig därmed också säga att de har blivit beroende av det för att ha en sammanhållen kompetens inom Riksrevisionsverket i dag. Jag tycker inte att vi ska ha felsynen att tro att de pengarna bara kan kopplas ifrån och att vi sedan får se vad som blir kvar för egeninitierad revision inom Riksrevisionen. Då tror jag att vi totalt sett försvagar den nya Riksrevisionen, och det är nog inte någons mening att det ska bli så.

Låt mig också säga, eftersom jag på ett tidigt stadium var delaktig inom ramen för Riksdagskommittén när det gällde uppföljning och utvärdering, att för mig signalerar detta också en något förändrad roll för riksdagen. Detta fokuserar just skrivningen om kontrollmakten och behovet av att följa upp och utvärdera verksamhet som vi har fattat beslut om här i riksdagen. Jag tycker mig ha fått detta illustrerat de gånger vi inom ramen för mitt utskott, finansutskottet, på senare år har konstaterat att när budgetdimmorna har skingrats framgår det att i förhållande till det förslag som regeringen lägger i september ändras inte en krona, trots tre månaders arbete och många timmars diskussioner här i kammaren, när klubban faller i december.

Det illustrerar att det i realiteten inte är här de verkliga budgetbesluten fattas, men då blir det också mer viktigt att det är här som effekterna av budgetbesluten följs upp och utvärderas. I det hänseendet är det som här har sagts om utvärderingsresurser viktigt. Här har det varit viktigt för oss som jobbade med de här frågorna att skilja just definitionen på revision från utvärdering. Inom ramen för Riksdagskommittén funderar man fortfarande på hur just uppföljningen och utvärderingen ska få en mer naturlig plats, med riktiga resurser här i riksdagen. I grunden tror jag att vi är ense om detta och att det kanske snarare bara handlar om att vi har jobbat med lite olika definitionsbegrepp.

Därmed hoppas jag, som sagt, att detta ska komma att bli det vi alla hoppas att det ska bli, dvs. en internationellt kraftfull och mycket bra ny riksrevision i början på 2003.

Anf. 243 KENNETH KVIST (v):

Fru talman! Det finns i den här frågan, som Göran Magnusson påpekade, två olika principiella förhållningssätt. Det ena utgår från politikens vikt, från folkstyret och demokratins roll i samhället, att den ska vara det centrala, och från att det är riksdagens kontrollmakt, dvs. KU och Riksdagens revisorer, riksdagens arbete med frågor och interpellationer och beredning av ärenden samt Justitieombudsmannen, som kontrollerar regering och statsmakt åt folket eller å folkets vägnar.

Det är det ena, som vi kan kalla folksuveränitetstanken, som har genomströmt liberal ideologi och arbetarrörelseideologi i det här samhället – i varje fall vänsterliberal ideologi.

Mot detta spänner en ny tendens, inspirerad delvis från EU, delvis från nyliberalt håll, som vill begränsa politiken, att demokratin ersätts med marknad men också med byråkrater – som inte kallas byråkrater utan i stället oberoende ämbetsmän. Vi kan se den tendensen gå igenom i konstruktionen av EMU-systemet inom EU, där riksbankschefer styr en del av politiken ovanför väljarnas och politikens huvud, och i konstruktionen av Riksbanken i Sverige, där vi har en direktion som har tagit över en viktig del av politiken från folkvalda.

Den tendensen finns, i sig inspirerad av den maktodelningslära som tillämpas i en del författningar nere i Europa utifrån Montesquieus gamla teorier. Båda dessa tendenser finns representerade i riksdagen och i författningsdebatten också i Sverige.

Riksdagsstyrelsens förslag, kan man konstatera, tenderade att väl starkt gå åt maktodelningshållet eller åt det konstitutionalistiska hållet, som det ibland heter.

Det socialdemokratiska partiet ville från början egentligen ingenting förändra och var av principiella skäl tveksamt till detta. Vi vänsterpartister, framför allt i KU, var också kritiska utifrån ungefär samma grundsyn som socialdemokraterna. Miljöpartiet i KU kom också alltmer att omfatta denna syn och förde fram en viktig princip i en motion, nämligen att alla riksdagspartier på ett rimligt sätt ska kunna delta i viktiga delar av riksdagsarbetet och i arbetet med riksdagens kontrollmakt.

Detta var förutsättningarna. Det fanns egentligen en tudelning av utskottet. Det länder utskottets alla ledamöter och alla partier till heder att man trots dessa olika författningsteoretiska utgångspunkter lyckats göra en överenskommelse som omfattar samtliga sju partier.

Vi förordar ett system som på något sätt lyckas tillgodose båda sidorna. Vi får en stark ämbetsmannarevision, som somliga kommer att tycka om att kalla oberoende. Vi gör, vilket jag hela tiden tyckt var bra, riksdagen till huvudman för riksrevisionen. Samtidigt ser vi till att riksdagens egen kontrollmakt och initiativrätt när det gäller revisionsartad kontroll får en kanal.

Vi lyckas alltså att kombinera de båda teoretiska ansatser som finns representerade, och vi lyckas lösa detta i en kompromiss som kanske ingen är totalnöjd med – det är man aldrig med kompromisser – men som ändå är en hyggelig helhet som innebär att vi når detta som är så utomordentligt viktigt, dvs. en överenskommelse som alla partier är överens om. Den kan utarbetas och utvecklas som en stabil och hållbar grund för det framtida arbetet.

Vi tycker att det är utomordentligt viktigt. Jag vill tacka hela konstitutionsutskottet för att vi på detta sätt har kunnat arbeta utomordentligt konstruktivt med denna fråga och nå fram till denna enighet. Jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet i dess helhet.

Anf. 244 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Det har sagts av någon eller några förut att det vi nu ska avgöra är en fråga som har varit segdragen och föremål för många och omfattande utredningar och överväganden. Ibland kan det vara nödvändigt att ta tid på sig om resultatet ska bli bra. I detta fall har tiden gjort att frågan har kunnat lösas i rätt riktning, som jag ser det.

Det är nu enighet över alla partigränserna om hur riksrevisionen ska se ut i princip, och det är att hälsa med stor tillfredsställelse. Jag vill gärna ge konstitutionsutskottets ledamöter en eloge för att de har lyckats komma fram till detta resultat.

Frågor av denna typ – om hur det demokratiska samhället ska ordna sin kontrollfunktion – är av grundlagskaraktär, och därför är en bred enighet värdefull och nödvändig. Enigheten i en fråga där man har haft olika uppfattningar och synsätt bär självfallet kompromissens prägel, men kompromissen är inte av den art att det negativa överväger värdet av det förslag som nu föreligger och värdet av att det genomförs.

Jag kan instämma i vad Fredrik Reinfeldt här sade om beskrivningen av innehållet i förslaget och tillägga att vi nu kommer bort från den märkliga ordningen att ett riksrevisionsverk mottar uppdragsrevision från samma uppdragsgivare som den ska granska, som inte är tillfredsställande.

Jag kan också tillägga att de förslag som Riksdagskommittén ursprungligen har lagt fram har analyserats av 28 remissinstanser, som till övervägande delen har tillstyrkt förslagen. Det ökar styrkan i och förtroendet för den nya ordningen.

På några punkter har KU justerat förslaget. Styrelsen ska ges en bredare sammansättning, så att alla riksdagspartier ska kunna vara representerade. Myndigheten ska ledas av tre personer i stället för av en riksrevisor. Riksdagens behov av en egen översyn och kontrollverksamhet av revisionskaraktär ska övervägas vidare.

Jag tänker inte ta upp någon debatt vare sig med Kenneth Kvist eller någon annan, men jag tyckte att det var en något skruvad beskrivning av hur man i KU i så fall skulle gå från den ena revisionsprincipen till den andra. Från Centerpartiets sida har vi hela tiden hävdats den princip som även Kenneth Kvist gör sig till tolk för – principen om demokrati och folkval. Jag tycker att den kompromiss som nu finns i KU:s betänkande – det gäller även förslaget från Riksdagskommittén – har den prägel.

Utskottets föreslår en ändring av antalet riksrevisorer från en till tre. Den frågan var föremål för överväganden också i Riksdagskommittén. Den har att göra med frågan om oberoende ställning för myndigheten i dess helhet. Det viktigaste ur oberoendesynpunkt är att det inte blir kollegiala beslut utan en ordning där var och en av de tre fattar egna självständiga beslut. Det garanterar ett fortsatt oberoende.

I de fortsatta övervägandena om styrelsens representativitet är det viktigt att hitta en lösning med en inte alltför stor styrelse som blir otymplig att hantera, men samtidigt tillgodoser alla partiernas möjligheter till deltagande och insyn. Vi funderade mycket på det i Riksdagskommittén. Det är förmodligen inte en omöjlig uppgift, även om vi inte löste den. Jag hoppas att det ska bli möjligt i det fortsatta arbetet att hitta en sådan lösning. Från Centerpartiets sida ser vi det som viktigt att vi kan behålla en bred insyn och ett inflytande från samtliga partier i denna kontrollverksamhet.

Från Centerpartiets sida vill vi se en stark självständig riksrevision under demokratisk styrning och kontroll. Det förslag som nu föreligger fyller inte alla dessa kriterier fullt ut men är till största delen den bästa lösningen. Vi har därför inga svårigheter att ansluta oss till den samlade uppställningen bakom det nu föreliggande förslaget. Jag hoppas naturligtvis, som flera talare har gjort, att det ska bli en kraftfull revision som kan börja verka från år 2003.

Anf. 245 PER LAGER (mp):

Fru talman! Det ser ut som om det är jag som får avsluta denna debatt om KU8. Jag som övriga som har varit uppe i talarstolen och pratat kan säga att jag är oerhört glad och nöjd med detta som jag tror historiska beslut. Denna fråga har, som flera andra har sagt, debatterats under många år, och det har rått stor oenighet. I den här omgången var det inom Riksdagskommittén, referensgruppen, riksdagsstyrelsen, finansutskottet och slutligen i konstitutionsutskottet.

Jag kan intyga att det har varit flera ingångar, och det har varit svårt att hitta kompromisserna. Men viljan att hitta kompromisserna har varit större än viljan att hävda sina speciella ingångar eller åsikter i de viktiga principiella frågorna. Det fantastiska var, tycker jag, att vi kunde hitta den här gemensamma skrivningen. Risken är ju då att det bli uttunnat och att det kanske förlorar i kraft. Men det gör det inte. Här är vi alla eniga. Och de utestående frågorna, som ska behandlas vidare, är mer av teknisk karaktär och, tror jag, inte alls svåra att lösa med tanke på att vi har löst de här stora principiella frågorna.

En fråga som jag själv ställer mig är vad denna nya revisionsmyndighet kommer att kosta. Vi har ju inte tagit upp det. Jag tror att Riksrevisionsverket kostar 156 miljoner i år. Riksdagens revisorer kostar 23 ½ miljoner. Men vad kommer den nya riksrevisionsmyndigheten att kosta? Det skulle behövas en ekonomisk konsekvensbeskrivning när det gäller det här, och det är kanske vad den nya utredningen bl.a. får syssla med. Det är ju trots allt en viktig fråga.

Det var någon som nämnde att kompetensen inte får förflyktigas. Det är alldeles riktigt. Självklart måste den nya myndigheten förses med den absolut bästa kompetensen. Det finns behov av ny kompetens, bl.a. miljökompetens när det gäller revision. Jag hoppas att man kommer att vara förutseende och se till att man också får den kompetensen till den nya revisionsmyndigheten.

Fru talman! Som jag började med att säga uppfattar jag detta som ett historiskt beslut. Jag är oerhört glad över att få vara med om ett sådant beslut och tror alltså att detta blir en hållbar lösning. De övriga detaljer-

na, som den nya utredningen kommer att syssla med, kommer man att gå i hamn med. Jag tackar för ordet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

*Regional utjämning
och utveckling*

19 § Regional utjämning och utveckling

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2000/01:NU2
Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling (prop. 2000/01:1 delvis).

Anf. 246 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 om allmän inriktning av regionalpolitiken.

Skogslänen, de orter och kommuner där befolkningen minskar och de län där arbetslösheten är fortsatt hög skriker efter aktivitet från regeringen, en aktivitet som inte primärt är bidrag och andra konstlade medel för att minska effekten av en svag näringsstruktur. Nej, det är rejäla tag som behövs. Vi väntar med spänning på en proposition om regionalpolitiken. Någon gång under senare delen av 2001, säger regeringen. Men varför vänta när det finns en katalog med förslag från den regionalpolitiska utredningen och när remissförfarandet väntas vara klart under nästa månad? En måttfull önskan vore att regeringen redan under våren 2001 kunde presentera ett förslag till ny regionalpolitik.

Vägar, vägar och åter vägar. Regeringen måste kasta loss även på det här för regionerna ute i landet så viktiga området och prestera en proposition som tar sikte på att förbättra det svenska vägnätet. Att invänta ett ja till väginvesteringar från partier som vill minska biltrafiken och föra över allt gods på järnväg blir ju en långbänk som står i direkt motsats till människors och företags önskan om att vägnätet runtom i landet måste förbättras, men regeringen hukar och passar. Det är viktigare att hålla ihop vänsterfamiljen än att åstadkomma bättre vägar.

Att jag väljer att diskutera frågor inom kommunikationsområdet beror ju på vägarnas enorma betydelse för det svenska näringslivet. Den regionalpolitiska utredningen konstaterade ju också att den viktigaste förutsättningen för regional utveckling och tillväxt är att vägarna är farbara året runt, inte bara när det är tjäle i marken.

Bara som ett exempel kan jag nämna att det dåliga vägnätet kostar den svenska skogsindustrin 900 miljoner årligen. Industrier tvingas hålla större lager än annars, och behovet av kemikalier i processen ökar. En annan regionalpolitiskt viktig näring, turismen, lider också av det usla vägnätet. Bra vägar är bra för turismen.

Det existerar således mycket goda skäl för att regeringen snarast borde återkomma till riksdagen med förslag vad det gäller både regionalpolitik och infrastruktur. Men med den snigelfart som regeringen skrider till verket med viktiga propositioner kan man misstänka ett taktiskt tänkande från regeringsmakten, självklart till förfång för alla de regioner som vill ha strategibyte nu och åtgärder för farbara vägar.

Det sägs att regeringens inaktivitet beror på att partiet har kongress nästa höst inför valåret 2002, och då planeras ett lika stort miljardregn som vid kongressen i Sundsvall, allt för att muta in så många grupper som möjligt i den socialdemokratiska valfällan. Låt vara att man med detta egoistiska taktikspel kan tjäna röster i en valrörelse, men vår svenska landsbygd är förloraren. Kasta loss! Låt inte taktikrävarna få överhanden över dem som vill ha investeringar och tillväxt! Vidare är det här än mer viktigt då vi just nu har passerat kulmen i högkonjunkturen, och vi kan förvänta oss en avmattning, framför allt för exportföretagen.

Fru talman! Grundbulten i en politik som varje land vill driva för att skapa rikedom och välfärd för sina människor måste grundas på en genuin förståelse för företagandets villkor. Vi politiker skapar vare sig rikedom eller välfärd. Det som är mitt jobb och mitt ansvar som politiker i första hand är att åstadkomma förutsättningar för jobb, tillväxt och därmed välfärd. Är miljön för detta den rätta startas företag, skapas jobb och ökar välståndet. Fel inriktning leder i motsatt riktning. Kreativiteten avtar, entreprenörskapet minskar, dynamiken minskar, och så småningom får vi mindre pengar till satsningar som vi tycker är angelägna.

De förutsättningar som den förda politiken ger näringslivet är helt avgörande för hur stort välstånd vi kan förvänta oss. Jag kan uttrycka det på ett annat sätt: Förutsättningar som ger människor framtidstro leder till förkovran. Det leder till sparande och investeringar och en vilja att gå framåt som ökar möjligheterna till ett bra liv för varje individ varhelst han eller hon befinner sig. Med det här som utgångspunkt har vi moderater kritiserat den gamla, unkna och förlegade regionalpolitiken. Vi har haft anledning till detta.

Det är bidrag hit, bidrag dit och ibland paket. För en iakttagare har regionalpolitiska åtgärder nästan alltid haft karaktären av ad hoc-lösningar. Regionalpolitiken blir då mer av en symbolpolitik än en regionalpolitik med ett verkligt trovärdigt innehåll som Sverige förtjänar.

Företagsstöd och bidrag leder nästan alltid till en snedvridning av konkurrensförhållanden mellan företag, mellan orter och även mellan branscher. Företag som får stöd konkurrerar ut företag som inte får stöd. Stöden går också i huvudsak till traditionella branscher och hotar därmed en sund utveckling av näringslivet. Vidare kräver stödhantering regler och handläggare som i slutändan också bestämmer vilka som ska få bidrag. Allt det här föder också en byråkrati som är svårgenomtränglig för framför allt de mindre företagen. Vi vet att kostnaderna för att hantera olika regelsystem är betydligt högre per anställd i ett litet företag än i ett stort. Det leder mig till att säga att de små företagen missgynnas i ett system som föder mer av regler och mer av byråkrati. Strategin, om den har funnits, har varit kompenstationstänkande, ett rätta-till-felen-agerande som åstadkoms av den reguljära politiken. Nästan självklart, skulle jag vilja säga, kan inte ett politikområde mötas med respekt när grunden för agerandet utgår från felaktiga utgångspunkter, otydliga mål och en dålig utvärdering.

Vill vi förändra regionalpolitiken och inte bara definitionen, måste den nya inriktningen utgå från regioners och orters egna möjligheter. Min utgångspunkt är då att politiken inriktas mot att eliminera tillväxthinder. Därmed skapas en grund för företag och individer att själva lösa sina

problem och inte som nu när debatten fokuserar på den hjälp som alltid ska komma från ett annat håll.

Hjälp ska orterna och regionerna få, men hjälpen eller stimulansen ska ske i form av konkurrensbefrämjande åtgärder och inte som nu i form av olika typer av bidrag. Härigenom främjas en utveckling som baseras på regionernas egen duglighet, tradition och kreativitet.

För att det här ska bli verklighet måste den gamla förlegade regionalpolitiken skrotas och ersättas med en politik och en strategi som utgår från företagandets och därmed den enskilda individens roll som den viktigaste faktorn bakom tillväxt och välfärd.

För att det här ska kunna ske krävs förändringar över hela fältet, från företagandets villkor till infrastrukturella frågor. Vi kan inte bara skjuta in oss på förändringar inom Utgiftsområde 19. Att förbättra vägstandard, sänka skattetrycket, förbättra företagarklimatet, bygga ut IT och minska regelbördan är några exempel på åtgärder som förbättrar hela landets konkurrensförmåga. Den bästa politiken för företaget är också den bästa regionalpolitiken.

Mot bakgrund av mitt resonemang finner jag att Regionalpolitiska utredningen gjort ett gott jobb. Utredningen talar om tillväxt och tillväxtmiljöer på ett förtjänstfullt sätt, vilket ur mitt perspektiv lovar gott inför framtiden.

På en rad punkter städar utredningen bort det gamla kompensations-tänkandet i regionalpolitiken och försöker ersätta det med förslag som ska gagna regional konkurrenskraft. Det är riktigt tänkt.

Men jag undrar vad bidragshanterarna svarar i remisserna. Det är rätt tydligt att länsstyrelser och bidragsbyråkraters inflytande kommer att minska när de selektiva stödformerna avvecklas och ersätts med en generell sänkning av socialavgiften. Dessa selektiva stödens banerförare kommer självklart att tycka illa om att deras inflytande minskar. Allt det här leder mig till att tro att ute i länen vill nog de här människorna, som också författar remissvaren, att allt förblir vid det gamla.

Herr talman! Något om reseavdragen. Höj dessa till nivåer som gynnar rörligheten på arbetsmarknaden! Det kan inte vara så att ett ynkligt tilltaget reseavdrag får människor att avstå från arbete därför att resan blir för dyr.

Vidare måste skatten på bensin och diesel sänkas till nivåer som gör att människor har råd att leva kvar ute i sina bygder. Att vi moderater ska vara ensamma om att se till vanligt folks levnadssituation i denna del är betänkligt. Det finns människor som vill bo på landsbygden och långt från storstaden. För dessa finns inga alternativ till bilen. Bilen blir en absolut nödvändighet för jobbet, för fritiden och för familjen. Låt dessa människor få en chans att stanna och kunna leva där de själva vill!

Slutligen måste lantbrukets och skogsbrukets konkurrenskraft förbättras. Därför föreslår vi också en skattesänkning på dieselolja för arbetsredskap med 2:39 kr per liter. Höga skatter generellt inom transportsektorn utgör ett allvarligt problem. Det leder till att svenskt skogsbruks konkurrenskraft försämras, eftersom transportkostnaderna rakar i höjden. Framför allt missgynnas det skogsbruk som ligger långt ifrån industrin, det s.k. inlandsskogsbruket. Allt det här innebär en konkurrensförskjutning till nackdel för svenskt skogsbruk och till fördel för import av virke.

Anf. 247 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Den svenska regionalpolitiken har under de senaste åren blivit mycket väl genomlyst. Regionalpolitiska utredningen har under hösten lämnat sitt slutbetänkande med nästan 20 delbetänkanden. I en grov sammanfattning kan en slutsats vara att det behövs en radikal omprövning av den framtida regionalpolitiken. För att åstadkomma en bra utveckling i alla Sveriges regioner och kommuner måste vi gå från stöd-tänkande till stimulanstänkande. Vi måste gå från kvantitetstänkande till kvalitetstänkande. Kvaliteten måste vara hög vad gäller välfärd, struktur och stimulerande insatser.

Regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen nästa höst. Då kommer vi här i kammaren att på ett mer genomgripande sätt kunna återkomma med konkreta förslag på en ny inriktning av regionalpolitiken.

Den regionalpolitiska utredningen har lämnat förslag på mål som syftar till att skapa förutsättningar för tillväxt i alla regioner samt att det ska finnas ett rättvist fördelat välstånd mellan regionerna.

Regionalpolitiska utredningens ståndpunkt är att Sveriges medborgares välfärd grundas i arbete och företagsamhet på landets samtliga lokala och regionala arbetsmarknader. Det är en viktig grund för att utveckla den framtida regionalpolitiken. Människor måste kunna leva, bo och arbeta med goda förutsättningar till bl.a. utbildning, dagligvaruförsörjning, omsorg, vård, läkemedel och kommunikationer med omgivningen i vid bemärkelse.

Den regionala skillnaden vad gäller sysselsättningsgrad måste minska. Vi behöver ett vägnät som är öppet året runt och fungerar för såväl person- som varutransporter. Andra förutsättningar för att minska den regionala obalansen är också att minska pendlingstider, utjämna kostnader för resor och tillgång till utbildning för såväl enskilda som privata företag och den offentliga sektorn.

Regionalpolitiken diskuteras ofta här i kammaren just inom Utgiftsområde 19. Självklart kan inte denna del av riksdagens arbete och beslut åstadkomma regional balans i Sverige. Ansvaret ligger givetvis på samtliga utskottsområden.

Några av de viktigaste frågorna finns inom infrastruktur- och utbildningsområdena. Dessutom måste arbetsmarknaden fungera i hela landet om vi gemensamt ska kunna skapa förutsättningar för tillväxt och en hållbar utveckling på såväl landsbygd som i glesbygd.

Väl fungerande kommunikationer, rimliga kostnader för resor och transporter samt tillgång till kollektivtrafik är andra viktiga faktorer som påvekar tillväxten.

Inom utbildningsområdet måste förslag och åtgärder för att höja utbildningsnivån och tillgängligheten till utbildning snabbt öka. Det kan man göra exempelvis genom att bygga ut distansutbildning, KY-utbildning, dvs. kvalificerad yrkesutbildning, och ge stimulans till företagare och enskilda att utbilda och fortbilda sig. Ett annat exempel kan vara avskrivning av studielån för utbildad arbetskraft så att de ska kunna bosätta sig och arbeta utanför de största tillväxtregionerna.

*Regional utjämning
och utveckling*

Kulturen har en underskattad betydelse för regional utveckling. Kulturen ska ses som en del av infrastrukturen. Det behövs ett större kulturutbud och aktiv stimulans för att flera ska få tillgång till och själva bidra till en levande kultur.

Regionalisering av kulturverksamhet och stimulans av besöks- och turistnäringen kan skapa ett nytt näringsliv och nya arbeten i många utsatta områden.

Herr talman! Många små företag på landsbygd och i glesbygd uppger att de har svårt att klara av att finansiera sitt behov av riskkapital. Den svenska kreditmarknaden uppfattas inte fungera tillfredsställande för mindre tillväxtföretag i stödområdena. Kvinnor uppger generellt sett lånesituationen som särskilt problematisk.

Det borde vara möjligt att från en liten del av vinsterna från vattenkraften avsätta medel till utvecklingsfonder, vars främsta uppgift är att stimulera omvandlingsprocessen av företag och samhällsstrukturer för en uthållig utveckling och välfärd i de regioner som i dag har stora svårigheter att klara detta. Det är angeläget att detta utreds.

Herr talman! Jag yrkar därför bifall till reservation 3.

Vänsterpartiet arbetar ständigt med jämställdhetsperspektiv. Vi måste prioritera kvinnors möjligheter även inom det regionala området. Det kan göras exempelvis via regionala och lokala resurscentrum. Det är bra att dessa finns i länen och kommunerna. Samtliga partier i utskottet vill verkligen att dessa ska utvecklas och att kvinnornas företagsamhet ska öka.

Men viktigast är egentligen inte millimeterrättvisa i medelstildelning. Viktigare är medvetenheten och att kunskapen om kvinnors förutsättningar och möjligheter ökar. Normen ska fortsättningsvis inte vara den medelålders mannen som företagare. Både män och kvinnor, ung som gammal, ska ingå i det normala. Om den insikten finns kommer skillnaden mellan kvinnors och mäns möjligheter att minska.

Tyvärr har det inte kommit något skriftligt beslut från EU om vi får använda avsatta medel som är avsedda för nedsättning av sociala avgifter med 0,8 % för vissa företag inom de speciellt utsatta regionerna. Detta beroende av EU-stöd visar att vi måste finna mer generella uthålliga lösningar som gynnar företag och deras möjligheter att nyanställa och behålla sin personal. Vi måste finna egna regionala lösningar för en hållbar utveckling som stimulerar arbetsmarknaden i glesbygden. Ett förslag kan vara att göra en rejäl satsning på ökade kunskaper i t.ex. IT, språk och entreprenörskap genom distansutbildning. Man kan rikta dessa insatser till framtidsbranscher som exempelvis besöks- och turistnäringen. Detta är en högt prioriterad fråga som måste lösas snarast. Jag vet att det finns förslag på bra lösningar hos företagare och dem som bor i de utsatta områdena. Vi måste vara öppna för otraditionella lösningar.

Herr talman! Avslutningsvis ser jag fram emot en djupare och mer spännande och genomgripande debatt med anledning av den kommande regionalpolitiska propositionen.

Anf. 248 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Jag har en kort fråga till Gunilla Wahlén. Varför driver Vänsterpartiet frågan om kortare lastbilsängder? Det skulle vara en avgörande negativ faktor för de svaga regionerna. Kostnaderna för trans-

porterna skulle i ett slag öka med 30 %. Alla avverkningar i inlandet skulle omedelbart vara olönsamma, importen skulle kompensera avverkningen. Varför driver ni frågan om 18 meters längd på lastbilarna?

Anf. 249 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Herr talman! Jag fick samma fråga i fjol om längden på långtradarna vid timmertransporter i Norrland. Vi kan inte inom utgiftsområde 19 lösa samtliga regionalpolitiska problem. Man måste ta hänsyn till olika faktorer. Jag är inte så övertygad om att det är Vänsterpartiet självt som driver frågan. Det är regler som kommer från EU. Man måste förhandla och diskutera.

Personligen skulle jag föredra att vi fick behålla våra 24-metersbilar i Norrland.

Anf. 250 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Den sista kommentaren var klagörande. Jag eftersökte ett förnuft och en balans och måttfullhet i Gunilla Wahléns resonemang. Det fann jag i hennes svarsreplik. Tack för 24 meter.

Anf. 251 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Herr talman! Jag förstår precis behovet av 24-metersbilar. Jag kan också förstå hur man i andra delar av landet och i tätorter inte kan tänka sig sådana. I små byar i Frankrike kan man inte tänka sig 24 meter långa långtradare som kör i gränderna. Men vi har andra förutsättningar här.

Jag vet att man diskuterar frågorna och att Vänsterpartiet har tyckt att bilarna ska vara 18 meter även i Sverige.

Anf. 252 HARALD BERGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka – det är egentligen onödigt eftersom det redan har varit ett yrkande – bifall till reservation 1 och reservation 3 i betänkandet.

Den traditionella regionalpolitiken, som vi känner den, har växt fram ur 1960-talets glesbygdspromblematik. Men samhället har förändrats, och nu har den ifrågasatts alltmer. Den regionalpolitiska utredningen har därför på ett förtjänstfullt sätt belyst en rad frågeställningar och lagt fram förslag som nu är ute på remiss.

En framtida regionalpolitik kan inte handla om att flytta människor, företag och myndigheter med hjälp av regionalpolitiska åtgärder för att därigenom försöka åstadkomma ekonomisk balans i landet. Däremot finns det vissa grundstenar som är viktiga, som t.ex. att underlätta arbetspendling och skapa möjligheter på det lokala planet för inflöde av kunskaper, kapital och inte minst människor. Vidare gäller det att ta vara på kraften hos de kreativa människor som finns runt om i landet för att med hjälp av dessa, ofta innovatörer, utveckla de lokala förutsättningarna.

Vi kristdemokrater anser att för att lyckas med de regionalpolitiska strävandena är det nödvändigt att flera politikområden samverkar med regionalpolitiken. Det gäller arbetsmarknads-, närings- och skattepolitiken. Det är dessa politikområden som tillsammans bildar den stora regionalpolitiken till skillnad från betänkandet vi debatterar som handlar om den lilla regionalpolitiken.

En absolut förutsättning för en levande lands- och glesbygd är att människor väljer att bosätta sig där. Vi har sett av den regionalpolitiska utredningen att människors flyttmönster inte stämmer riktigt med tidigare antaganden. Det är inte i första hand glesbygden som är de senaste årens stora förlorare utan landsbygdens mindre tätorter. Jag ser svårigheten med att vända flyttströmmen. Det jag ändå hoppas är att vi kan bromsa upp den, men då behövs det satsningar inte minst på vägar och på möjligheter att resa t.ex. med bil, dvs. reseavdragen måste bli mycket bättre.

I kommittémotionen N332 har vi kristdemokrater försökt att peka ut riktningen och i någon mån beskriva hur vi menar att den lilla regionalpolitiken borde kunna utformas framöver. I huvudsak krävs det generella åtgärder där människor, näringsliv och offentlig sektor samverkar och stimuleras att verka på landsbygd och i glesbygd trots långa avstånd och avfolkning, trots små lokala marknader och inte sällan brist på människor med god utbildning. Dessutom finns det en hel del andra svårigheter. Jag nämnde att vi behöver satsningar på vägarna. De tycks ju vara satta på undantag av regeringen.

I en rad punkter i vår motion diskuterar vi ytterligare förutsättningar som vi anser behövs för en ny regionalpolitiks möjligheter att få hela Sverige att leva.

En av de absolut viktigaste är småföretagandets och, inte minst, småföretagarens villkor. Den ekonomiska politiken måste ge stabila, goda och förenklade villkor för fler och för växande företag. Det privata näringslivet har varit, är och kommer att vara ryggraden för vårt lands välfärd. De nya jobben skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag. Kristdemokraterna anser att det behövs ett bättre klimat för både företag och företagare om vi ska lyckas bättre än hittills.

För något år sedan antog EU i ett ministerråd i Feira i Portugal en europeisk stadga för småföretag. Det var på initiativ av dåvarande småföretagarminister Mona Sahlin. Stadgan innehåller en rad uttalanden som vi kristdemokrater kan instämma i, t.ex. att "småföretagen måste betraktas som de främsta pådrivarna till förnyelse, sysselsättning samt social och lokal delaktighet i Europa" och att "bästa möjliga klimat för småföretagande och entreprenörskap behöver därför skapas". Det är starka ord. Men när ska vi få se något av detta genomfört i praktisk politik i vårt land? Vi har ingen minister här som kan svara eller kommentera de vackra orden. Men det skulle vara intressant att höra någon av regeringspartiets företrädare nämna något om när vi får se den stadgan implementeras i skattepolitik, i näringspolitik, i arbetsmarknadspolitik och inte minst naturligtvis som förutsättning för en fungerande regionalpolitik.

Mycket har sagts om behovet av bredband och s.k. regionala transportnät. Ja, behovet finns och det kommer att växa. Men vi kristdemokrater anser inte att staten för närvarande ska vara med och satsa resurser på utbyggnad av det här bl.a. därför att teknikutvecklingen går så svindlande fort. När vi kristdemokrater och alla andra i höstas skrev motioner om bl.a. regionalpolitiken visste vi inte att det nu vid jultid skulle finnas utrustning som möjliggör anslutning med verkligt stor bandbredd. Det är en teknik som använder det vanliga elnätet och uppnår överföringshastigheter på 10 Mbit och mer. Förhållandevis storskaliga test pågår och om ett par tre månader ungefär är tekniken tillgänglig kommersiellt till

mycket lägre pris än nuvarande teknik. Jag känner mig därför styrkt beträffande det riktiga i att avvisa regeringens begäran om att överföra 450 miljoner kronor från utgiftsområde 19 till regionala transportnät.

Herr talman! Jag ska bara ytterst kort kommentera yrkandet i reservation 3. Det gäller återförande av en del av vattenkraftsvinsten till den region eller kommun vari vinsten uppkommit. I fyrpartireservationen konstaterar vi att frågan inte är tillräckligt utredd av den regionalpolitiska utredningen. Bl.a. borde möjliga metoder för en återföring ha belysts och konsekvensbeskrivits.

Med hänsyn till denna brist i informationsunderlaget yrkas i reservationen att regeringen borde tillsätta en ny utredning för att fördjupa kunskaperna i frågan och att detta ska ges regeringen till känna.

Anf. 253 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Detta betänkande, *Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling*, är viktigt för väldigt många orter och för många delar av det här landet. Just betoningen på regional utjämning, att skapa rättvisa och lika villkor, ser vi från Centerpartiet som en angelägen ingång i den här frågeställningen.

Att i denna sena timme få debattera detta område, som är så betydelsefullt, kan ju ge en del funderingar. Klockan är ju också faktiskt bokstavligen fem i tolv för många regioner runt om i det här landet om ingenting görs för att ändra på utvecklingen.

När vi för ett år sedan debatterade i dessa frågor uttryckte jag en oro för att väntan på den regionalpolitiska utredningen och efterföljande proposition skulle passivisera debatten kring regionernas utvecklingsfrågor. Så har inte blivit fallet, och det är glädjande. Som resultatpolitiker tycker jag självfallet att det hade varit bra om vi redan i detta betänkande hade kunnat lyfta in de frågor som man i den regionalpolitiska utredningen var överens om. Men jag får ju acceptera den formella gången, självklart. I sammanhanget vill jag passa på och ställa en fråga till Reynoldh Furustrand. När kommer propositionen om regionalpolitiken? Vi kanske även kan få en *hint* om när infrastrukturpropositionen kan komma. Det skulle vara glädjande information så här sent före juluppehållet.

I den allmänna debatten kring regionalpolitiken förmedlas ofta bilden av att satsningar ute i landet kallas regionalpolitik och stöd medan satsningar i storstadsområdena benämns som investeringar. Detta är givetvis fel, vilket också har påtalats av näringsministern då han var uppe i sitt hemlän, Norrbotten. Dock har han själv inte bidragit med något för att förändra dessa attityder hos exempelvis Näringsdepartementet och medierna. Jag beklagar för övrigt att inte Rosengren är här i kammaren under denna debatt.

Herr talman! Regionalpolitiken omfattar, och är beroende av, flera politikområden. Från Centerpartiet har vi inom en rad områden, som berör regionalpolitiken, lagt fram finansierade förslag i föreliggande budget. Det gäller 2,4 miljarder kronor mer än regeringen till drift, underhåll och investeringar i fråga om vägar och järnvägar. Inom parentes sagt säger ju Vägverket självt att med den medelstildelning som nu råder kommer bara förfallet möjligen att kunna hejdas.

Det handlar också om lägre arbetsgivaravgifter för såväl små som medelstora företag och om ett statligt ansvar för en grundservice i hela

landet. Det handlar om en fortsatt satsning på forskningsresurser till de regionala högskolorna och, som även har belysts tidigare, om särskilda kulturpengar till alla kommuner. Jag tror att det är viktigt för livsmiljön och trivseln. Det handlar vidare om en kraftfull utbyggnad av IT-infrastrukturen så att alla kan få del av denna. Slutligen, vilket jag vet också har diskuterats i den regionalpolitiska utredningen, gäller det frågan om ett särskilt landsbygdsavdrag. Det har också betydelse för den regionala utvecklingen.

Låt mig få ge några exempel från dagens regionalpolitiska verklighet. Nedsättningen av socialavgifter i de berörda områdena fasas nu bort på order från Bryssel – utan att någonting har gjorts för att förbereda företagen eller eljest underlätta en anpassning.

Det värsta exemplet har vi när det gäller transportstödet till vissa produkter i norra delen av det här landet. Där har man har fattat beslut om en retroaktiv indragning ett halvt år bakåt i tiden. Följden blir att företag förlorar upp till, och mer än, 200 000 kr. Det är enligt min och Centerpartiets mening djupt orättfärdigt och felaktigt att på det sättet fatta retroaktiva, missgynnande beslut. Det skulle i sammanhanget vara intressant att höra vad Furustrand säger om detta, om det är rimligt att vi ska bete oss på det sättet. I övrigt väntar jag med stort intresse på vad KU kommer fram till.

Herr talman! Låt mig ta ett annat exempel från verkligheten. Öresundsregionen spås, säkert med all rätt, en lysande framtid. Den har erhållit stora, mycket stora, statliga insatser i form av en bro, i form av en kommande citytunnel och i form av en högskola. Den ska nu enligt uppgift få en stor summa pengar från Östersjömiljarderna för att utveckla en kunskapsbro mot Danmark. Detta gör man alltså i den del av landet som spås den högsta tillväxten de närmaste åren. Jag undrar vad man kommer att säga i de mindre expansiva områdena i Syd- och Mellansverige.

Så till frågan om återbäring av vattenkraften. Vid fjolårets regionalpolitiska debatt lovade regeringsföreträdarna att dessa frågor skulle behandlas av den sittande regionalpolitiska utredningen. Enligt min mening har detta inte skett. Utan någon utredning eller närmare analys har majoriteten i utredningen slagit fast att det inte är lämpligt med något sådant system i Sverige. Det är uppenbart att löftena *kunna* svikas. Glädjande är inom parentes att kd nu intresserar sig för denna fråga och är med på samma reservation.

För det första ska en sådan återbäring inte ses som ett regionalpolitiskt stöd utan som en form av kompensation för det intrång och de skador i naturen som dessa bygder har drabbats av. Detta intrång är ett stort hinder för att utveckla ett antal näringsgrenar, som skogsbruk, turism, jakt och fiske m.m. För det andra bör dessa frågor behandlas i en särskild ordning. Det här ska som sagt inte anses som ett regionalpolitiskt stöd. För det tredje har vattenkraftsutbyggnaden på flera håll skapat betydligt större miljöskador än vad som förmodades och vad som ersattes vid utbyggnaden.

Det är i dag också väsentligt färre jobb vid kraftstationerna och driftkontoren än vad som var grunderna för utbyggnadsavtalen med de aktuella kommunerna. Frågan om återbäring från vattenkraften till berörda regioner bör alltså behandlas utifrån ett vidare perspektiv.

Med hänsyn till tidsläget stannar jag där och yrkar med detta, herr talman, bifall till reservation 3.

Prot. 2000/01:47
14 december

Anf. 254 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Herr talman! I denna sena timme, 23 timmar efter det att vi hade räknat med att ha denna debatt, är vi nu i full gång. Jag hoppas att det inte är systematiskt för regionalpolitiken att debatten förläggs mitt i natten när det är minst intresse i huset. Det är en viktig politik. Reynoldh Furustrand står beredd att komma och ge sig på oss kanske. Men vi får ändå hoppas att han är på väg fram för att ge oss några besked i regionalpolitiken, inte minst med tanke på det som mina företrädare i talarstolen har sagt om den regionalpolitiska utredningen och propositionen med anledning av den eller varför inte infrastrukturpropositionen som jag tror är viktig.

Herr talman! För att jag inte ska glömma bort det så yrkar jag bifall till reservation 1 i betänkandet.

Befolkningsstatistiken i landet kommer ju varje år. Och vi är många som ibland kallar Statistiska centralbyrån för sadistiska centralbyrån, när vi ser hur siffrorna för kommunerna ute i Sverige blir lägre. Ett åttiotal kommuner går framåt och ett par hundra minskar. Det är faktum i dag. Det beror naturligtvis också bl.a. på att födelsetalen i landet är låga. Men den negativa befolkningsutvecklingen i en majoritet av landets kommuner beror också på att – här kommer något viktigt – framför allt de unga väljer att lämna sin hembygd och flytta till främst storstadsområdena. Att åldersfördelningen då får slagsida är inte heller någon positiv utveckling för kommunerna.

Avflyttningen från landsbygden har pågått länge. Men det nya nu är de låga födelsetalen som gör att landsbygden inte bär upp sin befolkning längre. Detta problem är kanske inte heller helt unikt för Sverige utan gäller hela Europa. Man måste därför ha befolkningsminskningen i tankarna när man planerar framtida förutsättningar för att välfärden inte ska hotas. Noterbart är att även kommuner med låg arbetslöshet, Gnosjö, Tranemo, Årjäng och Eda, förlorar en del av befolkningen till förmån för storstadsområdena.

Det finns samtidigt ett positivt värde i att bo utanför stadskärnor. En lugn miljö med vacker natur är naturligtvis en positiv faktor. Det gäller att se möjligheter att bo på landsbygden. Alla i Sverige är också beroende av varandra oavsett var vi bor. Landsbygdsbon är beroende av stadsbon och tvärtom, och så får det väl förbli. Folkpartiet lanserar just nu frihetsbegreppet för boendet, Bo där du vill.

Herr talman! För oss liberaler är människan till sin natur nyfiken och vill ständigt prova på nya saker och upptäcka nya platser. Därför är människans rätt till fri rörlighet en grundbult i den liberala ideologin. Det kvittar om det gäller rörlighet inom EU, inom Sverige, inom ett län eller inom en kommun. Människans möjlighet till rörlighet är ett väsentligt inslag för en god livskvalitet. Men tillgången till goda kommunikationer är viktig. Vi har hört i mina borgerliga vänners inlägg här att de ständigt återkommer till kommunikationerna, till infrastrukturen. Och nu tittar jag skarpt bort mot Reynoldh Furustrand. Det är det viktigaste av allt. Vad vi än gör med selektiva bidrag till kommuner – jag måste påstå detta att trots att det kanske inte ligger riktigt i vår ideologi – så måste de finnas

*Regional utjämning
och utveckling*

så länge som vi inte får förutsättningar i landsbygd och i glesbygd via infrastruktur att klara oss själva. Men infrastrukturen, åtkomligheten, att vara åtkomlig, är den viktigaste förutsättningen för att vi ska kunna bo kvar i den svenska glesbygden och landsbygden eller för att vi ska kunna säga att vi i landet över huvud taget har något som vi kan kalla regionalpolitik.

Att etablera företag lättvindigt och snabbt utan krångel där man vill och också som företagare kunna känna att man blir erkänd och att man har en stor betydelse är ett viktigt inslag för att glesbygden på egen hand ska ha möjlighet att överleva.

En dålig infrastruktur, och då handlar det återigen i första hand om vägar och IT, får inte vara ett hinder när det gäller företagsetableringar på mindre orter runt om i hela landet. Folkpartiet vill också uppmuntra människor som vill flytta att göra det, att flytta dit de vill, att få ett jobb som de trivs med och att kunna få tillgång till ett varierat kultur- och fritidsutbud.

Unika naturupplevelser som är av den digniteten att man bara kan ge den på vissa platser i Sverige kan alltså betyda en utflyttning till landsorten.

Nu ska jag framföra en egen synpunkt. Om då inte vägen, infrastrukturen fungerar, då flyttar man inte ut i landet. Och jag vill påstå att nu när vi är på gång att få ett förslag som innebär att vissa små regioner i sin natur också ska ha 200 vargar i skogen, så tycker jag att det är en dålig regionalpolitik.

Vad man bör sträva efter i regionalpolitiken är att skapa generella förutsättningar för att den som vill bo, arbeta och starta ett företag i glesbygden ska kunna göra det och bo kvar där efter att han har återvänt dit eller flyttat dit från annat håll. För att det ska kunna bli möjligt måste de som vill bo kvar ha möjlighet till ett arbete i närområdet.

Regionalpolitiken ska inte skapa jobb, utan den ska skapa förutsättningar för jobb och företagsamhet i landsbygds- och glesbygdsområdena.

Som liberaler anser vi att den enskilda människan ska ha den rätten och makten över sin egen vardag. Det gäller även i regionalpolitiken. Ett alltför centraliserat beslutsfattande och en planering uppifrån är det som allra minst gagnar regionalpolitiken. Det är därför som Folkpartiets regionalpolitik genomsyras av ett underifrånperspektiv som tar sin utgångspunkt i den enskilda individen. Vi kan gärna kalla denna del av regionalpolitiken för den djupa regionalpolitiken som bygger på människors känslor och tro.

Herr talman! Lokal mobilisering är Folkpartiets politik för regionala satsningar. Från Folkpartiet liberalernas sida har vi under mer än ett decennium talat om behovet av en allmän förändring av regionalpolitiken. Sysselsättning ska inte planeras fram genom myndighetsbeslut. Men flytta gärna ut myndigheter.

Folkpartiet tror inte på den typen av regionalpolitik där besluten kommenderas fram. Vi måste i stället gå över till en lokal mobilisering med ett underifrånperspektiv. Det har jag sagt tidigare. Mobiliseringen av lokala resurser kan inte kommenderas fram, utan i de orter där människorna finns, där individerna finns, måste de känna att en lokal mobilisering stöds av regionalpolitiken och att infrastrukturen fungerar.

Jag måste ta ett litet exempel eftersom Åke Sandström gjorde det. När vi talar om vägar och infrastruktur så måste jag säga att när man är lokalboende i ett skogsområde med sågverk och skogsindustri så gäller följande sanning i regionalpolitiken. Jag vågar påstå att i mitt område av Sverige har vi, för att inte någon ska ta illa upp, bland det absolut bästa sågtimmer av både tall- och granskog som finns i Sverige.

Vi har i området fyra sågverk med stort virkesbehov, av ca 700 000 kubikmeter gran- och tallskog. Sådan skog finns runt omkring sågen, men när tjällossningen kommer efter vintern måste virke hämtas från Ryssland. Det går med båt till Karlstad och körs vidare med transport på asfalterad väg efter E 18 till sågverket. Ändå finns det timmerskog i en cirkel om två, tre eller fyra mil runt sågverket. Är det en bra regional politik?

En avgörande faktor för möjligheten till en god samhällsservice och utveckling runt om i landet är det kommunala skatteutjämningsystemet. Dagens system präglas av vissa brister, oavsett om det gäller landsbygdskommuner eller storstadskommuner. Det kommunala skatteutjämningsystemet måste därför förändras och förbättras på en hel del punkter. Regeringen har ansvaret för att infrastrukturpropositionen och propositionen med anledning av den regionalpolitiska utredningen uteblivit, vilket är skrämmande.

Anf. 255 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Vi måste ha en utveckling i hela landet. Då kan befintliga samhällsresurser utnyttjas bättre. Då minskar trycket i storstadsregionerna och regionernas sårbarhet vid konjunkturedgångar. Ett viktigt mål måste vara att förbättra regionernas ekonomiska styrka och självständighet och att göra dem mindre beroende av ekonomiskt stöd.

För många av de ekonomiskt svaga regionerna skulle en återföring av vattenkraftsvinster kunna vara betydelsfull i arbetet för att göra regionerna till attraktivare platser för människor och företag. Det är bättre att regionerna får behålla sina tillgångar än att de dras in till staten för att sedan återgå till kommunerna som bidrag.

En annan anledning till att återföra delar av vinsterna från vattenkraften är att dennas utbyggnad har förstört värdefulla naturresurser. Det finns mycket få älvar utan dammar i världen, i synnerhet i Europa. Enorma potentialer för turism, fiske och friluftsliv har försvunnit. Omistliga värden har gått förlorade. Förlorarna är invånarna och det lokala näringslivet. En kompensation för detta är inte orimlig.

Dessutom skulle jag gärna se en regional ekologisk näringslivsfond. Strävan efter hållbar utveckling gagnar den långsiktiga tillväxten. De företag som finns med på Dow Jones *Sustainability Index* har en bättre ekonomisk utveckling än övriga företag. Hållbarheten är faktiskt en förutsättning för tillväxten.

Vilken är då statens roll i detta sammanhang? Jo, staten ska sätta upp målen och ge förutsättningarna: Hit vill vi att ni ska nå, och dessa medel står till förfogande.

En hållbar utveckling handlar bl.a. om att skapa kretslopp som gör att inte koncentrationen av olika ämnen ökar i naturen. Ingen vet egentligen hur mycket de svenska företagen och konsumenterna belastar sin omgivning. Det finns få heltäckande lokala analyser av produktionen i kommu-

ner och företag, av vad som går ut och in i regionen eller kommunen. Kanske är läckagen större än förväntat. Det är därför som företag och kommuner har börjat med en egen kartläggning av energi- och materialflöden, alltså av vad som går in i produktionen och vad som används och vilka slutprodukter som till slut hamnar i återvinning, i avlopp eller på andra ställen.

Det finns ekokommuner som arbetar med detta och miljöcertifierade företag som anstränger sig för att hålla kontroll på sina materialflöden. Detta kan resultera i uppkomsten av nya företag, som kan använda restprodukter av olika slag. Det kan i slutändan ge människorna en bättre livsmiljö på flera olika sätt. Att de företag som sysslar med detta ofta går bättre än andra beror på att de blir effektivare och resurssnålare. De får bättre kvalitet, och de får på köpet status och konkurrenskraft.

Folk flyttar inte gärna, och gör de det flyttar de inom arbetskraftsregionerna, inte mellan dem. Det gör att svenska företag är beroende av regionens befolkning. Att höja arbetskraftens kompetens inom varje region är alltså viktigare än något annat. Det handlar om att stimulera det regionala näringslivet och den lokala arbetsmarknaden, så att de matchar varandra.

Men för att få större företag att etablera sig inom vissa regioner krävs också en höjd servicenivå, och det skulle också kunna få många utflyttade utbildade ungdomar att vilja återvända. Vi kommer här till det som Gunilla Wahlén talade om, att kulturens betydelse är väldigt stor. Det har mycket stor betydelse för ungdomar att det finns ett intressant kulturliv.

Det finns ett behov av en servicegaranti. Människor på landet måste kunna garanteras en lägsta nivå av service t.ex. vad gäller tillgång till sjukvård, apotek och posttjänster. Ett annat problem är att standarden på stora delar av landets mindre vägar har blivit alltmer eftersatt. Grusvägarna i exempelvis Norrlands inland trafikeras av stora och tunga fordon, och de måste kontinuerligt underhållas för att vara farbara året runt. Tendensen är dock att det inte längre går att upprätthålla en rimlig standard på grusvägarna. Värst utsatta är glesbygdskommunerna i Norrland, på grund av de långa avstånden. Det är angeläget att Vägverkets möjligheter till tjälsäkring och underhåll ökar.

Jag anser också att det är viktigt att det kommer till stånd en utredning om hur stor belastningen blir på olika kategorihushåll i skilda delar av landet när drivmedelsskatterna höjs. Det är viktigt att höja drivmedelsskatterna för att få till stånd en teknikutveckling och en önskan hos gemene man att man använder energi och drivmedel så effektivt som möjligt. Men det är också viktigt att fundera över om vissa människor drabbas oproportionerligt mycket och vad man i så fall kan göra åt det.

För övrigt anser jag att laxfisket i Östersjön ska upphöra och att laxen ska reserveras för älvarna. Vildlaxen och fisketurismen skulle kunna ge människor och företag längs älvdalarna goda försörjningsmöjligheter i framtiden. Fiske i vildlaxälvar anses exklusivt, och varje lax eller öring som tas i de orörda älvarna skulle kunna betinga skyhöga intäkter jämfört med om de tas upp av fiskare i Östersjön. I vissa fall är det faktiskt inte ens viktigt att ta upp dem. Det är tillräckligt med fotografering tillsammans med den vilda bjässen, och laxen kan sedan släppas tillbaka i älven.

Fisket i älvarna kan bedrivas selektivt. Man vet hur mycket lax som finns och hur mycket som kan tas av varje stam och i varje älv. Ge fiskebåtarna i Östersjön laxpension!

Nu hotas vildlaxen av företag som drar upp den med jättelånga drivgarn, med en längd som inte ens tillåts av EU. Då fångas både odlad lax och den utrotningshotade vilda laxen. Förutom att denna verksamhet hotar vildlaxens överlevnad är den också ett bedrövligt exempel på hur kortsiktig rovdrift förstör möjligheter till långsiktigt bärkraftig försörjning för folket längs Norrlands älvdalar.

Anf. 256 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag nappar inte på Ingegerd Saarinens laxkåseri, utan jag vill ställa en fråga utifrån hennes sätt att vara pådrivande när det gäller att höja drivmedelspriserna. Detta får mycket stora regionala konsekvenser i alla de delar av landet där vi inte har alternativ till bilen och landsvägstransporterna.

I vårt gemensamma hemlän, som är landets största väglän med 920 mil allmänna vägar, har jag för 1999 års höjning, 25 öre plus moms, gjort en utförlig undersökning bl.a. med hjälp av SCB och kommit fram till att effekten var 33 miljoner kronor i årlig merkostnad för hela transportsektorn, de areella näringarna och privatbilismen. Och tänk bara på fjällturismen, som Ingegerd Saarinen har talat om!

Min första fråga är: Minskas verkligen förbrukningen genom dessa höjningar? Kör yrkestrafiken extra varv i rondellerna eller i timmertransportarbetet?

Vi ska självfallet arbeta för en utveckling av nya bränslen och nya motorer, och det har vi också föreslagit från Centerpartiet.

I det sammanhanget vill jag ställa min andra fråga till Ingegerd Saarinen: Ska biobränslena verkligen beläggas med skatt, vilket sägs i årets finansplan som Miljöpartiet ställer sig bakom?

Anf. 257 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Först om drivmedelsskatten. I vår överenskommelse med regeringen handlar det om en skatteväxling på 30 miljarder på tio år. För bensinpriset skulle det betyda 1,50 i höjd skatt på tio år, alltså 15 öre om året. Med tanke på hur mycket glesbygdsmilisten åker bil jämfört med en normalbilist innebär det en kostnadsökning för glesbygdsmilisten på 24 kr per år.

Jag tror att den här frågan är lite överdimensionerad som den huvudsakliga drivkraften till att glesbygden utarmas. En kostnadsökning på 24 kr per år, 15 öre per liter, kan inte ha den digniteten.

Däremot finns det människor som bor väldigt ocentralt och som kan ha extra stora kostnader. Därför tycker jag att detta ska utredas.

Jag tror inte att Åke Sandström menar drivmedelsskatten i detta sammanhang utan menar att priset är högt. Den skattehöjning som vi ska genomföra på tio år handlar inte om mycket pengar.

Så till biobränslena i finansplanen. Jag förstår inte att Centerpartiet går ut med det här hela tiden. Vi har träffats förut om detta. Det är konstaterat som ett missförstånd. Det är ingenting som ska införas på kort sikt. Det är på mycket lång sikt, när biobränslena klarar konkurrensen med andra bränslen, vilket de inte gör nu. Det är en liten fotnot i finans-

planen. Det är på sikt som det här kommer att hända. Det är ingenting som är aktuellt nu.

Anf. 258 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Det här med 15 öre är inte sant. Varför höjer man 25 öre plus moms första året? Det betyder för privatbilisten betydligt mer än 15 öre.

Bara kortfattat: Det är ingen missuppfattning. Det står inte heller som en vanlig not, utan det står som en rak del i ett stycke i finansplanen, att på sikt bör även biobränslena beläggas med skatt därför att skattebasen på energisektorn måste breddas. Så står det.

Anf. 259 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Jag är förvånad över talet om 25 öre, för bensinskatten har inte höjts alls i år. Dieselskatten har höjts med 10 öre per liter.

Det här med finansplanen har sitt ursprung i att tanken är att bränslena ska beskattas efter deras miljöpåverkan, dvs. att koldioxidskatten ska variera beroende på hur mycket koldioxid de alstrar. Men däremot ska så småningom energiskatten vara neutral.

Det här fungerar inte ännu, eftersom vanliga s.k. fossila bränslen i själva verket är subventionerade. Det går inte att införa det nu. Vi måste vänta på att marknaden blir rätt och rättvis.

Anf. 260 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Miljöpartiet har, får man väl säga, med alla mått mätt ett extremt förhållande till drivmedelsskatter. Men Ingegerd Saarinen talar här förtjänstfullt om eftersatt vägunderhåll och investeringar i vägar. I den delen är allt gott och väl. Men språkrören har tidigare gått ut och hävdat att nivån på bensinpriset på 30 kr är en rimlig avvägning i förhållande till miljöbelastningen.

Miljöpartiet talar också om mer järnväg, mindre bil, mindre lastbil, mera gods på järnväg. Då inställer sig frågan: Var finns logiken i detta? Vill man ha mer järnväg, mindre bil, högre drivmedelsskatter? Varför investerar då Miljöpartiet i vägar? Det är den här logiken som alla människor i Sverige tror gäller. Miljöpartiet står inte för bättre vägar. Om man har dåliga vägar, åker inte folk på vägarna. Då har man så att säga uppnått sitt syfte. Jag tror att det är Miljöpartiets filosofi.

Anf. 261 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Den siffra som Ola Sundell nämnde, 30 kr, härrör från Matz Hammarströms första tal som språkrör då han berättade att OECD har sagt att för att vi ska kunna klara en rimlig utveckling utan skador på grund av koldioxid bör bensinen kosta 30 kr. Det är ingenting som vi vägar hävda i Miljöpartiet, för då skulle vi åka ut med huvudet före. Det är alltså OECD:s tanke att det är vad bensin borde kosta. Det som kommer att hända genom en skatteväxling är 1,50 på tio år. Det är bara att jämföra siffrorna.

Sedan talar Ola Sundell om att vi vill satsa på små vägar. Det är för mig en självklarhet att de små grusvägarna behöver vara farbara. Vi har inte några alternativ till att köra bil på många ställen i landet, där de små

grusvägarna är det enda som finns att åka på. Det finns inte järnväg överallt, men där det finns ska vi använda dem och särskilt när det gäller långa transporter. Det är väldigt viktigt att vi får ett system som gagnar att lastbilstransporter förs över till järnväg, särskilt på långa sträckor.

Det här har med relativa kostnader mellan olika slag av transporter att göra. De kostnaderna måste vi få vettiga så att miljön blir tagen hänsyn till i kalkylerna.

Anf. 262 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Det får man beteckna som en rejäl reträtt från de resonemang och den uppfattning som man allmänt har om förutsättningarna med ett miljöpartistiskt kommunikationsalternativ. Jag återkommer till detta: Vad är linjen? Är det den måttfulla förnuftiga linje och det resonemang som jag måste säga att Ingegerd Saarinen företräder? Men faktum är den bild jag tidigare gav, nämligen att vill man inte ha biltransporter ser man till att både bränslet är dyrt och vägarna är dåliga. Därvid når man framgång, för alla andra alternativ blir då betydligt konkurrenskraftigare än vägalternativet.

Jag anser nog att Ingegerd Saarinen borde vara tydligare i detta. Är det så att vägtransporterna, t.ex. timmertransporterna i Norrlands inland, på de allra flesta ställen är det absolut enda alternativet? Det är konsekvensen av mitt resonemang och den verklighet som jag ser. Men det resonemang som jag hör Miljöpartiet föra vid andra sammanhang stämmer inte med den bilden. Är det min bild eller Ingegerd Saarinens kompanjoners bild som stämmer med Saarinens verklighet?

Anf. 263 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Det är min bild som stämmer. Det är nämligen så att det är svårt för ett litet parti utan tidningar att nå ut med rätt information om vad det är vi vill. Som Ola Sundell säkert vet är det många tidningar som ser stort nöje i att förtala andra partier. Det är väl så det kommer sig att det sprids en väldig massa missuppfattningar om vad Miljöpartiet vill. Det har med våra penningresurser att göra, att vi inte har några tidningar och medier.

Anf. 264 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jag har förstått av Ingegerd Saarinens anförande att vi är överens om att för att vi ska ha en fungerande landsbygd, att hela Sverige ska leva måste det bo folk på landsbygden. Jag tror att Ingegerd Saarinen sade att hon gärna ser en utflyttning till landsbygden av bl.a. unga och välutbildade.

För att man ska kunna bo såväl på landsbygden som annorstädes krävs det jobb, och då krävs det bilar. Vi har tidigare hört om drivmedelskostnader osv. Hur blir det när dessa unga familjer skaffar barn?

Det som jag gärna skulle vilja ha reda på är hur Ingegerd Saarinen mixar ihop mixtaxan med kostnaderna för att bo på landsbygden med två bilar, långa transporter till dagis, jobb osv.

Jag har hört att man gärna vill bo på landsbygden för att kunna rå sig själv. Det är där de fyra borgerliga partiernas förslag om barnomsorgs-konto kommer in i bilden.

Hur går detta ihop med mixtaxan? Det har jag svårt att se.

Anf. 265 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Vår uppfattning om barnomsorg är ju att man ska få välja själv i vilken omsorgsform man vill ha sitt barn. Jag kan inte se att mixtaxan hindrar den saken.

Anf. 266 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Nej, det gör den naturligtvis inte. Men den uppmanar inte heller människor att stanna hemma. De som väljer att själva ta hand om barnomsorgen får inte ett nickel av vare sig mix- eller maxtaxa. Det är det som är finessen med barnomsorgskonto. Då får man en summa, och därefter kan man välja hur man själv vill göra.

Enligt min mening utestänger mixtaxan möjligheter för dem som vill välja. Det finns bara ett val att göra: Räta in er i ledet efter vad som finns av samhällets barnomsorg!

Anf. 267 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Det håller jag inte med om. Kristdemokraterna skulle ju ha kunnat stödja oss i vårt krav på att föräldrar ska kunna anställas som kommunala barnvårdare till sina barn. Det är ett annat sätt att angripa samma problem.

Anf. 268 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Herr talman! När jag hör Ingegerd Saarinen blir jag nästan glad. Precis som i mitt anförande fanns det en del inslag av väganslag för glesbygdsvägar och tjälsäkring. Det är viktigt. Jag nämnde exemplet med virke från Ryssland som transporteras genom landet.

I diskussionerna mellan samverkanspartierna beskylls Miljöpartiet för att vara boven i dramat när det gäller väganslaget. Är det så att Ingegerd Saarinen inte får sin vilja igenom? Det kanske vore bra om regeringen sökte sig till de borgerliga partierna i denna viktiga fråga. Eftersom vi i salen här endast är från Norrland och Värmland – det är ganska tomt på Stockholmsbanken – kan vi väl ha ett internt resonemang kring denna viktiga fråga.

Anf. 269 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Virket från Ryssland som kommer hit är ju en sak för sig. Jag tror inte att det kommer att fortsätta på det viset. Ryssarna driver en rovdrift på sin egen skog. De har inte alls den skogsvård som de borde ha. Detta kan inte fortsätta, det är bara tillfälligt.

Det som har gjort oss omtalade för att inte vilja ha vägar är att vi inte tycker att man ska använda väganslagen för att bygga motorvägar. Motorvägar är jättedyra och dessutom stimulerar de bara till ökad biltrafik genom att det går så lätt att komma fram. Det vi vill satsa väganslagen på är småvägar, grusvägar, länsvägar och järnvägar.

Anf. 270 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Herr talman! Min fråga var om Ingegerd Saarinen anser att väganslaget är tillräckligt. Vi som nu lever i Stockholmsmiljön – vi kan ju prata lite om stockholmarna eftersom de inte är här – ser ju att det finns behov

runt storstäderna, från glesbygderna här och in till stan. Det kostar också pengar.

Jag tror att väganslaget totalt är för lågt. Samtliga borgerliga partier föreslår ett högre väganslag.

Ingegerd Saarinen tycker alltså inte att väganslaget behöver höjas.

Anf. 271 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Herr talman! Jag kan inte med bestämdhet uttala mig om det förrän jag har kollat med Miljöpartiets ansvarige representant i detta utskott. Vi har pratat om det några gånger, och jag vill minnas att han påstod att väganslaget till de små vägarna skulle höjas, att det var på gång och att standarden kommer att höjas framöver.

Men det handlar också om vilken teknik man använder sig av. Vägverket kan komma på betydligt bättre tekniker som gör det hela billigare än det är nu. Vår tanke är att de små vägarna ska förbättras.

Anf. 272 REYNOLDH FURUSTRAND (s):

Herr talman! Låt mig inledningsvis yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag och avslag på de reservationer som finns till det betänkande som vi nu håller på att debattera.

Målet för regionalpolitiken är att den ska skapa förutsättningar för en hållbar ekonomisk tillväxt, en ökad rättvisa och valfrihet så att så lika levnadsvillkor som möjligt kan skapas för människorna i hela vårt land.

Med regionalpolitiska åtgärder menar vi dels åtgärder inom själva politikområdet regionalpolitik, dels åtgärder inom andra politikområden som används i ett vidare regionalpolitiskt syfte.

Dessa andra politikområden har till uppgift att åstadkomma en sammantagen och förhoppningsvis bra regionalpolitisk effekt för att man ska kunna uppfylla de totala målen. För att exemplifiera detta handlar det om hur vi får en väl fungerande politik på IT-området, på post- och teleområdet, inom lantbrukspolitiken, inom näringspolitiken, där Barbro Andersson Öhrn förtjänstfullt redogjorde för hur vi från näringsutskottets majoritet vill att den ska utvecklas. Det handlar om att i en vidare bemärkelse se över hur alla dessa politikområden skapar effekter.

Ett ytterligare viktigt politikområde är det statliga bidrags- och utjämningsystemet i den kommunala sektorn. Det har tagits upp här i debatten huruvida vi skulle ompröva det som den regionalpolitiska utredningen berörde, nämligen frågan om att vattenkraftsvinster eventuellt skulle återföras till de regioner där vattenkraften produceras.

Majoriteten i den regionalpolitiska utredningen avvisar en sådan omläggning. Det finns olika uppfattningar i sakfrågan, men det statliga bidrags- och utjämningsystemet i den kommunala sektorn är ett väsentligt bättre system att använda sig av.

Sammantaget kan man säga att huvudsyftet med regionalpolitiken är att främja en utveckling främst i de regionalpolitiskt prioriterade områdena som vi ibland brukar benämna som nationella stödområden A och B och som EG:s strukturfondsmål 1 och 2. Det handlar om att främja en utveckling i gles- och landsbygdsområden i hela landet.

Herr talman! Den regionalpolitiska utredningen, som jag själv och några av mina meddebattörer hade förmånen att ingå i, överlämnade sitt betänkande till näringsministern den 27 september i år. Detta utrednings-

betänkande är för närvarande ute på en bred remissomgång. Min förhoppning är att det under nästkommande år ska föreligga en proposition som riksdagen kommer att få behandla och fatta beslut om.

Herr talman! Jag vill också passa på tillfället att säga att det har varit ett sant nöje att delta i den utredningen. Jag vill ge en eloge till samtliga deltagare för en mycket konstruktiv debatt och ett mycket givande arbete. Framför allt vill jag understryka den mycket starka vilja och ambition som präglade jobbet i utredningen och som hade till syfte att se till helheten och nödvändigheten av att trots ideologiska skiljelinjer försöka forma en regionalpolitik som förhoppningsvis gagnar hela landet.

Vi kan klart urskilja två mycket viktiga mål för en framtida regionalpolitik. Det är dels åtgärder som syftar till att skapa förutsättningar för tillväxt i alla regioner, dels åtgärder för att åstadkomma en rimlig fördelning av välbefindet mellan olika regioner.

Vi kan också konstatera att regionalpolitiken är under en mycket omfattande omprövning med hänsyn tagen främst till förslagen i den regionalpolitiska utredningens slutbetänkande.

Herr talman! Under senare år har samhället genomgått mycket stora förändringar och framför allt när det gäller den snabba internationaliseringen av ekonomin, vårt EU-medlemskap, avregleringen av olika marknader och en accelererande IT-utveckling. Samtidigt med den här utvecklingen har vi fått vidta åtgärder för att sanera statsfinanserna, och detta har säkert också satt sina spår i regionalpolitiskt hänseende. Vi har dessutom att hantera en befolkningsutveckling under de kommande åren, med en större andel äldre och med ett lågt nativitetstal, som kanske mycket starkare än vi anar kommer att få regionalpolitiska konsekvenser. I ett sådant läge är det naturligtvis berättigat att fråga vad som är en effektiv och ekologiskt hållbar regionalpolitik. Det finns inga givna svar, och det är säkert heller inga enkla eller självklara lösningar som vi har att hantera.

När vi i den här utredningen funderade över dessa problemställningar var vi samstämmigt överens om att det behövs en radikal omprövning av regionalpolitikens framtida inriktning, såväl vad gäller politikens mål som medel och genomförande. Vår slutsats är att det är tre regionstyper som vi måste hantera framöver.

Det handlar framför allt om områden med mer eller mindre permanent behov av särskilda insatser, det som vi ibland benämner gleshetsregioner. Det handlar om regioner under omstrukturering, där gamla näringar och verksamheter tynar bort och måste ersättas med annan livskraftig verksamhet. Men det handlar också om hur vi ska hantera de starka tillväxtcentrum som vi har i landet utan att vi försämrar möjligheterna till en varaktig tillväxt.

Herr talman! Några av talarna tidigare har ställt ett antal frågor till mig. Det har pratats mycket om vägar, vägar och åter vägar. Om det var någonting som framkom med all önskvärd tydlighet i den regionalpolitiska utredningen när vi gjorde våra besök i landet och träffade ledande kommunalföreträdare och industrieföreträdare så var det vägar, vägar och åter vägar. Vi har också i utredningen pekat på behovet av infrastrukturåtgärder som är inriktade på att restaurera och skapa bättre förutsättningar när det gäller vägar och kommunikationer.

Jag kan lova Ola Sundell att det kommer en regionalpolitisk proposition och att det kommer en infrastrukturproposition under nästa höst. Jag tror att det är nödvändigt att se de här båda propositionerna i ett sammanhang. Eftersom vi i utredningen förutsatte att vägarna får en så stor betydelse bör de naturligtvis också hanteras i särskild ordning, men de två propositionerna måste läggas parallellt.

Det är inga partitaktiska skäl eller överväganden som gör att propositionerna kommer att landa på riksdagens bord någon gång under förhösten år 2001. Ola Sundell m.fl. som sitter i den här kammaren vet mycket väl att det första halvåret Sverige har att hantera som ordförande i EU kommer att ta oerhört mycket tid och kraft från regeringen, och också från riksdagen.

Det hade enligt mitt förmenande varit fel att pressa fram en regionalpolitisk proposition och en infrastrukturproposition bara för att riksdagen skulle få behandla dem under våren. Låt oss se till att det blir ordentligt gjort! Låt oss se till att remissarbetet beaktas och respekteras utifrån att vi sedan ska få bra propositioner.

Herr talman! En slutsats som jag tycker torde framstå som mer och mer tydlig är hur vi ska tillvarata det enorma humankapital som vi har i hela vårt land. Det finns oerhört många duktiga och kompetenta människor som vill vara med och skapa bättre villkor för nuvarande och framtida generationer. Min förhoppning är att en framtida regionalpolitik ska ta fasta på detta faktum, och jag ser fram emot en konstruktiv och spännande debatt när vi får en regionalpolitisk proposition att behandla nästa år. Om man får ha en önskan så här inför den förestående julen och ett nytt år, är det att regionalpolitiken ska formas utifrån en så stor samsyn som är möjlig att åstadkomma. Det tror jag att vi alla tjänar på.

Låt mig till sist, herr talman, läsa något ur Thage G. Petersons bok *Resan till Berg*. Jag har nyss läst boken, och den handlar väldigt mycket om regionalpolitik. Den f.d. ansvarige ministern Thage G. Peterson för detta område summerar tillbaka i sina tankar och funderar om man gjorde rätt i alla lägen: Och så mycket kan man konstatera att visst har det gjorts misstag. Men vi hoppas att vi lär oss av de här misstagen och att vi får en framtida regionalpolitik som inte skapar större misstag än dem vi har mött i dag.

Jag tycker att det är klokt av Thage G. Peterson att föra denna självkritiska debatt.

Jag vill också läsa upp ett citat som Thage G. Peterson själv har i boken av en känd filosof, som har uttryckt följande: Det finns människor som ser till att saker händer. Det finns människor som ser saker hända. Och det finns de som frågade sig: Vad var det som hände?

Låt oss se till att den regionalpolitiska propositionen präglas av en anda och att de beslut som vi tar i riksdagen präglas av en anda att vi ser till att saker och ting händer.

Anf. 273 OLA SUNDELL (m):

Herr talman! Jag tackar Reynoldh Furustrand för de vänliga orden angående samarbetet inom den regionalpolitiska utredningen. Jag tycker också att Reynoldh Furustrand talar väl om den plattform som den regionalpolitiska utredningen är.

Jag tar upp det beroende på att jag känner en viss rädsla på grund av remissförandet. Flera av remissorganen kommer ju att vara de människor, som jag nämnde i anförandet, som i dag har att hantera de selektiva stöd som vi vill successivt ska fasas ut till förmån för generella åtgärder och en generell sänkning av arbetsgivaravgiften. Till detta kommer att Björn Rosengren och Ulrica Messing i olika sammanhang har uttryckt tveksamheter inför den i politikens sammanhang kanske radikala omläggningen av regionalpolitiken.

Den andra delen i mitt pläderande här gäller tillväxtavtalen. Den kritik som vi då hade från moderat håll gäller fortfarande. Verkligheten – så kort tid den nu har varat – visar väl att det vi sade innan tillväxtavtalen hade satts i sjön stämmer. Vi tyckte då att det var en papperstiger och att det var en planering uppifrån. Vi sade då att det inte går att administrera fram tillväxt, utan det måste ske på ett annat sätt, underifrån, lokalt och individinriktat. Den kritik vi hade då stämmer mycket väl med verkligheten när vi tittar på utvärderingarna så här långt när det gäller de regionala tillväxtavtalen. Att luta sig mot dessa och tro att det här är framtiden för den regionala utvecklingen är nog att ta till i överkant, enligt min mening.

Anf. 274 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag kan förstå om det finns en viss rädsla ute i landet, eftersom det betänkande som vi har levererat är ganska omskakande. Men jag kan tala om för Ola Sundell att på ett antal länsstyrelser där jag har varit och pratat om utredningens slutsatser hälsar man mycket av det här med tillfredsställelse. Det är bra med ett omtänkande. Det är bra om människor får andra uppgifter att syssla med.

Vi har själva i utredningen mycket klart pekat på att det är sådant som är nödvändigt att åstadkomma.

Vi applåderar inga statiska förhållanden. Jag tror att människor är beredda att acceptera förändringar, men det får inte vara förändringar som skapar större osäkerhet och större rädsla än vad som är nödvändigt.

När det gäller Ulrica Messings och Björn Rosengrens uppfattning om den regionalpolitiska utredningen är min mycket bestämda uppfattning att de hälsar denna med tillfredsställelse. Det är klart att de som personer har rätt att vara kritiska både till det ena och det andra, precis som vi i denna kammare. Men jag är fullständigt övertygad om att den proposition som kommer att läggas på riksdagens bord oerhört mycket kommer att präglas av de slutsatser som Regionalpolitiska utredningen kom fram till. Alla kommer inte att finnas med, men det är inte konstigt. Det är precis så det fungerar i en demokrati.

Låt mig sedan säga att jag tyckte att Barbro Andersson Öhrn på ett utomordentligt sätt tidigare i debatten framförde vår syn på tillväxtavtalen. Jag delar hennes uppfattning.

När jag reser runt och träffar människor träffar jag sällan människor som är kritiska till tillväxtavtalen – tvärtom. De tycker att det är bra att de har fått samtalspartner. De tycker att det är bra att det finns nya sätt att resonera på.

Det de klagar på, Ola Sundell, är sannolikt att det är för lite ekonomiska resurser. Med en fortsatt hygglig tillväxt ska de ekonomiska resurserna i tillväxtavtalen förhoppningsvis också kunna bli bättre. Men det är

väldigt få ute i landet som jobbar med avtalen som upplever dem som stora problem.

Prot. 2000/01:47
14 december

Anf. 275 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Är man en deltagare i processen med tillväxtavtal är det kanske självklart att man gärna applåderar det man själv håller på med. Men när vi tittar på den processutvärdering som har gjorts ser vi att det är en rätt rejäl kritik som riktas mot arbetet hittills. Jag kan läsa lite grann: Förutsättningarna för arbetet uppfattas som otydliga. Långsiktig strategi har saknats. Förutsättningarna för näringsliv och företag att delta har varit begränsade. Regionalt näringsliv har inte varit styrande. Samspelet region–nation är svagt. Många uppfattar att det finns konflikter mellan nationella mål och regionala prioriteringar. Sektorspolitik prioriteras framför sektorsövergripande samarbete på nationell nivå.

Sammantaget är detta nästan som att skjuta denna skuta i sank.

Ingen motsätter sig dialogen offentlighet–företag, t.ex. Problemet var att man sade hur det skulle gå till: Administrera fram tillväxten, skriv avtalet med staten och gör någonting. Så fungerar det inte. Detta måste växa fram inifrån och komma från basen, som är företagandet och företagaren regionalt och lokalt ute i landet.

Anf. 276 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det hade varit mer märkligt om ingen hade haft någon uppfattning över huvud taget om tillväxtavtalen. Dessa tillväxtavtal har ett par år på nacken. Om man jämför med de gamla systemen som fanns tidigare är det kanske förmätet att begära att detta ska fungera perfekt år 2000.

Jag tror att tillväxtavtalen är nyttiga. Jag tror att tillväxtavtalen ger förutsättningar för att skapa tillväxt som blir varaktig. Det finns företag i detta land som har planer och system som inte heller är de mest perfekta och som omprövar sina planer och system. Det är precis så som vi anser att tillväxtavtalen ska tillämpas.

Att ta bort dem i nuläget vore att göra en björntjänst. Därför tycker vi att vi ska utveckla dem och göra dem till någonting som är bra för regionalpolitiken på både kort och lång sikt.

Anf. 277 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Herr talman! Jag är lite konfunderad över Reynoldh Furustrands slutreplik, som var följande: Jag tror att det är fel att lägga fram en regionalpolitisk proposition och en infrastrukturproposition redan under våren, när vi först och främst ska vara ordförande i EU.

Jag tror precis tvärtom. Jag tror att det vore bra för folkets syn på Europafrågorna om vi i samband med stormötet i Stockholm i mars eller april hade fått en proposition. På presskonferensen kunde vi då visa för Europa hur vi ser på detta och berätta vilka fördelar de som bor ute i regionerna i Sverige har när det gäller väganslaget, när det gäller erkännande av bilen som en glesbygdsprodukt som måste få finnas och när det gäller breddning av avdragsrätten för transporter i glesbygden.

En förbättring av förutsättningen för överlevnad och åtkomlighet för svenska folket i samband med ordförandeskapet i EU tror jag skulle vara

*Regional utjämnning
och utveckling*

en stor framgång. Jag tror att det är negativt om svenska folket får känna att Regionsverige får vänta på grund av vårt ordförandeskap i EU.

Anf. 278 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag hävdar bestämt att jag tror att det är rätt att lägga fram den regionalpolitiska propositionen parallellt med en infrastrukturproposition hösten år 2001. Jag vet, eftersom jag har suttit 15 år i denna riksdag, vad de förhandlingar som vi hade när Sverige skulle gå med i EU innebar. Den regering som satt då stördes inte av krav på den eller den typen av propositioner. Den regeringen fick förutsättningar att förhandla. Sedan kan vi bedöma förhandlingsresultat olika. Men på samma sätt ser jag detta förhållande.

Jag ser dessutom nödvändigheten av den remisstid som vi faktiskt är inne i och som avslutas den 15 januari. Om vi skulle ha lagt fram denna proposition tidigare skulle vi ha tvingats korta ned remisstiden. Vi hade fått en mycket sämre debatt ute i landet.

Runar Patriksson har själv pekat på behovet av infrastrukturella satsningar i Värmland. Jag delar nästan alla hans uppfattningar om det till fullo. Men skulle vi ha tvingat fram detta mycket snabbare är jag övertygad om att resultatet dessvärre hade blivit sämre.

Låt oss se till att det får ta den tid som är nödvändig för att få en bra proposition, en bra diskussion och ett bra beslut i Sveriges riksdag. Det är det, Runar Patriksson, som är viktigt.

Anf. 279 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik:

Herr talman! Det kan vara riktigt, men det har gått så lång tid och vi har väntat på infrastrukturpropositionen så länge. Vi frågade Ingegerd Saarinen om det var Miljöpartiets fel att väganslagen inte ökas. Hon kunde inte riktigt ta på sig skulden. Då måste det alltså vara regeringspartiet som inte vill lägga mer pengar på väganslaget. Det är så viktigt. Infrastrukturpropositionens underbyggnad har funnits länge, men propositionen har förskjutits av andra skäl.

Det är ju så, Reynoldh Furustrand, att det finns partier att göra upp med. Göran Persson sade vid invigningen av Dalslandsdagen att det inte är pengar som fattas. Då måste det vara någonting annat. Det måste vara lekkamrater som tycker att utgiften är vettig som fattas. Det finns sådana partier, och jag rekommenderar därför att infrastrukturpropositionen verkligen prioriteras. Ta kontakt med partier som har mer pengar i sina budgetar, så ska vi få fart på infrastruktur- och väganslaget i Sverige.

Anf. 280 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Som jag sade i min inledning, Runar Patriksson, utgår jag ifrån och har en förhoppning om att både frågan om regionalpolitik och frågan om infrastrukturpolitik kan lösas i så brett samförstånd som möjligt. Jag tror att det är bra. Jag tror att det är nödvändigt för hela landet.

Det finns pengar, säger Runar Patriksson. Ja, det finns mer pengar i dag än vad det gjorde för ett antal år sedan. Det är möjligt att vi både för fem och tio år sedan skulle ha haft en annan regionalpolitik. Men erfarenheterna av en snabbare utveckling har lärt oss att vi nu måste acceptera och sätta i sjön en regionalpolitik som inte låser fast oss. Det vore

därför enligt mitt förmenande felaktigt att hasta på bara för att vi ska sätta dessa åtgärder i verket.

Visst behövs det göras väginvesteringar i Värmland. I Sörmland, i Stockholms län och över hela landet behövs denna typ av väginvesteringar. Men dessa investeringar ska vägas mot investeringar på andra områden som anses vara prioriterade och behjärtansvärda. Utifrån det skälet tycker jag att det finns all anledning att se till att vi gör det vi gör så bra och så rätt som möjligt.

Anf. 281 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Jag skulle vilja fråga varför den regionalpolitiska utredningen inte tog upp vattenkraftsvinsterna. Det var ju som upplagt för det, och ni hade lovat det.

Så skulle jag vilja yrka bifall till reservation 2.

Anf. 282 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Vi tog upp det, men vi tog inte upp det som en huvudfråga, Ingegerd Saarinen. Vi hade ett antal resonemang omkring det här, och det framfördes krav från Miljöpartiets ledamot och från Vänsterpartiets ledamot när det gäller att vi borde penetrera det här lite mer. Men majoriteten bedömde att det inte var det viktigaste med den regionalpolitiska utredningen.

Dessutom är det min mycket bestämda uppfattning att det kommunala skatteutjämnningssystemet är ett väsentligt bättre system i fördelningssystemen än ett system där man laborerar med hur vattenkraftsvinster ska föras tillbaka till områden eller regioner där vattenkraften produceras och där vattenkraftverken en gång i tiden byggdes om.

Jag kan hålla med om att det har skett ingrepp i naturen och annat. I dagsläget när vi har ny teknik och mycket annat till förfogande kanske man funderar på om man kunde ha gjort lite annorlunda. Men om man skulle ha ett system som innebär att man för över exempelvis vattenkraftsvinster till vissa regioner så kommer självklart andra regioner som ett brev på posten – det är min mycket bestämda åsikt. Då ska vinsterna från det som produceras i de här regionerna stanna kvar där, och vi har för närvarande fem mycket starka tillväxtregioner i vårt land. De måste fortsätta att vara starka tillväxtregioner, men de ska kunna generera en fördelning ut till resten av landet.

Ingegerd Saarinen kan ju fundera över hur de regionerna skulle resonera utifrån det förhållandet att vattenkraftsvinsterna ska gå tillbaka till de regioner där vattenkraften produceras. Vad ska det andra gå tillbaka till?

Anf. 283 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Jag ska inte beröra frågan om vattenkraften med hänsyn till den sena timmen. Det handlar till 99 % om politisk vilja. Det är inte alls omöjligt. Norge har ett system med en form av naturvårdsavgift.

Jag vill först och främst tacka för de ovanligt precisa beskederna om när den regionalpolitiska propositionen och infrastrukturpropositionen kommer att läggas fram. Det brukar inte vara särskilt vanligt här i kammaren att få precisa besked. Det tackar jag för.

Livskraft i hela landet är ju bra även för de överhettade områdena. Det förutsätter då en förståelse för detta, och jag tar till mig det som Reynoldh Furustrand säger, nämligen att det är bra med en samsyn när det gäller de regionalpolitiska ambitionerna och målsättningarna.

Jag har närmast en fråga om hur Reynoldh Furustrand ser på förutsättningarna för detta. Sett över partigränserna finns majoriteten i den här kammaren inom 20 mils radie från det här stället. Hur stora är förutsättningarna, anser Reynoldh Furustrand, för att vi skulle kunna få en sådan samsyn, att livskraft och utveckling i hela landet är bra även för de överhettade områdena? Det skulle ju vara en innovation i svensk politik.

Anf. 284 REYNOLDH FURUSTRAND (s):

Herr talman! Jag vågar inte ge något hundra procentigt löfte till Åke Sandström. Det förstår Åke Sandström mycket väl. Men om jag tar till utgångspunkt hur resonemangen var i den regionalpolitiska utredningen, hur vi resonerade, hur vi tillsammans försökte lösa mycket stora problem och hur vi på ett mycket öppet och riktigt sätt attackerade de här problemen tror jag att det finns mycket stora förutsättningar för att komma ganska långt i samsynen.

Vi kommer inte att vara hundra procentigt överens. Det kanske inte ens vore rätt om samtliga i den här kammaren vore hundra procentigt överens. Men om så många som möjligt förstår värdet av den här typen av insatser som utredningen pekar på har vi kommit ett antal steg mycket längre. Jag tror att det viktiga är att vi tar just de nödvändiga stegen. Det tror jag att regionalpolitiken har allt att tjäna på.

Sedan handlar det inte om att det någonstans sitter en gruppering av förtroendevalda inom 20 mils radie. Det är inte det som avgör det här. Precis som jag sade i mitt inlägg, Åke Sandström, är det människor överallt i det här landet som ska beröras av regionalpolitik, som ska diskutera regionalpolitik och som ska forma regionalpolitik.

Anf. 285 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Jag menar inte att alla behöver vara överens om de tekniska lösningarna och förslagen i den kommande propositionen om regionalpolitiken, utan det handlar mera om det anslag som Reynoldh Furustrand gav uttryck för här, nämligen att vi får förståelse för huvudproblemet och för att en tillväxt, utveckling och livskraft i hela landet är bra även för tätorterna.

Jag menar att vi, med hänsyn till riksdagens sammansättning, måste övertyga en väldigt stor grupp. Jag hoppas att socialdemokraterna är beredda när det gäller att få genomslag för den här uppfattning, och jag lovar för Centerpartiets del att vi ska fortsätta att arbeta för den här förståelsen.

Anf. 286 REYNOLDH FURUSTRAND (s):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Åke Sandström har den här infallsvinkeln när det gäller hur vi bör hantera de här problemen.

De som jag känner som bor i Stockholm, Göteborg, Malmö, Umeå och Luleå, som kanske är de starkaste tillväxtregionerna, har samma känsla oberoende av vilket parti de representerar.

Jag skulle aldrig tro att Marie Granlund som sitter i näringsutskottet har en uppfattning som går stick i stäv med den som Åke Sandström och jag har när det gäller utveckling i hela landet. Marie Granlund och andra i Skåneregionen är mycket väl medvetna om de problem som finns i delar norr om Dalälven. Men hon är också mycket medveten om de problem som finns i Skåneregionen. Där finns det faktiskt regionala problem som liknar dem som vi kan se i de norra delarna av vårt land. Men om den regionen får tillväxtkraft i fortsättningen kommer det att finnas bättre förutsättningar för regionalpolitiken i hela landet. Det finns bättre förutsättningar för att sätta in nödvändiga åtgärder i Värmland när det gäller vägar eller annan verksamhet uppe i Jämtland eller i Hälsingland.

Jag menar att vi inte får hamna i en situation där vi ställer landsända mot landsända eller tittar snett på en region därför att utvecklingen just för tillfället är snabbare i den regionen och den är mer expansiv. Vi har alla nytta av utveckling. Vi har alla nytta av starka expansiva regioner. Vi måste se till att vi får en solidarisk fördelningspolitik som också bygger på en ekologisk grundsyn.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

20 § Vissa ändringar i konkurrenslagstiftningen

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2000/01:NU6
Vissa ändringar i konkurrenslagstiftningen.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

21 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
2000/01:47 Ändringar i bilskrottningslagen
2000/01:55 Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan. Ett avtal inom sju sektorer

22 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 14 december

2000/01:186 av *Maud Ekendahl* (m) till statsminister Göran Persson
Narkotikageneral

2000/01:187 av *Roy Hansson* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Inlån från statliga museer

2000/01:188 av *Annelie Enochson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Tomträtter

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 januari 2000.

23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 december

2000/01:442 av *Margareta Cederfelt* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Rättsskydd för äganderätt

2000/01:443 av tredje vice talman *Rose-Marie Frebran* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

JämO:s arbete med diskrimineringsfrågor

2000/01:444 av tredje vice talman *Rose-Marie Frebran* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Föräldrapolicy som kriterium för jämställdhetsmärkning

2000/01:445 av *Kjell Eldensjö* (kd) till miljöminister Kjell Larsson
Dumpade miljögifter i haven

2000/01:446 av *Kjell Eldensjö* (kd) till miljöminister Kjell Larsson
Miljöledningssystem i kommuner

2000/01:447 av tredje vice talman *Rose-Marie Frebran* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Barnvänligare arbetsliv

Prot. 2000/01:47
14 december

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 januari 2001.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 december

2000/01:335 av *Marianne Andersson* (c) till statsrådet Mona Sahlin
Elöverkänslighet

2000/01:351 av *Margareta Viklund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Rättssystemet i Kosovo

2000/01:353 av *Yvonne Oscarsson* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Kriget i Kongo-Kinshasa

2000/01:354 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Religionsfrihet i Turkiet

2000/01:357 av *Lars Wegedal* (s) till finansminister Bosse Ringholm
Återbetalning av försäljningsskatt på importerade motorfordon

2000/01:358 av *Margareta Cederfelt* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg
Bättre arbetsmiljö och sänkt sjukfrekvens

2000/01:363 av *Ewa Larsson* (mp) till justitieminister Thomas Bodström
Barnpornografi och den konstnärliga integriteten

2000/01:364 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Upphovsrätten

2000/01:365 av *Cecilia Magnusson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Barnutredare

2000/01:372 av *Sonja Fransson* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Funktionshindrade i öststatsländerna

2000/01:378 av *Desirée Pethrus Engström* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Aspergers syndrom och arbetslivet

2000/01:389 av *Lena Sandlin-Hedman* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Butiksrån

2000/01:397 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Aidsproblemet i Kina

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 januari 2001.

Prot. 2000/01:47
14 december

25 § Kammaren åtskildes kl. 22.37.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 8 § anf. 39 (delvis),
av förste vice talmannen därefter t.o.m. 12 § anf. 84 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.49,
av talmannen därefter t.o.m. 15 § anf. 178 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 17.52,
av talmannen därefter t.o.m. 19 § anf. 246 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om skriftliga frågor och svar under juluppehållet.....	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	1
4 § Förnyad bordläggning.....	1
5 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 13 december.....	2
AU5 Ändringar i arbetslöshetsförsäkringen m.m.	2
AU1 Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv.....	3
6 § Sänkt mervärdesskatt på tillträde till djurparker, m.m.....	5
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU7	5
Anf. 1 BIRGER SCHLAUG (mp).....	5
Anf. 2 LENA SANDLIN-HEDMAN (s).....	7
Anf. 3 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	9
Anf. 4 LENA SANDLIN-HEDMAN (s) replik.....	9
Anf. 5 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	10
Anf. 6 LENA SANDLIN-HEDMAN (s) replik.....	10
Anf. 7 LARS ÅNGSTRÖM (mp).....	10
(Beslut fattades under 13 §.).....	11
7 § Skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för data- och telekommunikationer	11
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU8	11
Anf. 8 CARL ERIK HEDLUND (m).....	11
Anf. 9 HELENA HÖIJ (kd).....	13
Anf. 10 ROLF KENNERYD (c)	15
Anf. 11 CARL ERIK HEDLUND (m) replik.....	16
Anf. 12 ROLF KENNERYD (c) replik	16
Anf. 13 CARL ERIK HEDLUND (m) replik.....	16
Anf. 14 ROLF KENNERYD (c) replik	16
Anf. 15 STAFFAN WERME (fp)	16
Anf. 16 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s).....	18
Anf. 17 ROLF KENNERYD (c) replik	20
Anf. 18 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	20
Anf. 19 ROLF KENNERYD (c) replik	20
Anf. 20 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	20
Anf. 21 CARL ERIK HEDLUND (m) replik.....	21
Anf. 22 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	21
Anf. 23 CARL ERIK HEDLUND (m) replik.....	21
Anf. 24 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	22
Anf. 25 HELENA HÖIJ (kd) replik	22
Anf. 26 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	22
Anf. 27 HELENA HÖIJ (kd) replik	23
Anf. 28 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	23
Anf. 29 STAFFAN WERME (fp) replik	23

Anf. 30 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	23
Anf. 31 STAFFAN WERME (fp) replik.....	24
Anf. 32 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	24
Anf. 33 PER ROSENGREN (v).....	24
Anf. 34 STAFFAN WERME (fp).....	25
Anf. 35 PER ROSENGREN (v).....	26
Anf. 36 STAFFAN WERME (fp).....	26
Anf. 37 PER ROSENGREN (v).....	26
(Beslut fattades under 13 §.)	26
8 § Anpassningar på företagsskatteområdet till EG-fördraget,	
m.m.	27
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU9	27
Anf. 38 CATHARINA HAGEN (m)	27
Anf. 39 PER ERIK GRANSTRÖM (s).....	28
Anf. 40 CATHARINA HAGEN (m)	30
Anf. 41 PER ERIK GRANSTRÖM (s).....	31
Anf. 42 CATHARINA HAGEN (m)	31
Anf. 43 PER ERIK GRANSTRÖM (s).....	31
(Beslut fattades under 13 §.)	32
9 § Inkomstskatteregler vid ändrad skattskyldighet till	
mervärdesskatt.....	32
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU10	32
(Beslut fattades under 13 §.)	32
10 § Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor	32
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU11	32
Anf. 44 MARIETTA DE POURBAIX LUNDIN (m)	32
Anf. 45 CLAES STOCKHAUS (v)	36
Anf. 46 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	37
Anf. 47 CLAES STOCKHAUS (v) replik	37
Anf. 48 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	37
Anf. 49 CLAES STOCKHAUS (v) replik	38
Anf. 50 KENNETH LANTZ (kd)	38
Anf. 51 ROLF KENNERYD (c)	40
Anf. 52 STAFFAN WERME (fp)	41
Anf. 53 BIRGER SCHLAUG (mp)	43
Anf. 54 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	45
Anf. 55 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	45
Anf. 56 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	46
Anf. 57 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	46
Anf. 58 KENNETH LANTZ (kd) replik.....	46
Anf. 59 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	46
Anf. 60 KENNETH LANTZ (kd) replik.....	47
Anf. 61 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	47
Anf. 62 LENNART AXELSSON (s).....	47

Anf. 63 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	
replik.....	51
Anf. 64 LENNART AXELSSON (s) replik	51
Anf. 65 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	
replik.....	52
Anf. 66 LENNART AXELSSON (s) replik	52
Anf. 67 ROLF KENNERYD (c) replik	53
Anf. 68 LENNART AXELSSON (s) replik	53
Anf. 69 ROLF KENNERYD (c) replik	53
Anf. 70 LENNART AXELSSON (s) replik	53
Anf. 71 KENNETH LANTZ (kd) replik	54
Anf. 72 LENNART AXELSSON (s) replik	54
Anf. 73 KENNETH LANTZ (kd) replik	54
Anf. 74 LENNART AXELSSON (s) replik	55
Anf. 75 STAFFAN WERME (fp) replik	55
Anf. 76 LENNART AXELSSON (s) replik	55
Anf. 77 STAFFAN WERME (fp) replik	56
Anf. 78 LENNART AXELSSON (s) replik	56
Anf. 79 PER ROSENGREN (v).....	57
Anf. 80 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	57
Anf. 81 PER ROSENGREN (v).....	58
Anf. 82 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	59
Anf. 83 PER ROSENGREN (v).....	59
(Beslut fattades under 13 §.).....	59
11 § Kontroll av postförsändelser	60
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU12	60
(Beslut fattades under 13 §.).....	60
12 § Energi.....	60
Näringsutskottets betänkande 2000/01:NU3	60
Anf. 84 OLA KARLSSON (m).....	60
Anf. 85 LENNART VÄRMBY (v).....	62
Anf. 86 GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	65
Anf. 87 LENNART VÄRMBY (v) replik.....	67
Anf. 88 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	67
Anf. 89 LENNART VÄRMBY (v) replik.....	68
Anf. 90 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	68
Anf. 91 ESKIL ERLANDSSON (c).....	68
Anf. 92 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	70
Anf. 93 ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	71
Anf. 94 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	71
Anf. 95 ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	71
Anf. 96 EVA FLYBORG (fp)	71
(forts. 14 §).....	72
Ajournering.....	73
Återupptagna förhandlingar	73
13 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid	
dagens sammanträde.	73
SkU7 Sänkt mervärdesskatt på tillträde till djurparker,	
m.m.....	73

SkU8 Skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för data- och telekommunikationer	73
SkU9 Anpassningar på företagsskatteområdet till EG-fördraget, m.m.	74
SkU10 Inkomstskatteregler vid ändrad skattskyldighet till mervärdesskatt.....	75
SkU11 Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor	75
SkU12 Kontroll av postförsändelser	75
Kallelse till skatteutskottets sammanträde.....	75
Anf. 97 ANDRE VICE TALMANNEN	75
14 § (forts. från 12 §) Energi (forts. NU3).....	75
Anf. 98 INGEGERD SAARINEN (mp)	75
Anf. 99 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s).....	76
Anf. 100 OLA KARLSSON (m).....	79
Anf. 101 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik	79
Anf. 102 OLA KARLSSON (m) replik	80
Anf. 103 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik	80
Anf. 104 EVA FLYBORG (fp).....	81
Anf. 105 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik	81
Anf. 106 EVA FLYBORG (fp) replik.....	81
Anf. 107 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik	81
Anf. 108 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	81
Anf. 109 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s).....	82
Anf. 110 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	82
Anf. 111 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s).....	82
(Beslut skulle fattas den 15 december).....	82
Ajournering.....	83
Återupptagna förhandlingar	83
15 § Information från regeringen om toppmötet i Nice och det svenska ordförandeskapet 2001.....	83
Anf. 112 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	83
Anf. 113 GUDRUN SCHYMAN (v).....	89
Anf. 114 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	89
Anf. 115 GUDRUN SCHYMAN (v).....	90
Anf. 116 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	90
Anf. 117 LARS TOBISSON (m)	90
Anf. 118 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	90
Anf. 119 LARS TOBISSON (m)	91
Anf. 120 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	91
Anf. 121 LENNART DALÉUS (c).....	92
Anf. 122 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	92
Anf. 123 LENNART DALÉUS (c).....	93
Anf. 124 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	93
Anf. 125 BO KÖNBERG (fp).....	93
Anf. 126 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	94
Anf. 127 BO KÖNBERG (fp).....	95
Anf. 128 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	95
Anf. 129 GUN HELLSVIK (m).....	95
Anf. 130 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	96

Anf. 131	GUN HELLSVIK (m)	96
Anf. 132	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	96
Anf. 133	BJÖRN VON DER ESCH (kd)	96
Anf. 134	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	97
Anf. 135	ALF SVENSSON (kd)	98
Anf. 136	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	98
Anf. 137	ALF SVENSSON (kd)	99
Anf. 138	KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp)	99
Anf. 139	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	99
Anf. 140	KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp)	99
Anf. 141	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	100
Anf. 142	MARIANNE SAMUELSSON (mp)	100
Anf. 143	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	101
Anf. 144	MARIANNE SAMUELSSON (mp)	101
Anf. 145	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	101
Anf. 146	MARTIN NILSSON (s)	102
Anf. 147	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	102
Anf. 148	LARS OHLY (v)	103
Anf. 149	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	104
Anf. 150	LARS OHLY (v)	104
Anf. 151	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	104
Anf. 152	ÅSA TORSTENSSON (c)	105
Anf. 153	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	105
Anf. 154	ÅSA TORSTENSSON (c)	106
Anf. 155	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	106
Anf. 156	LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp)	106
Anf. 157	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	106
Anf. 158	LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp)	107
Anf. 159	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	107
Anf. 160	WILLY SÖDERDAHL (v)	107
Anf. 161	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	108
Anf. 162	WILLY SÖDERDAHL (v)	108
Anf. 163	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	109
Anf. 164	MAGGI MIKAELSSON (v)	109
Anf. 165	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	109
Anf. 166	MAGGI MIKAELSSON (v)	110
Anf. 167	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	110
Anf. 168	HILLEVI LARSSON (s)	110
Anf. 169	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	111
Anf. 170	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	111
Anf. 171	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	112
Anf. 172	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	112
Anf. 173	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	112
Anf. 174	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	113
Anf. 175	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	113
Anf. 176	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	113
Anf. 177	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	114
Anf. 178	JOHAN LÖNNROTH (v)	114
Anf. 179	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	114

Anf. 180	JOHAN LÖNNROTH (v)	115
Anf. 181	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	115
Anf. 182	MATS ODELL (kd)	116
Anf. 183	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	117
Anf. 184	MATS ODELL (kd)	117
Anf. 185	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	118
Anf. 186	GÖRAN LENNMARKER (m)	118
Anf. 187	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	118
Anf. 188	GÖRAN LENNMARKER (m)	119
Anf. 189	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	119
Anf. 190	RIGMOR STENMARK (c)	119
Anf. 191	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	119
Anf. 192	RIGMOR STENMARK (c)	120
Anf. 193	YVONNE RUWAIDA (mp)	120
Anf. 194	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	120
Anf. 195	YVONNE RUWAIDA (mp)	121
Anf. 196	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	121
Anf. 197	MARGIT GENNSER (m)	122
Anf. 198	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	122
Anf. 199	MARGIT GENNSER (m)	123
Anf. 200	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	123
Anf. 201	ELISABETH FLEETWOOD (m)	123
Anf. 202	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	124
Anf. 203	ELISABETH FLEETWOOD (m)	124
Anf. 204	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	124
Anf. 205	FÖRSTE VICE TALMANNEN	124
16 §	Näringsliv	125
	Näringsutskottets betänkande 2000/01:NU1	125
Anf. 206	KARIN FALKMER (m)	125
	(forts.)	127
	Ajournering	127
	Återupptagna förhandlingar	127
16 §	(forts.) Näringsliv (forts. NU1)	128
Anf. 207	LENNART BEIJER (v)	128
Anf. 208	MIKAEL OSCARSSON (kd)	130
Anf. 209	LENNART BEIJER (v) replik	132
Anf. 210	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	133
Anf. 211	LENNART BEIJER (v) replik	133
Anf. 212	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	133
Anf. 213	ÅKE SANDSTRÖM (c)	134
Anf. 214	LENNART BEIJER (v) replik	135
Anf. 215	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	135
Anf. 216	LENNART BEIJER (v) replik	135
Anf. 217	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	135
Anf. 218	EVA FLYBORG (fp)	136
Anf. 219	INGEGERD SAARINEN (mp)	138
Anf. 220	BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s)	140
Anf. 221	KARIN FALKMER (m)	143
Anf. 222	BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik	143

Anf. 223 KARIN FALKMER (m) replik	144
Anf. 224 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik	144
Anf. 225 MIKAEL OSCARSSON (kd)	145
Anf. 226 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik	145
Anf. 227 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	145
Anf. 228 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik	145
Anf. 229 LENNART BEIJER (v).....	146
Anf. 230 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik	146
Anf. 231 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	146
Anf. 232 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik	147
Anf. 233 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	147
Anf. 234 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s) replik	147
Anf. 235 EVA FLYBORG (fp)	147
Anf. 236 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s)	148
Anf. 237 EVA FLYBORG (fp)	148
Anf. 238 BARBRO ANDERSSON ÖHRN (s)	148
(Beslut skulle fattas den 15 december.).....	148
Meddelande om morgondagens sammanträden	148
17 § Redogörelse för företag med statligt ägande	149
Näringsutskottets betänkande 2000/01:NU5	149
Anf. 239 KARIN FALKMER (m)	149
Anf. 240 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	149
(Beslut skulle fattas den 15 december.).....	149
18 § Riksdagen och den statliga revisionen	149
Konstitutionsutskottets betänkande 2000/01:KU8	149
Anf. 241 GÖRAN MAGNUSSON (s)	149
Anf. 242 FREDRIK REINFELDT (m)	151
Anf. 243 KENNETH KVIST (v).....	153
Anf. 244 AGNE HANSSON (c).....	154
Anf. 245 PER LAGER (mp).....	155
(Beslut skulle fattas den 15 december.).....	156
19 § Regional utjämning och utveckling	156
Näringsutskottets betänkande 2000/01:NU2	156
Anf. 246 OLA SUNDELL (m).....	156
Anf. 247 GUNILLA WAHLÉN (v)	159
Anf. 248 OLA SUNDELL (m) replik.....	160
Anf. 249 GUNILLA WAHLÉN (v) replik	161
Anf. 250 OLA SUNDELL (m) replik.....	161
Anf. 251 GUNILLA WAHLÉN (v) replik	161
Anf. 252 HARALD BERGSTRÖM (kd)	161
Anf. 253 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	163
Anf. 254 RUNAR PATRIKSSON (fp)	165
Anf. 255 INGEGERD SAARINEN (mp).....	167
Anf. 256 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	169
Anf. 257 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	169
Anf. 258 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	170
Anf. 259 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	170
Anf. 260 OLA SUNDELL (m) replik.....	170
Anf. 261 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	170

Anf. 262 OLA SUNDELL (m) replik	171
Anf. 263 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	171
Anf. 264 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	171
Anf. 265 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	172
Anf. 266 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	172
Anf. 267 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	172
Anf. 268 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	172
Anf. 269 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	172
Anf. 270 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	172
Anf. 271 INGEGERD SAARINEN (mp) replik	173
Anf. 272 REYNOLDH FURUSTRAND (s)	173
Anf. 273 OLA SUNDELL (m)	175
Anf. 274 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	176
Anf. 275 OLA SUNDELL (m) replik	177
Anf. 276 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	177
Anf. 277 RUNAR PATRIKSSON (fp)	177
Anf. 278 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	178
Anf. 279 RUNAR PATRIKSSON (fp) replik	178
Anf. 280 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	178
Anf. 281 INGEGERD SAARINEN (mp)	179
Anf. 282 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik	179
Anf. 283 ÅKE SANDSTRÖM (c)	179
Anf. 284 REYNOLDH FURUSTRAND (s)	180
Anf. 285 ÅKE SANDSTRÖM (c)	180
Anf. 286 REYNOLDH FURUSTRAND (s)	181
(Beslut skulle fattas den 15 december.)	181
20 § Vissa ändringar i konkurrenslagstiftningen.....	181
Näringsutskottets betänkande 2000/01:NU6	181
(Beslut skulle fattas den 15 december.)	181
21 § Bordläggning.....	181
22 § Anmälan om interpellationer	182
23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	182
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	183
25 § Kammaren åtskildes kl. 22.37.	184

Elanders Gotab, Stockholm 2001